

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

PRIRUČNIK ZA POLAGANJE LOVAČKOG ISPITA

Redaktor:

Prof.dr SLOBODAN CERANIĆ

Recenzenti:

dr ZORAN A. RISTIĆ,
prof.dr MILAN VAPA,

Izdavač:

LOVAČKI SAVEZ SRBIJE

11000 Beograd, Alekse Nenadovića br.19-23/II

Za izdavača:

dipl.inž. ZORAN ŽIVOJINOVIĆ

Na sednici Upravnog Odbora Lovačkog saveza Srbije održanoj
22.4.2003. godine, doneta je odluka o izdavanju Priručnika za
polaganje lovačkog ispita

Kompjuterska obrada:

dipl.inž. SVETISLAV TATOVIĆ

Štampa:

“STUDIO AŠKOVIĆ”

Tiraž:

1000 komada

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

© Grupa autora

Priručnik i svi njegovi delovi, zaštićeni su autorskim pravom i njegovo umnožavanje, obrada, prevođenje, memorisanje i obrada u elektronskim sistemima, nije dozvoljena bez saglasnosti autora.

www.lovacki-savez-srbije.com

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

LOVAČKI SAVEZ SRBIJE BEOGRAD

PRIRUČNIK ZA POLAGANJE LOVAČKOG ISPITA

Prof.dr Slobodan Ceranić, redaktor

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

dr Miloš Beuković
dipl.inž. Zoran Živojinović
dipl.inž. Milenko Zeremski
dipl.inž. Sreten Kućančanin
ecc. Aleksandar Mijailović
dipl.prav. Vladislav Mladenović
dipl.vet. Milan Novkov

dipl.inž. Živko Radosavljević
dipl.inž. Svetislav Tatović
dipl.inž. Aleksandar Čeranić
Borislav dr. Urošević
dipl.inž. Rodoljub HadžiCenić
Prof.dr Slobodan Ceranić

Beograd, 2004. godine

Izvod iz recenzije

Ovaj Priručnik, što je poseban kvalitet, po prvi put kod nas obrađuje oblast lovstva na jedan drugačiji, savremeniji i sveobuhvatniji način, nego što je to bilo do sada. U Priručniku je, uz korišćenje obimne dostupne strane i domaće literature /više od 40 stranih i domaćih autora i preko 40 literaturnih izvora/ obrađeno deset poglavlja iz oblasti lovstva.

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

Svakako ovde treba istaći i pohvaliti autore, koji su uložili veliki trud, rad i znanje, da koncipiraju ovaj Priručnik, a samim tim postave jasna pitanja za svaku oblast i daju jasne i sažete odgovore na postavljena pitanja. Ovako koncipiran Priručnik, u svakom slučaju će lovcima-pripravnici olakšati učenje i pripremu za polaganje lovačkog ispita. Pored ovoga, po prvi put u ovakvom učilu, daje se sadržaj vođenja Dnevnika lovca-pripravnika, sa svim akcijama koje lovac-pripravnik za vreme pripravnčkog staža /godina dana/ mora da prođe u lovačkoj odrganizaciji.

Na osnovu svega što sadrži ovo učilo, konstatujem da je ovaj Priručnik, uneo nešto novo i stoga osvežio lovačku literaturu, koja je kod nas deficitarna. Slobodan sam da konstatujem da su autori uspešno odgovorili zadatku.

Propuste i dobronameme sugestije, koje čitaoci eventualno budu uočili, biće od velike koristi u narednim izdanjima.

Nadam se da će nakon štampanja, ovaj Priručnik vrlo brzo naći put, ne samo do lovaca-pripravnika, kojima je prvenstveno namenjen, već i do stručnih i naučnih radnika koji se bave ovom oblašću, a toplo ga preporučujem i svim ljubiteljima prirode i lova, da ga imaju u svojoj lovačkoj biblioteci.

Novi Sad, 17.08.2004. godine

Recenzent
dr Zoran A. Ristić

Izvod iz recenzije

Naša lovačka javnost, bogatija je za jednu novu, stručnu publikaciju napisanu kandidatima za polaganje lovačkog ispita. Građivo je izloženo na više od dve stotine strana i podeljeno u deset poglavlja. Poseban prilog tekstu je Dnevnik pripravnika, koji na

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

originalan način omogućava praktičnu primenu u toku pripravnčkog staža i time uz teorijski deo olakšava pripremanje ispita.

Rukopis obuhvata materiju potrebnu za polaganje lovačkog ispita, prezentovanu na najjednostavniji način - u vidu pitanja i odgovora. Autori su, pored toga što je materija heterogena, uspeali u nastojanju da pruže korisnicima osnovna znanja, svaki iz svoje uže stručne oblasti, a da ih ne optereće nepotrebnim činjenicama za pripremu ispita. Međutim, treba reći da kandidati savladavši ovaj tekst dobijaju samo osnovna znanja iz lovstva i da je potrebno njihovo dalje usavršavanje korišćenjem stručne literature.

Na kraju treba istaći da su autori ove publikacije svi lovci i vrsni poznavaoци materije iz oblasti lovstva, što je garancija da će ovaj priručnik biti značajan doprinos našoj dosta skromnoj literaturi iz ove oblasti.

Zbog toga preporučujem da se ovaj tekst što pre nađe u rukama onih koji treba da ga koriste.

Novi Sad, 07.08.2004. godine

Recenzent
Prof.dr Milan Vapa

UVOD

Prošlo je 150 godina od izlaska "Lovčevih zapisa", remek dela lovačke literature poznatog ruskog pisca Ivana Sergejeviča Turgenjeva. Lov za Turgenjeva nije predstavljao način da dođe do trofeja, već način da se približi prirodi i onom što ona nudi, lov je bio njegova strast. Od tada pa do današnjih dana svedoci smo nastojanja mnogih autora da ovekoveče i da ostave pisanog traga o opisima prirode i doživljajima iz lova. Mnogi autori u svojim pokušajima iskazali su želju da svojim zapisima daju edukativni karakter, neki su u tome uspeali.

Pojam lovstva, u današnje vreme, zahteva od lovaca da se upoznaju sa novim shvatanjima i stremljenjima koja postoje u biološkim, tehnološkim i ekonomskim naukama. Jer, lov je danas više od hobija. To je cela privredna grana, koja proizvodnjom svega onoga što je savremenom lovcu potrebno, postala profitabilna delatnost. Od današnjeg lovca očekuje se visok stepen osposobljeosti i samodiscipline u skladu sa lovnom etikom i pravnim normama, koje regulišu ovu oblast.

Polazeći od činjenice da se i na našim prostorima počinje da se oseća dah i uticaj šireg okruženja, a u cilju našeg približavanja tom okruženju, koje se naziva Evropska unija, ukazala se potreba da se problem koji se naziva polaganje lovačkog ispita na neki način približi tim uslovima. Kada sam upotrebio termin "problem" svesno sam hteo da istaknem činjenicu da je ovo problematika koja je različito rešavana od udruženja do udruženja i da se konačno trebalo početi raditi na jednoobraznom rešavanju ovog pitanja za celu teritoriju koju pokriva Lovački savez Srbije.

Kao prvi korak u rešavanju tih problema predstavlja izrada jednog priručnika koji treba lovcima da omogući sticanje znanja koja su mu potrebna da postane pre svega uzgajivač divljači i ljubitelj prirode, a tek onda i lovac. Jer, oružje lovcu treba da predstavlja sredstvo za druženje sa prirodom a ne cilj. Lovački savez Srbije, na inicijativu Komisije za polaganje lovačkih ispita podržao je takvu inicijativu i kao rezultat toga, grupa autora prihvatila se tog pomalo nezahvalnog posla. Pre nego što smo pristupili realizaciji čitave zamisli, dugo smo se bavili diskusijama kako on treba da izgleda, na kraju odlučili smo da vam ponudimo verziju koja je upravo pred

Priručnik za polaganje lovačkog ispita

vama. Moram posebno da istaknem izuzetno zalaganje i veliki napor svih autora da ovaj Priručnik ugleda svetlo dana i da se nađe pred budućim lovcima. Ja im se, kao redaktor zavaljujem.

Nemojte prestrogo da sudite o ovom Priručniku, jer on je ipak samo jedno od mogućih rešenja, a svaku dobronamernu primedbu i kritiku pokušaćemo da ugradimo u sledeća izdanja.

U Beogradu, 15.02.2004. godine
Prof.dr Slobodan Ceranić, redaktor

www.lovacki-savez-srbije.com

1. ZAKONSKI I OSTALI PROPISI IZ OBLASTI LOVSTVA

1. Kako Zakon o lovstvu definiše divljač ?

Divljači u smislu Zakona o lovstvu, smatraju se divlji sisari i ptice koje se kao dobra od opšteg interesa štite i koriste na način utvrđen ovim zakonom.

2. Šta prema Zakonu o lovstvu znače pojmovi zaštite i gajenja divljači ?

Zaštita divljači, u smislu Zakona o lovstvu, predstavlja preduzimanje mera koje obezbeđuju uslove za opstanak i razvoj populacije određene vrste divljači kao i njenu zaštitu od protivzakonitog korišćenja.

Gajenje divljači, obuhvata mere, koje se preduzimaju u cilju održavanja, obnavljanja i postizanja broja i kvaliteta divljači prema prirodnim i drugim mogućnostima lovišta.

3. Šta se prema Zakonu o lovstvu smatra lovištem ?

Lovištem u smislu Zakona o lovstvu, smatra se površina zemljišta, vode i šume koja predstavlja lovno-prirodnu celinu i obezbeđuje ekološke uslove za uspešno gajenje određene vrste divljači ili više vrsta divljači.

4. Kako Zakon o lovstvu definiše ograđeno lovište ?

Ograđenim lovištem, odnosno ograđenim delom lovišta, u smislu Zakona o lovstvu, smatra se prostor ograđen i namenjen intenzivnom gajenju divljači, ili gajenju, zaštiti i lovu divljači, razmnožavanju divljači radi naseljavanja lovišta ili za druge namene određene lovnom osnovom.

5. Šta predstavlja rezervat lovišta /definicija, površina, status divljači u rezervatu, period na koji se ustanovljava/ ?

Rezervatom, u smislu Zakona o lovstvu, smatra se deo lovišta u kojem se preduzimaju posebne mere gajenja i zaštite, utvrđene lovnom osnovom lovišta, radi obnavljanja /reprodukcije/ divljači.

U neograđenom lovištu, ustanovljava se rezervat na površini od najmanje jedne petine od ukupne površine lovišta i u rezervatu je zabranjen lov zaštićene divljači u periodu od tri godine od dana njegovog ustanovljenja.

6. Kako se prema Zakonu o lovstvu deli divljač u pogledu režima zaštite ?

Zakon o lovstvu utvrdio je tri režima zaštite divljači:

- 1/ divljač zaštićena trajnom zabranom lova;
- 2/ divljač zaštićena zabranom lova u određenom periodu, odnosno lovostajem zaštićena divljač i
- 3/ divljač van režima zaštite.

7. Koje su najvažnije vrste divljači u trajnom režimu zaštite ?

Sisari: ris, hermelin, lasica /osim u blizini fazanerija, do 500 m/, stepski tvor, šareni tvor i vidra.

Ptice: severni gnjurci, nesiti /pelikani/, čaplje, /osim sive čaplje/, kašikare, rode, labudovi, utva zlatokrila, šarena utva, plavokljunka /plavokljuna plovka/, mala lisasta guska, sve ptice grabljivice /orlovli, orlovi lešinari, jastrebovi /izuzev jastreba kokošara/, mišari, lunje, eje i sokolovi/, veliki tetreb, ždralovi, droplje, šljuke sabljark, liskonoge, vivak,, galebovi i čigre, kukavice, sove, vodomari, pčelarice, pupavci i detlići, sve ptice pevačice, osim sive vrane, svrake, sojke i gačca.

8. Koje su najvažnije vrste divljači, zaštićene lovostajem ?

Sisari: evropski jelen, jelen lopatar, virdžinijski jelen, srna, divokoza, muflon, divlja svinja, medved, kuna zlatica, kuna belica, jazavac, divlja mačka, ondatra, veverica, sivi puh i zec.

Ptice: gnjurci, vranci, siva čaplja, divlja guska, lisasta guska, guska glogovnjača, divlje plovke, ronci, jastreb kokošar, leštarka, jarebica kamenjarka, poljska jarebica, prepelica, fazan, barski petlić i barske koke, šljuke, ždralovi, prave šljuke, šljuka potrk, golubovi, gugutka, grlica, sojka i gaćac.

9. Koje su najvažnije vrste divljači van režima zaštite ?

Zakonski i ostali propisi iz oblasti lovstva

Sisari: vuk /osim na području AP Vojvodine, gde je zaštićen lovostajem tokom cele godine/, šakal, lisica, rakunopas i tvor;

Ptice: siva vrana i svraka

10. Kojim se aktom utvrđuje trajanje lovostaja za pojedine vrste divljači ?

Period lovostaja, odnosno lovna sezona za pojedine vrste divljači utvrđuje se Naredbom o lovostaju, koju donosi ministar nadležan za poslove lovstva.

Sve vrste divljači, utvrđene u navedenoj naredbi, mogu se loviti isključivo u skladu sa planskim dokumentom gazdovanja lovištem.

11. Kako je Zakon o lovstvu regulisao hvatanje divljači ?

Zakon zabranjuje hvatanje zaštićene divljači ili njeno držanje u zatvorenom ili ograđenom prostoru, uništavanje legala, gnezda i jaja, kao i sakupljanje jaja zaštićenih ptica, osim u slučajevima utvrđenim Zakonom.

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da se ova zabrana ne odnosi se na organizovano hvatanje povredene divljači ili divljači ugrožene od elementarnih nepogoda i kada se sprovode određene mere gajenja ili naseljavanja divljači.

Divljač se ne može držati u zatvorenom prostoru duže od mesec dana od dana prestanka delovanja elementarnih nepogoda, odnosno izlečenja povrede ili sprovođenja određenih mera gajenja.

12. Da li je dozvoljeno trovanje divljači ?

Zakonom o lovstvu nije dozvoljeno trovanje divljači.

Obzirom da su Zakonom o lovstvu pobrojane praktično sve vrste divljači koje žive kod nas, jasno je da se zabrana trovanja odnosi na sve vrste divljači koje žive u Republici Srbiji i da se otrov ne sme upotrebljavati ni u kom slučaju.

13. Da li se može vršiti odstrel pasa i mačaka, koji se bez kontrole kreću u lovištu ?

Psi i mačke koji se bez kontrole kreću u lovištu, ako su udaljeni više od 200 metara od stambene ili neke druge zgrade, mogu se odstreliti bez dozvole.

14. Da li je dozvoljeno kretanje lovištem sa oružjem ?

Bez odobrenja korisnika lovišta niko se ne može naoružan ili opremljen drugim sredstvima za lov kretati kroz lovište, osim pripadnika Vojske SCG i pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, kao i lica kojima je povereno čuvanje lovista i objekata koji se nalaze u lovištu.

15. Ko ustanovljava lovište ?

Lovište ustanovljava ministar, a aktom o ustanovljenju lovišta određuju se naročito: naziv lovišta, granice i površina lovišta, vrste divljači u lovištu, kao i vrste divljači koje su pod zaštitom i drugi neophodni podaci.

16. Šta se ne smatra lovištem ?

Naseljena mesta, groblja, javni putevi, parkovi u naseljima, objekti za lečenje, odmor i rekreaciju, aerodomi, dvorišta stambenih zgrada van naseljenih mesta i na selu najmanje 200 metara od štala, stambenih zgrada i dvorišta seoskog domaćinstva, kao i dvorišta industrijskih i drugih objekata ne smatraju se lovištem.

17. Kome se lovište može dati na gazdovanje ?

Lovište se daje na gazdovanje jednom korisniku lovišta, a može dati na gazdovanje preduzeću ili Lovačkom savezu Srbije.

Lovački savez Srbije gazduje lovištem preko lovačkog udruženja organizovanog na području na kome je ustanovljeno lovište, a koje je njegov član i koje mora ispunjavati uslove u pogledu obezbeđivanja stručne i lovočuvarske službe.

Lovištem ustanovljenim na području nacionalnog parka gazduje preduzeće koje upravlja nacionalnim parkom.

18. Na koje vreme se lovište daje na gazdovanje i može li se lovište ili njegov deo ustupiti drugome ?

Lovište se daje na gazdovanje na vremenski period koji ne može biti kraći od 10 godina.

Korisnik lovišta ne može lovište ili njegov deo ustupiti drugom korisniku na gazdovanje ili ga dati u zakup, ako zakonom nije drukčije određeno.

19. Na koji način se lovište daje na gazdovanje ?

Lovište se daje na gazdovanje putem javnog oglasa, ako zakonom nije drukčije određeno.

Izuzetno, lovište koje se prostire u kompleksu šuma u državnoj svojini i na zemljištu, šumama i vodama u tom kompleksu, kao i lovište u kome se nalazi veštački ribnjak, može se dati na gazdovanje bez oglasa javnom preduzeću koje gazduje tim šumama, odnosno preduzeću koje gazduje ribnjakom.

20. Koje osnovne uslove, prema Zakonu o lovstvu, mora ispunjavati korisnik lovišta za dobijanje lovišta na gazdovanje ?

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da korisnik lovišta može gazdovati lovištem ako obezbedi da stručne poslove gajenja, zaštite i organizovanja lova divljači obavlja lice sa sa najmanje IV stepenom šumarske, veterinarske, biološke ili poljoprivredne struke stočarskog smera i službu za čuvanje lovišta.

Zakonom o lovstvu utvrđeno je, takođe, da je korisnik lovišta dužan da obezbedi i organizuje čuvanje lovišta, koje vrše lovočuvari, a lovočuvár je zaposleno lice koje je završilo najmanje III stepen šumarske struke, tehničar za gazdovanje šumama, odnosno tehničar za gazdovanje lovištima i koje ispunjava propisane uslove za nošenje oružja i druge uslove utvrđene zakonom, kao i uslove utvrđene aktom korisnika.

Zakonom o lovstvu je, dakle, utvrđena obaveza lovačkog udruženja da, za obavljanje poslova lovočuvara, zaposli radnika za čuvanje lovišta sa odgovarajućom stručnom spremom, a omogućeno je de se obavljanje stručnih poslova gajenja, zaštite i organizovanja lova divljači obezbedi i na drugi način /npr. zaključivanjem ugovora o obavljanju ovih poslova sa preduzećima ili institucijama koje imaju zaposlene radnike potrebne stručne spremlje, a ne isključivo zapošljavanjem radnika.

21. Ko je dužan da izvrši obeležavanje granica lovišta i rezervata u lovištu ?

Zakonski i ostali propisi iz oblasti lovstva

U roku od tri meseca od dana zaključenja ugovora o davanju lovišta na gazdovanje, korisnik lovišta je dužan da vidno obeleži granice lovišta i granice rezervata u lovištu.

22. Šta sve, prema Zakonu o lovstvu, obuhvata gazdovanje lovištem ?

Gazdovanje lovištem obuhvata zaštitu i gajenje divljači, uređivanje i održavanje lovišta, lovljenje i korišćenje ulovljene divljači i njenih delova.

23. Koja dokumenta lovac treba da poseduje pri odlasku u lov ?

Krupna divljač lovi se na osnovu dozvole za lov krupne divljači, izdate na propisanom obrascu, sitna divljač na osnovu dozvole za lov sitne divljači, koja glasi na ime vođe grupe lovaca, uz obavezu svakog lovca da poseduje lovnu kartu.

Svaki lovac, u lovu, obavezan je da kod sebe ima ispravu na osnovu koje se utvrđuje njegov identitet /ličnu kartu ili člansku kartu/, lovnu kartu i dozvolu za lov.

Lovočuvar je, u kontroli lovišta, ovlašćen i dužan, da od lica zatečenog sa sredstvima za lov ili lovačkim i drugim psima u lovištu, zahteva da pokaže isprave, kojima se utvrđuje njegov identitet, lovnu kartu i dozvolu za lov.

24. Na kojim površinama je zabranjen lov divljači ?

Lov divljači, zabranjen je u plantažnim voćnjacima i vinogradima, rasadnicima i drugim šumskim i poljoprivrednim površinama koje su ograđene ogradom kroz koju dlakava divljač ne može da prolazi, površinama koje se koriste za vojne i komunalne potrebe, kao i drugim površinama i objektima kada je to utvrđeno posebnim propisom.

25. Kojim aktima je regulisano sticanje prava na lov za tekuću lovnu godinu ?

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da korisnik lovišta utvrđuje svojim pravilima naročito: način organizovanja lova, vreme trajanja lova, kontrolu izlovljavanja divljači, naknadu za učinjenu štetu lovaca u lovištu, mere sigurnosti u lovu i način korišćenja objekata u lovu.

Zakonski i ostali propisi iz oblasti lovstva

Na osnovu ove zakonske odredbe Lovački savez Srbije doneo je Pravilnik o korišćenju lovišta kojima gazduje Lovački savez Srbije preko lovačkog udruženja, kojim je utvrđeno, da lovci članovi lovačkih udruženja, mogu loviti divljač u lovištu korisnika lovišta kada ispune uslove utvrđene Zakonom o lovstvu, Statutom saveza i aktima udruženja.

26. Pod kojim uslovima je dozvoljeno korišćenje pasa u lovu ?

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da je divljač zaštićenu lovostajem dozvoljeno loviti samo upotrebom pasa koji su lovački rasni psi, koji imaju rodovnik i ocenu urođenih osobina /ispit u radu/ i upotrebom pasa goniča u lovištima preko 500 metara nadmorske visine i u lovištima u kojima se ne gaji srna, muflon, divokoza i jelen.

U nizijskim lovištima /do 500 metara nadmorske visine/ i u lovištima u kojima se gaji srna, muflon, divokoza i jelen, dozvoljena je upotreba isključivo kratkonogigh goniča..

27. Koji akt reguliše organizaciju lova na divljač ?

Pravilnikom o korišćenju lovišta kojima gazduje Lovački savez Srbije preko lovačkog udruženja. Ovim pravilnikom, utvrđeno je da se u lovištima može organizovati pojedinačni i grupni lov.

Pojedinačnim lovom love se: jelen, jelen lopatar, virxinijski jelen, srna, muflon, divokoza, divlja svinja i medved.

Grupnim lovom love se: divlja svinja, zec, fazan, poljska jarebica, jarebica kamenjarka, šumska šljuka, divlja plovka, divlja guska, grlica, gugutka, prepelica, liška i druga sitna divljač.

Divljač van režima zaštite se može loviti u pojedinačnom i u grupnom lovu. U grupnom lovu mora učestvovati najmanje tri lovca i dozvoljena je upotreba lovačkih pasa, u skladu sa odredbama Zakona o lovstvu.

28. Ko i kako izdaje dozvolu za lov ?

Dozvolu za lov krupne divljači izdaje stručno lice - upravnik lovišta, a dozvolu za lov sitne divljači predsednik organizacionog dela udruženja /sekcija, društvo, podružnica, ili sl./ za lovni revir u kojem svoje aktivnosti ostvaruje organizacioni deo udruženja.

Dozvola za lov izdaje se najmanje 24 časa pre početka lova. Dozvola za lov može se izdati samo za one vrste divljači koje su predviđene u godišnjem planu gazdovanja lovištem za tekuću lovnu godinu i u planiranom obimu /broju/.

29. Kako je regulisano plaćanje naknade za ulovljenu divljač ?

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da lovac, član lovačkog udruženja koje gazduje lovištem, korisniku lovišta, za korišćenje divljači i njenih delova plaća iznos u visini utvrđenoj u cenovniku, koji donosi korisnik lovišta i da iznosi u ovom cenovniku ne mogu biti manji od 20% tržišne vrednosti za sitnu divljač, odnosno 30% tržišne vrednosti za krupnu divljač i delove divljači.

Pravilnikom o korišćenju lovišta kojima gazduje Lovачki savez Srbije preko lovačkog udruženja, utvrđeno je da lovac - član udruženja, naknadu za ulovljenu divljač plaća po izvršenju lova ili u vidu akontacije, prilikom uplate članarine, s tim da se uplaćena akontacija obračunava po završetku sezone lova određene vrste divljači, a najkasnije do donošenja godišnjeg plana gazdovanja lovištem za narednu godinu.

30. U kojim slučajevima i načinima je zabranjeno loviti lovostajem zaštićenu divljač ?

Divljač zaštićenu lovostajem zabranjeno je loviti:

- 1/ ako je ugrožena požarom, poplavom, snežnim nanosima, poledicom i drugim elementalnim nepogodama;
- 2/ upotrebom reflektora /farova/, baklji i drugih veštačkih svetlosnih izvora /osim divlje svinje/, aeronautičkih mašina, ogledala, gramofona, magnetofona i živih mamaca, kao i upotrebom hrane u koju su stavljena omamljujuća sredstva;
- 3/ upotrebom pasa koji nisu lovački rasni psi, koji nemaju rodovnik i ocenu urođenih osobina /ispit u radu/;
- 4/ upotrebom pasa dugonogih goniča za lov u nizijskim lovištima /do 500 metara nadmorske visine/ i u lovištima u kojima se gaji srna, muflon, divokoza i jelen;

Zakonski i ostali propisi iz oblasti lovstva

-
- 5/ upotrebom sokola i drugih ptica grabljivica, osim u za to namenjenim lovištima;
 - 6/ upotrebom luka i strele, osim lova na krupnu divljač u ograđenim lovištima do 1.000 ha površine;
 - 7/ zamkama ili klopkama, a ptice pomoću lepkova, mreža i kućica sa mrežom, ili pomoću drugih sredstva za masovno hvatanje, odnosno uništavanje ptica;
 - 8/ gađanjem iz motornih vozila i gaženjem motornim vozilima;
 - 9/ vojničkim oružjem i vojničkom municijom.

31. Koji kalibri za olučene cevi su Zakonom o lovstvu propisani za lov pojedinih vrsta divljači ?

Zakonom o lovstvu propisano je da je zabranjeno loviti lovačkom municijom za olučene cevi, i to:

- 1/ medveda municijom kalibra ispod 7x64 mm i težinom zrna manjom od 11,0 grama;
- 2/ jelena i divlju svinju municijom kalibra ispod 7x57 mm i težinom zrna manjom od 11,0 grama, odnosno 9,0 grama;
- 3/ jelena lopatara, virxinijskog jelena, muflona i divokozu municijom kalibra ispod 6,2x51 mm i težinom zrna manjom od 6,0 grama;
- 4/ srneću divljač municijom kalibra ispod 5,6x41 mm i težinom zrna manjom od 3,5 grama.

Navedenu divljač zabranjeno je loviti puškom sa glatkim cevima, osim divlje svinje.

32. Koliki je, Zakonom o lovstvu, dozvoljen broj metaka u puškama sa glatkim cevima ?

Ptice i zečeve zabranjeno je loviti lovačkom puškom koja prima više od dva metka, odnosno poluautomatskom puškom čiji magacin nije redukovao na dva metka.

33. Pod kojim uslovima se može izneti ulovljena divljač i njeni delovi iz lovišta ?

Ulovljena divljač i trofeji mogu se izneti iz lovišta i staviti u promet

ako je za njih izdata propratnica, odnosno trofejni list.

Propratnicu, odnosno trofejni list izdaje, na propisanom obrascu korisnik lovišta. Trofej se lovcu predaje posle obrade i ocenjivanja, uz popunjen trofejni list i posle plaćanja vrednosti trofeja.

34. Šta se smatra trofejima divljači u smislu Zakona o lovstvu ?

Trofejima divljači, u smislu Zakona o lovstvu, smatraju se: rogovi svih vrsta jelena i srndaća; rogovi muflona, divojarca i divokoze; zubi /kljove/ divljeg vepra; zubi očnjaci jelena; lobanja i krzno medveda, vuka, risa i divlje mačke, lobanja lisice i jazavca, preprirani divljač i njeni preprirani delovi.

35. Ko može vršiti ocenu trofeja ulovljene divljači ?

Ocenu trofeja divljači vrši Komisija za ocenu trofeja divljači, od tri člana, koju obrazuje korisnik lovišta.

Ocena trofeja, vrši se na osnovu standarda Međunarodnog saveta za lov i zaštitu divljači /CIC/.

Članovi Komisije moraju imati položen ispit za ocenjivanje trofeja, a program i način polaganja ovog ispita donosi Lovački savez Srbije.

Lovački savez Srbije doneo je Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za ocenjivanje trofeja divljači, kojim je utvrđeno, između ostalog, da Lovački savez Srbije organizuje seminare za sticanje znanja za polaganje lovačkog ispita, samostalno ili u saradnji sa zainteresovanim lovačkim udruženjima i drugim zainteresovanim subjektima, kao i da Lovački savez Srbije obrazuje komisiju i organizuje polaganje ispita za ocenjivanje trofeja divljači.

36. Ko je odgovoran za štetu koju lovci prilikom lova pričinjavaju vlasnicima i korisnicima zemljišta ?

Za štetu pričinjenu vlasnicima, odnosno korisnicima zemljišta, vode i šume, prilikom lova lovaca i njihovih pomagača, odgovoran je korisnik lovišta.

Korisnik lovišta ima pravo na naknadu za plaćenu štetu.

37. Čime je regulisan sanitarni odstrel u lovištu ?

Zakonski i ostali propisi iz oblasti lovstva

Zakonom o lovstvu i Pravilnikom o korišćenju lovišta kojima gazduje Lovački savez Srbije, preko lovačkih udruženja, utvrđeno je, između ostalog, da se u lovištu može vršiti i sanitarni odstrel, koji sprovode radnici stručne službe korisnika lovišta.

38. Ko izdaje dozvolu za lov divljih svinja ?

Pravilnikom o korišćenju lovišta kojima gazduje Lovački savez Srbije preko lovačkih udruženja, utvrđeno je, između ostalog, da dozvolu za lov krupne divljači izdaje stručno lice - upravnik lovišta, što se odnosi i na divlju svinju.

39. Kako je regulisana obuka pasa u lovištu ?

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da se u lovištu sa preko 5.000 ha može dozvoliti obuka lovačkih pasa ptičara i jamara, ako je lovnom osnovom, deo lovišta do 50 ha namenjen za obučavanje pasa ptičara i jamara, a za goniče u lovištu sa preko 10.000 ha ako je lovnom osnovom deo lovišta do 500 ha, namenjen za obučavanje pasa goniča.

Takođe je utvrđeno da obučavanje lovačkih pasa u lovištu dozvoljava korisnik lovišta, ukoliko su obezbeđeni zakonom utvrđeni uslovi, a aktom kojim se dozvoljava obuka pasa, korisnik lovišta - lovačko udruženje utvrđuje termine za obuku pasa, broj lovaca koji istovremeno mogu vršiti obuku, kao i ostale elemente potrebne za nesmetano izvođenje obuke pasa.

40. Čime se dokazuje članstvo u lovačkom udruženju ?

Članstvo u lovačkom udruženju, dokazuje se članskom kartom Lovačkog saveza Srbije. Članovi lovačkog udruženja, prilikom učlanjenja u udruženje, imaju obavezu da ispune sve uslove predviđene aktima lovačkog udruženja za prijem u članstvo i nakon toga stiču pravo na člansku kartu, koja je trajnog karaktera i lovnu kartu za tu lovnu godinu.

Svake naredne godine, po izmirenju svih obaveza, dotadašnji članovi lovačkog udruženja, koji već imaju urednu člansku kartu, stiču pravo na lovnu kartu i pravo na lov.

41. Da li su nekim aktom regulisana mesta polaska u lov i povratka iz lova ?

Pravilnikom LSS o gazdovanju lovištima kojima gazduje LSS preko lovačkog udruženja utvrđena je i obaveza polaska u lov sa zbornog mesta i povratka iz lova na zbornu mesto, koje utvrđuje upravni odbor udruženja, za svaki od revira, tako da su svi lovci obavezni da u lov polaze sa zbornog mesta i iz lova se vraćaju na zbornu mesto.

42. Koji je osnovni akt lovačkog udruženja i kako se on donosi ?

Osnovni akt lovačkog udruženja je statut udruženja, kojim se regulišu sva osnovna pitanja značajna za rad i funkcionisanje udruženja, a donose ga članovi udruženja ličnim izjašnjavanjem.

43. Kojim aktom je regulisano donošenje odluka na skupštini lovačkog udruženja ?

Statutom lovačkog udruženja uređuje se, između ostalog i način donošenja odluka na skupštini udruženja i to tako da se obezbedi ravnopravnost članova skupštine u donošenju odluka.

Ravnopravnost članova skupštine u donošenju odluka obezbeđuje se, između ostalog i utvrđivanjem da je za donošenje odluka na skupštini, neophodno da za odluku glasa najmanje većina prisutnih članova skupštine, s tim da se kao kvorum utvrdi prisustvo najmanje polovine članova Skupštine.

44. Pored Zakona o lovstvu, kojim aktima je regulisano polaganje lovačkog ispita ?

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da divljač može loviti lice sa položenim lovačkim ispitom. Lica šumarske, biološke i poljoprivredne struke, koja su tokom školovanja izučavala predmet lovstvo, nisu dužna da polažu lovački ispit.

Osim navedenog, Zakonom o lovstvu utvrđeno je da korisnik lovišta može dozvoliti lov u turističke svrhe i licima koja nemaju položen lovački ispit, pod uslovima koje utvrdi svojim aktom.

Lovački savez Srbije donosi program i utvrđuje uslove za polaganje lovačkih ispita i izdaje ispravu o oslobađanju od polaganja lovačkog ispita.

Pravilnikom o programu i uslovima za polaganje lovačkog ispita, koji je doneo Lovački savez Srbije, utvrđeno je, da se lovački ispit može polagati posle pripravničkog staža koji traje godinu dana, da je lovačko udruženje dužno da pripravniku obezbedi instruktora, priručnik za polaganje lovačkog ispita i druge uslove za polaganje lovačkog ispita. Pripravnik je obavezan da pored teorijske obuke učestvuje u svim akcijama u kojima učestvuju lovci i slično.

Za polaganje lovačkog ispita može se prijaviti samo onaj pripravnik koji je uspešno završio pripravnički staž, a prijava za polaganje lovačkog ispita podnosi se upravnom odboru lovačkog udruženja.

Lovački ispit se polaže pred Komisijom za polaganje lovačkih ispita, koju obrazuje Lovački savez Srbije i koja se sastoji od tri člana, a posle položenog lovačkog ispita Lovački savez Srbije izdaje kandidatu diplomu o položenom lovačkom ispitu.

45. Koja su ovlašćenja i dužnosti lovočuvara, prema Zakonu o lovstvu.

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da je lovočuvar je ovlašćen i dužan da:

1. od lica zatečenog sa sredstvima za lov ili lovačkim i drugim psima u lovištu zahteva da pokaže isprave kojima se utvrđuje njegov identitet, lovnu kartu i dozvolu za lov;

2. u lovištu vrši pregled vozila i drugih sredstava za prevoz i prenošenje divljači, lica za koja postoji sumnja da prevoze, odnosno prenose ulovljenu divljač, trofeje i druge delove divljači;

3. privremeno oduzme bespravno ulovljenu ili uhvaćenu divljač, trofeje i druge delove divljači, kao i predmete, pse i druga sredstva kojima je izvršen bespravan lov ili naneta šteta lovištu i da ih, bez odlaganja, preda nadležnom organu.

Lovočuvar je dužan da licu od koga su oduzeti ulov, psi, sredstva i drugi predmeti za lov izda potvrdu.

Lica navedena u tački 1. i 2. dužno su, da na zahtev lovočuvara, pokažu isprave i omoguće pregled ulova i sredstava za lov, vozila i drugih sredstava za prevoz, prenošenje ulovljene divljači i njenih delova.

Zakonom o lovstvu utvrđeno je, takođe, da lovočuvar vrši dužnost naoružan oružjem koje odredi korisnik lovista.

Zakonski i ostali propisi iz oblasti lovstva

Lovočuvar i ovlašćeni član lovačkog udruženja koji čuva lovište, lovočuvar volonter, koji ima iste obaveze i ovlašćenja kao i lovočuvar, imaju legitimaciju, koju, na propisanom obrascu izdaje korisnik lovista.

Lovočuvar je dužan da prilikom čuvanja lovišta nosi službeno odelo sa oznakom na kojoj je ispisana reč "Lovočuvar" ako zakonom nije drugačije određeno.

46. Koja akta, na osnovu ovlašćenja iz Zakona o lovstvu, donosi korisnik lovišta.

Zakonom o lovstvu utvrđeno je da korisnik lovišta utvrđuje svojim pravilima naročito: način organizovanja lova, vreme trajanja lova, kontrolu izlovljavanja divljači, naknadu za učinjenu štetu lovaca u lovištu, mere sigurnosti u lovu i način korišćenja objekata u lovu, tako da je svaki korisnik obavezan da donese akta kojima reguliše navedeno.

2. RASPROSTRANJENJE I BIOLOGIJA DIVLJAČI /SISARI/

1. Koje su osnovne karakteristike sisara ?

Jedna od osnovnih karakteristika sisara je telo, koje je najčešće prekriveno dlakom. Sisari, koji naseljavaju naše prostore, dva puta godišnje, u proleće i jesen, linjaju se, odnosno menjaju dlaku.

Po dolasku na svet, mladi se hrane mlekom, koje ženke luče iz mlečnih žlezda. Kod jednog broja /papkari, zečevi/ mladi progledaju čim dođu na svet i u stanju su da za kratko vreme prate roditelje, dok su kod drugog broja mladi bespomoćni i slepi, progledaju posle izvesnog vremena, a skrovište napuštaju kada ojačaju /zveri, glodari/.

Sisari se hrane hranom biljnog i životinjskog porekla, koju pomoću zubnog aparata uzimaju i pripremaju je za varenje.

PAPKARI

JELEN

2. Koja su najbolja jelenska staništa u Evropi i kod nas ?

Najbolja lovišta jelenske divljači su u šumama Poljske, Češke, Mađarske, Rumunije i Srbije Crne Gore. U Srbiji su najbolja lovišta u gornjem Podunavlju, sremskom delu Posavine, istočnoj Srbiji, na Kosovu, Fruškoj Gori, Deliblatskoj peščari, Karađorđevu i Plavni.

3. U kom rasponu se kreću mase kod jelenske divljači i od čega zavise ?

U našim lovištima, mase se kreću u rasponu od 200 do 300 kg, u zavisnosti od geografske širine, nadmorske visine, ponude i kvaliteta hrane. Košuta dostiže 60% težine mužjaka.

4. Na čemu se zasniva polna različitost /dimorfizam/ kod jelenske divljači ?

Polni dimorfizam kod jelenske divljači je zasnovan na prisustvu rogovlja kod mužjaka i njihovom odsustvu kod ženki, kao i na razlikama u telesnoj težini i veličini.

5. Šta je rogovlje i navesti imena pojedinih parožaka ?

Rogovlje predstavlja koštane izraštaje na čeonj kosti kod mužjaka i istog su sastava kao i skelet. Prvi parožak se naziva nadočnjak, zatim obično slede ledenjak, srednjak, vučjak i na kraju kruna.

6. Od čega zavise veličina i izgled rogovlja /boja, broj parožaka.../ i u kom periodu godine ih jelen odbacuje ?

Zavise od stanišnih uslova, ishrane, količine kalcijuma i fosfora u ishrani i genetske predispozicije. Jelen odbacuje rogovlje u februaru ili martu mesecu.

7. Koje su glavne morfološke karakteristike jelenske divljači ?

Jelen je skladna životinja, vitkih muskuloznih nogu, izdužene glave, sa strane spljoštenog vrata. Rep je zakržljao, dužine 25 cm. Dlaka je leti žuto-crvenkasta sa svetlom bojom na trbuhu i pri repu, a zimi je zagasito smeđa.

8. Koja su čula kod jelena dobro a koja slabije razvijena ?

Najbolje razvijena čula kod jelena su čulo njuha, zatim sluha i ukusa, za razliku od čula vida koje je najslabije razvijeno.

9. Kada jelenska divljač dostiže polnu zrelost ?

Mužjaci polnu zrelost dostižu sa 2 godine, ali u parenju najviše učestvuju sa 5-6 godina starosti. Šenke zrelost dostižu u 2. i 3. godini.

10. Kada je sezona parenja jelenske divljači i šta je za nju karakteristično ?

Jeleni se pare od početka septembra do polovine oktobra meseca, a ukoliko su noći hladne i vreme kišovito, parenje počinje već polovinom avgusta. Karakteristična je rika jelena koja je veoma prodorna a traje 5-6 nedelja.

11. Koliko dugo oplodena košuta nosi i u kom periodu se teli ?

Oplodena košuta nosi 34-36 nedelja, a krajem maja i početkom juna naredne godine teli obično 1 jelenče.

12. U koju grupu životinja spada jelen po načinu ishrane ?

Jelen je isključivo biljojed-preživar pa su i vrsta i uzimanje hrane prilagođeni tome.

13. Koje su životne navike jelena ?

Jelenska divljač je izrazita divljač krda, sa izuzetkom odraslih košuta u periodu telenja, kao i mužjaka u periodu parenja. Krda ženki i mužjaka su odvojena, mada je česta pojava prisustva jednogodišnjih mužjaka /šilaša/ u krdima košuta.

14. Da li jeleni prave štetu guljenjem kore drveća ?

Čak i u lovištima, u kojima ima dovoljno prirodne hrane, ako je brojnost velika, jeleni gule koru drveća i time nanose štetu šumama.

15. Da li se jeleni kaljužaju ?

Kaljužanje je za jelene životna potreba, a posebno je izraženo u vreme letnjih meseci, kada su visoke temperature.

16. U kom periodu i sa kojim oružjem se lovi jelenska divljač ?

Jelen-mužjak se lovi u periodu od 1. avgusta do 14. februara, a košuta od 16. avgusta do 31. januara. Love se lovačkim puškama sa olučenim cevima, za koje je poželjno da imaju optički nišan /snajper/. Najmanji propisani kalibar je 7x57 mm sa zrnom najmanje težine 11 gr.

17. Koji su načini lova jelenske divljači ?

Jelen se najčešće lovi sa visokih čeka, a jedan od najtežih i najlepših lovova je lov prikradanjem i vabljenjem. Po snegu mogu da se love iz zaprežnih kola i saonica.

18. Šta se smatra trofejem kod jelenske divljači ?

Trofej jelena je rogovlje, kao i tubasti očnjaci /grandle/.

JELEN LOPATAR

19. Koja lovišta kod nas naseljava jelen lopatar ?

Ako se izuzmu pojedinačni primeri koji su sticajem okolnosti napustili ograda lovišta jelen lopatar, kod nas isključivo naseljava ograda lovišta. Najznačajnija ograda lovišta sa jelenom lopatarom su: "Vorovo" /Fruška Gora/, "Karadordevo", "Alija", "Vratna" /Negotin/, "Dobanovački zabran" i "Dubašnica".

20. Koje su glavne morfološke karakteristike jelena lopatara ?

Jelen lopatar je manji od jelena ritskog, težine je 50-70 retko i do 100 kg. Iznad srednjaka, rogovlje se širi u lopate, po čemu je dobio ime. Boje je svetlosmeđe sa belim pegama po telu a ponekad je i crne ili potpuno bele boje.

21. U kom periodu godine je sezona parenja jelena lopatara ?

Parenje počinje u oktobru, mesec dana posle početka parenja jelena evropskog. Za vreme parenja, na rikalištima se okupi više mužjaka i u međusobnim borbama može doći do oštećenja rogovlja pojedinih grla.

22. U kom periodu godine i sa kojim oružjem se lovi jelen lopatar ?

Jelen lopatar-mužjak se lovi u periodu od 16. septembra do 31. januara, a košuta od 1. oktobra do 31. januara. Love se lovačkim puškama sa olučenim cevima /kuglare/, za koje je poželjno da imaju optički nišan

Rasprostranjenje i biologija divljači - sisari

/snajper/. Najmanji propisani kalibar je 6,2x51 mm sa zrnom najmanje težine 6 gr.

SRNA

23. Gde je najveća rasprostranjenost srneće divljači ?

Srna je najbrojnija i najrasprostranjenija krupna divljač Evrope. Ima je od Skandinavije do Grčke i od Španije do Urala. Kod nas je zastupljena u Vojvodini i centralnoj Srbiji.

24. Koje su glavne morfološke odlike srneće divljači ?

Srna je skladna i vitka životinja, visine do 75 cm, težine 15-30 kg. Dlaka je leti plameno-crvenkasta a zimi mrko siva, duža i gušća.

25. Na čemu se zasniva polni dimorfizam kod srneće divljači ?

Glavna razlika između mužjaka i ženke je rogovlje, koje nose mužjaci. Takođe, kod mužjaka je prisutna bela površina ispod zakrčljalog repa u obliku elipse, dok je kod ženke ona oblika obrnutog srca /"keceljica"/.

26. Kada počinje formiranje rogovlja kod srndaća i koja specifičnost je vezana za to ?

Rast rogovlja počinje u jesen u prvoj godini života, i to direktno iz čeone kosti bez ruže ili venca.

27. U kom periodu godine srneća divljač dostiže polnu zrelost ?

ženke polnu zrelost dostižu u drugoj godini, a mužjaci u trećoj godini života.

28. U kom preiodu se srneća divljač pari ?

Srna se leti pari od polovine jula do polovine avgusta, a ako nije parena ili oplodena pari se od oktobra do novembra.

29. Šta je to embriotenija kod srneće divljači ?

Embriotenija je pojava mirovanja zametka u materici kod životinja koje su se parile u letnjem periodu. Zametak se u početku razvija, nakon toga miruje do jeseni kada nastavlja dalji razvoj. Na taj način se srne parene u leto i jesen lane u isto vreme - u maju.

30. Šta je po načinu ishrane srneća divljač i koji su joj izvori hrane ?

Srne su isključivi biljojedi - preživari. Glavna hrana su im trave i zeljaste biljke. Vrlo je probirljiva i uzima samo nežnije delove biljaka, vrhove lišća i pupoljke.

31. Koje su životne navike srneće divljači ?

Srna je teritorijalna vrsta, koja živi u matrijahalnim familijama /ženka ovogodišnja i prošlogodišnja lanad/. Mužjaci žive sami. Zimi se grupišu u veća krda od nekoliko desetina jedinki oba pola.

32. U kom periodu se lovi srneća divljač i kojim oružjem ?

Srndać-mužjak se lovi u periodu od 1. maja do 30. septembra, a ženka i lane od 1. oktobra do 31. januara. Love se lovačkim puškama sa olučenim cevima /kuglare/, za koje je poželjno da imaju optički nišan /snajper/. Najmanji propisani kalibar je 5,6x41 mm, sa zrnom najmanje težine 3,5 gr.

33. Koji su načini lova srneće divljači i šta predstavlja njihov trofej ?

U uređenim lovištima, srneća divljač se lovi sa čeke, a u poljskim iz zapreznih kola. Za vreme parenja, veoma je atraktivan lov srndaća vabljenjem i imitiranjem glasa srne. Trofej srndaća je rogovlje sa čeonom kosti.

DIVLJA SVINJA

34. Na kojim područjima je rasprostranjena divlja svinja i koja lovišta naseljava ?

Divlja svinja je rasprostranjena u većem delu Evrope, Azije i Severne Amerike. Naseljava šumska lovišta: od ritskih šuma do granice šumske vegetacije u planinskim predelima.

35. Koje su morfološke karakteristike divlje svinje ?

Divlja svinja ima relativno kratko telo sa izrazitom visinom u grebenu i strmim padom prema sapima. Glava je sa izrazitom dugom njuškom koja se završava pokretnom rilom. Boja dlake varira od svetložućkaste do tamnomrke.

36. Kako se razlikuje mužjak /vepar/ od ženke /krmače/ ?

Odrasli mužjaci se od ženki razlikuju po vidljivim "sekačima", očnjacima donje vilice, koje, kao i "brusače", zatupaste očnjake gornje vilice ima i krmača, ali su oni mnogo manji.

37. Od čega zavisi telesna težina divlje svinje i u kom se intervalu ona kreće ?

Težina prevashodno zavisi od uslova ishrane, ali i od predela koji divlja svinja naseljava. U ravničarskim predelima, uz optimalnu ishranu, težina je i do 200 kg, dok u planinskim retko prelazi 120 kg.

38. Kada je sezona parenja divlje svinje i navesti neke osobenosti u vezi sa tim ?

Parenje divljih svinja traje od septembra do februara. Pri parenju se obrazuju krda od nekoliko krmača /3-5/, kome se pridružuje vepar samac i ostaje tu do završetka parenja - bukarenja.

39. Koliko traje gravidnost krmače i koliko prasadi najčešće oprasi ?

Gravidnost krmača traje oko 16 nedelja /115-120 dana/. Na svet donose najčešće 3-5 prasadi, mada ima slučajeva i sa 8 do 10.

40. Koje su osnovne životne navike divlje svinje ?

Divlja svinja je noćna životinja. U slobodnoj prirodi živi u većim ili manjim krdima, izuzev starijih veprova koji žive pojedinačno a krdu se priključuju u vreme parenja. ženke takođe žive u krdu, ali ga napuštaju pred prašenje.

41. U koju grupu životinja spada divlja svinja po načinu ishrane i koju vrstu hrane jede ?

Divlja svinja je svaštojed, uzima hranu biljnog i životinjskog porekla. Od hrane biljnog porekla jede šumske plodove /žir/, krtole, korenje kao i zelene delove biljke. Od hrane životinjskog porekla jede puževé, školjke, gliste, jaja šumskih koka, pa i leševe uginulih životinja.

42. Koje bolesti izazivaju najveće gubitke kod divljih svinja ?

Najveće gubitke izazivaju bolesti: svinjska kuga i crveni vetar.

43. Šta predstavlja trofej divljeg vepra i ukratko ga opisati ?

Trofej divljeg vepra predstavljaju zubi, očnjaci - kljove. Zubi iz donje vilice se nazivaju "sekači" i kod starijih veprova mogu biti dugi i do 25 cm. Zube sekače vepar oštiri o gornje zube očnjake tzv. "brusače". I jednih i drugih ima po dva.

44. Koji su načini lova divlje svinje ?

Divlje svinje se love sa čeke i prikradanjem. Ovo je jedina vrsta divljači koja se lovi i prigonom, pogonom uz upotrebu specijalno obučениh pasa goniča.

45. Kada je lovna sezona i koje se oružje koristi u lovu na divlju svinju ?

Divlji vepar se lovi u periodu od 1. maja do 31. decembra, krmača od 1. jula do 31. decembra i prasad-nazimad od 1. jula do 31. januara. Love se lovačkim puškama sa olučenim cevima /kuglare/. Najmanji propisani kalibar je 7x57 mm sa zrnom najmanje težine 9 gr. Pored oružja sa olučenim cevima, lov divljih svinja, dozvoljen je i oružjem sa glatkim cevima, uz preporuku, da se prevashodno iz bezbednosnih razloga, koriste jedinačna zrna.

DIVOKOZA

46. Na kojim područjima se divokoza susreće u svetu i kod nas ?

Ova planinska divljač naseljava Alpe, Karpate, Pirineje, a kod nas je ima na Đerdapu, Tari, Prokletijama, Šarplanini.

47. Kakvi rogovi karakterišu divokoze i ukratko ih opisati ?

Divokoze karakterišu pravi rogovi - tuljci, koji se ne odbacuju, već rastu tokom celog života. Rogove nose i ženka i mužjak, s tim što su kod ženke nešto manje razvijeni i na vrhu manje povijeni.

48. Koje su osnovne anatomske i morfološke karakteristike divokoze ?

Visina tela je oko 80 cm, težina odraslih grla je između 20-25 kg, mada jarac može težiti i do 40 kg. Letnja dlaka je svetlosmeđa, a zimska tamnocrna, duža i naziva se osje. Papci su crni, građeni od elastične rožne mase crne boje.

49. Koje su osnovne životne navike divokoze ?

Divokoza je uglavnom dnevna životinja, veoma razvijenih čula njuha i vida. živi u krdima, a predvodnik krda je stara divokoza. Stariji jarci žive usamljeno, a krdu se priključuju u vreme parenja.

50. Kada divokoze dostižu polnu zrelost i koliko traje period parenja i bremenitosti divokoza ?

Divokoze dostižu polnu zrelost u drugoj, a divojarac u četvrtoj godini. Parenje počinje krajem oktobra i traje do polovine decembra. Bremenitost traje 21 nedelju, a ženka ojari najčešće 1 a rede 2 jareta.

51. Čime se hrani divokoza ?

Divokoza nije probirljiva životinja, hrani se pretežno pašom, planinskom travom, pupoljcima, lišćem /posebno kupine i maline/, a zimi se orjentiše na brst lišajeva i mahovina..

52. Kada počinje lovna sezona i na koji način se lovi divokoza ?

Divojarac se lovi u periodu od 1. avgusta 31. januara, a divokoza od 1. septembra do 31. januara. Lovi se prikradanjem.

53. Koje oružje se koristi za lov divokoza i šta spada u njihov trofej ?

Love se lovačkim puškama sa olučenim cevima /kuglare/, za koje je poželjno da imaju optički nišan /snajper/. Najmanji propisani kalibar je 6,2x51 mm i zrnom najmanje težine 6 gr.

Trofej divojarca i divokoza su rogovi sa čeonom kosti.

MUFLON

54. Gde se susreće muflona u svetu i kod nas ?

Naseljen je u mnogim zemljama Evrope, a kod nas ga ima u "Karadorđevu", "Vorovu", "Subotičkoj šumi", "Vratni", "Dobanovačkom zabranu".

55. U kojim lovištima se gaji muflon i u kombinaciji sa kojom vrstom krupne divljači ?

Muflon se uglavnom gaji u ograđenim lovištima u kombinaciji sa jelenom lopatarom.

56. Koje su osnovne morfološke karakteristike muflona /rogovi, boja, dlaka, težina, visina/ ?

Mužjaci imaju snažne rogove, povijene unazad i kod starijih primeraka mogu biti težine i preko 6 kg, a dugi preko 80 cm. ženke nemaju rogove, u izuzetnim slučajevima izrastu, ali su dužine od svega nekoliko cm. Ovan je visine 70-75 cm, telesne težine 25-40 kg, a može i do 50 kg. Leti je boja dlake riđastomrka, a zimi tamnomrka /mužjaci stariji od tri godine imaju bele površine po bokovima/.

57. Koje su osnovne životne navike muflona ?

Muflon je uglavnom dnevna divljač, živi u manjim krdima i vrlo često je u pokretu.

58. Kada muflon dostiže polnu zrelost i kada počinje parenje ?

Mužjaci polnu zrelost dostižu posle prve godine života a u oplodnji učestvuju sa 3-4 god. ženke polnu zrelost dostižu u drugoj godini. Parenje počinje u oktobru i traje do decembra.

59. Koliko traje graviditet kod muflonki i koliko mladih obično donose na svet ?

Gravidnost traje 5 meseci, tj. 22 nedelje. Muflonka odgaja jedno mladunče mada su česte pojave blizanaca.

60. Kako se mufloni hrane i koju hranu jedu ?

Po prirodi ishrane, muflon je preživar. Hrani se uglavnom planinskom travom, a vrlo malo brstom.

61. Šta ugrožava opstanak muflona ?

Pored vuka, risa, pasa lotalica koji su mu veliki neprijatelji, za opstanak muflona je veoma bitna dubina snežnog pokrivača. Kada je sneg dublji od 40 cm, mufloni ne mogu da se kreću po njemu.

62. Na koji način se love mufloni ?

Mufloni se najčešće love sa čeke ili iz zaprežnih kola. U zavisnosti od uslova u lovištu, mogu se loviti i prikradanjem.

63. U kojem periodu je dozvoljen odstrel muflona i kojim se oružjem lovi ?

Mužjak i ženka se love u periodu od 1. oktobra do 31. decembra. Love se lovačkim puškama sa olučenim cevima /kuglare/, za koje je poželjno da imaju optički nišan /snajper/. Najmanji propisani kalibar je 6,2x51 mm, sa zrnom najmanje težine 6 gr. Lov mladih je zabranjen tokom cele godine.

ZVERI

1. Koje vrste zveri naseljavaju naša lovišta ?

Naša lovišta naseljavaju: vuk, lisica, šakal, rakunopas, divlja mačka, ris, kuna zlatica, kuna belica, mrki tvor, šareni tvor, stepski tvor, lasica, hermelin, jazavac, vidra i mrki medved.

2. Koje su najvažnije odlike predstavnika reda zveri ?

Predstavnici reda zveri još se nazivaju i mesojedi /mesožderi/, iako u njihovoj ishrani u određenom procentu, u zavisnosti od vrste, učestvuje i hrana biljnog porekla. Predstavnici ovog reda imaju veoma razvijena čula njuha, sluha i vida. Razvijeno zubalo, koga čine zubi gornje i donje vilice, gde važnu ulogu imaju razvijeni očnjaci i razderači /četvrti predkutnjak u gornjoj i prvi kutnjak u donjoj vilici/. Mladi na svet dolaze беспомоћни i slepi, da bi posle određenog vremena progledali. Telesne dimenzije variraju od stotinak grama pa do tri stotine i više kilograma. Mužjaci ovih vrsta u polnom organu imaju kost /oss penis/.

VUK

3. Koje prostore u Evropi naseljava vuk ?

Brojnost populacija vukova u gotovo svim delovima njegovog areala, drastično je smanjena, tako da se u većini evropskih država smatra ugroženom vrstom. Razlog je u činjenici što se već uzan životni prostor vuka i dalje sužava. Potpuno je nestao ili se retko javlja u Skandinaviji, zemljama Beneluksa, Francuskoj, Nemačkoj, Švajcarskoj, Austriji, a ugrožen je u Italiji, Španiji i Portugaliji. Brojnost u Rumuniji, Bugarskoj, Grčkoj, Albaniji, zemljama bivšeg SSSR-a /evropski deo/ i zemljama bivše Jugoslavije izuzimajući Hrvatsku je stabilna.

4. Koje prostore kod nas naseljava vuk ?

Na našim prostorima, vuk ne samo da je široko rasprostranjen, nego i njegova brojnost ima tendenciju porasta. Prisutan je u svim brdsko-planinskim područjima, a manja populacija naseljava područje Deliblatske

peščare i Vršačkog brega. Međutim, može se konstatovati da je vuk kod nas povremeno ili stalno prisutan na jednom širem prostoru, odnosno da se lagano vraća na prostore koje je u bliskoj ili daljoj prošlosti naseljavao.

5. Šta karakteriše spoljašnji izgled vuka ?

Vuk je najkrupniji divlji predstavnik familije i roda pasa. Po svojoj spoljašnosti, podseća na nemačkog ovčara. Međutim, u građi tela postoje mnoge razlike. Prvo, lobanja vuka, nešto je šira i krupnija, sa kraćim i široko postavljenim ušima, na koju se nastavlja veoma mišićav vrat i snažno telo sa širokim grudnim košem. Noge su mu dugačke, snažne i završavaju krupnim šapama. Rep je dužine oko pola metra, ravnomerno odlakan. Telo vuka je pokriveno gustom dlakom, čija boja varira u zavisnosti od doba godine i geografske rasprostranjenosti. Uglavnom su zastupljeni crveno-ridi, sivi, žuto-sivi i mrki tonovi. Odrastao primerak dostiže visinu /u grebenu/ između 80 i 85 cm, dostiže težinu od 25 do 50 kg. U literaturi se mogu naći podaci o primercima koji su težili znatno više. Mužjaci su neznatno krupniji.

6. Čime se hrani vuk ?

Vuk je izraziti mesožder, plen su mu najčešće krupni papkari. Međutim, na njegovom "jelovniku" mogu se naći: lisice, zečevi, sitni glodari, gušteri, žabe, čak i puževi, kao dopunska hrana. Pri izboru plena najčešće se opredeljuje za onaj plen do koga lakše dolazi. Stoga su njegov plen uglavnom ranjene i bolesne jedinke, tako da predstavlja pozitivan faktor prirodne selekcije. Vuk radije uzima svežu hranu, ali se hrani i lešinama, što ga svrstava u red "sanitaraca". U nedostatku hrane iz sopstvenog okruženja, plen mu postaju domaće životinje, te je zbog toga omrznut u mnogim našim krajevima, posebno u onim u kojima je nesmotrenim uticajem čoveka poremećen prirodni odnos predator - plen.

7. Da li vuk živi u čoporu ili pojedinačno ?

Vuk je teritorijalna životinja, živi u čoporu sa izraženom hijerarhijom i organizovanim socijalnim životom. Danju se skriva i odmara u nekom gustišu a napušta ga tokom noći, kada kreće u potragu za hranom. U stanju je da satima osmatra plen i kada se uveri da mu ne pretila opasnost privlači se sasvim polako i strpljivo.

8. Koliko puta i kada se pare vukovi ?

Parenje /“vučje svadbe”/ počinje u decembru mesecu i traje do februara. Posle 62-64 dana, u periodu mart-april vučica okoti prosečno 4-6 mladih.

9. Kako izgledaju i šta karakteriše razvoj mladih ?

Mladi su tamnomrke boje, nesrazmerno velike glave i u prve dve nedelje su slepi. Sisaju do dva meseca starosti, a posle toga počinju da se hrane polusvarenim mesom. Telesno se brzo razvijaju, tako da krajem avgusta, otprilike sa 5 meseci starosti, imaju 15-20 kilograma, sa 6 meseci već su mlečne zube zamenili trajnim i dostigli težinu 20-25 kilograma. U ovo vreme se i osamostaljuju.

10. Na koji način, kojim oružjem i u kojem periodu se lovi vuk ?

Vuk se najčešće lovi hajkom i čekanjem. Lov čekanjem podrazumeva lov boravkom na uređenoj čeki, u čijoj je neposrednoj blizini locirano uređeno mrcinište. Hajke sa velikim brojem učesnika, najčešće ne daju rezultate, prevashodno zbog nediscipline učesnika.

Vuk se lovi oružjem sa olučenim cevima, oružjem sa glatkim cevima i kombinovanim lovačkim oružjem.

Zakonom o lovstvu vuk je svrstan u red divljači van režima zaštite. Naredba o lovostaju divljači na teritoriji AP Vojvodine predviđa zabranu lova tokom čitave godine, dok je na teritoriji centralne Srbije lov dozvoljen čitave godine.

LISICA

11. Kakva je rasprostranjenost lisice kod nas ?

Obzirom na odličnu prilagodljivost različitim stanišnim uslovima, lisica je veoma rasprostranjena u svim našim lovištima. Naseljava sve tipove lovišta, od ravničarskih do visoko planinskih.

12. Šta karakteriše spoljašni izgled lisice ?

Boja krzna joj je prilagođena uslovima staništa, tako da se sreće u raznim nijansama od crvenkasto-žućkaste do smeđožućkaste boje. Rep joj se uvek završava obojenim čuperkom. Glava joj je izdužena i šiljasta, uši velike i uspravne. Dužina tela /sa repom/ je do 140 cm, a visina se kreće od 35-40 cm. Rep, obrastao dugom dlakom je dužine je oko 40 cm. Težine je od 6 do 10 kg, s tim da su mužjaci nešto krupniji od ženki.

13. Čime se hrani lisica ?

Hrana joj je uglavnom životinjskog porekla /mesožder/. Najčešća hrana su joj sitni glodari, žabe, puževi, ptice i njihova jaja, meso uginulih životinja. Međutim, plen su joj često i domaća perad ali i sitna divljač u lovištu. Ipak glavna hrana su joj miševi i voluharice.

14. Kakve su životne navike lisice ?

Lisica živi u jazbini, koju iskopa na lakim zemljištima ili se useli u napuštene ili aktivne jazbine jazavca, sa kim tada deli jazbinu ili ga vremenom zbog svoje "higijene" primora da je napusti. Pored stalnog, iskopa i rezervni brlog, ukoliko se često uznemirava.

15. U kojem periodu se pari lisica ?

Parenje lisica počinje od polovine januara, ali ako je zima oštra, parenje se pomera i počinje u februaru. Posle 50-52 dana, ženka na svet donese od 3-10 mladih.

16. U kojem periodu je dozvoljen lov lisice ?

Zakonom o lovstvu, lisica je svrstana je u red divljači van režima zaštite /dozvoljen lov tokom čitave godine/.

ŠAKAL

17. Koje prostore naseljava šakal kod nas ?

Šakal naseljava planinske delove juga Crne Gore, jadransku obalu, pojedina ostrva, gotovo čitavu istočnu Srbiju, Pomoravlje, Šumadiju, delove Vojvodine. I pred toga što mu se rasprostranjenje poklapa sa rasprostranjenjem vuka, ipak im se mikroareali jasno razdvajaju, što za posledicu ima pravilo: tamo gde ima šakala nema vukova i obrnuto. Poslednjih godina, brojnost šakala je u ekspanziji.

18. Šta karakteriše spoljašnji izgled šakala ?

Po svom spoljašnjem izgledu podseća na, kako neki lovci kažu, "nešto između vuka i lisice". Od vuka je dosta sitniji, mada izgledom podseća na njega. Šiljata njuška i kitnjast rep ga čine sličnim lisici, mada je od nje viši na nogama.

Boje je sivkasto zelenkaste sa dosta smeđežutih delova. Noge su sa spoljne strane blede-crvenkaste boje, a sa iznutrašnje strane, kao i donje strane vrata i trbuha je svetle boje. Može da dostigne težinu do 20 kg. Visina mu je do 0,5 m.

19. Čime se hrani šakal ?

Hrani se mesom sitnijih vrsta divljači, mladuncima divljači, strvinama, sitnim glodarima. Međutim, uzima i biljnu hranu: kukuruz, grožđe, plodove duda, smokve, raznih drugih pitomih i divljih voćaka.

20. Kada se pare šakali ?

Šakali se pare u februaru-martu, ženka je bremenita 60-63 dana. U periodu april-maj, ženka na svet donosi u proseku 4 do 8 mladih, o kojima vodi brigu zajedno sa mužjakom.

21. Kako se šakal oglašava i koja su mu čula razvijena ?

Oglašava se veoma neprijatno za ljudsko uvo, što podseća na neku vrstu kuknjave, zavijanja i baukanja.

Sva čula su mu dobro razvijena i to ga čini teško ulovljivim. Odlikuje se lukavstvom i agresivnošću, međutim, veoma uspešno se krije i brzo beži na prvi znak opasnosti.

22. U kojem periodu je dozvoljen lov šakala ?

Zakonom o lovstvu svrstan je u divljač van režima zaštite /dozvoljen lov tokom čitave godine/.

RAKUNOPAS

23. Odakle potiče rakunopas i da li naseljava naše prostore ?

Postojbina rakunopsa je istočna Azija: severoistočni Sibir, Kina, Koreja, Japan. U periodu između dva svetska rata, zbog u to vreme, cenjenog krzna naseljen je u evropski deo Rusije.

Odavde kreće u svoj pohod na zapad. Na našim prostorima, njegovo pojavljivanje registrovano je početkom sedamdesetih godina prošlog veka. Više puta do sada viđan je u istočnoj Srbiji /Donji Milanovac, Negotin/.

24. Kakav je spoljašnji izgled rakunopsa ?

Rakunoliki pas je zdepastog izgleda, kratkih nogu i kratkog repa. Karakteriše ga duga dlaka, zbog čega je opisivan kao “grivasti pas” i tamna dlaka u delu obraza.

25. Koje su životne navike rakunopsa ?

Staništa rakunopsa su ritska područja, priobalni delovi šumskih kompleksa u dolinama većih i manjih vodotoka. Danju boravi u jazbinama /koje prethodno iskopa/, a noću kreće u potragu za hranom. Paleta ishrane mu je veoma široka hrani se: sitnim glodarima, vodozemcima, ribom, insektima, ptičijim jajima i njihovim mladima. Takođe, jede plodove šumskih voćkarica i zrnavlje žitarica. Zbog ovako širokog “jelovnika”, veoma je prilagodljiv različitim stanišnim uslovima. U zimskom periodu, u vreme kada se izbor

hrane veoma suzi, pada u blaži oblik zimskog sna. U proleće ženka na svet donosi 6-8 mladih. Brigu o potomstvu vode ženka i mužjak zajedno.

DIVLJA MAČKA

26. Šta karakteriše spljašnost divlje mačke ?

Osnovna boja dlake je mrkosiva, sa mrkocrnim ili crnim prugama po telu. Podbradak je žućkaste boje. Na repu, koji je tup i dobro odlakan ima 6 tamnih krugova, vrh repa je uvek crn, kao i tabani i uši iznutra.

Dužina tela je do 90 cm, rep do 40 cm, a visina oko 40 cm. Prosečna težina je 7 do 10 kg. Mužjak je razvijeniji od ženke.

27. Kakve su životne navike i u kojem periodu se pari divlja mačka ?

Divlja mačka je noćna životinja. Svoja dnevna prebivališta /šupljine u drveću, stenama, napuštene jazbine i dr/ napušta pre mraka, kada kreće u potragu za hranom. Čula su joj dobro razvijena, posebno vid i sluh. Naoružana je jakim očnjacima i sekutićima, ostrim noktima, koje uvlači u hodu. Lovi gotovo nečujnim traženjem, a plen hvata hitrim skokom. živi samotnjački, osim u vreme parenja.

Pari se u periodu februar-mart. Posle 63 dana, ženka na svet donosi 4-5 mladih. Polnu zrelost dostiže sa godinu dana i moguće je parenje sa domaćom mačkom.

28. Čime se hrani divlja mačka ?

Divlja mačka se hrani sitnim sisarima, najčešće miševima i voluharicama, pticama koje se gnezde na zemlji. Pravi štetu i na sitnoj divljači. Ukoliko se nađe u opasnosti, u stanju je da pruži žestok otpor i krupnijem neprijatelju /lisica, pas/. Nisu retki slučajevi da, ukoliko bude

ranjena, napada i čoveka.

RIS

29. Koje prostore ris naseljava u Evropi i kod nas ?

Ris je najkrupniji predstavnik familije mačaka koji naseljava naše prostore. živi u lišćarskim /hrastovim, bukovim/, četinarskim i mešovitim sastoinama, ali naseljava klisure i kamenita područja. Nekada je bio rasprostranjen po celoj srednjoj Evropi, ali ga sada ima u Rusiji, Švedskoj i velikim šumama Balkana. Pojedinačno se još nađe u Šarplaninskm srezu u šumama Kosova.

30. Šta karakteriše spoljašnji izgled risa ?

Duge i jake noge, sa velikim šapama i ostrim noktima, drže razvijeno telo, koje naraste u dužinu do 130 cm i u visinu oko 0,75 cm.

Rep mu je dug oko 20 cm i završava se crnim dlakama. Glava mu je okrugla sa kratkom njuškom i krupnim očima. Uši krtake i šiljate, na čijim vrhovima su tzv. "kićanke" od crnih dugih dlaka.

Odrastao primerak dostiže težinu oko 25 kg, mada su zabeleženi i teži primerci. Ima razvijeno zubalo, prilagođeno ishrani mesom.

Krznno mu je žuto-mrke boje, na leđima nešto tamnije, dok je na trbuhu i unutrašnjim stranama nogu bleđožute boje. Na leđima, bokovima, prednjim i spoljnim stranama nogu prisutne su tamno-mrke i zagasite pege, koje su mestimično postavljene u nizovima. Pege na leđima su veće od pega na nogama. Smatra se da ne postoje dva primerka iste boje i istog rasporeda pega.

31. U kojem periodu se pari ris ?

Ris se pari u januaru i februaru, a koti u aprilu i maju. ženka koja nosi 9-10 nedelja okoti obično 2-3 mladih / koji su slepi 16-17 dana. Mladi sisaju 2 meseca i samostalni su posle 12 meseci.

32. U kojem periodu je dozvoljen odstrel risa ?

Zakonom o lovstvu ris je svrstan u trajno zaštićenu divljač.

KUNA ZLATICA

33. Koje prostore naseljava kuna zlatica kod nas ?

Tipični je stanovnik šume i u našoj zemlji naseljava šumske predele, najčešće četinarske i mešovite šume, ali je ima i u nizijskim, ritskim šumama Bačke, Banata i Srema. Za nju kažu da je najlepší predstavnik familije kuna u našim lovištima. Zovu je još šumska kunica, plemenita kuna, slatka kuna i dr.

34. Kakav je spoljašnji izgled kune zlatice ?

Telo joj je vitko, izduženo, sa kratkim i snažnim nogama naoružanim ostrim noktima. Dostiže dužinu do 70 cm, od čega 20 do 30 cm otpada na rep, obrastao dugom dlakom. Telesna težina se kreće u rasponu od 1-1,5 kg.

Osnovna boja dlake joj je tamnosmeđa, na šapama i repu nešto tamnija, a na podbratku zlatnožuta, po čemu je dobila ime. Čelo i obrazi su nešto svetliji. Podbradak ima nesimetričan oblik - mrlju koja se ne povija prema nogama, odnosno nije produžena na dole. Uši su joj uske, imaju skoro trouglast oblik, sa zaobljenim i svetlim vrhovima a vrh nosa je crn. Šape su joj prekrivene dlakom, koja prekriva sve jastučiće. U tragu je to vidljivo po nešto većim šapama, uglavnom na mekšoj podlozi.

35. Kakve su životne navike kune zlatice ?

Dnevno skrovište zlatice su uglavnom napuštena gnezda grabljivica, šuplja drveća i slično. Morfološki je prilagođena životu na drvetu. Penjanje po drveću i skakanje sa grane na granu za nju ne predstavlja problem.

U ishrani je veoma prilagodljiva. Hranu joj najčešće čine veverice, puhovi, glodari, ptice, njihovi mladunci i jaja, zečevi, insekti, strvine, slatki divlji plodovi, ali i voće.

36. U kojem periodu je dozvoljen odstrel kune zlatice ?

Zakonom o lovstvu, kuna zlatica je svrstana je u lovostajem zaštićenu divljač, ali je Naredbom o lovostaju na nju zabranjen lov tokom cele godine.

KUNA BELICA

37. Kakav je spoljašnji izgled kune belice ?

Kuna belica dostiže veličinu kune zlatice ali joj je rep nešto kraći. U boji dlake preovladava sivosmeđa boja sa beličastom podlakom.

Podgrlac je uvek svetliji, izrazito bele ili sivobeke boje i produžava se na dole, zahvatajući deo prednjih nogu. Uši su šire, kraće i zaobljene na vrhu. Vrh nosa je boje mesa. Dostiže dužinu kao i kuna zlatica ali je teža, dostiže težinu od 1,2-2 kg.

38. Kakve su životne navike kune belice ?

Kuna belica je tipičan stanovnik otvorenih terena, retko boravi u pravim šumama, voli ivice šuma, kamenite terene, stare i napuštene kamenolome, traži skloništa u zidovima štala, ambara, što je dovodi u blizinu čoveka.

Kao i kuna zlatica, prilagodljiva je u ishrani. Ipak, postoje izvesne razlike. Razlika je u tome što je u njenoj hrani životinjskog porekla, zastupljeno više životinja koje su karakteristične za njeno prebivalište. Belica u ishrani koristi više mesa domaćih životinja.

39. U kojem periodu je dozvoljen lov na kunu belicu ?

Lov kune belice je dozvoljen u periodu od 16. oktobra do 31. januara, osim na teritoriji AP Vojvodine, gde je zaštićena lovostajem tokom čitave godine.

MRKI TVOR

40. Kako izgleda mrki tvor ?

Boja krzna mrkog tvora je kestenjasta, na leđima smeđa, a na bokovima žućkasta. Grudi, trbuh i rep su pretežno tamne boje. Bela njuška /vrh je crn/, podbradak i obrasi bele boje, podsećaju na neku vrstu maske. Uši su kratke sa belim vrhovima. Zimsko krzno je tamnije i jednoličnije od letnjeg

Dostiže dužinu do 60 cm, rep oko 15 cm, težina do 1,5 kg, prosečno 750 gr. Ispod repa se nalaze dve žlezde, koje luče veoma smrdljiv sekret, posebno u vreme parenja. Ujedno taj smrad mu služi i kao doobra zaštita od potencijalnih neprijatelja.

41. Čime se hrani mrki tvor ?

Osnovna hrana su mu mišoliki glodari /miševi i voluharice/, ali na "jelovniku" su mu i žabe, ježevi, gušteri, ribe. Ukoliko mu se pruži mogućnost može napraviti štetu na fazanerijama.

STEPSKI TVOR

42. Kako izgleda stepski tvor ?

Krupniji je od mrkog i šarenog tvora. Dužina tela dostiže 70 cm, a težina i do 2 kg. Boja krzna najvećeg dela tela je pretežno svetložućkasta, sa tamnomrkim do crnim donjim delom vrata, grudima, trbušnom stranom, nogama i vrhom repa. Maska na glavi slična je maski kod mrkog tvora, osim što je podbradak kod stepskog boje tela, a obrazi manje beli.

43. Koje prostore kod nas naseljava stepski tvor ?

Za sada je ustanovljeno da ova vrsta kod nas živi na području Vojvodine, drži se otvorenih mesta i retko ili nikako se ne sreće u naseljima, te štete od njega praktično nisu poznate.

ŠARENI TVOR

44. Kakav je spoljašnji izgled šarenog tvora ?

Šareni tvor je najsitniji predstavnik tvorova naših prostora. Težina tela ne premašuje 600 gr. Težina od nepunih 300 gr. je već normalna za odrasle mužjake. Dužina tela dostiže do 35 cm, a srazmerno dugačak rep može da bude 20 cm. Po opštoj građi sličan je sa prethodne dve vrste tvorova.

45. Koje prostore kod nas naseljava šareni tvor ?

Stanovnik je, uglavnom, nižeg pobrđa duž istočne Srbije, od toka Dunava na severu, do Makedonije na jugu. Stanovnik je pretežno otvorenih staništa, ali se javlja i u šumama pored reka. Zapadna granica njegovog areala u Srbiji zahvata prvenstveno sjeničko-peštersku visoravan.

LASICA

46. Kakav je spoljašnji izgled lasice ?

Lasica je najsitniji predstavnik familije kuna u našim lovištima. Karakterišu je izduženo telo, kratke noge, glava, vrat i trup su joj skoro iste debljine. Izraste u dužinu oko 20 cm, rep 3-3,5 cm. Telesne dimenzije i masa

odraslih mužjaka znatno su veće od dimenzija ženki. Prosečna masa odraslih mužjaka je 60-130 gr, dok je kod ženki 30-60 gr.

Boja dlake joj je crvenkastosmeđa, obod gornje usne, cela donja strana tela i unutrašnje strane nogu, su bele boje. Na našim prostorima lasica zimi ne menja boju dlake, ali dalje prema severu, zimi menja boju dlake i postaje bela sa smeđim pegama, ali nikad nema crni vrh repa koji je karakterističan za njenog srodnika hermelina.

47. Kakve su životne navike lasice ?

Naseljava sve tipove lovišta. Više od ostalih predstavnika familije kuna izašla je iz šume i nastanila se na otvorenim prostorima, najčešće u blizini čoveka. Od ostalih predstavnika familije kuna, razlikuje se po tome što živi u društvenoj zajednici. Noćna je životinja, ali je često aktivna i preko dana /obzirom na građu tela i mogućnost da se provuče i kroz najmanji otvor/, vrlo je pokretna, u toku 24 časa može da pređe do 2,5 km.

48. Čime se hrani lasica ?

Osnovna hrana su joj sitni glodari, gmizavci, vodozemci, ptice koje žive na zemlji i drveću /pustoši gnezda svih ptica, tako da često stradaju gnezda fazana, jarebica i prepelica/. U godinama kada se broj glodara prenamnoži, lasica je prirodni regulator njihove brojnosti i značajna karika u biološkom lancu ishrane.

49. Kada je dozvoljen lov lasice ?

Zakonom o lovstvu, lasica je svrstana u trajno zaštićenu divljač /osim u blizini fazanerija do 500 metara/.

HERMELIN

50. Šta karakteriše spoljašnji izgled hermelina ?

Hermelin dostiže dužinu do 40 cm, rep 10 cm, prosečna težina 250 gr. Glava mala, vrat i telo dugački, prednje noge su kraće od zadnjih sa dosta oštrim noktima. Ovakva građa tela, omogućava mu da sitne glodare može hvatati i u podzemnim hodnicima. Mužjak je razvijeniji od ženke.

Boja dlake je smeđa sa različitim tonovima, na trbuhu žućkasta. Zimi, novembar-decembar, menja dlaku, postaje sasvim beo, izuzev vrha repa koji je i zimi crn, što ga izmeđuostalog razlikuje od lasice. Od lasice ga u toku leta, kada im je boja krzna vrlo slična razlikuje dužina repa, koja je nešto manja od polovine dužine tela, dok je kod lasice jedva jedna trećina dužine tela.

51. Kakve su životne navike hermelina ?

Nastanjuje rupe i šupljine starih stabala, gomile granja, stare i napuštene zgrade, kao i napuštene jazbine lisice i jazavca. Aktivan je tokom noći, ali se može videti i tokom dana. U vreme niskih temperatura, povlači se ispod snežnog pokrivača, obzirom da mu tamo boravi i plen.

Hrani se mesom miševa, voluharica, tekunica, krtica. Ukoliko je u prirodi manjak ove hrane, hrani se i biljnom hranom i delovima uginule divljači. Dnevne potrebe su mu od 20-40% telesne mase.

52. Da li je dozvoljen lov hermelina ?

Zakonom o lovstvu, hermelin je svrstan u trajno zaštićenu divljač.

JAZAVAC

53. Šta karakteriše spoljašnji izgled jazavca ?

Karakteriše ga snažno i zbijeno telo, dugačko 70 do 90 cm, sa repom dužine 15 do 20 cm, visina tela je oko 30 cm, a težak je između 10 i 16 kg. Neposredno pred zimu može da dostigne i 20 kg, iz razloga nagomilavanja telesnih rezervi pred stanje hibernacije /"zimski san"/.

Uši su mu kao i oči dosta sitne. Noge kratke ali snažne, a na njima duge i savijene kanxe, što mu predstavlja odlično oruđe za kopanje podzemnih jazbina.

Dlaka mu je u leđnom delu do repa crno-sive boje, leva i desna strana su svetlije ili crvenkasto obojene, trbuh je crn, glava je bela sa dve karakteristične tamne pruge.

54. Kakve su životne navike jazavca ?

Jazavac nije socijalna životinja i živi usamljeno sve do pred početak parenja. Pred zimu, kada obezbedi dovoljno rezervi, kod jazavca je uočena pojava hibernacije /oblik zimskog sna/, koja se prekida radi povremene dopunske ishrane.

Jazavac je svaštojed, hrana mu je animalnog porekla: insekti, crvi, puževi, gušteri, gliste, miševi, zmije, pčele, ose, a hrani se i pilićima od fazana i jarebica. Od biljne hrane jede žir, gljive, repu, razne šumske plodove, voće, kukuruz, itd. Zbog većeg udela animalne hrane u strukturi ishrane, više je koristan nego što nanosi štete, pogotovu zbog uništavanja glodara.

55. Kada je dozvoljen odstrel jazavca ?

Zakonom o lovstvu, jazavac je svrstan u lovostajem zaštićenu divljač. Odstrel je dozvoljen u periodu od 1. avgusta do 30. novembra, osim na teritoriji AP Vojvodine, gde je zaštićen lovostajem preko cele godine.

VIDRA

56. Kakve prostore kod nas naseljava vidra ?

Zbog zagađenja vodenih tokova industrijskim otpadom, regulisanja vodenih tokova, uništavanja priobalnog rastinja, brojnost vidri na našim prostorima drastično je smanjena. Zbog načina života, retko se vida, tako da se smatra da joj je brojnost još manja. Ipak danas naseljava veći broj vodenih tokova.

57. Šta karakteriše spoljašnjost vidre ?

Karakterise je izduženo telo, prilagođeno životu u vodi. Glava joj je spljoštena, male uši /mogu se zatvoriti tokom ronjenja/ i oči, koje su smeštene blizu krajeva usta. Noge kratke, prsti su spojeni kožnim naborima /plovne kožice/, sa jakim kanxama. Krzno je vrlo kvalitetno, tamnomrke boje, na vratu, obrazima i trbuhu nešto svetlije boje. Dužina tela je do 90 cm, na rep otpada oko 30 cm. Težina tela je od 7 do 15 kg. Mužjak je neznatno krupniji od ženke.

58. Kakve su životne navike vidre ?

život vidre je usko vezan za vodene tokove. Izrazito je teritorijalna životinja, naseljava prostore pored tekućih slatkih voda /obale i pojas između vode i kopna/. U blizini vodenog toka napravi jedan ili više podzemnih brloga, koji imaju ulaz ispod nivoa vode. Ulaz je usmeren naviše tako da je brlog iznad nivoa vode. Ukoliko dođe do povećanja nivoa vode i brlog bude potopljen, privremeno ga napušta obzirom da na području u kojem boravi, ima i privremena skloništa.

Vidra je noćna životinja, vrlo je aktivna, odlično pliva i roni. Hrani se ribama /od nekoliko dkg do primeraka od 3 kg/, rakovima, žabama, vodenim voluharicama. Na suvom lovi miševe, razne barske ptice, jede njihova jaja

59. Kada je dozvoljen odstrel vidre ?

Zakonom o lovstvu, vidra je svrstana u trajno zaštićenu divljač.

MRKI MEDVED

60. Kakve prostore kod nas naseljava mrki medved ?

Mrki medved je najkrupniji predstavnik zveri na našim prostorima. Naseljava šumske prostore brdsko-paninskih i planinskih krajeva, zapadne, jugozapadne i južne Srbije, severne i istočne Crne Gore.

61. Kako izgleda medved ?

Telo mu je, može se reći, valjkastog oblika sa kratkim ali mišićavim nogama, krupnom glavom na koju se nastavlja snažan vrat. Pokriveno je dlakom, najčešće tamnosmeđe do mrke boje, koja može varirati. I pored toga, što na prvi pogled izgleda zdepasto, vrlo je spretan pri kretanju. Visina tela je oko 1,3 m, a dužina ko 2 m.

Može dostići težinu i do 300 kg. Ima dobro razvijeno čulo njuha i sluha, za razliku od čula vida koje je nešto slabije.

62. Kakve su životne navike medveda ?

Hrani se pretežno hranom biljnog porekla, ali i hranom animalnog porekla. Od hrane biljnog porekla najčešće koristi plodove drvenastih vrsta /jabuka, kruška, bukva/, plodove šumskih biljaka: jagode,

kupine, borovnice, lišće i mlade izbojke, razne trave, a posebno je zainteresovan za zob i kukuruz u vreme zrenja.

Od hrane životinjskog porekla na "jelovniku" su mu insekti, larve, jaja i mladi ptica, uginule životinje. Ukoliko mu hrana iz pomenutih izvora ne zadovoljava potreba, plen su mu pčelinjaci i domaća stoka. U jesen se intenzivnije hrani, kako bi spremio rezerve, koje su mu neophodne u toku "zimskog sna".

Pari se u periodu maj-jul. Posle približno sedam meseci, ženka u vreme "zimskog sna" na svet donese najčešće, dva mlada, rede više. Mladi su, obzirom na telesne dimenzije ženke veoma sitni, dužine oko 20 cm i težine do 500 gr.

63. Kada je dozvoljen odstrel mrkog medveda ?

Rasprostranjenje i biologija divljači - sisari

Zakonom o lovstvu, mrki medved je svrstan u lovostajem zaštićenu divljač, ali, zbog male brojnosti, Naredbom o lovostaju divljači, zabranjen je lov tokom čitave godine.

www.lovacki-savez-srbije.com

ZEČEVI

ZEC

1. Na kojim područjima je rasprostranjen zec u svetu i kod nas ?

Zec je najrasprostranjenija vrsta divljači. Osim Evrope nastanjuje severnu Afriku, Malu Aziju, Kavkaz, a aklimatizovao se i u Severnoj i Južnoj Americi, Novom Zelandu i Australiji. Kod nas su najbolje populacije u ravničarskim predelima, u Panonskoj niziji i dolinama velikih reka.

2. Koje su osnovne morfološke i anatomske osobenosti zeca ?

U građi zeca dominiraju: izduženo telo, duge uši i duge zadnje noge, prilagođene za bežanje. Sa sivkasto-zeleno-žutom bojom dlake koja varira u odnosu na okolinu, zec ima sposobnost prilagođavanja okolini /mimikrija/ koja ga štiti od neprijatelja. Prosečna telesna težina je 3,5-4 kg.

3. U koje doba dana je zec najaktivniji i koje mu je čulo najrazvijenije ?

Zec je životinja sa pretežno noćnom aktivnošću, slabog je vida, ali zato odličnog sluha.

4. U koju grupu životinja spada zec po načinu ishrane i čime se najčešće hrani ?

Zec je isključivo biljojed. Najviše voli leguminoze i povrtarske kulture, dok zimi glode koru mladih voćaka i šumskih zasada. Vodu uzima uglavnom preko biljaka, a može i direktno.

5. Koja su najbolja staništa za zečeve i koji uslovi spoljne sredine mu ne odgovaraju ?

Najbolja staništa se nalaze na manjim nadmorskim visinama /50-250 m/, u ravničarskim predelima sa toplim, ocednim i plodnim zemljištima. Kišna proleća i vrlo suva leta ne pogoduju zečjoj populaciji.

6. Koji su osnovni razlozi velike plodnosti zečeva ?

Osnovni razlozi su: brzo dostizanje polne zrelosti /prva godina života/, veliko učešće odraslih ženki u parenju, kratak period bremenitosti, visoka učestalost gravidnosti i relativno veliki broj mladih u okotu.

7. Kada počinje period parenja zečeva i koliko traje ?

Period parenja najčešće počinje u januaru, mada može i nešto ranije /kraj decembra/ i traje nešto više od 9 meseci.

8. Koliko traje graviditet zečice i koliko mladih okoti u jednom leglu ?

Gravidnost traje 40-42 dana i u jednom leglu okoti 1-4 rede više zečića.

9. Koliko se puta zečica koti godišnje i u kom mesecu su okoti najbrojniji ?

Zečica se koti 4-5 puta godišnje i za to vreme okoti 7-11 mladih. U maju i u junu mesecu, okoti su najbrojniji.

10. Šta predstavlja pojam superfetacije kod zečica ?

Superfetacija predstavlja sposobnost skotne zečice da se pari dan-dva pre koćenja i ostane oplodena.

11. Na koje načine se lovi zec ?

Od pojedinačnih načina lova, lovi se pretraživanjem i uz upotrebu pasa goniča. Od grupnih lovova primenjuje se lov prigonom, pogonom, "potkovicom" i kružni lov.

12. U kom periodu godine i kojim oružjem je dozvoljen lov zeca ?

Lovna sezona na zeca počinje 16. oktobra i traje do 31. decembra s tim, što je u periodu od 15. decembra do 31. decembra dozvoljen lov isključivo hvatanjem živioh zečeva. Zec se lovi lovačkim puškama sačmaricama, najčešće u kalibru 12, 16 i 20. Za lov zeca, koristi se sačma krupnoće 3 i 3,5 mm.

www.lovacki-savez-srbije.com

GLODARI

ONDATRA

1. Odakle vodi poreko ondatra?

Ondatra /bizamski pacov/ pripadnik je reda glodara, čija je postojbina Severna Amerika. Početkom prošlog veka, zbog kvalitetnog krzna, unešena je u Evropu, gde se dobro prilagodila, izmakla kontroli i rasečila u većem delu kontinenta.

2. Koje su osnovne spoljašnje karakteristike ondatre ?

Gradom tela i načinom života, ondatra je prilagođena životu u vodenj sredini. Zdepasto telo, prekriveno gustim krznom, svetlo smeđe do mrke boje, koje ne propušta vodu, bočno spljošten rep, neke su od glavnih karakteristika njene spoljašnosti. Zadnji udovi su razvijeniji od prednjih, imaju nepotpune plovne kožice. Odličan je plivač.

3. Kakve su životne navike ondatre ?

živi u kolonijama, naseljava prostor oko slatkovodnih vodenih površina, sa obalama obraslim biljnom vegetacijom, koja pruža zaklon, izvor hrane i mesto za reprodukciju. Izbegava brze vode, sa kamenitom i šljunkanom podlogom. Ondatra se koti tri i više puta godišnje, tako da za kratko vreme jedna kolonija može da dostigne veliku brojnost. Jazbine gradi u obalama i nasipima.

NUTRIJA

4. Da li je nutrija domaća ili unešena vrsta divljači ?

Kao i bizamski pacov, nutrija je vrsta čije je poreklo van granica naše zemlje, postojbina joj je Južna Amerika. I ona je, početkom prošlog veka, unešena u Evropu, sa ciljem farmaskog gajenja zbog kvalitetnog krzna i mesa koje je jestivo. Početkom sedamdesetih godina i na našim prostorima započinje farmsko gajenje, koje je zbog slabih ekonomskih efekata napušteno, a pretpostavlja se da je raspuštanje farmi, razlog njihove pojave u prirodi.

5. Opiši spoljašnji izgled nutrije ?

Svojom građom, nutrija je slična manjem dabru ili ovećem bizamskom pacovu. Zadnje noge su snažnije od prednjih, imaju pet prstiju sa plovnim kožicama. Rep joj je za razliku od bizamca okrugao i obrastao rožnatim pločicama. Po dva jasno vidljiva zuba glodača u gornjoj i dva u donjoj vilici, naranxaste boje, siguran su znak za lako raspoznavanje. Odrastao primerak dostiže težinu od pet do devet kilograma.

6. Kakva staništa naseljava nutrija ?

Nutrije žive u kolonijama, uz i u slatkovodnim vodenim prostorima. Mir, čista voda i bujna vegetacija su osnovni preduslovi za njen život. Jazbine kopaju u nasipu ili obali, ulaz grade neposredno ispod površine vode. Ukoliko dođe do opadanja nivoa vode, grade nove jazbine i na taj način, ukoliko je veći broj jedinki na manjem prostoru, mogu izazvati štetu na vodoprivrednim objektima.

7. Čime se nutrija hrani ?

Nutrija je aktivna u sumrak, tokom noći i u ranim jutarnjim časovima. Hrani se vodenim biljem i obalskim rastinjem, slatkovodnim mekušcima, jajima i ribom. Hrana biljnog porekla je više od 90% u njenoj ishrani.

8. Kakav je status nutrije po Zakonu o lovstvu ?

Zakon o lovstvu, još nije svrstao nutriju u divljač.

www.lovacki-savez-srbije.com

RASPROSTRANJENJE I BIOLOGIJA DIVLJAČI /PTICE/

1. Koje su osnovne karakteristike predstavnika klase ptica ?

Glavne karakteristike predstavnika klase ptica su: telo pokriveno perjem, postojanje krila /prednji udovi/ koja im omogućavaju letenje, mladi na svet dolaze piljenjem /leženjem/ iz jaja, nedostak zubnog aparata, koji je zamenjen kljunom, pomoću koga ptice uzimaju hranu. Takođe, ptice imaju dobro razvijeno čulo vida /posebno grabljivice/ i čulo sluha.

2. Kako se prema mestu boravka dele ptice ?

Prema mestu boravka, među pticama je izvršena podela na stanarice i selice. Stanarice su sve ptice koje stalno, tokom čitave godine žive na našim prostorima. Eventualne, kraće migracije uslovljene su potragom za hranom.

Ptice selice su sve ptice koje kod nas borave u određenom delu godine. U zavisnosti od toga u kojem delu godine borave, selice se mogu podeliti na: gnezdarice, zimske goste i selice prolaznice.

Selice gnezdarice u naše krajeve stižu početkom proleća, gnezde se, izvode mlade i početkom jeseni se sele u južne krajeve.

Selice zimski gosti u našim krajevima borave tokom zime, da bi se potom vratile u severne krajeve.

Selice prolaznice, na selidbenom putu samo prolaze kroz naše krajeve, a zadržavaju se radi odmora i uzimanja hrane.

KOKE

3. Koje su osnovne karakteristike koka koje naseljavaju naša lovišta ?

Sve koke koje naseljavaju naša lovišta karakteriše: polno su zrele nakon nepune godine starosti, jednom godišnje prave gnezdo na zemlji i ukoliko gnezdo bude uništeno, formiraju novo sa manjim brojem jaja, a mladi su posle leženja u stanju da pratite majku. Pri uzimanju hrane, koke koriste vid, pa su stoga dnevne ptice, hrane se hranom biljnog i životinjskog porekla,

vole da se prpošu u pesku ili prašini. Po spoljašnjem izgledu mužjaci se razlikuju od ženki. Naša lovišta naseljavaju dve vrste koka, šumske i poljske koke.

4. Koje su ptice predstavnici šumskih koka u našim lovištima ?

U našim lovištima, od predstavnika šumskih koka žive: veliki tetreb /gluhan/, mali tetreb /ruževac/ i leštarka. Zbog male brojnosti, malih i izolovanih staništa, ove vrste ptica su u režimu trajne zaštite.

5. Šta karakteriše predstavnike šumskih koka ?

Osnovna odlika šumskih koka je da žive na šumskom zemljištu, odnosno u nekom od različitih oblika šumske vegetacije. Sve šumske koke su bogato obrasle perjem, od nosnica na kljunu do nožnih prstiju, što potvrđuje činjenicu da su stanovnici hladnijih predela. Iznad očiju, šumske koke imaju crvenu pegu, koja se kod mužjaka u vreme parenja uvećava /ova pojava je karakteristična i za jednu poljsku koku, fazanskog petla/, dok je kod ženki manja i svetlija. Tetrebovi su poligamne /mužjak pari više ženki/, dok je leštarka monogamna vrsta /mužjak živi sa jednom ženkom/. ženke gnezda prave na zemlji, period inkubacije kod leštarka traje 21-22, malog tatreba 25 i kod velikog tatreba traje najduže - 28 dana.

6. Koji su razlozi smanjenja broja šumskih koka u našim lovištima ?

Kao najvažniji razlozi smanjenja brojnosti šumskih koka u našim lovištima, navode se bitno izmenjeni stanišni uslovi poslednjih decenija. Otvaranje šumskih kompleksa, pošumljavanje čistina i pašnjaka, regulisanje zamočvarenih površina, izvođenje proreda u mladim sastojinama, za posledicu imaju srazmerno smanjenje stanišnog prostora, a rezultat toga je i pomanjkanje prikladne hrane. Stalno uznemiravanje usled pomenutih aktivnosti u šumama, negativno utiču na mir, našta su šumske koke posebno osteljive u vreme parenja. Na smanjenje brojnosti šumskih koka uticaja imaju i njihovi predatori, ali i neodgovoran odnos čoveka.

VELIKI TETREB

7. Koje su osnovne spoljašnje karakteristike velikog tatreba ?

Rasprostranjenje i biologija divljači - ptice

Veliki tetreb je najkrupnija šumska koka naših lovišta. Mužjak može dostići težinu do 5 kg. ženka je za trećinu manja i lakša. Osnovna boja mužjaka je crna, glava crna, leđa su tamnosmeđa, sa velikom belom pegom na krilnom zglobu. Repna pera, koja su uvek parna /16-18 pera/, crne su boje sa belim površinama.

Ispod jakog i malo povijenog kljuna, koji je svetle, gotovo bele boje, izrastaju pera koja podsećaju na bradu. Iznad očiju, u obliku polumeseca, uočava se gola crvena koža "ružica", koja se uvećava u vreme parenja. Noge kratke i jake prekrivne perjem sve do prstiju.

8. Šta je karakteristično za period parenja velikog tatreba ?

Veliki tetreb je poligamna vrsta, što znači da mužjak pari više koka, najčešće dve do tri. Parenje počinje početkom aprila, pošto su najjači mužjaci prethodno zauzeli najbolja staništa za parenje, tzv. "pevališta". To su, uglavnom, uzvišenja, proplanci ili čistine u šumi, okrenuti u pravcu istoka i severoistoka. Parenje počinje karakterističnim "pevanjem" mužjaka i umnogome, zavisi od vremenskih prilika. Ukoliko je kiša, magla, vetar, pevanje izostaje. Pevanje počinje rano ujutro, pre svitanja i traje dok se ne razdani. Sastoji se iz tri dela i karakterističnog "brušenja". ženke su te koje biraju najjače petlove sa najlepšim repnim perima, sparivanje je najčešće u jutarnjim časovima i traje vrlo kratko, nekoliko sekundi.

9. Da li mužjak velikog tatreba tokom "brušenja" vidi i čuje ?

Smatra se da tokom "brušenja" mužjak ne vidi i ne čuje. Međutim, postoje i drugačija mišljenja, da vidi i čuje uz određene smetnje. Zato što "ne vidi" tokom "brušenja", objašnjavalo se da on u tom trenutku zatvara oči.

Međutim, ruski biolozi, istražujući ovu pojavu, došli su do saznanja da mužjak ustvari i ne zatvara oči tokom "brušenja", a da su "smetnje vida" posledica vibracija glave tokom "brušenja, što za posledicu ima zamućenu

Rasprostranjenje i biologija divljači - ptice

sliku u kojoj se ne razaznaju predmeti. Bilo kako bilo, "smetnje" u funkcionisanju oba ova čula, omogućavaju lovcu da u tim trenucima mužjaku priđu na sasvim dovoljnu distancu.

MALI TETREB

10. Koje su osnovne spoljašnje karakteristike malog tetreba ?

Mali tetreb ili tetreb ruževac, znatno je manji od velikog tetreba. Mužjak dostiže težinu najviše do 2 kg, dok je ženka upola lakša. Perje mužjaka je crne boje sa metalnoplavim sjajem i belim podrepkom. Metalnoplavi sjaj karakterističan je samo za odrasle mužjake. Na spoljnjem delu krila uočavaju se dve bele pruge, dok je donja strana krila bele ili sive boje. Zbog intenzivnijih preliva boje perja, smatra se atraktivnijim od velikog tetreba. Pored razlike u težini i u spoljašnosti između mužjaka i ženke postoje bitne razlike.

11. Šta karakteriše period parenja malog tetreba ?

Početkom marta, mali tetreb napušta svoje stanište, mešovite i lišćarske šume /šume bukve/, dolazi na samu ivicu šumske vegetacije, gde počinju planinski pašnjaci i odabira svoju teritoriju /"bojište"/. Obzirom da su i drugi mužjaci odabrali svoje teritorije, šepurenjem i poskakivanjem, oni iskazuju svoju snagu, pri čemu dolazi do narušavanja teritorija. Tada počinju borbe koje se završavaju proterivanjem slabijih protivnika. Za razliku od velikog tetreba "pevanje" nije tako atraktivno. Za vreme parenja nema smetnji, dobro čuje i vidi, ali na najmanji znak opasnosti beže.

LEŠTARKA

12. Koje su osnovne karakteristike leštarka ?

Leštarka je naša najmanja šumska koka. Po načinu života i po svojoj spoljašnosti razlikuje se od oba tetreba. Stanište su joj šumom obrasli brdsko-planinski predeli, uglavnom mešovite šume, sa južnim ekspozicijama i sa dosta proplanaka.

U našoj zemlji, leštarka nastanjuje nekoliko lokaliteta sa neznatnom brojnošću. Za razliku od velikog i malog tetreba, leštarka je monogamna vrsta.

13. Koje su ptice prestavnici poljskih koka u našim lovištima ?

Od predstavnika poljskih koka, naša lovišta naseljavaju: fazan, jarebica poljska, prepelica.

FAZAN

14. Koje su sve vrste fazana učestvovala u stvaranju današnjeg hibrida "lovnog fazana" ?

Lovni fazan je nastao ukrštanjem običnog fazana sa mongolskim i kineskim grivnašima, a u manjoj meri i sa crnim i zelenim fazanom.

15. Kada fazan dostiže polnu zrelost i kada je sezona parenja ?

Polnu zrelost fazan dostiže već u prvoj godini života. Početkom marta, petao okuplja oko sebe nekoliko koka /2-5/. Sezona parenja je u martu i aprilu.

16. Koliko jaja u proseku snese fazanka, koliko dugo na njima leži i koji je procenat izležen ?

Koka u proseku snese 8-16 jaja maslinasto-zelane boje, na njima leži oko 24 dana; pri normalnim uslovima /bez velikih kiša i uznemiravanja koke/ skoro se sva oplodena jaja izlegu.

17. Kakav treba da bude odnos polova fazana u lovištu i koji je njegov značaj ?

U zavisnosti od gustine populacije, odnos polova treba da bude 1:3 do 1:6 u korist koka i značajan je zbog uspešnosti reprodukcije.

18. Koje su osnovne životne navike fazana ?

Fazan je ptica sa izrazitom dnevnom aktivnošću, aktivan je rano izjutra i u predvečerje, kada traži hranu. U suton, odrasli fazani uzleću na drveće uz svoje karakteristično dozivanje. U poljskim lovištima, fazani se penju na kupe kukuruzovine, plastove sena ili neko uzvišeno mesto.

19. U kojim prilikama se fazani oglašavaju ?

Fazani-petlovi se oglašavaju kratkim i veoma prodomim krikom kada su poplašeni, kada poleću ispred lovca ili psa, kada uzleću na drveće ili kada sa njega sleću. Naročito se oglašavaju kada upozoravaju druge petlove o zaposednutoj teritoriji. Koke se oglašavaju kada upozoravaju piliće na opasnost.

20. Kakav je po načinu ishrane fazan i koju hranu najčešće jede ?

Prema načinu ishrane, fazan je svaštojed. Najčešće se hrani zeljastim delovima biljaka, insektima, glistama, puževima. U kasno leto i jesen više jede semenje korovskih biljaka, povrće, razne bobice. Preko zime jede zaostale klipove kukuruza i rasutog zrnevlja.

21. Koji su najčešći prirodni neprijatelji fazana ?

Najčešći prirodni neprijatelj fazana je lisica, a slede tvor, divlja mačka, psi lutalice, jastreb kokošar, svraka, siva vrana i dr.

22. Kada počinje lov i kojim oružjem je dozvoljen lov fazana ?

Lov na fazana počinje 16. oktobra i traje do 15. januara. Lovi se puškama sačmaricama. U početku se koristi sačma krupnoće 3 mm, a kasnije 3,5 mm.

23. Koji su načini lova fazana ?

U uređenim šumskim lovištima se love prigonom, a u poljskim i brdskim lovištima pretraživanjem. U poljskim lovištima može i kružnim lovom, uz upotrebu lovačkih pasa, pre svega ptičara.

www.lovacki-savez-srbije.com

JAREBICA POLJSKA

24. Koje je prirodno stanište poljske jarebice ?

Jarebica je ptica otvorenih polja, a tipična staništa koja ona naseljava su obradiva zemljišta sa malim parcelama zasejanim raznim kulturama i to ravničarski predeli sa nadmorskom visinom 300-400 m.

25. Kako se razlikuju petlići od koka jarebica ?

Pošto polni dimorfizam nije izražen, najlakše se razlikuju po šarama na gornjim letnim perima. Kod mužjaka, gornja letna pera imaju duž ose belu prugu, dok kokice imaju i poprečne bele pruge. Petlići i starije koke imaju potkovičastu i braonkastu površinu na grudima, s' tim da je kod mužjaka ona mnogo izraženija, dok je kod ženki samo naznačena.

26. Koje su osnovne životne navike jarebica ?

Jarebice su izrazito ptice porodičnih jata sastavljenih od oba roditelja i njihovog podmlatka. Jarebice su monogame ptice. U vreme parenja razdvajaju se u parove, pri čemu kokice odabiraju mužjake i ostaju da žive zajedno do pogibije jednog od partnera.

27. U kom periodu je sezona parenja, koliko jaja snese koka jarebice i koliko dugo na njima leži ?

Jarebice se pare u martu i aprilu. Jaja nose u aprilu i do polovine maja. Kokica obično snese 12-20 jaja u gnezdu napravljenom na zemljištu, lucerištu, livadi. Na jajima leži obično 23-24 dana.

28. Šta je po načinu ishrane jarebica i koju hranu najčešće jede ?

Jarebica je svaštojed. Najčešće jede semenje korovskih biljaka, zrnavlje sirka, prosa i žitarica, ali samo ono što padne na zemlju. Veliki je utamanjivač insekata i njihovih larvi, pa ima višestruki značaj za poljoprivredu.

29. Koji su prirodni neprijatelji jarebica ?

Rasprostranjenje i biologija divljači - ptice

Najčešći prirodni neprijatelji jarebica su lisice, divlje mačke, psi litalice, mačke skitnice, jastreb kokošar, svrake, vrane i mišari.

30. U kom periodu se love jarebice i kojim oružjem ?

Lovna sezona na jarebicu počinje 16. oktobra i traje do 30. novembra. Jarebice se love lovačkom puškom sačmaricom i sačmom krupnoće 2,5 mm.

31. Na koji način se love jarebice ?

Jarebice se najčešće love pretraživanjem sa psima ptičarima. Lov je atraktivan jer jarebice poleću u jatima, lete nisko i brzo uz karakteristične zvuke.

JAREBICA KAMENJARKA

32. Rasprostranjenost jarebice kamenjarke u Evropi i kod nas ?

U Evropi jarebica kamenjarka najviše nastanjuje Balkansko i Apeninsko poluostrvo. Kod nas je ima u Srbiji - Sićevačka klisura i na jugu Kosova i Metohije.

33. Navesti razlike jarebice kamenjarke u odnosu na poljsku jarebicu ?

Jarebica kamenjarka je nešto krupnija od poljske jarebice. Boje je pepeljastosivomrke sa velikom belom flekom na guši oivičenom crnim perjem /"grivna"/.

34. U kom periodu, na koji način i kojim oružjem se lovi jarebica kamenjarka ?

Rasprostranjenje i biologija divljači - ptice

Jarebica kamenjarka se lovi u periodu od 16. oktobra do 30. novembra. Lovi se najčešće pretraživanjem, lovačkim puškama sačmaricama uz upotrebu sačme krupnoće 3 i 3,5 mm.

PREPELICA

35. Gde je prepelica rasprostranjena u Evropi ?

Prepelica je rasprostanjena po celoj Evropi, osim severnih delova. Kod nas se pojavljuje kao selica.

36. Koje su osnovne morfološke karakteristike prepelice ?

Prepelica je slična jarebici, sivosmede boje, bez potkovičaste pege na guši i slabo izraženim polnim domorfizmom. Težine je 100-150 gr.

37. U kom periodu se pari prepelica, koliko jaja najčešće snese i koliko dana leži na njima ?

Prepelice se pare u junu i julu mesecu. Obično snese 7-16 pegavih jaja i na njima leži oko 17 dana.

38. Koja je najčešća hrana prepelica ?

Prepelica jede pretežno biljnu hranu, uglavnom semenje žitarica, trava i korova. Mladunci se hrane isključivo hranom animalnog porekla.

39. Koje su osnovne životne navike prepelica ?

Prepelica je ptica dnevnog ritma sa izrazitom aktivnošću u ranim jutarnjim i popodnevним časovima. Život provodi na zemlji, trči veoma brzo, a poleće kada je poplašena i leti nisko sa malim doletom.

40. U kom periodu, na koji način i kojim oružjem se love prepelice ?

Rasprostranjenje i biologija divljači - ptice

Prepelice se love u periodu od 1. avgusta do 30. septembra, najčešće pretraživanjem, uz pomoć pasa ptičara i to rano izjutra i kasno popodne. Love se lovačkim puškama sačmaricama i sačmom krupnoće 2 i 1,5 mm.

www.lovacki-savez-srbije.com

GOLUBOVI

1. Koji su predstavnici golubova prisutni u našim lovištima ?

U našim lovištima prisutni su: divlji golub grivnaš, divlji golub pećinar, divlji golub dupljaš, grlica i gugutka.

2. Šta karakteriše golubove koji naseljavaju naša lovišta ?

Sve golubove uopšte karakteriše kratak vrat, relativno dugačka krila, mali i u korenu mekan kljun. Odlični su letači, slabije se snalaze na zemlji, žive u parovima /jednoženstvo/, gnezde se dva do tri puta godišnje. Mladi su po izležanju golišavi i nemoćni, stoga ih roditelji hrane mlečnim sadržajem iz voljke, što je zajedničko za sve golubove. Telo golubova prekriveno je gustim perjem koje u pojedinim prilikama može lako da otpadne. To je, kažu, odbrambeni mehanizam pri napadu grabljivica, u čijim kanxama često ostaje samo perje. Golubovi su uglavnom ptice selice. Golub grivnaš, golub dupljaš i grlica su selice, dok su golub pećinar i gugutka stanarice.

3. Koje su osnovne karakteristike divljeg goluba grivnaša ?

Golub grivnaš je najkrupniji golub naših krajeva. Selica je, u naše krajeve dolazi početkom februara, a odlazi krajem oktobra meseca. Ponekad se zadržava u našim krajevima tokom cele godine. Obzirom da izbegava staništa bez drveća, prisutan je u lišćarskim i četinarskim šumama, koje mu obezbeđuju stalni izvor hrane. Šumu napušta tokom juna meseca, sakupljajući hranu na pokošenim livadama, strnjikama, pri čemu zrna zrelog žita podređuje ostaloj hrani. Često se može sresti u parkovima i gradskim šumama.

Ime grivnaš dobio je po metalnobelim pegama /prugama/ na vratu, koje se kod starijih jedinki vremenom spajaju u oblik grivne. Na pregibima krila lako se uočavaju široke pruge bele boje. Osnovna boja perja mu je modrikasta a na grudima crvenkastoplava. Za lovom ove ptice vlada interesovanje, posebno kod stranih lovaca turista.

4. Koje su osnovne karakteristike divljeg goluba dupljaša ?

Kao i golub grivnaš, golub dupljaš je ptica selica. U naše krajeve dolazi nešto kasnije, a odlazi nešto ranije od goluba grivnaša.

Boja perja mu je slična boji domaćeg plavog goluba, tj. modra, dok se na vratu preliva u sjajnozelenu boju.

Gnezdi se u dupljama drveća, stenama i ruševinama. živi u područjima gde živi i golub grivnaš, uz obavezno prisustvo starih, šupljih stabala.

5. Koje su osnovne karakteristike grlice ?

Grlica je selica, u naše krajeve dolazi u proleće, izvestan broj jedinki se zadržava, dok većina produžava dalje. Ponovo je u preletu kod nas u avgustu i tada je veoma brojna. Zadržava se na poljoprivrednom zemljištu, naročito na površinama pod suncokretom. Veoma je atraktivna za lov, posebno za strane lovce.

6. Koje su osnovne karakteristike divljeg goluba pećinara ?

Divlji golub pećinar je ptica stanarica, predak je svih vrsta domaćih golubova. Glava, gornji delovi tela i grudi su plavo-zeleni sa ljubičastim prelivima. Preko krila sa obe strane, ima po dve crne poprečne pruge, što je i glavno obeležje kod prepoznavanja. Gnezdi se po ruševinama napuštenih zgrada, pećinama i sl. Kao i svi golubovi živi u jednoženstvu. Gnezdi se dva puta godišnje.

7. Šta karakteriše gugutku ?

Gugutka je ptica stanarica, prilagodila se životu u naseljenim mestima, gde se i gnezdi. Spoljašnost joj je slična grlici, ali je jednobojnija od nje. Perje na leđima je žutomrke boje, dok na vratu ima crnu ogrlicu. Od grlice se razlikuje i po oglašavanju. živi u parovima, tokom godine gnezdi se tri puta.

GUŠČARICE

1. Koji su najznačajniji predstavnici guščarica u našim lovištima ?

U našim lovištima u određenom delu godine prisutan je veći broj predstavnika guščarica. Najčešći i najvažniju predstavnici /obuhvaćeni Naradbom o lovostaju/ su divlja guska /obična/, divlja guska lisasta, divlja guska glogovnjača, divlja patka gluvara, divlja patka kržulja /krxa/ i divlja patka riđoglava.

2. Koje su osnovne karakteristike guščarica koje naseljavaju naša lovišta ?

Sve ptice guščarice /guskolike/ žive na vodi ili u njenoj neposrednoj blizini. Njihov spoljašnji izgled odslikava način života. Zbijeno telo i perje, žlezde koje ga podmazuju, plovne kožice između prstiju u funkciji su života na vodi, gde pribavljaju hranu i gnezde se. Gnezde se jednom godišnje, mladi po dolasku na svet napuštaju gnezdo i mogu da plivaju. Žive u jatima koja mogu biti veoma brojna, posebno u vreme seoba. U našim krajevima borave tokom zimskih meseci.

3. Koje su osnovne karakteristike divlje guske /obične/ ?

Divlja guska je stanarica, a gnezdi se u severni područjima naše zemlje. Krupnija je u odnosu na ostale guske, dostiže težinu 3-5 kg. Masivne glave i srazmerno debelog vrata. Boja perja, na leđima i sa strane je siva, a po trbuhu svetla što je zajedno sa prednjom stranom krila, upadljivo tokom leta. Noge su joj ružičaste ili boje mesa.

Kreću se po zemlji veoma dobro, bolje od pitomih gusaka. Sva čula su im dobro razvijena i odlični su letači. Lete uvek u formaciji u vidu klina.

4. Koje su osnovne karakteristike divlje guske glogovnjače ?

Glogovnjača je ptica selica, koja u naše krajeve dolazi povremeno, kada su jake zime u severnim predelima Evrope.

Boja perja je sa gornje strane zagastosa, a odozdo je bela. Kljun je crn, po sredini naranxastocrven. Manje je masivna u odnosu na divlju gusku, posebno u zadnjem delu tela. Ima upadljivo tamnu glavu i dug vrat, uspravno držanje i jednoboju gornju stranu krila. Noge su joj najčešće naranxaste.

5. Koje su osnovne karakteristike divlje guske lisaste ?

Lisasta guska ima belu lisu - mrlju iznad korena kljuna, kljun joj je ružičast, za razliku od glogovnjače čiji je "nokat" kljuna crne boje. Kod lisaste guske po truhu se uočavaju poprečne crne pruge. Ima prsten oko oka koji je taman, tanak i jedva primetan. Noge su joj naranxaste ili naranxastožute boje.

6. Koje su osnovne karakteristike divlje patke gluvare ?

Kao i sve divlje patke, i patku gluvaru karakteriše kratko telo, krupna glava, srednje dug vrat, uska krila, kratke i unazad povučene noge sa jakim plovnim kožicama. Između mužjaka i ženke postoji izražena različitost. Pored toga što je krupniji, perje mužjaka je u živim bojama metalnog sjaja /bogato bojama/, sa karakterističnom belom ogrlicom. Perje ženke je kestenjasto sive boje, išarano prugama i pegama.

Ona je naša najkrupnija i najpoznatija plovuša i česta je gnezdarica na našim prostorima. Naseljava jezera, stalne bare i tekuće vode čije su obale obrasle trskom. Gnezdi se na zemlji u blizini vode, a zbog skromnih životnih potreba, opstaje i u različitim stanišnim uslovima i dobro odoleva osiromašavanju staništa i lovnom pritisku.

7. Čime se hrani divlja patka gluvara ?

Divlja patka gluvara je veoma prilagodljiv svaštojed. Hrani se hranom biljnog /semenje, vođeno bilje, žitarice, ozimi usevi/ ali i životinjskog porekla /larve isekata, insekti, crvi, račići, žabe/. Vrlo je proždrljiva i koristi

različite načine kako bi došla do hrane, kljuca i “kosi” kljunom, pase, trese biljke da bi ispalo seme.

8. Koje su osnovne karakteristike divlje patke krxе ?

Divlja patka krxа je najsitnija među svim patkama, sa kratkim i zbijenim telom, kratkim kljunom, uskim, šiljastim krilima i pomalo jajastom glavom. Mužjaka karakteriše kestenjasta glava sa metalnozelenom maskom obrubljenom belim perjem. Ima karakteristične pegave grudi i upadljivu uzdužnu belu prugu na gornjoj strani krila, tako da je lako prepoznatljiv. ženka je mrkopirgasta. Ova vrsta je dobar letač i živi u velikim jatima. Ishrana joj je ista kao kod divlje patke gluvare.

GRABLJIVICE

1. Na koji način ptice grabljivice dolaze do plena ?

Razlike koje se uočavaju kod ptica grabljivica, posledica su dugotrajnog prilagođavanja životnoj sredini i uslovima koji vladaju u njoj. Sve to je, naravno, uslovalo i određene specifičnosti u građi tela, razvijenosti nekih delova tela i razvijenosti određenih osobina. U zavisnosti od načina na koji dolaze do plena, sve grabljivice se mogu podeliti na hvatače plena, odnosno one koje plen hvataju na zemlji ili drvetu i lovce plena, koji plen hvataju u vazduhu, love ga.

2. Kakva je uloga kljuna i kanxi kod ptica grabljivica ?

Dva najkarakterističnija dela tela kod svih grabljivica su kljun i kanxe. Kljun je moćno oružje namenjeno napadu ali i odbrani. Međutim, kod različitih vrsta on je različito i razvijen, ali toliko, koliko je potrebno da osigura potrebnu ishranu i odgovarajuću odbranu.

Kanxe su, kao i kljun, moćno oružje u funkciji napada i odbrane. U zavisnosti od vrste grabljivice, odnosno njenih potreba, kanxe mogu biti snažne i slabije, duže i kraće, elastične i manje elastične, ali sve u funkciji obezbeđenja hrane i odbrane.

3. Da li su kod grabljivica izražene razlike u polovima ?

U pogledu veličine tela, odnosno telesnih dimenzija, izražena je razlika. ženke su telesno razvijenije od mužjaka, ali to nije uvek slučaj, obzirom da ima slučajeva da su i mužjak i ženka vrlo približnih dimenzija. Pored ove različitosti, više ili manje je izražena razlika u tonovima boje perja ili šara na pojedinim delovima tela.

4. Koliko jaja snesu ženke ptica grabljivica i koliko leže na jajima ?

Broj jaja koje snesu ženke grabljivica u obrnutoj je srazmeri sa veličinom tela. Najkrupnije grabljivice snesu 1-2, grabljivice srednjih dimenzija 3-4 i najmanje grabljivice snesu 5-7 jaja. Po obliku jaja su više ovalna nego eliptična. Periodi inkubacije su različiti, ali se proseci kreću od 30-50 dana.

Rasprostranjenje i biologija divljači - ptice

Kod nekih grabljivica /bradan, suri orao/ izražena je pojava kainizma, gde jedan mladunac nadjača drugog i ostaje sam u gnezdu.

5. Koje su osnovne karakteristike surog orla ?

Stanište surog orla su retko naseljeni prostori, uglavnom nepristupačne litice, krševi i klisure. Kod nas se gnezdi na nekoliko lokaliteta južno od Save i Dunava. Odličan je letač, najveći deo dana provodi u letu, sa lakoćom dostiže visinu do 3000 m. Hrani se velikim brojem sisara, ptica, gmizavaca i drugih životinja koje lovi ili nalazi uginule /tokom zimskog perioda/. Plen uglavnom ubija stezanjem moćnim i ostrim kanxama koje prethodno zabija u telo plena.

Odrasle ptice žive u parovima, koji naseljavaju određeno područje. O potomstvu se staraju oba roditelja. Kao i kod orla bradana, samo jedan mladunac ostaje u gnezdu.

6. Čime se hrani suri orao ?

Najčešća hrana surog orla su sisari, ptice, gmizavci i lešine. Lovi tako što u niskom letu detaljno pretražuje teren i kada uoči plen brzo se obrušava na njega, hvatajući ga ili udarajući kanxama. Čest plen surog orla mogu biti i kornjače, koje podiže na visinu i razbija ih puštajući ih sa visine.

7. Koje su osnovne karakteristike orla bradana ?

Orao bradan /bradan, kostoberina, kostožder/ jedinstvena je ptica grabljivica, koja pored supa beloglavog i bele kanje pripada grupi lešinara. Hrani se ostacima uginulih sisara, ptica i gmizavaca, retko hvata i ubija plen. Na lešine dolazi posle pravih lešinara i uvek hranu odnosi u kanxama. On je lešinar, koji se specijalizovao za ishranu kostima, koje čine približno 80% njegove ishrane. Na veoma karakterističan način razbija veće kosti, pre nego ih proguta. Kosti uzima u kanxe, podiže ih na visinu oko 80 m, ispušta ih kako bi se razbile i usitnile i tako usitnjene ih guta. Za razbijanje kostiju uvek koristi ista mesta, tzv. "koskarnike".

ženka snese jedno do dva jaja, na kojima leži, zajedno sa mužjakom, do 55 dana. U gnezdu jači mladunac uvek eliminiše slabijeg.

Nažalost, ova ptica je najverovatnije nestala sa naših prostora, obzirom da nije izvesno da li danas postoji ijedan gnezdeći par.

8. Kojoj grupi grabljivica pripada beloglavi sup ?

Beloglavi sup ili beloglavi lešinari, pripada grupi lešinara /strvinara/ grupi grabljivica, koje se po načinu života i ishrane, znatno razlikuju od ostalih grabljivica. U životnoj zajednici jednog staništa, lešinari imaju značajnu ulogu u održavanju higijene staništa, jer tamo gde prestaju aktivnosti drugih grabljivica, tu nastupaju lešinari. Za lešinare kažu da su grobari ostataka živih bića.

9. Koje su osnovne karakteristike beloglavog supa ?

Beloglavi sup ima veoma upadljivu spoljašnost. Karakterišu ga delimično go vrat i glava /sa malo belih pahuljastih malja/, pri dnu, odnosno ispod vrata ima karakteristično izraženu ogrlicu, u vidu kragne od perja bele boje. Osnovna boja perja je rdastosmeđa, dok je na krilima i repu crnkastosmeđa.

Obzirom da je lešinari, hrani se lešinama /strvinama/ svežim ili starim, sa kojih kida sitne komade. Međutim, iznutrice su mu omiljena hrana. Ima razvijeno čulo vida, koje mu pomaže da sa većih visina lako uoči uginulu životinju ili njene ostatke. Po pravilu gnezdi se u manjim kolonijama

10. Kakav je danas status beloglavog supa kod nas ?

U cilju zaustavljanja opadanja brojnosti ove vrste, dva lokaliteta u Srbiji su proglašena specijalnim rezervatima prirode za beloglavog supa /šire područje kanjona reke Uvac i kanjon reke Trešnjice kod LJubovije/, gde su izgrađena hranilišta za tamošnje kolonije. Zahvaljujući tome, zaustavljen je pad brojnosti i šta više brojnost ovih kolonija je povećana.

11. Koje su osnovne karakteristike belorepog orla ?

Belorepi orao ili orao belorepan, ime je dobio po klinastom i belom repu /kod odraslih jedinki/, koji je nešto duži od krila. Boja perja mladih jedinki je jednolična, smeđa kao zemlja, da bi sa starošću boja dobila svetlije

tonovi i postala svetlosmeđa. Spada u najkrupnije orlove uopšte. ženka je za jednu četvrtinu teža od mužjaka.

12. Gde i kako se gnezdi belorepi orao ?

Belorepi orao se gnezdi kod nas /gnezdarica/, ali mu je brojnost danas veoma smanjena. Ranije se gnezdio u brdskim i nizijskim predelima, da bi danas njegova gnezdilišta bila skoncentrisana uz ravničarske reke /Dunav, Sava, Tisa, Tamiš/. I pored toga što je privržen vodenim površinama, gnezdi se na starom, visokom drvetu, koje može biti dosta udaljeno od terena gde lovi. Jednom formiramo gnezdo koristi više godina. Gnezdo je velikih dimenzija /prečnik 2-2,5 m/, grade ga zajedno mužjak i ženka, pri čemu mužjak donosi materijal a ženka ga oblikuje.

13. Čime se hrani belorepi orao ?

Plen belorepog orla su ribe, barske ptice i sisari. Plen hvata ali i otima tuđi. Plen uočava sedeći i osmatrajući, krstareći na visini i u niskom letu nad vodom. Kada uoči plen, obrušava se na njega vrlo strmo, sa ispruženim nogama i isturenim kanxama. Veoma je uporan, tako da plen prvo izmori a onda ga hvata. Mužjak i ženka često love u paru.

14. Koje su osnovne karakteristike jastreba kokošara ?

Jastreb kokošar je naša stanarica /gnezdarica/ i jedina grabljivica naših prostora koja nije trajno zaštićena /zaštićen je lovostajem/. Karakterišu ga mala ali istaknuta glava, kukasto povijen kljun, kratka krila i dugačak rep. Dostiže dužinu od 50-60 cm /rep oko 20 cm/ i raspon krila 130-160 cm. ženka je za 20% krupnija od mužjaka, tako da dostiže dimenzije mišara.

Leđa i krila su tamnosive boje, dok su trbuh i grudi beličaste boje sa uskim i poprečnim sivim prugama, koje se uočavaju i na repu, što ga razlikuje

od mišara. Oči i noge su žute boje. Noge su naoružane dugačkim prstima sa oštrim i snažnim kanxama.

15. Kakva je rasprostranjenost jastreba kokošara ?

Jastreb kokošar spada u najrasprostranjenije i najprilagodljivije ptice grabljivice. Kod nas je široko rasprostranjen, naseljava nizijske i planinske šume /lišćarske, četinarske/. Građom tela prilagođen je letu kroz šumu. I pored toga što je osjetljiv na uznemiravanje, privučen plenom, često živi i u blizini naselja. Ipak najradije boravi u šumskim područjima ispresecanim livadama

16. Čime se hrani jastreb kokošar ?

Jastreb kokošar najčešće lovi sam, retko u paru. Zahvaljujući veoma oštrom vidu, može da uoči plen na velikoj udaljenosti. Na plen se obrušava velikom brzinom, hvata ga i ubija kanxama i najčešće ga odnosi u zaklon gde ga očerupa i jede. Obzirom da je odličan letač u stanju je da plen uhvati u letu /golubove/. Hvata onaj plen koji mu je u trenutku dostupan, a on je u vezi sa uslovima staništa. Tako u blizini naseljenih mesta, najčešće hvata domaće golubove i živinu, svrake, vrane, sojke /kreje/, a u šumskim staništima divlje golubove, detliće i druge ptice.

17. Koje su osnovne karakteristike mišara ?

Mišara, karakteriše masivno telo, okrugla glava na debelom vratu, srazmerno široka krila i relativno kratak rep. Po svojoj spoljašnsti, sličan je jastrebu kokošaru, ali ga od njega razlikuju poprečne, zagasitomrke pruge u repu, kojih ima od 8-12, što je karakteristično za mišara. Ni kod jedne grabljivice nije toliko izraženo odstupanje u boji perja. Ovo je izraženo u toj meri, da u istom leglu mladi imaju različitu boju perja. Ukupno gledano, boja

perja mišara varira od tamnosmeđe, preko pepeljaste do sivkaste boje. Ornitolozi su izveli zaključak da je boja perja grabljivica kod lošijih letača podložna znatnim variranjima, dok je boja dobrih letača standardizovana.

18. Čime se hrani mišar ?

Mišar je lako uočljiv u lovištu, često se može videti na upadljivim mestima /bandera, suvo drvo, plast sena i dr/, koja mu služe kao osmatračnica sa koje poleće, kada uoči plen. Plen su mu najčešće sitni sisari, ptice, vodozemci i krupniji insekti, međutim ne beži ni od uginulih životinja. Od sisara, najčešći plen su mu sitni glodari, mladi zečevi, lasice, krtice. Redo napada ptice, ali u proleće su mu mladi drugih ptica čest plen /fazani, jarebice, vrane i dr./. Ipak, istraživanja su pokazala da najveći udeo u ishrani mišara otpada na sitne glodare.

19. Koje su opšte karakteristike sivog sokola ?

Sivi soko je najbrža ptica grabljivica. Telesno je nešto krupniji od vrane, dostiže dužinu do 48 cm. Spoljašnja boja perja je svetlopepeljasta, prošarana tamnim prugama, dok je unutrašnja znatno svetlija, prošarana crnim poprečnim prugama. Od korena kljuna do polovine vrata pruža se crna pruga, tzv. "brkovi" koji su vrlo izraženi i lako prepoznatljivi. Na čitavoj dužini repa, primećuju se tamne pruge, koje se prema kraju repa šire. Dostiže težinu do 1200 gr. Ne gradi gnezda već preuređuje prirodna ulegnuća, koja godinama koristi.

20. Na koji način sivi soko lovi plen ?

Sivi soko je tipični predator, plen redovno lovi u vazduhu. Izvanredan vid, sa širokim vidnim poljem, omogućava mu da plen vreb sa većih visina nego druge grabljivice. Kada plen uoči, velikom brzinom i sklopljenih krila, obrušava se na njega, snažno ga udara kanxama, usmrtivši ga, podleće pod plen i hvata ga kanxama.

21. Čime se hrani sivi soko ?

U ishrani sivog sokola, najčešće su zastupljene ptice, koje lovi u letu. To su golubovi, domaći i divlji, grlice, gugutke, svrake, kreje. U stanju je da savlada i veći plen, kao što su divlja patka, siva vrana, divlja guska i labud.

www.lovacki-savez-srbije.com

SOVE

1. Šta karakteriše predstavnike sova ?

Sve sove karakteriše kratko, zbijeno telo, velika i okrugla glava, krupne oči, smeštene sasvim napred i obrasle vencem perja. Na kratkom odstojanju vid im je oštar i sluh odličan. Kljun kratak, jak i savijen. Krila su im široka i dugačka, rep kratak, noge srednje visine obrasle perjem sve do kanxi, koje su jake i veoma oštre. Perje im je mekano, najčešće tamnomrke boje. Po zemlji se kreću vrlo nespretno. Plen su im uglavnom živi, sitni glodari, u krajnjoj nuždi jedu i uginule životinje. Plen gutaju zajedno sa dlakom ili perjem. Gnezde se jednom godišnje.

2. Koje su osnovne karakteristike velike ušare ?

Velika ušara /buljina, sovuljaga, jejina/ je naša najveća sova. Ime je dobila po "uškama" na glavi, koje su vrlo upadljive i na distanci. Kod nas je široko rasprostranjena, nadmorska visina ne ograničava prostor koji naseljava, tako da se susreće na prostorima od morske obale sve do planinskih šuma. Odgovaraju joj staništa daleko od naselja, posebno gde ima dovoljno potencijalnog plena. Obzirom da je noćna grabljivica, bira bezbedna mesta za boravak, ali i za gnežđenje. Gnezdi se jednom godišnje, a brigu o mladima vode oba roditelja.

3. Čime se hrani velika ušara ?

Velika ušara lovi uglavnom noću, od zalaska sunca do zore. Obično vreba sa neke osmatračnice ili pretražuje teren u niskom letu. Leti snažno i sasvim tiho. Tipični je predator, žrtve ubija kanxama i kljunom, a manjim žrtvama otkida glavu. Najčešće se hrani glodarima, ježevima, žabama, gušterima, ribama i dr.

4. Koje sove, pored velike ušare, naseljavaju naša lovišta ?

Pored velike ušare, najznačajniji predstavnici sova u našim lovištima su: kukuvija, ćuk, kukumavka, šumska sova, utina i ritska sova.

PEVAČICE

1. Koje su osnovne karakteristike svrake ?

Svraka je jedna od najpoznatijih, lako prepoznatljiva i najšire rasprostranjena ptica na našim prostorima. Gotovo da nema prostora koji ne naseljava. Traži poluotvorena staništa, koja joj mogu obezbediti dovoljne količine hrane, a sve to nalazi na poljoprivrednim zemljištima, šumarcima, voćnjacima, u blizini naseljenih mesta, sela, gradskih periferija i parkova.

Manja je od sive vrane, a veća od čavke. Lako se prepoznaje po karakterističnim bojama. Krila su joj srazmerno kratka, leti sporo, reklo bi se sa naporom, međutim, na malom prostoru vrlo je spretna i okretna, zahvaljujući dugom repu koji ima ulogu krme. Po tlu se kreće u skokovima.

Najčešće se gnezdi na drveću, gradi karakteristična gnezda, koja su natkrivena i sa jednim ili dva prostrana ulaza. Mužjak i ženka žive u jednoženstvu, zajedno grade gnezdo i odgajaju mlade.

2. Čime se hrani svraka ?

U osnovi svraka je svaštojed. Osnovna hrana su joj insekti i njihove larve, crvi, gliste i vodozemci. Pljačka gnezda drugih ptica, ukoliko jaja ostaju nezaštićena, ali i napada mlade u gnezdu. Pored animalne hrane koristi i biljnu hranu, bobice, plodove raznog voća, semenje i žitarice.

3. Koje su osnovne karakteristike sive vrane ?

Siva vrana je veoma brojna stanarica u našim lovištima. Naseljava otvorene-poluotvorene prostore /poljoprivredna zemljišta, šumarci/, često je u naseljenim prostorima, ulazi u naselja i velike gradove.

Lako je prepoznatljiva, na telu joj preovladava siva boja, izuzev glave, krila i repa, koji su crne boje sa modroljubičastim sjajem. Noge i kljun su tamne boje, za razliku od gačca, kod koga je kljun svetlije boje.

Gnezdi se u izdvojenim parovima /parovi doživotno vezani/, gnezda formiraju na drvetu, na nekoj od bočnih grana, bliže uz stablo. Gnezdo koriste samo za jednu sezonu gnežđenja.

Sive vrane su društvene ptice /osim u periodu gnežđenja/ ali u manjoj meri nego gačci. Od leta do kraja zime okupljaju se u jata, u većem broju, naročito na noćenju.

4. Koje su osnovne karakteristike gačca ?

Gačac /poljska vrana/ je najbrojnija stanarica naših lovišta iz familije vrana. Približnih je dimenzija kao siva vrana, ali je u proseku neznatno manja. Perje je crne boje sa metanim sjajem. Za razliku od ostalih vrana, odrasli primerci gube čekinjasto perje pri osnovi kljuna, tako da "lice" dobija nešto svetliji izraz, što olakšava raspoznavanje.

Naseljava poljoprivrene površine, šumarke ali i naseljena mesta /parkove/. Gačac je veoma društvena ptica, živi u kolonijama, koje mogu biti i do hiljadu parova. Za razliku od sive vrane, gačci se kolektivno gnezde u kolonijama od nekoliko stotina gnezda.

Kolektivno traže hranu, pri čemu mogu načiniti štete poljopvivređi, posebno na izniklom kukuruzu i zobi. Štete većih razmera, posledica su prenamnoženja na određenom prostoru. Izučavajući ekologiju ove vrste /odnos sa životnom sredinom/ pojedini istraživači, došli su do saznanja da u ishrani gačca ne učestvuje nijedna vrsta divljači, njen podmadak ili jaja. Takođe je utvrđeno da je gotovo podjednako učešće hrane biljnog i životinjskog porekla.

5. Koje su osnovne karakteristike gavrana ?

Gavran je nakrupniji predstavnik vrana, ali mu je brojnost znatno manja u odnosu na sivu vrana i gačca. U vreme trovanja vukova, veliki broj gavrana je stradao. Usled degradacije staništa brojnost je i dalje u padu, tako da je rezultat toga nestanak ove ptice na većem prostoru.

Gavran je krupna ptica crnog perja sa metalnim prelivom, od gačca i crne vrane razlikuje se ne samo po veličini /za trećinu krupnija/, već i po snažnom kljunu, dužim krilima, dužim klinastim repom.

Gavran je svaštojed. Značajan udeo u njegovoj ishrani su lešine. Otima plen i pljačka gnezda drugih ptica. Danas ga često možemo videti i na deponijama, gde se hrani raznim otpacima.

Mužjak i ženka su u doživotnom paru /"dva vrana gavrana"/, zajedno grade ogromno gnezdo, koje koriste dosta dugo. Gavran se gnezdi na visokim stablima, nepristupačnim liticama i pećinama.

6. Koje su osnovne karakteristike crne vrane ?

Crna vrana je veoma redak zimski gost u našim lovištima. Telesnih je dimenzija kao i siva vrana, od koje je razlikuje potpuno crno perje. Dešava se da crna vrana bude pomešana sa gačcem i gavranom.

Od gavrana se razlikuje po veličini, manja je od njega za gotovo jednu trećinu i po ravno “odsečenom” repu. Od gačca se razlikuje po tome što je kljun gačca svetliji i nešto manje masivniji.

7. Koje su osnovne karakteristike kreje ?

Kreja /sojka, šojka, kreštalica/, je jedina vrana čije je perje višebojno. Osnovna boja perja je crvenkastosmeđa, pokrivna krilna pera su plava sa vertikalnim crnim i sitnim prugama, dok su nadrepna i repna upadljivo bela. Glava joj je ukrašena čubom, koja je posebno uočljiva, kada je sojka uzbuđena. Kljun joj je kratak, ravan i jak.

Sojka je šumska ptica, najčešće boravi u hrastovim i drugim lišćarskim šumama, ređe boravi u četinarskim šumama. Veoma je živahna, radoznala ali i oprezna ptica, poznata je po karakterističnom oglašavanju kada registruje opasnost.

8. Čime se hrani kreja ?

Hrani se plodovima šumskog drveća /hrastov, bukov žir/ i grmlja, odraslim insektima i njihovim larvama. Sklona je sakupljanju plodova, koje po nekoliko uzima u gušu i kljun i odnosi ih, za nju, na sigurno mesto. Oponašajući druge ptice, lako se približava njihovim gnezdima i redovno ih pljačka, bilo da su u njemu jaja ili mladi.

ŠLJUKARICE I ŽDRALOVI

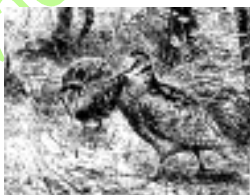
9. Koje su osnovne karakteristike šumske šljuke ?

Šumska šljuka je selica, ali relativno česta i gnezdarica. Na našim prostorima je u preletu dva puta, u proleće i u jesen kada se sa severa seli u južne krajeve. Jedan broj prezimi/ u primorju.

Veličine je jarebice poljske /prosečno 320 gr./, ženka je neznatno krupnija od mužjaka, drugih različitosti nema. Nezgrapnog je tela, karakteriše je dug, prav i savitljiv kljun. U krilnom perju, na spoljnoj strani, ima po jedno pero sabljastog oblika, koje lovci koriste za ukras na šeširu. Ima dobro razvijen sluh i vid.

10. Čime se hrani šumska šljuka ?

U ishrani šumske šljuke dominira hrana životinjskog porekla. Najčešće se hrani kišnim glistama i larvama insekata, koje isključivo nalazi na tlu, u i ispod šumske stelje. Do hrane dolazi tako što prethodno tapkanjem nogama i krilima po šumskoj stelji poplaši potencijalni plem i zahvaljujući odličnom sluhu, razgrće stelju ili kljunom sondira humus. Biljna hrana je retko prusutna u ishrani šumske šljuke, najčešće u vreme migracija kada su manje izbirljive.

11. Koje su spoljašnje karakteristike velike droplje ?

Velika drpolja je najveća ptica naših prostora. Mužjaci dostižu težinu od 10 do 12 kg, dok su ženke nešto lakše. Dostižu visinu od 1 m. Bojom perja velika droplja je veoma prilagođena sredini u kojoj živi. Glava i vrat su svetlosive boje, spoljašnji deo, krila i leđa su rdastožute boje, gusto prošarane crnim prugama, dok je donji deo tela bele boje. Na jakim nogama zapažaju se tri prsta, što omogućava trčanje.

12. Koje prostore kod nas naseljava velika droplja ?

Nekada je brojnost velike droplje bila velika. Gnezdila se na celokupnom prostoru severno od Save i Dunava. Bila je toliko brojna da se i lovila. Danas je brojnost velike droplje drastično smanjena, tako da su joj kod nas gnezdilišta samo u severnom Banatu, a procenjena brojnost je 30-tak jedinki. U cilju zaštite ove vrste, prostor u okolini Mokrina, na površini od 1000 ha, na kome se velika droplja gnezdi, proglašen je za specijalnim rezervatom prirode.

3. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA GAZDOVANJA LOVIŠTEM

PLANSKA DOKUMENTA

1. Na kojim se principima zasniva savremeno lovno gazdovanje ?

Savremeno lovno gazdovanje zasniva se na planskom i racionalnom korišćenju divljači kao prirodnog resursa, koji je samo delimično obnovljiv. Osnovni cilj lovnog gazdovanja je da se kroz gajenje, zaštitu, kao i racionalno korišćenje divljači u lovištu, obezbedi što ravnomernija trajnost gazdovanja, odnosno da se obezbedi populacija divljači za budućnost.

2. Koji je po zakonu osnovni planski dokument za jedno lovište ?

Lovna osnova lovišta je osnovni planski dokument na osnovu kojeg se gazduje lovištem. To je dugoročni plan, koji donosi korisnik lovišta za period od 10 godina.

3. Kodaje saglasnost na lovnu osnovu lovišta ?

Saglasnost na lovnu osnovu daje ministar nadležnog ministarstva.

4. Kojim aktom je propisan sadržaj lovne osnove i šta ona sadrži ?

Sadržaj lovne osnove propisan je odgovarajućim Pravilnikom koji donosi ministar u skladu sa Zakonom o lovstvu i obavezno sadrži sledeće delove:

- osnovni podaci o lovištu,
- osnovni podaci o korisniku lovišta,
- rezultati gazdovanja lovištem u prethodnom periodu,
- stanje lovišta,
- ciljevi gazdovanja lovištem,
- mere za ostvarivanje ciljeva gazdovanja,
- mere za sprečavanje štete od divljači,

- ekonomsko-finansijska analiza,
- evidencija o izvršenim radovima i sprovedenim merama u lovištu
- karta lovišta.

5. Zbog čega se donosi godišnji plan gazdovanja lovištem ?

Polazeći od činjenice da najveći broj divljači živi u slobodnim prirodnim uslovima i da mnogo činilaca utiče na njenu brojnost, polnu i starosnu strukturu nužno je za svaku lovnu godinu izraditi plan gazdovanja lovištem. Inače, lovna godina počinje 1. aprila i traje do 31. marta naredne godine. Godišnji plan gazdovanja lovištem donosi se na osnovu podataka o prolećnom brojnom stanju, a sadrži i podatke iz lovne osnove lovišta.

6. Čime je regulisan sadržaj godišnjeg plana gazdovanja lovištem ?

Sadržaj godišnjeg plana gazdovanja propisan je od strane ministarstva, odgovarajućim Pravilnikom. Prema Pravilniku godišnji plan gazdovanja lovištem sadrži sledeća poglavlja:

- opšti podaci o lovištu,
- rezultati gazdovanja lovištem u prethodnom periodu,
- stanje populacije divljači,
- radovi na uređenju i održavanju lovišta,
- unošenje žive divljači u lovište,
- mere gajenja i zaštite divljači,
- obim lova,
- mere za sprečavanje šteta od divljači i na divljači,
- prihodi i rashodi lovišta.

7. Da li postoji obaveza izrade nekog planskog dokumenta za ograđena lovišta ?

Za ograđena lovišta, delove ograđenih lovišta, lovno-uzgojne centre i sl., rade se programi osnivanja i razvoja, za period od 10 godina.

8. Da li uzgajivači divljači farmskog karaktera imaju obavezu izrade planskih dokumenata ?

Sva uzgajališta divljači, pored programa osnivanja i razvoja, sastavljaju za svaku proizvodnu sezonu godišnji proizvodni plan u okviru materijalnog i finansijskog planiranja vlasnika.

9. Šta Zakon o lovstvu podrazumeva pod pojmom lovište ?

Po Zakonu o lovstvu pod lovištem se podrazumeva površina zemljišta, voda i šuma koja predstavlja lovno-prirodnu celinu i stvara ekološke uslove za gajenje jedne ili više vrsta divljači.

Međutim, ova definicija je tačna samo sa stanovišta zakona, a teško da se može prihvatiti sa stanovišta planiranja i organizacije lovnog gazdovanja, jer ne spominje osnovni cilj lovnog gazdovanja a to je racionalno korišćenje populacija divljači.

10. Kako se razvrstavaju lovišta ?

Prema nadmorskoj visini lovišta se razvrstavaju u: nizijska /do 150 m nadmorske visine/, brdska /od 150-500 m nv/, planinska /500-1500 m nv/ i visokoplaninska /preko 1.500 m nv/.

Postoji razvrstavanje lovišta u odnosu na tip staništa i floru: šumska, poljska i brdska.

Veoma značajna podela lovišta je u odnosu na vrstu divljači: lovišta krupne divljači i lovišta sitne divljači. Ovde se može uočiti jedna zakonitost, po pravilu, šumska lovišta su lovišta krupne divljači, a poljska i barska su pretežno lovišta sitne divljači.

BONITIRANJE LOVIŠTA

11. Šta označava pojam bonitet lovišta ?

Bonitet lovišta predstavlja ocenu stepena pogodnosti uslova životne sredine za život divljači.

Treba istaći da ako se posmatra jedno lovište sa stanovišta pogodnosti uslova životne sredine za život divljači, onda se bonitet, kao stepen pogodnosti, odnosi samo na jednu određenu vrstu. Ovo proističe iz činjenice da različite vrste divljači različito reaguju na dejstvo pojedinih činilaca iz okruženja. Bonitiranje predstavlja osnov svakog planiranja gazdovanja lovištem. Pre nego što se pristupi bonitiranju određenog lovišta, potrebno je izvršiti izbor gajenih vrsta divljači. Tek tada se pristupa bonitiranju, odnosno određivanju stepena pogodnosti za život i gajenje određene vrste divljači na određenom prostoru.

12. Kako se vrši izbor gajenih vrsta ?

Kada je u pitanju izbor gajenih vrsta divljači, korisnik lovišta se rukovodi opštim pogodnostima lovišta, polazeći od postavljenih ciljeva gajenja, kao i rezultata koji su ostvareni u prethodnom periodu na istim ili staništima koja poseduju približno iste uslove za gajenje divljači.

Opšta pogodnost lovišta izražava se preko pet pokazatelja:

- nadmorska visina i konfiguracija terena,
- predviđen sastav,
- hidrološke i klimatske prilike,
- vrsta biljnog pokrivača,
- uticaj drugih korisnika prostora.

Izbor gajenih vrsta predstavlja izuzetno osetljiv i značajan posao, možda je najbolje u ovoj fazi konsultovati lovne stručnjake, jer greške počinjene u ovoj fazi mogu da imaju dalekosežne posledice.

Kada je konačno utvrđena lista gajene divljači na temelju opštih pogodnosti i ostalih činilaca, pristupa se određivanju stepena pogodnosti za gajenje svake vrste u određenom lovištu.

13. Šta obuhvata pripremna faza bonitiranja ?

Celokupni posao oko bonitiranja može se podeliti na pripremni deo i samo bonitiranje. Od kvaliteta pripremnih radnji zavisice celokupni proces bonitiranja. U fazi prikupljanja nužno je obaviti sledeće radnje:

- nacrtati ili još bolje, pribaviti kartu odgovarajuće razmere koja će biti dovoljno detaljna da u njoj budu sadržani svi relevantni objekti označeni kartografskim znacima.
- takođe, pribaviti od odgovarajuće institucije pedološku kartu, koja će sadržati podatke o zemljištu.
- treba pribaviti niz klimatskih podataka: padavine, temperature, relativna vlažnost vazduha, broj sunčanih dana, vetrovi, snežne padavine, pojave mrazeva itd.
- struktura šumskog zasada i struktura setvenih površina.

14. Šta obuhvata sam postupak bonitiranja ?

Sam postupak bonitiranja sastoji se u vrednovanju delovanja pojedinih ekoloških činilaca na osnovu nekih parametara. Tako, temperatura vazduha se analizira preko srednjih godišnjih i ekstremnih vrednosti. Da bi se to vrednovanje izrazilo postoji više metoda, međutim, u osnovi sve one se svode na rangiranje boniteta u nekoliko bonitetnih razreda, obično 3-5.

15. Kako se vrši utvrđivanje brojnosti divljači ?

Sam postupak utvrđivanja brojnosti neke vrste divljači u lovištu može se vršiti direktnim i indirektnim putem.

Direktnim putem brojnost se utvrđuje potpunim brojanjem, ali ako se brojanje izvodi na primerenim površinama onda je to delimično brojanje.

Potpuno brojanje primenjuje u poljskim lovištima, na manjim izolovanim površinama ili ograđenim površinama i to samo kada se broji krupna divljač.

U našim uslovima utvrđivanje brojnosti vrši se uglavnom brojanjem na primerenim površinama /delimično brojanje/. Od sitnih vrsta divljači broje se zec, jarebica, fazan i pri tome se utvrđuje njihovo brojao stanje a kod fazana i odnos polova.

Kada se broji krupna divljač pored brojnosti utvrđuje se i polna i starosna struktura.

16. Kako se vrši brojanje divljači indirektnim putem ?

Ovaj metodski postupak brojanja koristi se u uslovima kada nije moguće utvrđivanje brojnog stanja direktnom metodom. Postupak utvrđivanja brojnog stanja svodi se na utvrđivanje proseka dugogodišnjeg praćenja ulova.

17. Koje radnje treba preduzeti u fazi pripreme za brojanje divljači ?

Pre pristupanja delimičnom brojanju divljači na terenu odgovorno lice treba da odredi primerne površine, prvo na karti, a onda i na terenu. Kao dobar poznavalac terena mora da obezbedi primernu površinu koja će reprezentovati celo lovište ili njegov deo. Posle toga pristupa se obeležavanju na terenu, kako bi lovci lakše stvorili poredak za brojanje divljači.

Primerene površine moraju biti pravi reprezentanti svih delova lovišta. Znači, gde je brojno stanje dobro, srednje i loše.

Rukovodilac brojanja dužan je, pre izlaska na teren da obezbedi određeni broj lovaca koji će vršiti brojanje po pojedinim površinama. Zatim

treba odrediti rukovodioca brojanja koji će biti zadužen za jednu površinu i upisivaće rezultate brojanja, koji će posle poslužiti za pravljenje zbirnog izveštaja nakon završenog brojanja.

18. Kako se određuje primerena površina za brojanje divljači ?

Primerene površine treba da obuhvataju 10-12 % od ukupne lovno produktivne površine za sitnu divljač koja se broji. To znači, ako je lovište veličine 5000 ha, brojanje će se obaviti na površini od 500-600 ha. Utvrđeno brojno stanje treba preračunati na 100 ha /gustina populacije/, a zatim se preračunava na celu lovnu površinu.

19. Kako se utvrđuje brojno stanje sitne divljači ?

Brojno stanje sitne divljači ustanovljava se kružnim brojanjem ili prigonom. Kružno brojanje je jednostavnije, jer se izvodi kao i kružni lov, tako da je postupak upoznavanja lovca jednostavniji. Brojanje se obavlja tako što se lovci rasporede na jednoj strani zamišljenog kruga i polako počinju da se kreću, pri tome zatvarajući krug. Broje se zečevi koji izlaze iz kruga. Ovaj način brojanja daje dobre rezultate i preporučuje se za ravničarska lovišta.

Brojanje prigonom obavlja se na taj način što se odredi jedna pravouga površina. Na jednoj strani postavljaju se brojači divljači na rastojanju 100-150 m. Prilikom njihovog postavljanja, treba ih voditi van površine koje će biti predmet brojanja. Nasuprot njima postavljaju se pogranični, na rastojanju 20-30 m. Sa svake strane raspoređuju se po 3-4 lovca koje predvodi rukovodilac brojanja. Pogon se kreće sporo i podiže sitnu divljač koju broje pogoniči i brojači, ali samo onu koja prođe sa njihove leve strane /ili lako se dogovori/. Broje se zečevi i jarebice samo kada izlaze sa površine za brojanje.

20. Kako se utvrđuje brojno stanje fazana ?

Ustanovljavanje brojnog stanja i polne strukture fazana je dosta teška operacija, jer se radi o divljači koja je neravnomerno raspoređena. Brojanje se obavlja na taj način što se unapred ustanovi površina koja je široka 200 m a dugačka 5 km. Za brojanje se angažuje na ovoj površini svega tri lovca, ali po mogućstvu da su to iskusni lovci sa dobrim psima. Od ekipe koja vrši brojanje dva su lovci a jedan evideatičar. Na ovaj način ostvari se uvid u brojao stanje na površini od 100 ha. Broj deonica zavisi od kvaliteta pojedinih delova lovišta, tako

Planiranje i organizacija gazdovanja lovištem

da svaka deonica dostojno reprezentuje lovište. Vreme kada se vrši brojanje je mart, jer tada dolazi do grupisanja koka i petlova.

Fazani se mogu brojati i kružnim obuhvatanjem unapred određenih površina, gde je koncentracija divljači izražena /trske, šumarci, remize/. Grupa lovaca kružnim kretanjem uz pomoć lovačkih pasa podiže fazane, opet samo one koji prolaze na levu stranu lovca. Najbolje je brojanje fazana vršiti ujutru, dok fazani nisu pošli u potragu za hranom.

21. Kako se utvrđuje brojno stanje srne ?

Kada je u pitanju srna, brojanjem se utvrđuje koliki je ukupan broj ove divljači u lovištu, polna i starosna struktura populacije.

Brojanje se može vršiti na celokupnoj površini, ako su u pitanju ravničarska lovišta. Na oglednim parcelama brojanje srne se vrši u brdskim i planinskim lovištima.

Kada se vrši brojanje na celokupnoj površini svi učesnici moraju biti opremljeni dogledom. Celokupnu površinu lovišta treba podeliti na nekoliko manjih celina, a onda, koristeći razna prevozna sredstva /traktore, xipove, zaprežna kola i sl./ pristupiti brojanju. Ako se brojanje vrši iz nekog od napred navedenih sredstava rezultat može biti mnogo pouzdaniji, jer se divljači može prići bliže i na taj način dobiti pouzdani podaci o polnoj i starosnoj strukturi divljači.

Ako se brojanje vrši po metodu uzorka, potrebno je da se izdvoje u lovištu tri različita lokaliteta, koji svaki za sebe predstavlja desetinu lovišta. Na ovim se površinama utvrđuje brojnost, polna i starosna struktura, zatim se rezultati sabiraju i dobijaju podaci za celu teritoriju.

22. Šta obuhvata gazdovanje lovištem ?

Iako se u našim uslovima odomaćio termin gazdovanje lovištem, bolje je upotrebljavati termin gazdovanje populacijama divljači koje nastanjuju lovište. Inače, sam termin gazdovanje populacijama obuhvata mere gajenja, zaštite i racionalnog korišćenja vrste lovne divljači, kao i sprovođenje njene zaštite.

Zbog nepreduzimanja odgovarajućih mera u gazdovanju populacijama divljači došlo je do ugrožavanja opstanka mnogih vrsta, tako da danas postoje lovišta, gde su pojedine vrste divljači svedene na minimum ili čak nestale.

Da bi se sprečili ovi negativni efekti upravo se insistira na činjenici da se lovac mora maksimalno angažovati na gajenju, zaštiti i proizvodnji divljači.

23. Šta obuhvata osnove gajenja divljači ?

Zakon o lovstvu pod gajenjem divljači smatra preduzimanje mera u cilju održavanja, obnavljanja i postizanja broja i kvaliteta divljači prema privrednim i drugim mogućnostima staništa.

24. Koji su osnovni načini gajenja divljači ?

Osnovni načini gajenja divljači su :

- prirodni način gajenja,
- gajenje u ograđenim prostorima i
- gajenje u uzgajalištima /farme divljači/.

25. Kada se primenjuje gajenje divljači u slobodnoj prirodi ?

Ovo je najčešće korišćen način gajenja divljači u našim lovištima. Preduslov za ovaj način gajenja jeste da se odabere određena teritorija koja će predstavljati pogodno stanište za određenu vrstu divljači. To znači da stanište mora da divljači pruži dovoljno hrane, vode, zaštitu od vremenskih nepogoda, kao i da divljač ima dovoljno mira.

26. Kada se primenjuje gajenje divljači u ograđenim prostorima ?

Ovaj način se primenjuje u gajenju krupne divljači, naročito kada su u pitanju papkari.

Pri izboru površina za ovakav način uzgoja, obično se traže homogena područja pod šumom sa livadama. U ovakvom režimu gajenja najčešće se susreće jelen, jelen lopatar, muflon i divlja svinja. Ovakav uzgoj se primenjuje i za srnu kada se ona naseljava u nova lovišta, pa ovo treba shvatiti kao vid prihvatilišta dok se srneća divljač ne prilagodi novom staništu.

27. Koji su najveći prouzrokovani šteta na divljači ?

Polazeći od činjenice da je u pogoršanim ekološkim uslovima opstanak divljači ugrožen, moraju se sprovoditi mere zaštite. Mora se sprovoditi zaštita od:

- prirodnih nepogoda,
- predatora,
- lovokrađe i krivolova i
- raznih bolesti i povreda.

28. Šta obuhvata zaštita divljači od prirodnih nepogoda ?

Zaštita divljači u lovištu od prirodnih nepogoda zasniva se na preduzimanju ograničenih mera u cilju zaštite od poplava, dugotrajnih snežnih padavina, dugotrajne suše, šumskih požara i sl.

S obzirom da u ovakvim situacijama divljač menja svoje ponašanje i navike, donekle je lovcima olakšan posao. U slučajevima poplava lovci spasavaju određenu divljač i prenose je u sigurne delove lovišta. Zaštita divljači od dugih zima svodi se na iznošenje hrane, stvaranje uslova da divljač može doći do hranilišta.

U situacijama kada je divljač ugrožena od prirodnih nepogoda obustavlja se lov.

29. Kako se sprovodi zaštita divljači od predatora ?

Dugo vremena u lovnoj terminologiji korišćen je pojam “štetočina”, međutim, u prirodi ne postoji nijedna vrsta divljači koja je isključivo štetočina. Ne treba izvući pogrešan zaključak da je predator zamena za štetočinu, jer postoji izvestan broj predatora, kao npr. ris, vidra, sve ptice grabljivice, koji su zaštićeni trajnom zabranom lova.

Samo u slučajevima kada se broj predatora poveća i predstavlja opasnost po ljudsko zdravlje, po odobrenju nadležnih organa, može se njihov broj odstrelom svesti na optimalni nivo.

30. Kako se sprovodi zakonska zaštita divljači ?

Zakonskim propisima regulisana je zaštita divljači, pa tako izuzev grupe “divljač van režima zaštite” skoro da su zakonskom zaštitom obuhvaćene sve vrste divljači.

Planiranje i organizacija gazdovanja lovištem

Kada je u pitanju zaštita divljači od lovokrade i krivolova, korisnik lovišta zakonom je obavezan da obezbedi i organizuje čuvanje lovišta postavljanjem lovočuvara.

Osim stalno zaposlenog lovočuvara, organizacije koje gazduju lovištem često ovlašćuju određeni broj lovaca da mogu obavljati posao lovočuvara - volontera. U toku obavljanja dužnosti lovočuvara i profesionalni i dobrovoljni lovočuvari moraju biti propisno obučeni, sa vidnim oznakama i dokumentima koji mu daju pravo kontrole lica zatečenih u lovištu.

31. Kako se sprovodi zaštita divljači od povreda ?

Iako je Zakon o lovstvu propisao da se tokom izvođenja određenih poljoprivrednih radova moraju sprovesti mere koje imaju za cilj zaštitu divljači, mora se priznati da još uvek mnogo divljači strada prilikom košenja i žetve, paljenja strništa, zbog oblaganja obala kanala folijom itd.

Znači u pitanju je nesavestan rad pojedinaca, koji ugrožavaju brojnost divljači. U takvoj situaciji jedino se angažovanjem lovaca može šteta svesti na minimum.

Postoji i druga strana povređivanja divljači, a to je od strane lovaca zbog upotrebe neodgovarajuće municije, zatim gađanje divljači na velikim udaljenostima, kao i lovljenje bez upotrebe lovačkih pasa.

OBJEKTI U LOVIŠTU

32. U koje se grupe, prema nameni, mogu svrstati lovni objekti ?

Svi lovni objekti, po nameni, mogu se svrstati u sledeće grupe:

- 1/ lovno-proizvodni;
- 2/ lovno-tehnički i
- 3/ lovno-turistički objekti.

33. Koji objekti spadaju u lovno-proizvodne objekte ?

Lovno-proizvodni objekti su u funkciji proizvodnje, gajenja i zaštite divljači. U ovu grupu objekata spadaju fazanerije sa pratećim objektima, hranilišta, pojilišta, solišta, prihvatilišta, objekti za hvatanje divljači i sl.

34. Koji objekti spadaju u lovno-tehničke objekte ?

U ovu grupu objekata, ubrajaju se sve vrste čeka, objekti za primarnu obradu i rashlađivanje mesa divljači. Svi ovi objekti su u funkciji lova, ili radnjama koje mu prethode.

35. Šta spada u lovno-turističke objekte ?

U ovu grupu objekata spadaju lovački domovi, lovačke kuće i kolibe, restorani i dr.

36. Čemu služe hranilišta za divljač ?

Hranilišta za divljač su lovno-uzgojni objekti u lovištu, a služe za smeštaj i izlaganje hrane za ishranu i prihranjivanje divljači. Hranilišta imaju dvojaku funkciju, da kada u prirodi nestane hrane ili je do nje teže doći, divljač ima gde da je pronađe, ali se istovremeno sprečava napuštanje staništa u potrazi za hranom.

Kod izbora mesta za izgradnju hranilišta potrebno je voditi računa da to mesto bude osunčano, zaklonjeno od vetra, u blizini zaklona, da tlo neposredno oko hranilišta bude ocedno, da u blizini hranilišta bude i izvor vode.

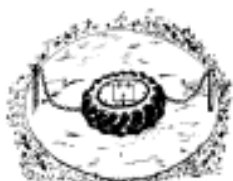
Svako hranilište mora obezbediti maksimalnu zaštitu hrane od kvarenja i propadanja. Obzirom na vrstu divljači i vrstu hrane koja se izlaže grade se i različita hranilišta.

37. Čemu služe i kako izgledaju hranilišta za krupnu divljač ?

Hranilišta za krupnu divljač grade se za izlaganje različite hrane, pa su prema tome i različite konstrukcije. U njima se divljači izlaže zrnasta, kabasta i krtolasta hrana. Prema vrsti hrane prilagođena je i njihova konstrukcija. Najčešće su drvene konstrukcije, u vidu jasala ili natkrivenog stoga, a mogu biti stalna, prenosna.

Za izlaganje zrnaste hrane popularna su i automatska hranilišta, takođe drvene konstrukcije, gde hrana pod pritiskom sopstvene težine pada u korito.

Za izlaganje kabaste hrane na mestima gde je njeno dopremanje otežano, grade se hranilišta u vidu natkrivenog stoga. Na mestu gde je seno pokošeno ono se plasti, obzirom da se to radi u toku leta, mora se zaštititi od stoke /drvena konstrukcija/ do vremena kada se izlaže divljači.

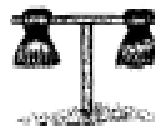
hranilište za divlje svinje

hranilište za srnu

38. Čemu služe i kako izgledaju hranilišta za sitnu divljač ?

Hranilišta za sitnu divljač /zec, fazan, poljska jarebica/, najčešće se improvizuju ili se grade od priručnog materijala. Hranilišta za zeca se retko grade, uglavnom se improvizuju. Mora se voditi računa samo da visina na kojoj je hrana izložena bude pristupačna divljači. Kod improvizovanih hranilišta za fazana i poljsku jarebicu mora se voditi računa da budu tako locirana da divljači pružaju zaštitu od vetra, snega ili grabljivica. Najčešće se od granja i sličnog materijala napravi zaklon.

tipovi hranilišta za zeca

tipovi hranilišta za fazana i jarebicu poljsku

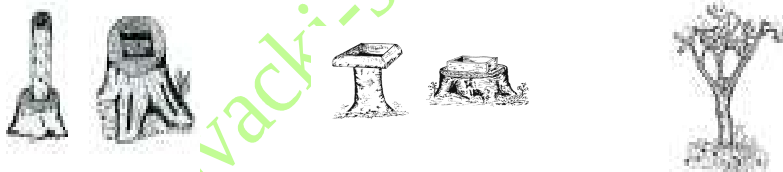
39. Šta su solišta i kako izgledaju ?

Solišta su objekti u lovištu namenjena podmirenju osnovnih životnih potreba divljači za soli. Namenjena su prvenstveno krupnoj divljači. Uzimanje soli, posebno je važno u vreme rasta rogovlja. Od toga da li divljač uzima so zavisi i njeno zdravstveno stanje, jer so doprinosi boljem funkcionisanju metabolizma, odnosno boljem iskorišćavanju hrane. So, za razliku od hrane, divljači treba izlagati tokom čitave godine, a posebno u periodu najintenzivnije ishrane, kada je obilje zelene hrane.

So treba izlagati po celom lovištu, naročito na mestima gde se divljač okuplja, na prelazima, pašnjacima i naravno, u blizini hranilišta i pojilišta.

Prema načinu na koji je divljači omogućeno da uzima so, postoji i više tipova solišta. Neki tipovi solišta su izgrađeni tako da divljač može direktno da liže so, dok su drugi izgrađeni tako, da divljač so uzima nakon njenog otapanja pod uticajem atmosferskih padavina.

Da bi solište opravdalo svoju funkciju važno je pravilno odabrati lokaciju, najčešće se praktikuje da se ona postavljaju u blizini hranilišta, pojilišta i na "prelazima", odnosno na mirnim mestima, van domašaja domaće stoke, na preglednim mestima gde divljač može kontrolisati prostor oko solišta. i dr. Solišta se moraju redovno kontrolisati, čistiti i dopunjavati.

tipovi solišta

40. Šta su to pojilišta ?

Pojilišta su objekti koji divljači obezbeđuju vodu. Kod izgradnje i lociranja pojilišta treba se držati sledećeg principa - "uhvatiti" vodu gde god je to moguće, a da gubici sakupljene vode budu što manji. Zato treba izbegavati mesta gde je izraženo strujanje vazduha i mesta koja su stalno osunčana, zbog pojačanog isparavanja.

Najjednostavniji način izgradnje pojilišta je izgradnja pojilišta tipa "lokve". Postupak se sastoji iz iskopavanja zemljišta na nepropusnom tlu, zatim nabijanja zemljišta da bi se nepropusni sloj ojačao i pravljenja škarpe pod blagim uglom da bi divljač mogla lako prići pojilištu. U ovako urađeno

pojilište akumuliraju se atmosferske padavine. Najbolje je ovakvo pojilište locirati u najnižem delu terena koje je siromašno vodom da bi se u njega slivalo što više površinske vode. Da bi se površinska voda iz bližeg okruženja lociranog pojilišta maksimalno iskoristila preporučuje se i iskopavanje dovodnih kanala. Zemlja u dovodnim kanalima se takođe dobro nabije da bi se sprečilo eventualno zatrpavanje i nepotrebno oticanje.

Na terenima gde je moguće akumulirati veće količine vode mogu se izgraditi betonska u zemlji. Treba voditi računa da strane sa kojih divljač prilazi pojilištu budu blago nagnute i neravne, da bi se izbeglo eventualno klizanje i padanje divljači. Voda se u ovakva pojilišta može dopremati ili akumulirati iz atmosferilija.

Pored navedenih pojilišta, kao priručna sredstva, mogu se iskoristiti

stare traktorske gume, drveni i limeni valovi i dr.

tipovi pojilišta

41. Šta su to stabilne čeke ?

Stabilne čeke se svrstavaju u lovno-tehničke objekte i u funkciji su korišćenja lovišta. Lovište kojim se ozbiljno gazduje, ne može se zamisliti bez izgrađenih i uređenih čeka. Ovi objekti omogućuju detaljan uvid, praćenje stanja i odstrel divljači u lovištu. Kod izgradnje čeka potrebno je detaljno poznavanje situacije u lovištu ili delu lovišta, kao i ciljeva kojima se teži.

Korišćenje čeka pri osmatranju ili odstrelu divljači je višestruko. Na visokoj čeki osmatrač ili lovac, ne zavisi od pravca duvanja vetra, pregled dela lovišta je mnogo veći, divljač se može pre opaziti a i duže osmatrati, preciznost pogotka je mnogo veća, ako je čeka zatvorena, moguć je boravak na njoj bez obzira na vremenske ulove.

Kod izgradnje čeka, treba se držati sledećih principa:

- čeka treba da bude funkcionalna i da odgovara svojoj nameni;
- stil gradnje treba da odgovara ambijentu u kome je locirana;

Planiranje i organizacija gazdovanja lovištem

- pri izgradnji koristiti prirodni materijal;
- orijentisati čeku prema severu gde god uslovi terena to omogućavaju.

tipovi stabilnih čeka

42. Da li čeke može da se gradi na drvetu ?

Pored stabilnih čeka, u lovištu se često grade i čeke na drvetu. Grade se na deblu drveta, ali je potrebno voditi računa da deblo bude zdravo, dovoljno debelo, da obezbeđuje sigurnost korisnicima i po mogućstvu da bude bez grana. Optimalna visina se određuje jednostavnim penjanjem i posmatranjem okoline sa više visina i odabira se ona koja je optimalna. Čeke na drvetu imaju istu funkciju kao i stabilne čeke ali su mnogo jednostavnije konstrukcije.

43. Šta su to proseke i staze ?

Sve proseke i staze koje se nalaze u lovištu i u funkciji su lova, nazivaju se lovnim prolazima. Lovni prolazi moraju biti takve širine, da lovac može nečujno prolaziti, a strane potkresane da se odećom ili puškom ne zakačinju.

NASELJAVANJE DIVLJAČI U LOVIŠTA

44. Kojom vrstom divljači se najčešće naseljavaju naša lovišta i sa kojim ciljem ?

Dosadašnja iskustva sa naseljavanjem divljači u našim lovištima, odnose se na unošenje fazana iz veštačke proizvodnje, u različitim starosnim kategorijama /fazanski pilići, odrasli fazani pre i posle reprodukcije/. Unošenje fazana iz veštačke proizvodnje ima za cilj da se popuni deficit /tamo gde postoji/, poveća brojnost i da se na ostale lovne vrste /zec, poljska jarebica/ umanjí lovni pritisak.

45. Zašto se vrši prihvatanje fazanskih pilića iz veštačke proizvodnje ?

Za razliku od fazanskih pilića iz prirode, koji uz fazanku stiču potrebne instikte za dalji život u prirodi, fazanski pilići iz veštačke proizvodnje, po donošenju iz fazanerije, moraju proći kroz fazu podivljavanja. To znači, moraju se adaptirati na nove uslove života i razviti za život potrebne instikate, kako bi se lakše i uspešnije snašli u novoj sredini. Pored toga, prihvatanje divljači u ograđeni prostor, značajno je i zbog toga, što je ograda ujedno i karantin, pre nego se divljač ispusti u lovište. Snalaženje i prilagođavanje novim uslovima biće lakše i bezbolnije po divljač, ako joj se, novi životni ambijent uredi tako da podseća na ambijent iz koga je divljač dopremljena.

46. Šta su prihvatilišta za fazanske piliće ?

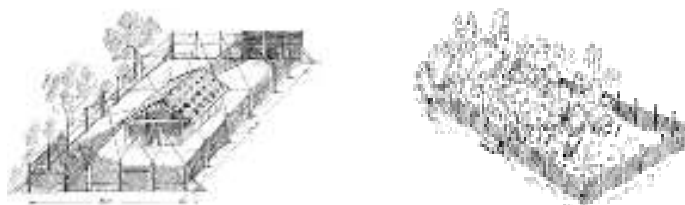
Prihvatilišta za fazanske piliće su lovno-uzgoji objekti, a predstavljaju ograđene i uređeni delove lovišta, u koje se unose fazanski pilići iz veštačke proizvodnje /fazanerije/, gde se čuvaju i hrane sve do njihovog prilagođavanja uslovima staništa i osposobljavanja za samostalan život u prirodi.

47. Kako se prema tipu dele prihvatilišta za fazanske piliće ?

U zavisnosti od toga da li se koriste za jednu ili više sezona prihvatanja, prihvatilišta se dele na stalna /trajna/ i privremena.

Stalna prihvatilišta se grade u lovištima u kojima postoji kontinuitet naseljavanja lovišta fazanskim pilićima iz veštačke proizvodnje, gde postoji odgovarajuća površina-prostor i gde se mogže obezbediti neophodan materijal za izgradnju ovakvog objekta.

Privremena prihvatilišta su objekti za jednu sezonu prihvatanja, a posle ispuštanja podivljalih pilića iz ovakvih objekata, uklanjaju se.

tipovi prihvatilišta za fazanske liliće

48. Koje su prednosti, a koje mane stalnih i privremenih prihvatilišta ?

I jedna i druga vrsta prihvatilišta ima svoje prednosti i mane. Stalna prihvatilišta su kvalitetnija u smislu izgradnje, uz minimalne intervencije obezbeđuju trajnost, fazanskim pilićima pružaju dobru zaštitu, brzo se stavljaju u funkciju. Međutim, iziskuju veća materijalna sredstva za izgradnju, postoji mogućnost zaraze zemljišta crvenim crvom i stalna obaveza sprovođenja mera zaštite obzirom, da se vrlo teško eliminiše.

Izgradnja privremenih prihvatilišta su jeftinija, obzirom da se svake godine menja prostor lociranja, mala je mogućnost zaraze. Obzirom da se ograda postavlja svake godine, izgradnja obiluje improvizacijama, tako da je funkcija zaštite fazanskih pilića lošija.

49. U koje delove lovišta je najbolje locirati prihvatilišta za fazanske piliće ?

Prihvatilište je potrebno locirati u deo lovišta, u kome vladaju najoptimalniji uslovi za gajenje fazana. Odabrano mesto mora biti udaljeno od naselja, prometnih saobraćajnica, znači, tamo gde je fazanskim pilićima moguće obezbediti potreban mir, koji je veoma važan činilac njihovog uspešnog podivljavanja. Samo mesto treba da predstavlja reprezent datog lovišta u pogledu reljefnih, pedoloških, mikroklimatskih i florističkih uslova. Teren treba da je osunčan i zaklonjen od jakih vetrova.

50. Kakva treba da je struktura površine planirane za prihvatilište ?

Unutrašnji prostor prihvatilišta treba da ima dve trećine površine obrasle šumom, šikarom ili šibljakom sa gustim podrastom, unutar koje se naprave proseke. Poželjno je da se u ovom delu nađe i neko stablo voća koje dozreva u vreme prihvatanja fazanski pilića.

Ostali deo ograđenog prostora potrebno je da sadrži parcelice pod ozimom kulturom, prirodnom livadom i detelinom. Unutar ovih parcelica takođe je potrebno na svakih 15-20 metara prokositi staze koje će omogućiti nesmetano kretanje fazanskih pilića, a u jutarnjim satima prilikom pojave rose sprečiti njihovo kvašenje i olakšati sušenje.

51. Koja je optimalna površina prihvatilišta za fazanske piliće ?

Zbog neophodne socijalne distance i prevencije pojave kanibalizma, minimalna površina prihvatilišta po jednom fazanskom piletu je 2m^2 . Daleko je bolje ako je moguće obezbediti $3\text{--}4\text{m}^2$ po jednom fazanskom piletu. Površine preko 4m^2 zahtevaju veća materijalna ulaganja za samo podizanje prihvatilišta, a mogu smanjiti mogućnost kontrole i manipulacije fazanskim pilićima.

52. Od kojih elemenata se sastoji prihvatilište za fazanske piliće ?

Osnova jednog prihvatilišta za fazanske piliće je žičana ograda i stubovi. Ograda prihvatilišta je u funkciji zadržavanja fazanskih pilića na okupu, u periodu njihovog podivljavanja, ali i pružanja zaštite od predatora. Izrađuje od žičanog pletiva pričvršćenog za stubove. Stubovi mogu biti drveni, betonski ili gvozdeni i ne bi trebalo da imaju manji promer od 10 cm, a ukupna dužina oko 2,50 m. Ukopavaju se na rastojanju od 3 m, jedan od drugog. Visina žičanog pletiva potrebno je da iznosi 2 metra, pri čemu se 0,25 metara ukopava u zemlju, u cilju sprečavanja potkopavanja. Veličina otvora /okaca/ žičanog pletiva u donjem delu potrebno je da iznosi 25×25 mm, dok u gornjem delu može biti i 45×45 ili 50×50 mm.

53. Kakva je uloga nadstrešnica u prihvatilištima ?

Nadstrešnice u prihvatilištima, fazanskim pilićima pružaju zaštitu u slučaju vremenskih nepogoda. Potrebno je na 50 fazanskih pilića obezbediti minimalno 1m^2 horizontalne projekcije nadstrešnice.

54. Od čega se najčešće grade i kako se orjentišu nadsrešnice u prihvatilištima ?

Krov nadstrešnice se izrađuje od prirodnog materijala ili od rebrastog salonita. Upotreba lima u ovu svrhu nije pogodna, jer kišne kapi stvaraju buku, pa je fazanski pilići izbegavaju. Niža strana nadstrešnica se okreće u pravcu najčešćeg duvanja vetra, kako bi se sprečilo nanošenje kiše ispod nadstrešnica a samim tim sačuvala zaštitna funkcija. Ispod nadstrešnice, zemlju je potrebno prekriti slojem šljunka debljine do 5 cm. Ispod nadstrešnica, postavljaju se i hranilice za ishranu fazanskih pilića.

Pod nadstrešnicom je neophodno postaviti i izvor svetlosti, najčešće je to sijalica priključena na akumulator, koja ima ulogu da podstakne sakupljanje pilića u slučaju nevremena. Ukoliko im se ne bi obezbedio izvor svetlosti /fazani izbegavaju mračan prostor/, fazanski pilići bi ostali izvan nadstrešnica i bili bi izloženi vremenskoj nepogodi.

55. Čime se hrane fazanski pilići za vreme boravka u prihvatilištu ?

Posle unošenja fazanskih pilića u prihvatilište, potrebno je nastaviti davanje hranom kojom su hranjeni u fazanerijama, minimalno nedelju dana. Smatra se da je ovo vreme dovoljno da se pređe sa jedne vrste hrane na drugu. Prelaz treba da bude postepen, pa je uz koncentrat potrebno dodavati zrna žitarica: kukuruz, pšenica, proso, heljda, konoplja, sirak, suncokret, a za tu svrhu mogu poslužiti i razni mlinski otpaci kao i otpaci kod vršidbe.

Važno je da se fazani ne hrane svežim ili vlažnim žitaricama, u kojima je moguće prisustvo plesni. Čest je slučaj da je ovakva hrana glavni razlog neuspeha prihvatanja. Hrana mora da bude zdrava i suva. Ako je površina prihvatilišta mala a fazana puno, oni će vrlo brzo uništiti zeleno rastinje. Ukoliko se to dogodi, potrebno je dodavati svežu zelenu masu /detelina i kelj/.

56. Kakav značaj ima voda u prihvatilištu ?

U prihvatilištu je neophodno obezbediti higijenski ispravnu vodu, bilo da se radi o tekućoj vodi ili o vodi u pojilicama. Ako se voda daje u pojilicama, potrebno je da se menja svakodnevno, a pojilice da stano budu čiste. Pojilice se smeštaju u hladovinu da se voda ne bi preterano grejala. Čestim menjanjem vode onemogućava se razvoj i prenošenje bolesti.

57. Koji se prateći objekti podužu uz prihvatilišta ?

Kao prateći objekti, uz prihvatilište se izgrađuje osmatračnica i zgrada - baraka, koja služi kao magacin za smeštaj hrane i pribora ali i za boravak čuvara. Ova baraka mora da bude tako smeštena, da je fazani iz prihvatilišta ne mogu primetiti.

58. Koje su obaveze ljudi angažovanih za rad u prihvatilištu ?

Za rad u prihvatilištu potrebni su odgovorni ljudi. Njihov posao se sastoji od svakodnevnog hranjenja i pojenja pilića, kontinuiranog čuvanja prihvatilišta., prikupljanja uginulih pilića i dopremanje do nadležne veterinarske ustanove. Veoma je važno da svi koji dolaze u kontakt sa pilićima, moraju imati po mogućnosti istu, atipičnu uniformu /odelo/ i da se što kraće vreme zadržavaju u prihvatilištu.

Prihvatilište je potrebno redovno održavati kako bi ispunilo svoju ulogu. U tom smislu, potrebno je vršiti redovnu kontrolu žičane mreže, nadstrešnica, održavati higijenu hranilica, pojilica, prostora ispod nastrešnica, kao i redovno čišćenje staza.

PRIHRANJIVANJE DIVLJAČI

59. Zašto je potrebno prihranjivanje divljači ?

Obzirom da joj hrana, koju divljač nalazi u prirodi nije dostupna preko cele godine, posebno u zimskom periodu, kada sneg pokrije i ono malo hrane koja se može uzeti, neophodno je preduzeti mere prihranjivanja.

Stoga je potrebno da se početkom jeseni počne sa iznošenjem dodatne hrane da bi se divljač navikla i u hladne zimske dane uvek mogla naći hranu na mestima gde se ona iznosi. Takođe je neophodno početkom jeseni prethodno izgraditi nova i adaptirati stara hranilišta. Ukoliko zimsko prihranjivanje izostane posledice mogu biti katastrofalne. Izgladnela i u lošoj kondiciji divljač, podložna je različitim bolestima a i lak je plen predatora.

60. Koje vrste hrane se iznosi divljači ?

Kao dodatna hrana iznosi se zrnasta, kabasta i sočna hrana.

Od zrnaste hrane divljači se izlaže: kukuruz /okrunjen ili u klupu/, ovas, lomljeno zrno pšenice, suncokret, šumski plodovi /žir hrasta, bukvica, kesten/, seme trava i dr. Šumski plodovi se mogu u jesen sakupiti i odložiti do zime a mogu se davati divljači na čistom prostoru, na zemlji ali treba paziti da

to bude dalje od hranilišta da bi se izbegla mogućnost da plodovi dođu u kontakt sa izmetom i mokraćom divljači koja ide na hranilište.

Na ovaj način se izbegava mogućnost širenja infektivnih i parazitskih oboljenja. Zato je bolje divljači davati manje količine ali uvek na drugom mestu.

61. Koja se kabasta hrana iznosi divljači ?

Od kabaste hrane najčešće se iznosi: livadsko seno, seno deteline i lucerke, lisnik, sušena koprija. Kabasta hrana se mora čuvati pod nadstrešnicom da ne bi došlo do vlaženja i kvarenja. Ako se kabasta hrana dovozi u lovište i istrese, a o njoj se više ne vodi računa, lako se može pokvariti. Ako takvu hrane divljač jede nastaju veće štete nego korist.

62. Koja se sočna hrana iznosi divljači ?

Od sočne hrane, najbolje je da se iznosi stočna repa, stočni kelj, krompir, čičoka /topinambur/, šargarepa, kupus, voće, ostaci voća posle prerade i dr. Iznošenje sočne hrane u vreme jakih zima, zbog smrzavanja često se dovodi u pitanje. Zato je najbolje da se u vreme mrazeva, sočna hrana iznosi u manjim količinama koje divljač odmah pojede.

63. Kakav značaj ima iznošenje soli divljači ?

Pored znaste, kabaste i sočne hrane, divljači je neophodno iznositi i koncentrovanu hranu obogaćenu medikamentima, solju i mineralima. So se mora iznositi naročito u vreme bujne vegetacije kada divljač uzimanjem većih količina zeljaste hrane remeti odnos kalijuma i natrijuma u organizmu. Posebno je važno da se so iznosi u vreme kada srdači formiraju rogovlje.

64. Kakvu hranu, po kvalitetu, treba iznositi divljači ?

Hrana koja se iznosi divljači mora biti najboljeg kvaliteta, kako se ne bi postiglo suprotno od željenog. Koje i koliko hrane treba izneti u lovište treba prilagoditi brojnom stanju, trenutnoj kondiciji divljači, kao i

Planiranje i organizacija gazdovanja lovištem

prehrambenom potencijalu lovišta, odnosno njenoj dostupnosti divljači u vreme iznošenja.

www.lovacki-savez-srbije.com

4. LOVAČKO ORUŽJE, OSNOVI BALISTIKE I LOVNOG STRELJAŠTVA

LOVAČKO ORUŽJE, MUNICIJA I OPREMA

1. Kada su nastale prve lovačke puške ?

Prva vatrena oružja su se sastojala samo od jedne obične, u prvo vreme bronzane, cevi, sa jedne strane zatvorene, u koju je nabijan tadašnji crni barut, te sloj kučina, pa zrno /ili sačma/ te ponovo sloj kučina. Paljenje je vršeno kroz unapred pripremljenu rupicu u dnu ove cevi, kroz koju je plamen baklje koji je cevi prinošen palio barut. Zapaljen barut je, sagorevajući, razvijao pritisak koji je, za to vreme, neverovatno velikom snagom izbacivao zrno ili sačmu u pravcu nanišanjenog cilja. Već te prve puške su imale primitivni drveni kundak kojim je puška oslanjana na rame strelca radi lakšeg nišanja.

2. Kada dolazi do velikog napretka u korišćenju vatrene oružja ?

Veliki napredak je načinjen kada je za pušku izmišljen autonomni sistem za paljenje baruta u cevi. To je bilo paljenje pomoću varnice sa kremena /kremenjače/. A tek krajem osamnaestog veka /1774/ su francuski stručnjaci pronašli korišćenje živinog fulminata kao zapaljivog sredstva za paljenje baruta u cevi. Sve puške do toga doba su bile, naravno, puške "prednjače", koje su se punile s prednje strane, kroz usta cevi.

3. Kada i ko je napravio prvu pušku sa integralnim metkom ?

Pušku sa prvim integralnim metkom su napravili Francuzi /Lefoše/. U tom integralnom metku je već bila i kapisla i čak i udarna igla kapisle, čiji je jedan kraj virio iz boka danca metka. Ovu iglicu je udarao čekić nabijajući je u fulminatnu smešu kapisle i tako izazivao paljenje kapisle pa i barutnog punjenja /crnog baruta/.

4. Kako se deli lovačko oružje prema načinu bušenja cevi ?

Prema načinu bušenja cevi, lovačko oružje se deli na:

- puške sa glatkim cevima /sačmarice/
- puške sa olučenim - žljebljenim cevima /kuglare/ i
- kombinovane puške.

Vrste lovačkih pušaka prema načinu bravljenja

5. Koje vrste pušaka sačmarica postoje danas ?

Broj cevi u sačmarica može da bude različit, pa tako razlikujemo: jednocevkke, dvocevke /najčešće/ i višecevne /trocevne - rede ili nekada čak i četvoroccevne/ sačmarice. Mnoge lovačke puške prelamače imaju i takozvane rezervne cevi, koje su prilagođene istoj glavi, pa lovac uz jednu pušku može da ima drugi ili čak treći par cevi nekih drugih karakteristika /drugi kalibar ili drugi tip čokova ili drugu vrstu cevi kao što su olučene ili kombinovane/.

Najbrojnija puška sačmarica je lovačka dvocevka sa horizontalno spojenim cevima, koje se prelamaju. Upravo zbog toga, sve puške koje se prelamaju prilikom punjenja i pražnjenja, nazivaju se opštim imenom prelamače.

Pored pušaka dvocevki sa horizontalno spojenim cevima, postoji i grupa dvocevki kod kojih su cevi postavljene jedna iznad druge i koje se nazivaju opštim imenom bok puške ili popularnije bokerice.

6. Kako se prema načinu bravljenja dele lovačke puške ?

Lovačke puške se po načinu bravljenja u glavi puške dele na dve osnovne grupe:

- repetirke: puške u koje se metak uvodi u ležište metka repetiranjem zatvarača puške, bilo da su pumparice, poluautomatske ili repetirke sa obrtnočeplnim zatvaračem.

- prelamače: puške koje se pune i prazne prelamanjem cevi u glavi puške. Zabavljanje ovakvih pušaka može da bude donjim ključevima, donjim i gornjim ključevima, ili samo gornjim ključevima u glavi puške.

7. Iz kojih delova se sastoji lovačka puška sačmarica ?

Puška sačmarica, prelamača, sastoji se od: glave puške, cevi, kundaka i potkundaka.

8. Kakva je funkcija glave puške sačmarice ?

Glava puške sačmarice je deo u kome je sadržan kompletan mehanizam za bravljenje i opaljenje puške. Ona je s jedne strane vezana za kundak puške a drugim delom za cevi.

9. Iz kojih delova se sastoji cev puške sačmarice /gledajući unutrašnju građu/ ?

Cev lovačke puške sa glatkim cevima - sačmarice, sastoji se od: ležišta metka, konusnog prelaza ležišta metka, duše cevi, konusnog prelaza

čoka i čoka.

1- ležište metka, 2-konusni prelaz ležišta metka, 3- duša cevi, 4-konusni prelaz čoka, 5-čok

10. Kakva je funkcija ležišta metka ?

Ležište metka je deo cevi puške u koji se smešta lovački metak. Nalazi se na samom početku cevi odmah do glave puške. Oko ležišta metka cev je znatno ojačana kako bi mogla da izdrži jaki pritisak barutnih gasova.. Na samom ulazu u cev, odnosno ležište metka ima malo proširenje u zidu ležišta metka, koje prima proširenu ivicu danca lovačkog metka. Posle pronalaska savremenog autonomnog-kompaktnog lovačkog metka, ležište metka je dugo u lovačkih sačmarica bilo isključivo dužine 65 mm, pa i sada

još ima pušaka sa takvim ležištem, da bi danas dužina ležišta metka porasla na 70 mm.

11. Šta je konusni prelaz ležišta metka i kakva mu je funkcija ?

Konusni prelaz ležišta metka je prelazni, konusno suženi deo ležišta metka, na ulazu u cev. Ima zadatak da kod lovačke puške sačmarice sprovede sačmu u dušu cevi, a kod lovačke puške kuglare zrno iz čaure u cev. Kod lovačke puške kuglare, konusni prelaz iznosi 2-3 mm, a kod lovačke puške sačmarice 10-15 mm.

12. Šta je duša cevi ?

Duša cevi je cilindrični deo cevi koji se prostire od konusnog suženja cevi posle ležišta metka do početka konusnog suženja cevi pre čoka. To je osnovna i glatka širina cevi - duša cevi.

13. Čemu služi konusni prelaz čoka ?

Konusni prelaz čoka je deo cevi koji cilindričnu dušu cevi prevodi u suženi deo koji se naziva čok.

14. Šta su to čokovi i koje vrste čokova postoje ?

Čokovi su suženja pri kraju cevi /na 3 do 5 cm od usta cevi/ i kreću se u rasponu od 0,1 do 1,1 mm. Sačmena zrna koja prolaze kroz cilindrični deo cevi se u konusnom prelazu sakupljaju i sabijaju, pa na izlazu iz cevi deluju kao už i gušći snop prema cilju, koji daje bolji efekat pogotka.

Izmenjivi čokovi su takvi čokovi koji se mogu jednostavno ušrafiti u unapred pripremljena, standardna ležišta usta cevi.

Poličokovi su univerzalni čokovi, koji su već ugrađeni u usta cevi puške i dotezanjem ili otpuštanjem daju željene karakteristike čoka. Ovi čokovi se isključivo ugrađuju u jednocevne sačmarice /jednocevke, pumparice, poluautomatske sačmarice ili sačmarice repetirke/.

vrste čokova

15. Od čega se sastoji potkundak lovačke puške sačmarice ?

Potkundak lovačke puške sačmarice sastoji se od drvenog i metalnog dela. On služi za učvršćivanje cevi sa glavom i za držanje puške pri nišanjenju i gađanju.

16. Šta označava kalibar lovačke puške sačmarice ?

Kalibar lovačke puške sačmarice izražava se bojevima 12,16,20 i dr., a označava veličinu prečnika cevi sačmarice. Svaki od ovih brojeva označava broj kugli istog prečnika, izlivenih od jedne funte /1 funta=453,6 gr/. To znači, kada se kaže da je kalibar sačmarice 12, onda on odgovara prečniku jedne od 12 izlivenih kugli.

17. Šta su to lovačke kuglare ?

Lovačke kuglare su takvo oružje u kome su cevi iznutra narezane spiralnim žljebovima, naizmenično sa poljima.

Ovakvo oružje, namenjeno je za ispaljivanje municije sa zrnima, koja se često nazivaju kuglama, jer su ispaljivana zrna, nekada davno, imala oblik olovne kugle, pa im je zato i danas ostao naziv-kuglare. Ovo oružje namenjeno je odstrelu krupne divljači.

18. Koji su osnovni delovi lovačke kuglare ?

Lovačka kuglare se sastoji od cevi, zatvarača sa mehanizmom za opaljivanje i kočenje, sanduka zatvarača i kundaka.

19. Kakve konstrukcije lovačkih kuglara postoje ?

Postoje dve osnovne grupe lovačkih kuglara, koje su u osnovi različitih konstrukcija. U prvu grupu spadaju lovačke kuglare – prelamače /jednocevnke i višecevne/. Ove kuglare, od obične sačmarice, se razlikuju po tome što imaju cevi sa debljim zidovima, koje su iznutra narezane spiralnim olucima /žljebovima/.

U drugu grupu lovačkih kuglara, spadaju lovački karabini sa sistemom ručnog ili poluautomatskog repetiranja.

20. Šta je to kombinovano lovačko oružje ?

Kombinovane lovačke puške su takve puške, koje su kombinovane od glatkih - sačmenih cevi i olučenih cevi. Ove puške mogu da budu dvocevke /najčešće/ ili ređe trocevke pa i četverocevke.

Dvocevne kombinovane puške su takve puške kod kojih je jedna cev olučena za kuglu i druga glatka za sačmu. Kod dvocevnih kombinovanih pušaka kuglara položara olučena cev je najčešće sa desne strane. Olučenu cev okida uvek prva obarača.

Kod bok kombinovanih pušaka obično je olučena cev sa donje strane, što obezbeđuje najstabilniju statičku sigurnost bravljenja puške, inače mnogo jačeg metka iz olučene cevi, jer se donja cev nalazi u osi centra prelomne osovine puške.

21. Šta obuhvata mehanizam za opaljenje puške ?

Mehanizam za opaljenje je kompleksni uređaj koji je smešten u glavu puške i služi za napinjanje puške, kočenje i opaljenje.

Kod lovačke puške prelamače, mehanizam za opaljenje je komplet, koji sadrži udarnu oprugu, udarač, okidač-obarač /obarači/, elemente za kočenje okidača, polužice za odapinjanje udarača i udarača sa udarnom iglom /sa povratnom opružicom/.

Kod pušaka repetirki /karabina/, mehanizam za opaljenje sadrži: udarnu oprugu, udarač sa udarnom iglom i sistem kočenja okidača /obarača/.

22. Kakva je uloga okidača - obarača ?

Okidači - obarači su uređaji pomoću kojih lovac okida pušku, tj. oslobađa zapetu udarnu oprugu, udarač i udarnu iglu, koji dovode do opaljenja metka. Mogu da budu dvostepeni sa dva kolena /najčešće kod vojničkih varijanti/, sa ubrzicom /šneler, šteher/, bilo sa dva jezička /kod raznih vrsta karabina, pa i nekih jednocevnih prelamača kuglara/, ili sa povratnicom /uglavnom kod jednocevnih ili višecevnih prelamača/, ili u poslednje vreme samo jednostavniji, direktni obarači, sa podesivom silom okidanja /kod raznih vrsta karabina/, kao najpogodniji.

Pri korišćenju šnelera sa dva jezička, mora se prvo povući pripremni jezičak, koji omogućava da povlačenje drugog jezička obarače bude izuzetno osjetljivo i lako, za najfinija gađanja.

Pri korišćenju šnelera sa povratnicom, prvo se ceo jezičak obarača gurne napred, da bi tako bio pripremljen za osjetljivo, lako povlačenje - odapinjanje puške.

Korišćenje direktnog podesivog obarača je lakše jer nema nikakvih priprema, nego je lakoća okidanja unapred podešena prema želji samog lovca i uvek je jednaka. Do okidanja puške dolazi samo direktnim povlačenjem obarače.

23. Čemu služi magacin metaka /sa ili bez šaržera/ ?

Kod višemetnih karabina-repetirki ispod sanduka zatvarača postoji magacin za dodatne metke. Ovaj magacin može da bude ugrađen u dno sanduka, kao fiksni, koji se puni odozgo, ili je, kao šaržer /izmenjiv/, pa se može u pušku stavljati odozdo, ili iz nje vaditi /zajedno sa municijom/.

Ovi šaržeri kod najnovijih karabina, shodno propisima u mnogim zemljama Evrope, mogu da sadrže samo dva /ili tri/ metka.

24. Kako izgleda nišan za pušku sačmaricu ?

Na lovačkim puškama sačmaricama, nišan je najjedostavniji i čini ga najčešće šina položena po gornjoj, spoljnoj površini cevi sa mušicom na kraju pri ustima cevi. To je i razumljivo, jer se sa sačmaricama i ne nišani u klasičnom smislu te reči, nego se puška najbrže što je moguće ubacuje u zgib ramena, težeći, da pri tome bude maksimalno tačno uperena u cilj koji gađamo. Ostalo čini sam snop sačme koji je znatno širi nego jedinačno zrno iz kuglara.

Na sačmarice, iz kojih se češće ispaljuju metci sa jedinačnim zrnima /na primer za lov divljih svinja/ se ugrađuju i klasični, zadnji i prednji nišan.

25. Kakvi su nišanski uređaji kod lovačkih kuglara ?

Otvoreni, mehanički nišan za kuglaru se sastoji iz zadnjeg nišana koga čini, približno vertikalna pločica sa vertikalnim prorezom, po sredini, gornjeg dela pločice, širine do jednog milimetra. Ova pločica - zadnjeg nišana

se može pažljivo pomerati poprečno na dužnu osu cevi kako bi se postigla paralelnost nišanske linije sa osom duše cevi

Prednji nišan najčešće čini mušica na kratkom stubiću, čime se postiže i po visini, približna paralelnost nišanske linije sa osom duše cevi. Naravno, za dalja gađanja zadnji nišan se gradi kao promeljivi-preklopni sa dve ili tri fiksirane daljine gađanja, u zavisnosti od putanje zrna.

Prednji nišan-mušica je fiksni i može se pomerati samo, uslovno, prilikom upucavanja puške i to samo kod nekih pušaka.

26. Šta je diopter ?

Diopter je takav nišan kod koga je prednji nišan obična mušica sa, horizontalnim valjkastim, ili kuglastim završetkom, a zadnji nišan jedan, pomerljivi po horizontali i vertikali, stubić sa kružićem i malom kružnom rupicom u sredini. Ovaj zadnji nišan dioptera je bliže oku od zadnjeg mehaničkog nišana, pa je slika cilja, ali i mušice bolje vidljiva .

Prilikom nišanja, strelac gleda kroz, oku sasvim blisku, rupicu zadnjeg nišana /dioptera/ i nastoji da okrugli vrh mušice postavi u sredinu vidnog polja kruga dioptera, prema cilju i time postiže uslove za tačan pogodak.

27. Šta su to optički nišani i čemu služe ?

Optički nišani su takvi nišani, koji pored lakšeg nalaženja cilja omogućavaju i bolju vidljivost cilja, s obzirom da imaju optička uveličanja, kojima lovcu optički približavaju nanišanjeni cilj. Ta uveličanja mogu da budu od jedan puta pa sve do desetak ili više puta, čime omogućavaju i lovcima sa slabijim vidom uspešna gađanja i na većim daljinama.

Poslednja generacija optičkih nišana omogućava postizanje različitih - promenljivih uveličanja sa istim optičkim nišanom, pa ih zovemo - varijabilnim optičkim nišanima.

Oni lovcu omogućavaju uspešno gađanje cilja na različitim daljinama pa i divljači u pokretu, jer je za svaku daljinu moguće optički nišan tako podesiti da obezbeđuje i maksimalno veliko vidno polje, što je naročito važno za gađanja ciljeva u pokretu.

Karakteristike optičkih nišana uvek izražavaju kombinacijom dva broja: veličina uveličanja x prečnik objektiva /na primer: 4x32 i 6x42, kod fiksnih optičkih nišana i 1-4x24 i 1,5-6x42, kod varijabilnih optičkih nišana.

28. Kada se divljač lovi na manjim odstojanjima, kako se koriste optički nišani?

Za lov divljači u pokretu na manjim razdaljinama treba koristiti optičke nišane sa što manjim uveličanjima, a po mogućnosti varijabilni sa uveličanjem od 1-4 puta. Ovim nišanom se i na manjim rastojanjima dobija relativno veliko vidno polje, a po potrebi se može gađati i bez uveličanja, odnosno sa uveličanjem od 1 puta /tada je moguće gađanje i sa oba otvorena oka/, što je za gađanje brzo pokretnih ciljeva često neophodno.

Za veoma daleka gađanja, od preko 200 metara daljine, treba koristiti optičke nišane sa velikim uvećanjima od 8 puta; 10 puta ili 12 puta, i to još bolje u varijantama sa promeljivim uveličanjem.

Ipak, kao univerzalan varijabilni optički nišan se može smatrati: 1,5-6x42, koji ima za normalan lov dovoljno uveličanje pa i dovoljan otvor objektiva i za kasno večernja i rano jutarnja čekanja.

29. Da li postoje i neki drugi optički nišani ?

Pored klasičnih optičkih nišana sa raznim uveličanjima slike, poslednjih godina se sve više prave i optički nišani bez uveličanja, sa svetlećom ili crnom tačkom, koja služi za brzo nišanje, naročito pokretnih ciljeva.

To su uređaji koji se u zavisnosti od proizvođača, nazivaju: «Kvik point», «Aim point», «Pro point» ili jednostavno «Uređaj za nišanje sa svetlećom tačkom». Karakteristika ovih nišanskih uređaja je da su uglavnom preuzeti iz vojnog arsenala.

30. Čemu služe montaže optičkih nišana ?

Montaže su veze između puške i optičkog nišana. Od kvaliteta ovih montaža umnogom zavisi i mogućnost iskorišćenja kvaliteta puške i optičkog nišana.

Optički nišani se na puške montiraju pomoću klasičnih ili posebnih montaža i mogu biti uspešno korišćeni kako na kuglarama tako i na sačmarama /pa, neki i na pištoljima i revolverima/. Svi ovi uređaji se, uglavnom, mogu lako i precizno podešavati i po pravcu i po visini, kako bi se

optički nišani na pušku mogli postaviti tačno u nišansku liniju, radi kvalitetnijeg gađanja..

Kvalitetna montaža za optički nišan je za pušku vezana sa više tačaka: dve, tri ili četiri, tako da se ne mogu pojaviti ni eventualne greške.

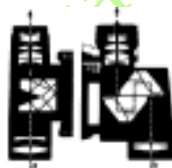
31. Šta su dogledi i čemu služe ?

Dogledi su optički uređaji, koji radnicima stručnih službi i lovcima pomažu za uspješnije osmatranje divljači. To je uređaj koji se koristi znatno češće nego optički nišan.

Važna napomena: nikada se za osmatranje divljači ne sme koristiti optički nišan na pušci jer bi lovac gledajući kroz optički nišan, dakle, nišaneći prema cilju osmatranja, mogao nehotice da dodirne okidač, koji bi mogao da izazove neželjeno opaljenje puške.

Zato bi dogled za osmatranje divljači morao da bude sastavni deo opreme svakog lovca na krupnu divljač.

Dogledi se grubo mogu podeliti na one sa dve cevi i one sa jednom cevju, a po uveličanju na one sa fiksnim uveličanjem i one sa varijabilnim uveličanjem.

Presek dogleda

32. Kako su građeni dogledi ?

Dogledi su najčešće izrađeni od dve cevi, za korišćenje oba oka i to bez obzira da li su sa fiksnim uveličanjem /kakvi su do nedavno svi bili/ ili sa varijabilnim uveličanjem /kakvih je iz godine u godinu sve više/.

Svi savremeni dogledi omogućavaju podešavanje daljinske oštine posmatranog cilja, pa i prilagođavanje na optičke karakteristike svakog posebnog oka posmatrača.

Normalni dogledi za osmatranje divljači imaju uveličanja, koja se najčešće kreću od 8 do 10 puta. Za osmatranja dogledima sa većim uveličanjima je neophodan čvrst oslonac /stativ ili slično/, jer se sa uveličanjima već preko 8 puta javlja drhtanje slike cilja.

33. Kako su građeni dogledi sa jednom cevi - durbini i čemu služe ?

Dogledi sa jednom cevi se prave najčešće da bi bili lakši i zgodniji za najnužnija osmatranja. Ovi mali dogledi se obično koriste tako što se drže u ruci, ili se čak montiraju na kaiš koji se postavi na ruku na mestu gde se drži ručni sat. Ovakvi mali dogledi sa jednom cevi se koriste za visokoplaninski lov, pri kome je svaki gram težine opreme za lovca značajan.

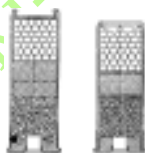
Drugi dogledi sa jednom cevi se prave za dalja /uveličanja sa 20 i više puta/ osmatranja, i zovu ih često "Spektiv", ali se već ovi dogledi moraju koristiti tako što će negde biti čvrsto naslonjeni, baš zbog već spomenutog drhtanja slike cilja.

Treći dogledi sa jednom cevi, prave se sa izuzetno velikim uveličanjima i koriste se za daleka osmatranja i nazivaju se teleskopi. Ovi dogledi se moraju koristiti sa čvrstih i stabilnih postolja.

I ovi dogledi sa jednom cevi mogu biti sa fiksnim ali i sa varijabilnim uveličanjima, kao i oni sa dve cevi.

34. Iz kojih delova je sastavljen metak za lovačku pušku sačmaricu ?

Lovački metak za lovačku pušku sačmaricu, sastoji se iz sledećih delova: čaure, kapisle, barutnog punjenja, čepa i projektila..

35. Kako je izrađena čaura za lovačke puške sačmarice ?

Čaure za sačmarice uglavnom se izrađuju od kartona, u novije vreme i od plastike, da bi poslednjih godina opet karton dobio prednost, zbog toga što se u poljima lakše raspada i tako štiti životnu sredinu od trajnih otpadaka, kakve su plastične čaure.

I plastične i kartonske čaure u svom donjem delu, u kome se nalazi barut, imaju iznutra kartonska ili plastična ojačanja. Često takva ojačanja postoje i sa spoljne strane, u vidu metalnih "čizmica", različitih visina, koje integralno pokrivaju i dance metka

Mesingane čaure su se ranije koristile /sada se još koriste u sibirskim delovima Rusije/.

36. Kakve kapisle postoje i kakva su im svojstva ?

Kapisle za inicijalno paljenje baruta u lovačkom metku, prave se od metalnog tela u koje je integrisan i nakovanj i u koje je između dna kapisle i nakovnja smešten inicijalni eksploziv.

Inicijalni eksploziv je sedamdesetih godina osamnaestog veka, kada je pronađen, pa gotovo do današnjih dana, činio živin fulminat.

Mana ovog sredstva je što je, pri sagorevanju hemijski veoma agresivno, pa izaziva žestoku koroziju, i samog oružja.

Zato je docnije otkriven novi inicijalni eksploziv za sinoksid kapisle, sa izvanrednim karakteristikama paljenja, koji se radi na bazi smeše olovnog azida, koji ne deluje korozivno na oružje iz koga se ispaljuje, niti pri

sagorevanju oslobada otrovne gasove.

inicijalna kapsla

37. Koje vrste baruta postoje i kakva su im svojstva ?

Od samog nastanka vatrenog oružja, kao “pogonsko sredstvo” korišćen je dimni barut, da bi tek krajem devetnaestog veka počeli da se koriste i bezdimni /ili malodimni/ barut. Ovaj tip baruta, ne samo da je razvijao sasvim neznatno dima pri opaljenju, nego je razvijao mnogo jače pritiske od starog dimnog baruta.

Bezdimnog baruta imamo uglavnom dva tipa “nitrocelulozni barut” i “nitroglicerinski barut”.

Nitrocelulozni bezdimni barut je najčešći tip bezdimnog baruta koji se koristi u lovačkoj municiji, kako u sačmarskoj tako i u municiji za oružje sa olučenim cevima /kuglarama/.

Nitroglicerinski barut je jačih eksplozivnih dejstava, pa se koristi u manjim /vrlo precizno određenim/ količinama prilikom punjenja municije.

38. Kakva je uloga čepa kod lovačkog patrona ?

Između baruta i sačme se kod klasičnog punjenja lovačkog sačmarskog metka postavlja takozvani “čep”. Čep ima zadatak da potiskivan gasovima sagorelog baruta, ispred sebe, gura sačmeno punjenje. Zato čep mora da bude od materijala koji će perfektno da zaptiva /dihtuje/ i ne propušta gasove sagorelog baruta.

Za tu namenu, čepovi su pravljani od /parafinom i mašću/ impregniranog filca koji je, dovoljno čvrst ali i dovoljno elastičan, pa daje najbolje potiske od svih ostalih čepova.

Poslednjih decenija i godina se sve češće koriste liveni plastični čepovi, koji su tako oblikovani da daju i odlično zaptivanje.

Još jedna novost nastala proizvodnjom plastičnih čepova je zajedno sa njim integralno /ili posebno/ izlivena korpica za sačmu. Ovakav metak prvih desetinu metara nosi sačmu u korpici, da bi se tek posle toga počela postepeno raspršivati.

Prednost metka sa korpicom za sačmu je i u tome što se periferna zrna sačme ne trljaju o zidove cevi pa se i ne deformišu u tom smislu. Tako je dobijen metak sa gušćim posipom sačme i efikasnijim dometom, pa i boljim učinkom na cilju.

tipovi korpica

39. Kakva se sačma koristi za punjenje metka ?

Sačma predstavlja veliki broj olovnih kuglica, različitog prečnika, čiji je zadatak da pogode i usmrte divljač. Zato krupnoća sačme mora da bude usklađena sa krupnoćom divljači koja se lovi, sa uobičajenih daljina gađanja, kao i sa otpornošću lovljene divljači.

Shodno tome sačma se pravi u raznim dimenzijama, počev od prečnika 1,5 mm pa sve do prečnika 5,50 mm. Mada postoji i krupnija sačma od preko 7 pa i 8 mm.

Sačma se pravi i danas još najčešće od čistog olova - meka sačma i od olova, sa primesama oko 2% antimona i oko 0,3% arsena - tvrda sačma. Tvrda sačma je povoljnija jer se manje deformiše.

Pouzdan balističko pravilo kaže da je maksimalni domet sačmenih zrna, u grubom, onoliko stotina metara koliko im je milimetara prečnik. Tako, sačma “desetka” /3 mm prečnika/ ima domet sve do 300 metara. Sačma “šestica” prečnika od 4,5 mm ima domet do 450 metara.

40. Iz kojih delova se sastoji metak za lovačku kuglaru ?

Metak za lovačku kuglaru, sastoji se od čaure sa kapislom, barutnog punjenja i puščanog zrna.

41. Kakva postoje puščana zrna po obliku ?

Po obliku se razlikuju duguljasto puščano zrno i kratko, vrh im može biti šiljat ili zadnji deo može biti valjksat ili konusan.

Jezgro zrna je od olova presvučeno bakarnom košuljicom ili iz poniklovanog lima.

42. Kakvo treba da bude zrno za lovne svrhe ?

Za lovne svrhe, puščano zrno, pored dobrih balističkih svojstava, mora imati još jedno drugo svojstvo, a to je da se prilikom udarca u divljač deformiše, znači da prednji deo dobije oblik pečurke, kako bi se stvorio što veći otpor u pogodojenoj divljači. Da bi se ovo postiglo, zrna za ovu namenu, moraju da imaju tup vrh i košuljicu napred tanku i otvorenu, a zadnji deo pojačan i zatvoren.

43. Kakve su oznake metka za kuglaru ?

Oznaka metka za kuglaru se sastoji od dva dela. Prvi deo, odnosno broj, označava prečnik zrna izražen u milimetrima, dok drugi broj govori o dužini čaure u milimetrima. Npr. 6,5x57, 7x64. Vrlo često, pored brojki uz oznaku postoji i slovo “R”, što znači da je ovakav metak prvenstveno namenjen za kuglare - prelamače.

Na dnu čaure ovakvog metka, nalazi se rub /engl. “Rand”/ umesto žljeba /karakteristično za karabine/.

Određeni broj država, svoju municiju označava 1/100 ili 1/1000 delovima cola, uz šta često dodaju ili ime frabike ili godinu konstrukcije. Tako postoji metak .222 Remington, .270 Winchester, 30-06 Springfield. Primera radi, kod 30-06 Springfield, .30 se odnosi na kalibar, a 06 na godinu kada je metak konstruisan, a to je 1906. godina.

44. Šta je balistika ?

Balistika je nauka koja proučava ponašanje metka, posle ispaljenja kako u samoj cevi tako i posle izlaska iz cevi. Zato i balistiku delimo na unutrašnju balistiku, koja se odnosi na ponašanje ispaljenog metka /projektila/, tokom kretanja kroz samu cev puške, spoljnu balistiku, koja se odnosi na ponašanje ispaljenog metka /projektila/ tokom leta kroz vazdušni prostor posle izlaska iz cevi puške i ciljnu balistiku o ponašanju metka /projektila/ prilikom udara u cilj.

45. Šta proučava unutrašnja balistika oružja sa glatkim cevima ?

Sam proces opaljenja metka i kretanje projektila kroz cev puške, odigrava se veoma brzo /traje svega 0,0022 dela sekunde/, pa ga je teško sagledati, zato ga je potrebno raščlaniti na elemente, kako bi se uočili detalji.

Udarcom udarača-čekića u udarnu iglu, ova udara u kapicu kapisle, sabija inicijalni eksploziv na nakovanj kapisle, pa dolazi do opaljenja, inicijalnog eksploziva koji svojom snagom, svog plamena pali barutno punjenje u metku. Razvijeni gasovi od, gotovo trenutnog sagorevanja barutnog punjenja, pod velikim pritiskom, potiskuju čep metka koji pak, pred sobom potiskuje projektil /sačmeno punjenje ili kuglu/ u cev puške i kroz cev, uvećavajući brzinu potiskivanja tokom prolaska kroz cev, sve do izlaska iz usta cevi, kada je brzina potiskivanja i najveća, pa projektil nastavlja i van cevi svoju putanju, teorijski, istom brzinom.

S obzirom na barute koji se koriste u sačmaricama sa gotovo trenutnim sagorevanjem, najveći pritisak barutnih gasova se u sačmaricama razvija još u ležištu metka i on iznosi od 450 do 550 bara, u zavisnosti od kalibra metka i vrste baruta koji se koristi.

Najveća brzina projektila kod sačmarskih pušaka se kreće od 330 do 380 metara u sekundi, u zavisnosti od krupnoće sačme, pri standardnom punjenju.

46. Šta proučava unutrašnja balistika oružja sa olučenim cevima ?

Sistem opaljenja metka kod oružja sa olučenim cevima je sličan onome kod sačmarica. Međutim, postoji bitna razlika u prolasku projektila kroz olučenu /žljebljenu/ cev. Naime, olučena cev je sa unutrašnje strane cevi narezana sa 4, 6, ili više žljebova koji zrno vode kroz cev, prisiljavajući ga da rotira, dajući mu obrtno kretanje koje će i posle izlaska iz cevi omogućiti zrnu bolje držanje pravca i preciznije pogađanje cilja.

Pritisci sagorelih barutnih gasova u oružju sa olučenim cevima su mnogo veći nego kod sačmarica i kreću se od oko 2.800 do 3.600 /pa i više/ bara.

Zbog velikog otpora zrna u prolazu kroz olučene cevi /usecanja zrna u žljebove cevi/, nastaje habanje materijala košuljice zrna /tombaka/, koja je mekša od cevi, pa u olucima cevi ostaje sloj skinutog materijala koji se mora redovno čistiti.

Početna brzina ispaljenog zrna /brzina na ustima cevi/ oružja sa olučenim cevima je mnogo veća nego kod sačmarica i kreće se od oko 700 do 1.100 /pa i više/ metara u sekundi.

47. Šta proučava spoljna balistika hitca iz oružja sa glatkim cevima ?

Spoljna balistika proučava ponašanje projektila posle izlaska iz cevi pa do udara u cilj ili pada posle gubitka energije. Odnosno, ponašanje projektila tokom kretanja kroz vazdušni prostor.

Spoljna balistika projektila po izlasku iz cevi zavisi od početne brzine projektila, njegove mase i otpora vazduha

48. Šta je to početna brzina projektila ?

Po napuštanju cevi svaki projektil, pa i sačmeno punjenje metka sačmarice, ima najveću brzinu kretanja. Ova brzina bi bila i idealna brzina kretanja projektila kroz prostor da ne postoje negativni uticaji otpora vazduha kroz koji se projektil kreće i privlačenja zemljine teže /mase projektila/.

Ova dva negativna uticaja dovode do postepenog smanjenja brzine kretanja projektila kroz vazduh, tako da projektil posle izvesnog vremena, gubeći brzinu a pod uticajem zemljine teže pada na zemlju /ako prethodno ne udari u cilj/. Zato se dešava da zbog smanjenja brzine projektil, na velikim daljinama, gubi mnogo od svoje početne energije, pa se može desiti da njegova energija bude nedovoljna da probije telo divljači a time se i gubi smisao gađanja na cilj vrlo velikih daljina.

49. Kakav oblik ima sačmeni snop pri izlasku iz cevi ?

Sačmeni snop odmah po izlasku iz cevi, već posle nekoliko metara, gubi svoju kompaktnost i širi se, što dalje to više, kako u širinu, tako i u dužinu.

Zrna sačme iz centralnog dela sačmenog snopa su sačuvala, svoj okrugli oblik, pa će, leteći kroz vazduh trpeti manji otpor i leteti pravilnije, brže i dalje. Periferna zrna koja su u dodiru sa cevi manje ili više deformisana će zbog svog nepravilnog oblika leteti sporije i nepravilno, pa će se rasipati u stranu na sve strane, stvarajući tako levkast prošireni snop poprilične dužine.

Osnovni deo sačmenog snopa se izdužuje u obliku izduženog jajeta, sa šiljastim delovima napred i nazad, čiji najširi /najdeblji/ deo pada negde odmah posle 30 metara daljine.

Prednji vrh jajeta jedva dostiže, kod pušaka normalnih kalibara, daljinu od oko 45 do 50 metara. Međutim, prošireni snop koji se levkasto širi u daljinu, je širi, što je daljina veća, sve dok sačmena zrna zbog potpunog gubitka svoje energije, ne padnu na zemlju.

50. Kakva je putanja zrna ispaljenog iz lovačke kuglare ?

Putanja ispaljenog zrna nije pravolinijska, već zbog dejstva zemljine teže i otpora vazduha ima oblik krivulje. Ako bi se jednom ravnom linijom spojile usta cevi i cilj, onda bi putanja zrna bila iznad te zamišljenje linije. Kod savremenih lovačkih kuglara, najviša tačka na ovoj putanji nalazi se malo dalje od sredine putanje, bliže cilju. Inače, početna brzina zrna po napuštanju cevi, kreće se od 600 m/sec. do 1200 m/sec. Što je početna brzina metka slabija, to će teme putanje zrna biti pomerenom bliže cilju.

51. Od čega zavisi putanja puščanog zrna ?

Putanja puščanog zrna zavisi od toga pod kojim se uglom ispaljuje hitac u odnosu na horizontalu i od razređenosti vazduha. Što je ugao između horizontale i osovine cevi veći, nezavisno da li se puca gore ili prema dole, to će i putanja zrna biti položeniya.

Tačka pogotka ležace iznad nišanske tačke. Ako se hitac ispaljuje u uslovima razređenog vazduha u visinama, zrno će imati manju brzinu i energiju. Kao rezultat toga biće povećana razantnost zrna i biće podignuta tačka pogotka.

52. Kakve se korekcije preduzimaju pri gađanju cilja na višim nadmorskim visinama ?

U lovištima sa višim nadmorskim visinama /planine/, zbog razređenog vazduha i promenjenog ugla pod kojim se ispaljuje metak, pogodak će po pravilu ležati nešto više gore nego u nizinama. Zato prilikom pucanja u divljač, koja se nalazi visoko ili nisko ispod nas, treba gađati ispod cilja, kako je ne bi promašili.

53. Šta znači izraz, “razantnost” zrna ?

Za ono zrno koje po izlasku iz cevi prolazi kroz vazduh vrlo velikom brzinom i položenijom putanjom /gotovo ravnom/ kaže se da ima visoku “razantnost”. Na razantnost zrna utiču balistička svojstva i to pre svega početna brzina zrna.

54. Koji su optimalni kalibri za karabin i kuglaru - prelamaču za najvažnije vrste divljači ?

Vrsta divljači	Kalibar	
	za karabin	za kuglaru prelamaču
Medved, vepar, los	9,3x64; 9,3x62, 8x68S; .338NJin. Mag.; .300 NJin. Magnum; .300 H&H Magnum,	9,3x4 R; 8x75RS
Jeleni, divokoze, mufloni, divlje svinje, srndaći	8x64S; 8x57IS; .30-06; .308 NJin.; .280 Rem. 7x75SE; .270 NJin.; 7x64	8x65SR; 8x57IRS .30 R Blaser; 7x75RSE 7x65 R
Smeća divljač	6,55x64; 6,5x57; 7x57 6,5x54M.Sch; .243NJin 5,6x57; 6x70 R, .223 Rem., .222 Rem. Mag., .22-250.	6,5x57 R; 6,5x65 R 7x57 R; 5,6x57 R; 5,6x52R; 5,6x50 R Mag.;
Vuk, lisica, v.tetreb, grabljivice	.222 Rem; .22 Hornet; .22 NJin. Mag.	.222Rem.; .22 Hornet; .22 NJin. Mag.

55. Šta je uzrok efekta nervnog šoka pri pogotku divljači ?

Efekat nervnog šoka je stanje pri kome divljač pogodena istovremeno sa više zrna, makar i sasvim sitne sačme, biva, momentalno usmrćena.

Ovaj efekat je veoma efikasan iako zrna sitne sačme, sa relativno malom energijom, uspevaju da telo divljači probiju samo periferno do ispod kože. U tim predelima je mnogo nervnih završetaka, koji pogodeni sa mnogo pogodaka izazivaju, već pomenuti “nervni šok” i momentalnu smrt pogodne divljači.

Ciljevi gađani na različitim daljinama, biće pogodeni sa različitim brojem zrna sačme i različitom energijom. Divljač gađana na većoj daljini, biće pogodena sa nedovoljnim brojem zrna sačme, pa će izostati nervni šok, a i ukupna energija zrna, koja na takvim daljinama i pogode cilj, nije više dovoljna da usmrti divljač.

56. Koji je broj zrna potreban za trenutno usmrćenje divljači ?

Balističari su posle detaljnijih ispitivanja došli do saznanja o tome koji je minimalni broj zrna sačme neophodan za momentalno usmrćenje divljači od posledica nervnog šoka.

Vrsta divljači	Uслови pri pogotku
Zec	Pogoden sa najmanje 5 zrna sačme od 3,5 mm, i minimalnom brzinom sačme, pri pogotku, od 190m/sek
Fazan, divlja patka i d. guska	Pogodeni sa najmanje 4 zrna sačme od 3,0 mm i minimalnom brzinom, pri pogotku, od 180 m/sek.
Jarebica	Pogodena sa najmanje 4 zrna sačme prečnika 2,5 mm i minimalnom brzinom sačme, pri pogotku, od 170m/sek.

57. Šta predstavlja izraz hidrodinamički efekat ?

Hidrodinamički efekat je efekat koji postižu izuzetno brza zrna, ispaljena iz kuglara, sa preko 1.000 metara u sekundi na ustima cevi. Pri udaru tako brzog zrna u telo divljači dolazi do, reklo bi se, “eksplozije” tečnog dela tkiva /slično pogodenoj konzervi napunjenoj vodom/. Pri ovom efektu, pored brze smrti pogodne divljači, zbog oštećenja velikih krvnih sudova, dolazi i do oštećenja šire okoline pogodenog mesnatog i masnog tkiva tela divljači, koje postaje kao sažvakano /i naravno neupotrebljivo/. Zato se ne preporučuje korišćenje kalibara enormno brzih /razantnih/ zrna, naročito na manjim daljinama, jer je efekat, na mesu divljači brutalan i nepoželjan.

58. Kako se deli rukovanje lovačkom puškom sačmaricom ?

Rukovanje lovačkom sačmaricom, može se podeliti u dve osnovne grupe:

- rukovanje pre i posle lova i
- rukovanje tokom lova.

59. Šta obuhvata rukovanje lovačkom puškom pre i posle lova ?

Pre i posle lova, lovačke puške - sačmarice, moraju se držati rasklopljene /ako ih je moguće rasklopiti/ i u futrolu za oružje, gde je bezbedna kako od oštećenja, tokom transporta, tako i od zloupotreba.

Tek pred sam lov, na terenu, puška se vadi iz futrole i sastavlja kako bi bila spremna za upotrebu.

Po završetku lova, sačmarica se odmah rasklapa i stavlja u futrolu, te sprema na bezbedno mesto.

Sve vreme pre i posle lova puška se obavezno drži prazna i nenapetih čekića.

60. Šta obuhvata rukovanje lovačkom sačmaricom tokom lova ?

Kako je rečeno, sačmarica se pripremi za pucanje neposredno pred sam početak lova. Tek po stizanju lovca na štand, ako je lov čekanjem u pitanju, ili pred sam polazak pogona ili prigona, puška se puni odgovarajućom municijom i od tada je tek napeta.

Puna puška se nosi uvek tako da se njome ne može niko ugroziti, tj, sa cevima prema nebu ili prema zemlji. Pri samom skoku divljači puška se ubacuje u zgib ramena i njome se nišani pokrenuta divljač. Odmah posle pucanja puška se ponovo pomera cevima prema nebu ili prema zemlji. Tako se puška i prepunjava.

Kada se pođe po ulovljenu divljač pušku treba zakočiti, a ako je čekićara u pitanju, treba joj spustiti čekiće. Tek kada se divljač spakuje u ranac ili okači na visak puška se ponovo napinje ili otkočuje.

Po, ma i kratkom prekidu lova, kada se skupi više lovaca na mestu, pušku treba obavezno prelomiti ili joj zatvarač otvoriti, kako bi svi prisutni videli da je puška bezopasna.

Nikada pušku ne nositi tako da su joj cevi uperene u druge lovce, bez obzira što je puška prazna. Jer, kako narod kaže, “i prazna puška može da opali”.

61. Kako se rukuje oružjem sa olučenim cevima ?

Oružje sa olučenim cevima se pre i posle lova drži rasklopljeno /ako ga je moguće rasklopiti/ i smešteno u futrolu za oružje. Puška je u tom vremenu nenapeta i bez municije.

Odmah posle lova puška se sprema u futrolu i ostavlja na bezbedno mesto. Po povratku kući puška se odmah očisti i podmaže, pa tek posle toga ostavlja u orman za oružje.

Ovo je veoma važno, jer neke puške su veoma osetljive na koroziju, pa bi moglo da dovede do korozije puške, a posle više takvih slučajeva i do oštećenja.

62. Kako se rukuje kombinovanim lovačkim oružjem ?

Rukovanje kombinovanim oružjem je neka sinteza rukovanja sačmaricama i kuglarama, jer u istom komadu sadržavaju ova oružja.

Prema tome, pre i posle lova se oružje drži rasklopljeno i smešteno u futrolu za oružje, naravno, nenapeto i bez municije.

Po prestanku lova oružje se odmah rasklapa i smešta u futrolu, te na bezbedno mesto.

Po povratku kući puška se odmah čisti i tek posle toga ostavlja u orman. Ovo je, iz istih razloga, isto toliko važno za kombinovano oružje kao i za sve druge tipove oružja.

63. Šta obuhvata redovno čišćenje i nega lovačkog oružja ?

Posle lova, pušku treba suvom krpom dobro osušiti, a cev i ostale spoljne delove dobro nauljiti /"Balistolom" ili "Sinolom"/, te posle kraćeg čekanja dobro očistiti od ostataka gareži ili nesagorelih delova baruta, ako je pucano.

Posle dobrog čišćenja cela puška se dobro podmaže kvalitetnim uljem za puške /najbolje je, opet koristiti «Balistol» od stranih ulja ili "Sinol" od domaćih/ i tek tada pušku ostaviti na suvo mesto u orman za oružje /ne u kožnu futrolu/.

Pored ovog nužnog čišćenja posle pucanja, oružje treba bar nekoliko puta tokom godine očistiti i podmazati kako bi bilo bezbedno, čisto, podmazano i uvek spremno za upotrebu.

Cevi oružja treba čistiti pomoću četkica za čišćenje oružja, koje se montiraju na šipke za čišćenje. Četkice za čišćenje treba da budu približno

primerene prečnicima cevi koje se čiste, pa se zato razlikuju četkice za sačmarice /veći prečnici/ od četkica za kuglare /znatno manji prečnici/.

Pored četkica, čišćenje oružja, naročito cevi moguće je uspešno vršiti i pomoću vate, krpica, kučina ili sličnog materijala, koji se takođe namota na šipku za čišćenje.

64. Ko vrši servisiranje oružja, po potrebi /a povremeno i detaljnije/ ?

Servisiranje oružja se mora vršiti kada to zahtevaju eventualni kvarovi, koji se mogu pojaviti na bilo kom delu oružja.

Posle višegodišnje upotrebe, oružje treba odneti u ovlašćeni stručni puškarski servis na kontrolu.

Sami lovci treba da održavaju samo ono što je predviđeno da sami vlasnici oružja održavaju, ne ulazeći u detaljnija rastavljanja oružja, jer bi, zbog neukosti, mogli da dovedu do neželjenih defekata i zastoja u funkcionisanju oružja.

65. Kako se vrši održavanje optičkih uređaja oružja ?

Optičke uređaje na oružju, kao i doglede, treba uvek održavati u suvom stanju, čistih spoljnih površina stakala, kako bi uvek bili spremni za upotrebu.

Doglede treba pre i posle lova nositi u futrolama a na samom terenu ih redovno štititi od kiše /mada su savremeni dogleđi zaštićeni od spoljne vlage - kiše/, a stakla, po potrebi brisati suvom krpom ili jelenskom kožicom od vlage bilo da je ona od kiše ili od orošavanja, jer to ometa uspešno osmatranje divljači.

66. Kako se vrši gađanje lovačkom puškom sa glatkim cevima - sačmaricom ?

Lovačkom sačmaricom se najčešće gađaju ciljevi u pokretu /trku ili letu/, pa je priprema lovca za takva gađanja veoma važna i dugotrajna, jer se moraju sinhronizovati svi pokreti lovca, od stava i položaja tela pri gađanju pa sve do određivanja preticanja i opaljenja.

Brzo /naglo/ ubacivanje puške u zgib ramena iz stojećeg položaja ili za vreme hoda, uz istovremeno uperene cevi u izabrani cilj, osnov je tehnike gađanja sačmaricom statičnih ciljeva.

Ovu vežbu treba više puta ponavljati u sobnim uslovima /«na suvo»/, pa potom na terenu i svaki put, po postizanju tačnog pravca cevi prema cilju, otkočiti pušku. Tako će se lovac naviknuti da mu je puška stalno zakočena a otkoči je neposredno pri nišanjenju.

67. Kako se vrši gađanje pokretnih ciljeva sačmaricom ?

Pri gađanju pokretnih ciljeva, postroji elemenat koji se mora uzeti u obzir, a to je brzina kretanja divljači. Pri gađanju divljači, od momenta opaljenja puške do momenta dostizanja sačmenog snopa do cilja, prođe izvesno vreme koje zovemo “vreme leta projektila”. Ako je divljač više udaljena ili je njeno kretanje brže, sačmeni snop stigne do gađane divljači sa zakašnjenjem. Ako je brzina kretanja divljači velika, dolazi i do potpunog promašaja. Kako je let sačmenih projektila mnogo brži od leta divljači, to će te dve daljine biti u značajnoj nesrazmeri. Ali se ipak mora uzeti u obzir.

68. O čemu se mora voditi računa pri gađanju lovačkom puškom kuglarom ?

Kuglarom se puca ili stojeći, bez naslona, ako je divljač blizu ili ako pri ruci nema naslona, pa bi bilo dobro da lovac ima štap za gađanje, kojim bi se poslužio kao naslonom.

Ako ima neko drvo u blizini, ili neki panj, ili makar stena, lovac će se poslužiti njima kao naslonom. Isto će se desiti i na čeki kada će lovac kao naslon koristiti ogradu čeke. Ali u svim ovim slučajevima puška se niukom slučaju ne sme direktno nasloniti na tvrdi podlogu. Zato se kao naslon koristi vrećica sa peskom ili piljevinom /na streljštima/, zgužvani šešir, xemper ili jakna, a u najgorem slučaju podmetnuti dlan leve ruke ispod potkundaka /prednjeg kundaka/. Samo se tako može očekivati dobar pogodak. Oslonimo li pušku na tvrdi podlogu, odskočiće prilikom opaljenja, i metak će, najverovatnije, promašiti cilj.

Već opisani način pripreme puške /šneler/ i lovca /što udobniji, ležeći, sedeći, klečeći ili stojeći položaj/ pri gađanju otvorenim nišanima, su istovetni i kada se gađa sa optičkim nišanima. Bitno je da se pre opaljenja dah na momenat zdrži i tako puška maksimalno umiri kako bi pogodak bio što bolji.

69. Kako se vrši izbor lovačke puške sačmarice ?

Ako pretpostavimo da je slobodan izbor moguć i otvoren, onda bi se lovac morao opredeliti za pušku koja mu je primerena.

Lovci snažnije konstitucije, svakako treba da se odluče za puške većeg kalibra /12/ i veće težine, jer one nose u sebi niz prednosti. Mali ljudi sitne telesne konstitucije ili žene lovci treba da se odluče za puške manjih težina, pa naravno i manjih kalibara /16 ili čak 20/, sa kojima će spretnije rukovati i tako nadoknađivati druge nedostatke tih manjih pušaka.

Drugi opravdani razlog za odluku koju pušku lovac da kupi je ta koju će divljač pretežno loviti. Pa ako je iz ravnice i pretežna lovina bi mu bila zec, na ogromnim čistim poljima, ili divlje guske i patke, treba svakako da se odluči za pušku sa što više sačmenih zrna, sa što boljim posipom sačme i što većim efikasnim dometom. To će značiti i puška što većeg kalibra, što jačih čokova i što dužih cevi, a to opet znači što teža puška /kao što su one u kalibru 12 i mase od 3,2 do 3,6 kilograma/.

Oni lovci, koji će pak, pretežno, loviti fazane, jarebice, u manje-više obraslim poljima ili šumarcima, gde su daljine gađanja mnogo manje, nego u otvorenim poljima, treba da se odluče za pušku sa slabijim čokovima, sa kraćim cevima, pa i sa manjim kalibrima.

Dakle za lakše puške, jer je brzina hvatanja cilja i lakoća rukovanja puškom bitnija od njenog dometa. Zato će pre doći u obzir lakše puške u kalibru 16 ili čak 20, pogotovo ako je u pitanju čovek sitnije telesne građe /žena/.

70. Koju granulaciju sačme treba odabrati za lov ?

Što se tiče izbora granulacije sačme, za lov pojedinih vrsta divljači, treba sa držati sledećih preporuka:

Vrsta lovljene divljači	Granulacija sačme	
	oznaka sačme	prečnik zrna u /mm/
Vuk, pas lualica	4	4,5
Lisica, divlja guska	6	4,0
Zec, mačka skitnica	8	3,5
Fazan, d. plovka	10	3,0
Jarebica, d. golubovi	12	2,5
Prepelica, bekasina	14	2,2

71. Kako se vrši izbor oružja sa olučenim cevima ?

Lovačko oružje, osnovi balistike i lovnog streljaštva

Izbor oružja sa olučenim cevima mora da bude usklađen sa zahtevima zakonskih odredbi, koje određuju minimalne kalibre za pojedine vrste krupne divljači. Zakonodavac je pored minimalnog kalibra, propisao i minimalnu težinu zrna.

Vrsta lovljene divljači	Minimalno dozvoljeno	
	kalibar	težina u gr.
Medved	7x64, /7x65 R/	11,0
Jelen, /divlja svinja/	7x57, /7x57 R/	11,0 /min. 9,0/
Jelen lopatar, muflon, divokoza	6,2 x 51, /.243NJin./	6,0
Srneća divljač	5,6 x 41, /.223Rem./	3,5

Pored navedenog, Zakonom o lovstvu utvrđeno je da je divljač zaštićenu lovostajem zabranjeno loviti vojničkim oružjem i vojničkom

municijom.

LOVNO STRELJAŠTVO

72. Koji je značaj lovnog streljaštva ?

Lovno streljaštvo, kao poseban deo lovne aktivnosti, relativno je novo kod nas. Ono podrazumeva izvođenje: osposobljavanja u rukovanju lovačkim oružjem, treninge u lovno-streljačkim disciplinama i samo izvođenje takmičenja u lovno-streljačkim disciplinama.

Značaj razvoja lovnog streljaštva se ogleda u posrednim koristima, među koje svakako spadaju:

- 1/ bolja obučenost u rukovanju oružjem, koja je značajna sa aspekta sigurnosti u lovu /smanjenje povreda i ostalih nezgoda koje su svuda neminovne, ali koje se na ovaj način mogu svesti na minimum/;
- 2/ smanjenje ranjavanja divljači;
- 3/ racionalnije trošenje municije, zbog bolje uvežbanosti i
- 4/ veće uživanje u lovu.

73. Kakva je podela lovno-streljačkih disciplina u našim uslovima ?

Pod pokroviteljstvom Lovačkog saveza Srbije, kod nas se izvode takmičenja u kojima se gađa iz:

- 1/ pušaka sa olučenim cevima /karabinima/ i
- 2/ pušaka sa glatkim cevima /sačmarama/.

Puškama sa olučenim cevima, gađa se u:

- nepokretnu metu /siluetu srndaća u prirodnoj veličini/ i
- pokretnu metu /siluetu vepra ili vuka u trku/.

Osim ovih disciplina, koje su pod pokroviteljstvom Lovačkog saveza Srbije, izvode se i takmičenja u gađanju drugih meta iz pušaka sa neolučenim cevima /jaja na klatnu, flaša napunjenih vodom i dr./.

74. U kojim se lovno-streljačkim disciplinama nastupa puškama sačmarama ?

Puškama sačmarama gađaju se glineni golubovi u dve discipline: TRAP i SKEET. U svetu se izvodi još i gađanje "lovački parkur" ili "sporting", koji još više od SKEETA a pogotovu TRAP-a simulira situaciju u lovu.

Takmičenja se organizuju u dva sistema: kup Lovačkog saveza Srbije, /sve tri discipline/ u kome se dozvoljava učešće svim zainteresovanim

na svakom takmičenju /učesće se plaća/ kao i LIGA Lovačkog saveza Srbije /samo u gađanju glinenih golubova-disciplina TRAP/.

U ovoj disciplini, takmiče se lovačka udruženja, sa obavezom organizovanja jednog kola lige u svom lovištu, bez naplate učesća/. U oba pomenuta sistema, takmičenja se organizuju ekipno i pojedinačno.

Dozvoljeno je gađanja sa sačmom najvećeg prečnika od 2,5 mm, težine 24 gr u metku.

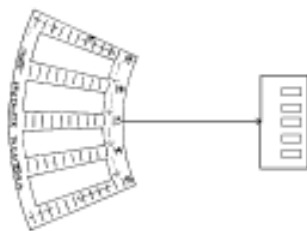
75. Kako izgleda tehnika gađanja glinenih golubova u disciplini TRAP ?

Kao i kod svih gađanja pokretnih ciljeva, stav je frontalni, da bi se sa podjednakom lakoćom gađali golubovi koji lete i levo i desno od takmičara. Puška je u zgibu ramena, a mušica se postavlja na "bunker" - rov iz koga izleće golub tačno na "marker", odnosno tamo odakle on izleće.

Ukoliko je mašina niže postavljena u rovu, utoliko se niže postavlja i mušica puške. Kolena su blago povijena, a celo telo treba da bude u opuštenom položaju. Pogled pre pozivanja goluba je oko 1 m iznad nivoa rova, a kada smo spremni da pucamo, "zovemo" goluba povikom "pul" ili nekim drugim, kratkim i jasnim povikom. Kada smo primetili goluba i shvatili na koju stranu leti, pokrećemo pušku ali manje snagom ruku, već više rotacijom tela u kukovima, te mušicom pratimo liniju kretanja goluba.

Prilikom stizanja goluba, ukoliko smo to uspeli da uradimo dovoljno brzo, ne pretičemo ga već odmah okidamo, međutim, to mogu samo strelci koji redovno vežbaju, ali i oni teško. Zbog toga se golub pretiče manje ili više, u zavisnosti od brzine reakcije, koja se skraćuje sa utreniranošću.

šema Trap strelišta

76. Kako izgleda tehnika gađanja glinenih golubova u disciplini SKEET ?

Kod gađanja glinenih golubova u ovoj disciplini, gađaju se naizmenično golubovi koji izleću iz dve kućice na različitim visinama

Lovačko oružje, osnovi balistike i lovnog streljaštva

postavljene na krajevima polukruga kojim se kreće strelac i tako pod različitim uglovima gađa sakog goluba.

Puška se drži ispod pazuha i posle zvanja i pojave goluba brzo ubacuje u rame. Po tome se može zaključiti da je ova disciplina vrlo slična lovu.

šema Skeet strelišta

77. U kojim lovno-streljačkim disciplinama se koriste puške sa olučenim cevima ?

Discipline u kojima se koriste puške sa olučenim cevima, zovu se “karabinske” discipline i to su:

- 1/ gađanje nepokretne mete - siluete srdaća i
- 2/ gađanje pokretne mete - siluete vepira ili vuka u trku.

Osnovna pravila za ove dve discipline su:

1/ kod gađanja nepokretne mete, gađa se na razdaljini od 100 m u siluetu srdaća u prirodnoj veličini, sa poljima koja se elipsasto pružaju od plečke prema ostalim delovima tela, u zavisnosti od vrednosti pogotka sa lovnog stanovišta. Gađa se 5 metaka za 3 minuta. Dozvoljeno je korišćenje optičkih nišana, samo lovačke municije, čiji je izbor marke slobodan. Takmičenja se izvode ekipno i pojedinačno.

2/ kod gađanja pokretnih meta, gađa se u metu koja predstavlja siluetu vepira ili vuka u trku u prirodnoj veličini, sa poljima sa centrom u plečki, koja se elipsasto pružaju po telu divljači. Meta se nalazi na 80-100 metara od vatrene linije. Brzina kretanja siluete je 2-5 m u sekundi, a dužina kojom se kreće meta treba da bude najmanje 15 metara. Meta se može kretati samo u jednom pravcu /bilo kojem smeru levo ili desno/ a može i u oba. Gađa se ukupno 6

metaka, bez probnih metaka, iz stojećeg stava, bez naslona, sa puškom van zgiba ramena. Pre pojave mete, kundak mora biti ispod pazuha, odnosno ubacivanje puške u rame mora biti tek posle pojave mete. Gađa se lovačkim karabinima, najmanjeg kalibra koji je propisan Zakonom o lovstvu, uz mogućnost korišćenja mehaničkog i optičkog nišana. Takmičenja se izvode ekipno i pojedinačno.

78. Kako izgleda tehnika gađanja nepokretne mete - siluete srndaća ?

Prilikom gađanja nepokretne mete u lovnom streljaštvu važno je zauzeti pravilan stav.

To znači da telo treba postaviti bočno ka meti. Noge su raširene za širinu ramena, ruka koja drži oružje, nasloni se laktom na kuk. Težina tela se prabacuje nazad, kičmeni stub se krivi i na taj način se puška ne pridržava mišićima leve ruke /za dešnjake/ već kičmenim stubom. Leva šaka pridržava potkundak, a glava se naslanja na kundak koliko je potrebno da se vidi pun krug na okularu snajpera. Desna šaka priteže rukohvat, ali prst okidača treba da je slobodan i da ne trpi naprezanje, kako bi težina okidača mogla što bolje da se kontroliše. Nakon nekoliko udisaja i izdisaja, zaustavlja se disanje i potom prelazi na nišanje, koje se svodi na umirivanje krsta snajpera /ili mušice poravnate u viziru/ u plečki siluete srndaća. Tom prilikom se pojačava pritisak na okidač, kada se krst najmanje pomera, završava se pritisak na okidač i vrši opaljenje metka.

79. Koja je tehnika gađanja pokretne mete - siluete vepa u trku ?

I kod ove discipline, kao pri svakom drugom gađanju, važno je zauzeti pravilan stav. To znači da treba stati više frontalno u pravcu mete, tako da levo stopalo /za dešnjake/ stoji levo od ose puške, a desnom osu puške prolazi kroz prvu trećinu. Puška se levom šakom drži bliže početku potkundaku, da nadlaktica i podlaktica prave tup ugao. Lakat stoji kao i levo stopalo levo od uzdužne ose puške, a težina tela je ne zadnjoj /desnoj/ nozi/. Puška nije u zgibu ramena, već je kundak van njega /ispod pazuha/, da bi se sa "pozivanjem" mete - pojavom siluete vepa u trku na otvoru "tunela" /prostora u kome se ona kreće/ kundak ubacio u rame i nišani meta, pri čemu je lakat desne ruke podignut.

Pošto se meta nalazi na standardnoj daljini, i kako se gađa sa oružjem čija municija ima veliku početnu brzinu, nije potrebno nišani mnogo ispred plečke - dovoljno je od linije uveta do vrha njuške, što zavisi od više faktora: utreniranost takmičara, brzina kretanja vepa, temperatura na

strelištu itd. Kada se dovede krst snajpera na željeno mesto, ne okida se odmah već malo pratimo kretanje siluete i onda, bez naglog trzanja, izvrši okidanje.

80. Koje su mere bezbednosti u rukovanju puškama sačmaricama prilikom gađanja glinenih golubova ?

Mere bezbednosti u rukovanju puškama sačmaricama pri gađanju glinenih golubova su specifične i one se sastoje u sledećem:

- 1/ ako se takmičar kreće sa puškom pre ili posle svog nastupa, pušku uvek mora nositi prelomljenu;
- 2/ kada takmičar bude prozvan od strane sudije, prilazi vatrenoj liniji i čeka dalje komande i uputstva sudije i dalje sa prelomljenom puškom;
- 3/ puška se puni isključivo ne mestu odakle se puca i to tek posle pucnja prethodnog takmičara. Do tada se puška i dalje drži prelomljena;
- 4/ nakon ispaljenog metka puška se odmah prelama i tek posle toga se takmičar može okretati oko sebe, odnosno prebacivati na susedno mesto, na kome čeka da na njega ponovo dođe red. Dakle, puška može biti zatvorena samo kada se sprema strelac da zove goluba i da ga gađa, nikada pre ni posle toga.
- 5/ u slučaju loma goluba prilikom izbacivanja iz mašine, strelac ima pravo da ga ne primi /kao i goluba koji je kasnio sa izletanjem iz rova posle poziva/ i tada se puška ponovo prelama i ponovo puni.
- 6/ ukoliko je došlo do zatajivanja metka odnosno do neispaljivanja metka iz bilo kog razloga, zove se sudija na vatrenoj liniji i onda njemu predaje neotvorena puška, bez njenog okretanja unazad.
- 7/ strelac mora da pazi da svojim ponašanjem ne ometa druge takmičare u njihovom nastupu, odnosno ne sme pričati, komentarisati i t.d.. U protivnom može doći do opomene od strane sudije, pa i diskvalifikacije.

5. LOVNA KULTURA

LOV DIVLJAČI

1. Šta sve obuhvata izraz lov divljači ?

Lov divljači obuhvata osmatranje, traženje, dočekivanje, vabljenje, praćenje, hvatanje žive divljači, odstrel i sakupljanje odstreljene divljači i njenih delova.

2. Kako lovimo divljač ?

Divljač lovimo lovačkim oružjem, sitnu divljač po pravilu sačmaricama a krupnu divljač kuglarama. Lov sa lovačkim oružjem može biti pojedinačan ili grupni. Živu divljač lovimo mrežama ili odgovarajućim hvataljkama. U ograđenim lovištima površine do 1.000 ha dozvoljen je lov divljači sa lukom i strelom.

3. Šta je to krupna divljač odnosno sitna divljač ?

Krupna divljač obuhvata sledeće vrste: jelen - evropski, jelen - lopatar, belorepi jelen, srna, muflon, divokoza, divlja svinja, medved, ris, tetreb - veliki i tetreb ruževac.

Sitna divljač obuhvata ostalu divljač od koje su najznačajnije vrste: zec, fazan, poljska jarebica, lisica.

4. Šta je to odstrel divljači ?

Odstrel divljači obuhvata odstrel jedinki u skladu sa planom u cilju održavanja brojnosti, polne, starosne i trofejne strukture populacije određene vrste divljači.

5. Šta je to sanitarni odstrel ?

Sanitarni odstrel je odstrel vidno bolesnih ili povređenih jedinki i može se vršiti tokom cele lovne godine.

6. Šta je to lovna godina ?

Lovna godina obuhvata period od prvog aprila tekuće godine do tridesetprvog marta naredne godine.

7. Šta je to populacija divljači ?

Populacija divljači je skup jedinki jedne vrste divljači koje se međusobno razmnožavaju-reprodukuju i naseljavaju određeni prostor, u lovačkom žargonu - lovište.

8. Kako lovimo sitnu divljač /zec, fazan, jarebica/ ?

Sitnu divljač lovimo na nekoliko načina :

1/ Prigonom: lovci se postave u red uz prosek u šumi ili na polju, već prema terenu na kojem se lovi a pogoniči sa suprotne strane dižu i teraju divljač na lovce.

2/ Pogonom: lovci i pogoniči ili samo lovci postave se u red najčešće u obliku potkovice i kreću se lovnim terenom pucajući na divljač koja se ispred njih diže.

3/ Kružni lov: lovci i pogoniči poredaju se u veliki krug i kreću se ka centru kruga. Lovci pucaju na divljač koja se ispred njih diže sve dok se krug ne smanji do određene veličine a zatim se na znak organizatora lova lovci zaustave a pogoniči kreću dalje. Nakon znaka dozvoljeno je pucanje samo na divljač koja se probije van kruga.

9. Kako lovimo krupnu divljač ?

Krupnu divljač lovimo prikradanjem, iz zaprežnih kola i sanki, čekanjem na čekama, vabljenjem za vreme parenja i prigonom /divlja svinja/.

Pri prikradanju moramo voditi računa o tome da sva krupna divljač ima dobro čulo sluha i mirisa i zato naše kretanje mora biti vrlo tiho i u suprotnom smeru od strujanja vazduha.

Kretanje zaprežnim vozilom ima prednost nad prikradanjem, jer se krupna divljač manje plaši, lakše joj se može prići, osmotriti i oceniti i za vreme lova se može obići veći teren.

Čekanjem na visokim čekama vezani smo za određenu lokaciju, livadu, proseku i sl. gde divljač izlazi, ali nas ona zato teže primećuje. Na čeku se treba popeti pre nego što se divljač počne kretati i izlaziti na pašu.

Vabljenjem za vreme parenja oponašamo zvuk ženke ili drugog mužjaka i na taj način dovodimo mužjaka "pred pušku" i ova vrsta lova predstavlja vrhunac lovačkog doživljaja.

KORIŠĆENJE ULOVLJENE DIVLJAČI

10. Kako se koristi ulovljena divljač ?

Ulovljena divljač, u zavisnosti od vrste može se koristiti kao kvalitetno meso a delovi kao trofej divljači ili za druge svrhe /koža, tetive/. Meso divljači se ne koristi kod grabljivica /vuk, lisica, divlja mačka i sl./.

11. Koji je postupak sa odstreljenom divljači ?

Bilo da se radi o krupnoj ili sitnoj, odstreljenoj divljači mora se prvo izvaditi utroba da bi se divljač brže ohladila.

Krupnoj divljači se utroba vadi neposredno po odstrelu a sitnoj po pravilu u toku dana, u zavisnosti od spoljašnje temperature.

Sam postupak sa odstreljnom divljači zavisi od vrste divljači, vremenskih prilika, udaljenosti mesta od sabirališta divljači i namene korišćenja divljači /za sopstvene potrebe lovca ili za prodaju/.

12. Na koji način se vadi utroba odstreljene sitne divljači ?

Kod sitne divljači način vađenja utrobe se razlikuje. Kod zeca se ostrim nožem napravi poprečni rez između zadnjih nogu i zatim se uzme za prednje noge i jako protrese nekoliko puta dok drob ne ispadne. Kod ptica drob se vadi kroz analni otvor uz pomoć odgovarajuće alatke, kuke koja se može napraviti od žice ili drveta. Kuku uvlačimo kroz analni otvor do polovine trbuha, lagano je uvmemo i pažljivo izvučemo creva. Kod sitnih vrsta ptica /prpelica, grlica, bekasina/ drob se po pravilu ne vadi.

13. Na koji način se vadi utroba odstreljene krupne divljači ?

Krupna divljač se prvo položi na leđa a telo podupre sa obe strane granama ili nekim drugim predmetom. Kod mužjaka se potom preseca koža oko žile i izvade žila i testisi. Nastavlja se rasecanjem kože od grudi do grkljana celom dužinom vrata, a zatim se levom rukom obuhvataju grkljan i jednjak, odseku se što bliže glavi, razdvaja se jednjak od grkljana i sam jednjak se na vrhu stisne prstima i zaveže u čvor da ne izlazi sadržaj iz njega. Potom se otvara trbuh plitkim rezom da se ne preseku creva i to tako da se u rez stave dva prsta leve ruke sa dlanom okrenutim na gore, između prstiju stavi se nož sa sečivom okrenutim na gore i seče se zid trbušne duplje.

Rez ide od zadnjeg dela do vrha grudne kosti. Pri povlačenju reza prstima leve ruke se prati rez i nastoji da se ne povrede creva i bubreg. Kada je trbušna duplja otvorena vadi se utroba sa svim unutrašnjim organima. Prethodno se razreže sraslina karlične kosti. Sadržaj trbušne šupljine, jednjak, creva i burag izvlačimo i stavljamo sa strane odstreljene divljači. Sledeći postupak je rasecanje dijafragme koja razdvaja trbušnu od grudne duplje, vađenje srca, jetre i pluća i ove organe posebno stavljamo u posudu ili kesu. Potom se naprave rezovi ispod pazuha prednjih nogu da bi se olakšalo i ubrzalo hlađenje mesa. Nakon toga divljač se postavi tako da je zadnji kraj okrenut na dole da iscure ostatak krvi ili se okrene sa otvorenim trbuhom ka zemlji.

14. Šta su to grandle /"biserci"/ i kako se vade ?

Grandle ili "biserci" su zubi očnjaci kod odraslog mužjaka jelena - evropskog i vade se sa dva kosa zarezom nožem u vilicu i potom uz pomoć noža i prstiju.

LOVAČKI TROFEJI

15. Šta je to lovački trofej ?

U lovačke trofeje spadaju oni delovi divljači /prethodno pripremljeni/ koji se ocenjuju po međunarodnim formulama CIC-a, i to: rogovlje sa čeonom kosti kod jelena - evropskog, jelena - lopatara i srndača, rogovi sa gornjom vilicom ili dermopreparat glave sa poprsjem kod muflona i divokoze, zubi očnjaci - kljove /sekači i brusači/ kod divlje svinje, lobanja kod lisice, jazavca, rakunolikog psa, divlje mačke, risa, vuka i medveda i

krzno kod divlje mačke, risa, vuka i medveda. Odnosi se na vrste divljači koje naseljavaju lovišta Srbije.

16. Koja je razlika između rogovlja i rogova ?

Rogovi su rožnati izraštaji na glavi koji stalno rastu u toku celog života, dok je rogovlje koštani izraštaj koji se odbacuje svake godine i potom ponovo izraste.

17. Šta je to CIC ?

CIC je skraćenica za Međunarodni savet za lov i zaštitu divljači osnovan 1930. godine sa sedištem u Parizu u Francuskoj.

U nadležnosti CIC-a spada i donošenje jedinstvenih formula i uputstava za ocenjivanje trofeja divljači, kao i obaveza svih zemalja članica da ih se pridržavaju.

Na sednici CIC-a u Pragu, od 24 do 29 maja 1937 godine, donete su po prvi put jedinstvene internacionalne formule za ocenjivanje trofeja evropske divljači. Na sednici CIC-a u Madridu, u decembru 1952. godine, donete su formule i metode za ocenjivanje trofeja divljači Azije, Afrike i Amerike.

Lovački savez Srbije je član CIC-a.

18. Šta su to izložbe lovačkih trofeja ?

Izložbe lovačkih trofeja su manifestacije izlaganja prethodno ocenjenih trofeja, koje se priređuju na lokalnom, regionalnom, nacionalnom ili međunarodnom nivou sa obavezom da su prihvatljive za najširu javnost i da su u funkciji prikaza prirodnih uslova i gazdinskih mera nekog lovišta. Za izložbu se pravi katalog izložbe lovačkih trofeja u koji se unose podaci o vrsti trofeja, lovcu, lovištu, godini odstrela i ocena trofeja. Svoju konačnu ocenu svaki trofej dobija izlaganjem na međunarodnim izložbama ili nacionalnim izložbama pod pokroviteljstvom CIC-a, odnosno upisom ocene i dimenzija u katalog. Svaka druga ocena je tzv. privremena.

Trofeji divljači iz ograđenih lovišta i ograđenih delova lovišta, posebno se rangiraju i ne mogu konkurisati za prvaka države ili sveta.

19. Kako se ocenjuju trofeji divljači ?

Trofej divljači ima svoju pravu vrednost samo u slučaju da je pravilno obrađen i to tako da se može na pravilan i propisan način izmeriti i oceniti po internacionalnim formulama CIC-a.

Trofeje divljači ocenjuje komisija od tri člana sa položenim ispitom za ocenjivanje trofeja divljači. Za merenje pojedinih elemenata trofeja potreban je sledeći pribor:

1. pantljika dužine 2 metra i širine 5 do 6 milimetara sa obostranom milimetarskom podelom;
2. precizna prečnica "nonijus" sa podelom do 10 cm /mala/ i sa podelom do 150 cm /velika/;
3. precizna vaga /do 1000 grama/ & hidrostatička vaga /za merenje rogovlja srdaća/;
4. vaga, koja meri do 20 kg sa tačnošću na 0,05 kg;
5. obrazac trofejnog lista, olovka i kalkulator.

Nakon merenja trofeja i dobijanja ocene, utvrđuje se, na osnovu međunarodnih kriterijuma za dodelu medalja trofejima divljači CIC-a, gde spada ocenjeni trofej.

20. Kako se vrši obrada trofeja ?

Po izvršenom odstrelu divljači u zavisnosti od vrste divljači različit je postupak obrade trofeja. Kod krupnih papkara /jelen, jelen-lopatar, srna/ obično odmah odvajamo glavu od trupa rezom preko grkljana ka prvom vratnom pršljenu. Kada isečemo taj deo, savijemo glavu ka telu i tada obično iskoči pršljen i potom rezom nožem presečemo mišiće i kožu - odvojimo glavu od tela. Kod divljeg vepra linija pravilnog odvajanja dela gornje i donje vilice sa brusacima, odnosno sekačima ide po liniji od očiju prema donjem delu ivice. Sečenje se obično vrši testerom sa sitnim zubcima.

21. Kako se vrši obrada lobanje odstreljene divljači ?

Obradu lobanje započinjemo skidanjem krzna /kože/ i odvajanjem od trupa između potiljačne kosti i prvog pršljena. Potom se glava stavlja u posudu sa čistom vodom i kuva na tihoj vatri do momenta kada se bez oštećivanja mogu skidati organski delovi sa pincetom ili nožem. Nakon iskuvavanja lobanja se ohladi i opere u hladnoj vodi uz upotrebu male ribaće četke. Potom se izbeljuje sa 10 % rastvorom hidrogena / postoji više

mogućnosti : potapanje u rastvor ili beljenje sa pincetom i vatom/. Obradena lobanja je potom spremna za ocenjivanje.

22. Kako se vrši obrada krzna odstreljene divljači ?

Kod obrade krzna moramo biti pažljivi /u zavisnosti od vrste divljači/ sa početnim mestima prvih rezova. Najbolje je započeti sa uzdužnim rezom i potom sa dva poprečna reza. Od pravilnog izbora uzdužnog i poprečnih rezova zavisi izgled krzna za ocenjivanje.

Nakon ovih rezova pažljivo se skida krzno, kako se ne bi oštetilo - prorezalo, posebno u predelu glave, oko ušnih i očnih šupljina, nosnica i usana.

Skinuto krzno se potom oslobodi suvišnih masnoća i privremeno konzervira utrljavanjem soli. Krzno se potom pakuje u papirnu ambalažu i zajedno sa obrađenom lobanjom daje stručnom preparatoru na dalju obradu. Pravilo je da preparator uradi plastični otisak lobanje /koji se ugrađuje u dermoplastični preparat glave/, jer se lobanja posebno čuva kao trofej, a samo krzno se odgovarajućim postupkom konzervira /proces štavljenja/.

Kada je konzerviranje završeno, koža se razapinje na ravnu čvrstu podlogu sa ciljem da se očuvaju dimenzije koje je krzno imalo nakon izvršenog odstrela, ugrađuje se plastični otisak lobanje i ostavlja se u prozračnoj prostoriji radi sušenja. Osušeno krzno potom preparator obrađuje podšivanjem i predaje vlasniku. Obradeno krzno je spremno za ocenjivanje.

23. Šta predstavlja dermoplastični preparat glave ?

Kod vrsta divljači /muflon i divokoza/ gde se pri ocenjivanju trofeja ne meri težina samog trofeja, trofejom se smatra i dermoplastični preparat glave sa vratom. U tom slučaju obradu započinjemo rezom na koži u predelu plećki a potom pažljivo skidamo kožu sa vrata i glave pazeći da je ne oštetimo ili prorežemo, naročito u predelu očnih i nosnih šupljina. Skunuta koža se ohladi, privremeno konzervira utrljavanjem soli i daje seiskusnom preparatoru na dalju obradu. Sama glava se odvoji od vrata rezom preko prvog pršljena i uroni se u posudu sa čistom vodom do rožišta /rožište se obmota krpama radi zaštite/. Nakon otkuvavanja lobanje / do momenta kada se sa nje lako može skidati organska materija/ iz nje i sa nje se skine sve do same kosti. Kako kuvanjem popusti veza između rožišta i rožine /tulaca/, rogove treba skinuti i iz njih treba očistiti svu organsku materiju, isto tako i sa rožišta. Nakon beljenja lobanje sa 10 % hidrogenom, stavljamo tulce na

rožišta, u unutrašnjost stavljamo /lepimo/ tanke slojeve papira ili tkanine tako da se sami tulci postave ponovo u prvobitan prirodni položaj.

24. Šta je ocenjivački list a šta trofejni list ?

Ocenjivački list je po sadržaju isti kao i trofejni list, koristi se kod ocenjivanja trofeja i ostaje u evidenciji korisnika lovišta. Trofejni list je službeni dokument propisanog formata i služi kao dokaz o vlasništvu i oceni trofeja.

LOVNA ETIKA, PONAŠANJE I OBIČAJI U LOVU

25. Šta je Kodeks lovaca ?

Kodeks lovaca je zbir pravila koji uređuje pitanja koja se javljaju kao univerzalna pravila ponašanja lovaca.

Kodeks lovaca je zbir etičkih, moralnih, običajnih i društvenih ponašanja lovaca u društvu i prirodnoj sredini, lovu i odnosu prema divljači i međusobnim odnosima lovaca.

Kodeksom se konstituiše sud časti kao poseban organ za zaštitu vrednosti lovstva.

26. Šta je lovna etika ?

Lovna etika utvrđuje principe odnosa lovca i društvene zajednice, lovca i prirode, lovca i divljači, odnos lovac - lov i lovačko oružje, međusobne odnose lovaca, lovačka obeležja i druga pitanja etičke, običajne i moralne prirode /osnovno domaće vaspitanje/.

27. Kada lovac lovi divljač ?

Lovac lovi samo onda kada je to dozvoljeno sa ispravama i potrebnim dozvolama.

28. Koju divljač lovi lovac ?

Lovac lovi samo onu divljač čiji je lov dozvoljen, vodeći uvek računa da pri tome ne uništi ili ugrozi opstanak bilo koje vrste divljači u prirodi.

29. Šta lovac ne sme da radi u lovu ?

Lovac nikad ne progoni, zlostavlja ili namerno uznemirava divljač niti dozvoljava drugima da to čine. Lovac ne lovi divljač koju ne raspoznaje i na koju je lov zabranjen.

30. Kada lovac puca na divljač ?

Lovac puca na sitnu dlakavu divljač samo kada je ona u pokretu; na pernatu divljač puca kada je u letu i to ne u jato, već samo u jasno izdvojenju jedinku; na krupnu divljač puca kada je ona na nogama i u mirovanju.

31. Kako se na lovački način utvrđuje ko je odstrelio divljač ?

Sitnu i pernatu divljač odstrelio je lovac koji je tu divljač poslednji pogodio, a trofej krupne divljači pripada lovcu koji je divljač prvi ranio.

32. Šta lovac radi u slučajevima ranjavanja divljači ?

Prilikom ranjavanja divljači, osnovno pravilo je da se lov prekida dok se ne pronađe ranjena divljač i dok joj se na lovački način ne prekrate muke. U slučajevima grupnog lova kod ranjavanja divljači, lovac postupi prema uputstvima organizatora lova.

33. Šta su to lovački običaji ?

Lovački običaji su uglavnom ostaci starih običaja iz praistorije. Kod nas je najpoznatije "lovačko krštenje". Kada mladi lovac odstreliti prvi primerak jedne vrste divljači obično se na kraju lova obavlja lovačko krštenje. Lovci se okupe, na zemlju se prostre divljač, mladi lovac klekne i nagne se nad ili preko divljači a neki stariji lovac simbolično ga udari prutom po turu nekoliko puta. Ovaj čin u suštini predstavlja uvođenje mladog lovca u svet odraslih. Pored ovog običaja kod nas postoji i običaj predavanja odlomljene grančice lovcu, kada odstreliti krupnu divljač. Običaj je da pratilac otkine grančicu, umoči je u ranu divljači i uz čestitku preda lovcu. U pojedinim krajevima, divljač odstreljena u grupnom lovu se ređa na odgovarajući način da bi joj lovci odali počast i tom prilikom se na lovačkom rogu odsvira određena lovačka melodija.

34. Kako se predaje odlomljena grančica ?

Predavanje odlomljene grančice je stari lovački običaj vezan za pravilan ulov divljači. Pod odlomljenom grančicom podrazumeva se grančica sa stabla, u zavisnosti od tipa lovišta. U četinarskim šumama to je grančica jele, smrče i sl. sa tri završna izdanka, a u listopadnim šumama, grančica bukve, hrasta, lipe i sl. Prema tradiciji, grančicu sa drveta lovac odlomi /nikada se ne seče nožem/ i to u blizini mesta gde je pao, na primer ulovljen jelen.

Odlomljenu grančicu predaje lovcu, po pravilu njegov pratilac.

Ceo lovački ritual izgleda ovako: lovac - pratilac odlomi u najbližoj okolini dve grančice i vraća se jelenu.

U blizini jelena on ostaje stojeći, bez skidanja šešira ili salutiranja, a lovac koji ga je odstrelio odaje mu poslednju počast, skine šešir, klekne na desno koleno, pušku nasloni kundakom na zemlju i tako ostane gologlav nekoliko trenutaka u tišini. Kleči između glave i prednjih nogu jelena ili druge krupne divljači koja leži. Kada lovac po završenom obredu ustane, pređe jelenu iza leđa. Lovac - pratilac tada pride jelenu, izvadi biserke /grandle/ i stavi odlomljenu grančicu u zubalo kao poslednji zalogaj.

To je istovremeno pozdrav iz rodne šume i simbol našeg poštovanja ulovljenoj divljači. "Poslednji zalogaj" se stavlja jelenu u zubalo sa odlomljenim krajem u pravcu grla, tako da zeleni vrh bude vidljiv ili se ugura popreko, tako da odlomljeni kraj bude okrenut ka zemlji. U oba slučaja važno je da gornja strana grančice bude okrenuta naviše, odnosno prema gornjoj vilici.

Posle ovoga lovac - pratilac simbolično dodirne drugom grančicom ranu jelena da bi se grančica jedva primetno obojila krvlju odstreljene divljači, stavlja na nju biserke /grandle/, položi je preko lovačkog šešira ili lovačkog noža, sa licem grančice u vis a odlomljenim delom okrenutim ka lovcu, i predaje je levom rukom.

Predavanje odlomljene grančice prati i prigodan, kraći govor: "*Gospodine, za lovački ispravno ulovljenog jelena četrnaesterca primite, molim Vas, prema našoj staroj lovačkoj tradiciji, ovu odlomljenu grančicu. Istovremeno Vam predajem i biserke /grandle/ jelena kojeg ste ulovili. Dobar pogled !*".

Lovac koji je već od početka obreda stavljanja odlomljene grančice - poslednjeg zalogaja stajao gologlav kraj jelena preuzima grančicu sa bisercima i zadene je na desnu stranu šešira, a zatim pruža lovcu pratiocu desnu ruku i ukratko mu zahvali na lovačkoj pomoći pri lovljenju jelena. Zahvaljivanje završava pozdravom lovca "dobar pogled !", stavlja šešir na glavu i time je predavanje odlomljene grančice završeno.

Ukoliko je lovac sam u lovu, bez pratioca, i ulovi jelena, odaće mu dužnu poslednju počast, iseći će jelenu biserke, staviće mu “poslednji zalogaj” a odlomljenu grančicu zadenuće u šesir.

MERE SIGURNOSTI U LOVU

35. Ko i na osnovu kojeg propisa je dužan, da propiše mere sigurnosti u lovu ?

Prema odredbama člana 44. Zakona o lovstvu /"Sl.gl." RS - broj 39/93, 44/93 i 60/93/ mere sigurnosti u lovu propisuje /donosi/ korisnik lovišta.

36. Ko je dužan da se pridržava propisanih mera sigurnosti u lovu?

Mera sigurnosti u lovu moraju se pridržavati svi učsnici u lovu /organizatori lova, pratioci u lovu, lovci, pogoniči, nosači, kočijaši, vozači i druga lica/.

37. Gde i kada se primenjuju mere sigurnosti u lovu?

Mere sigurnosti u lovu primenjuju se od prihvata lovaca u prostorijama korisnika lovišta ili u lovištu, na putu do lovišta, u lovištu prilikom organizovanog lova, prilikom povratka iz lova i u prostorijama u kojima su lovci smešteni, odnosno u kojima se odvijaju druge lovačke aktivnosti.

38. Kako glasi opšte pravilo mera sigurnosti u lovu ?

Opšte pravilo sigurnosti glasi: U lov se uvek ide odmoran, ne pod uticajem alkohola ili drugih opojnih sredstava, sa ispravnim lovačkim oružjem, propisanom municijom i ispravnom opremom za lov.

39. Kako organizator lova, pratilac u lovu, lovnik - vođa grupe lovaca postupa sa licem koje se ne pridržava propisanih mera sigurnosti u lovu ?

Lovcu, koji u lov dođe vidno umoran, neispavan, pod uticajem alkohola ili opojnih sredstava, sa neispravnim lovačkim oružjem,

nepropisanom municijom ili neispravnom opremom za lov, organizator lova - lovnik neće dozvoliti lov.

40. Kako se postupa sa lovačkim oružjem i municijom prilikom dolaska u lov, za vreme lova i prilikom povratka iz lova?

Lovačko oružje i municija, kada lovac nije u lovu, mora se držati u prostoriji zaključano, najbolje u specijalnom ormanu-vitrini, nepristupačno raznim licima, a naročito deci.

Prilikom dolaska u lov i povratka iz lova lovac mora sa lovačkim oružjem, municijom za lovačko oružje i drugom opremom postupati u skladu sa Zakonom o oružju i municiji, Zakonom o lovstvu i Zakonom o bezbednosti saobraćaja i aktima korisnika lovišta, kojima su propisane mere sigurnosti u lovu.

41. Kada lovac puni, a kada prazni lovačko oružje u pojedinačnom, odnosno u grupnom lovu?

Lovačko oružje se puni tek kada lovnik u grupnom ili pratilac lovca u pojedinačnom lovu to odobri /na polaznom mestu, na čeki, na stajanki, u zaprezi, .../.

Prilikom punjenja ili praznjenja lovačkog oružja usta cevi se moraju okrenuti prema zemlji ili uvis i to u smeru u kojem nema ljudi.

42. Kako se nosi lovačko oružje u lovu, a naročito za vreme padavina ?

U lovištu prilikom lova, na zbornim mestima, na mestima prekida lova lovačko oružje se nosi sa cevima okrenutim uvis, a za vreme padavina sa cevima okrenutim prema zemlji, uvek bez naboja u cevi.

Puške prelamače se mogu nositi i prelomljene.

43. Gde lovac ne sme ulaziti sa napunjenim oružjem?

Sa napunjenim oružjem lovac nikada ne sme ulaziti u zatvoreni ili poluzatvoreni prostor, u voz, u autobus, u automobil ili u bilo koje drugo pevozno sredstvo.

44. Da li se cev oružja sme usmeriti /uperiti/ u drugog lovca ili drugo lice ?

Cev puške se nikada ne sme usmeriti /uperiti/ u prtavcu ljudi, odnosno u pravcu drugog lovca.

45. Kako se divljač prati prilikom lova ?

Divljač se ne sme pratiti preko nišana na pušci i osmatrati kroz optički nišan.

46. U kojem lovu se ne sme koristiti ubrzač -"šneler" na okidaču lovačkog oružja ?

Ubrzač-"šneler" na okidaču, ne sme se koristiti u grupnom lovu.

47. Kako se postupa sa lovačkim oružjem kada padne u sneg ili u blato ?

Prilikom pada puške u sneg, blato-zemlju po podizanju puške moraju se proveriti usta cevi i očistiti od snega ili blata-zemlje.

48. Kako se postupa sa lovačkim oružjem za vreme pauze u lovu ?

Za vreme pauza /doručak, ručak, odmor/ u lovu oružje se mora isprazniti i odložiti na bezbedno mesto /okačiti na plot, drvo, improvizovane soške i sl./.

49. Da li je dozvoljeno pucati na divljač koja leti u nisko, koja leti ili se kreće u pravcu drugog lovca ili drugog učesniuka u lovu ?

Nije dozvoljeno pucati na divljač, koja leti nisko, leti ili se kreće u pravcu drugog lovca ili učesnika u lovu.

50. Kako se drže puške u vreme grupnog lova ?

U lovu pogonom, kružnom lovu ili kombinovanom lovu puška se drži koso prama gore ili prema zemlji, nikada sa rukom /šakom/ na ustima cevi.

51. Kako postupaju učesnici u grupnom lovu po završetku prigona ?

Po završetku kružnog lova, prigona ili pogona lovac mora isprazniti oružje i sačekati odobrenje lovnika - vođe grupe lovaca da napusti mesto /čeka, stajanka/.

52. U kakvom stanju se moraju održavati lovni, lovno-tehnički objekti i uređaji koji služe za potrebe organizovanog lova ?

Radi zaštite lovaca i drugih učesnika u lovu, lovni i lovnotehnički objekti moraju se stalno držati u ispravnom stanju, kako bi se izbegle eventualne povrede učesnika u lovu.

53. Šta je korisnik lovišta dužan činiti u cilju pružanja prve pomoći i saniranja povreda, ujeda zmija i sl ?

Radi saniranja eventualnih povreda učesnika u lovu, pružanje pomoći pri ujedu zmija, paukova, škorpija, stršljena, osa i krpelja korisnik lovišta /organizator lova/ mora obezbediti sredstva za hitnu pomoć i osposobiti lica za pružanje hitne pomoći.

54. Kada lovac sme pucati na divljač u grupnom lovu prigonom ?

U grupnom lovu prigonom lovac sme pucati na divljač, kada ona prođe liniju dočeka i samo u pravcu, koji mu je odredio vođa grupe lovaca.

55. Da li lovac u toku lova sme napuštati mesto na koje je raspoređen ?

Za vreme lova lovac ne sme napuštati mesto na koje je raspoređen bez odobrenja pratioca, lovника ili vođe grupe lovaca, odnosno do ugovorenog znaka, da je prigon-lov završen.

56. Da li lovac u toku grupnog lova sme zaostajati, istrčavati ili menjati mesto u liniji lovaca ?

Za vreme grupnog lova pogonom, kružnim lovom ili kombinacijom pogona i kružnog lova lovac ne sme zaostajati ili istrčavati iz linije pogona, odnosno iz kruga. U grupnom lovu lovac sme pucati samo u pravcu određenom od strane lovника ili vođe grupe lovaca i to kada jasno vidi divljač, koja se lovi i kada je siguran da u pravcu pucanja nema ljudi ili stoke.

57. Kako postupa učesnik u grupnom lovu posle datog znaka da je lov završen ?

Posle ugovorenog znaka o završetku grupnog lova, puške se prazne ili preklapaju, da se spreči nesreća.

58. Kada se prestaje sa pucanjem na divljač u kružnom lovu ?

Prečnik kruga u koji se ne sme pucati je najčešće dvostruka dužina dometa puške sačmarice.

59. Kako postupa lovac kada dođe na određeno mesto /čeku/ u lovu ?

Lovac kada stigne na stajalište/čeku, stajanku/ mora dobro osmotriti teren i javiti se lovcima na susednom stajalištu /levom i desnom, ispred i iza/.

60. Pri kojim vremenskim uslovima nije dozvoljeno pucati na divljač ?

Lovac nikada ne sme pucati na divljač, koja se nalazi na ledu, na smrznutoj zemlji, na snegu sa ledenom korom ili u magli.

61. Da li lovac posle datog znaka, da je lov završen sme pucati na divljač, koja se digne ili naiđe na njega ?

Po završetku pojedinačnog lova, prigona, pogona, kružnog lova ili kombinovanog lova, lovac ne sme pucati na divljač koja se digne ili naiđe iz bilo kojeg pravca.

62. Da li ranjenu divljač treba udarati kundakom puške kako bi se usmrtila ?

Ranjenu divljač lovac nikada ne sme udarati kundakom puške, naročito kada je napunjena, bez obzira da li je ukočena.

Ovakav postupak veoma često završava tragično po lovca. Za usmrćenje ranjene divljači koristi se tzv "humani hitac" ili lovački nož.

63. Kako postupa vlasnik psa u lovu za vreme pauze, posebno u vreme pauze za jelo ?

Za vreme pauza, naročito radi jela, lovački psi moraju biti vezani, da se izbegnu međusobne kavge i borbe prilikom kojih može doći do povreda učesnika u lovu /ujedi, ogrebotine, ili pak izazivanje opaljenja eventualno nepropisno ostavljenih pušaka/.

64. Da li je lovcu početniku /neiskusnom lovcu/ mesto u organizovanom grupnom lovu ?

Lovacu početniku nije mesto u grupnom lovu, radi bezbednosti učesnika u takvom lovu, pa i njegove lične bezbednosti /neiskustvo !/.

65. Da li lovac sme sam u toku lova prilaziti ranjenoj divljači ?

Ranjenoj divljači lovac ne sme prilaziti u toku lova, a po završetku lova može to činiti oprezno uz prisustvo pratioca, lovniaka ili vođe grupe lovaca, obzirom da povrede od ranjene divljači mogu biti veoma teške, pa i smrtonosne /ranjena divlja svinja, medved, vuk, lisica, šakal, divlja mačka, kuna, jastreb kokošar.../.

66. Kada se sme koristiti meso divljači za ljudsku ishranu ?

Meso divljači, koja prenosi trihinelozu i druge zoonoze ne sme se koristiti u lovu, pa ni posle lova, dok se ne izvrši pregled u ovlašćenoj veterinarskoj ili zdravstvenoj instituciji.

67. Kako se postupa sa ulovljenom bolesnom divljači ili sa ulovljenom divljači za koju postoji sumnja da je bolesna ?

Sa ulovljenom bolesnom divljači mora se postupati tako da se oboljenje ne prenese na lovca ili na druga lica /besnilo, tularemija, slinavka, šap, salmonela, trihinelozu i dr. obolenja, zatim paraziti u prvom redu krpelj/

Prilikom lova, svaki lovac i drugi učesnik u lovu mora se pridržavati mera sigurnosti propisanih od strane korisnika lovišta u kojem lovi.

www.lovacki-savez-srbije.com

6. LOVNA KINOLOGIJA

ULOGA I ZNAČAJ LOVAČKIH PASA

1. Šta je kinologija ?

Kinologija je nauka o psima, koja se bavi poreklom današnjih pasa, građom i oblikom njihovog tela i funkcijama njihovih organa; zatim, rasama pasa, gajenjem, njihovim radnim sposobnostima i kontrolom i evidencijom pasa. Lovci se bave gajenjem čistokrvnih lovačkih pasa, pa se stoga ova disciplina naziva - lovna kinologija.

2. Kako je kod nas organizovana kinologija ?

Kinologija je kod nas organizovana kroz kinološka društva koja okupljaju odgajivače svih rasa pasa.

Kinološki klubovi koji okupljaju odgajivače samo jedne rase iz cele Republike čine Kinološki savez Srbije.

3. Kako kinologija razvrstava pse ?

Svi psi se u osnovi mogu podeliti na lovne i nelovne pse. Pošto su predmet našeg intereseovanja lovni psi, daćemo tradicionalno korišćenu podelu pasa koji se susreću u našim lovištima:

I Goniči /srpski, posavski, trobojni, istarski kratkodlaki i oštrodlaki, planinski gonič i brak jazavičar/

II Jamari /jazavičari i terijeri/s

III Ptičari /nemački, engleski, francuski i mađarski/

IV Cunjavci /špringeri i koker španijeli/.

V Aporter /labrador retriever, zlatni retriever/.

VI Krvoslednici.

4. Koji su to čistokrvni psi ?

Čistokrvnim psima smatramo one pse poznatih i standardizovanih rasa, kod kojih se dokumentima kinoloških organizacija dokazuje rasna pripadnost najmanje tri generacije unazad. Čistokrvnim psima smatramo i naše domaće /autohtone/ pse bez poznate tri generacije, ako odgovaraju standardu koje priznaje kinološka organizacija i koji daju za rasu tipične

potomke. Svi psi stranog porekla moraju imati dokument o poreklu, dok se domaći psi mogu povremeno upisivati u rodovne knjige.

5. Zašto se u lovu mogu upotrebljavati samo čistokrvni psi ?

U lovu treba upotrebljavati čistokrvne pse zbog toga što su ti psi generacijama i desetinama godina unazad odabrani za određenu vrstu rada, po obliku i ostalim karakteristikama, pa su na taj način te sposobnosti nasledno ustalili. Kod čistokrvnih pasa se upotrebom najboljih primeraka za priplod i izbacivanjem nepoželjnih i u radu loših pasa postiglo to da se pozitivna svojstva određene rase sve više ustaljuju, oblici oplemenjuju i sigurnije nasleđuju. Iz istih razloga Zakon o lovstvu dozvoljava lov samo sa čistokrvnim lovačkim psima. Takvi psi se i lakše dresiraju.

6. Šta je evidencija čistokrvnih pasa ?

Evidenciju čistokrvnih pasa i kontrolu ocena pasa, s obzirom na njihov spoljni izgled, rasnu pripadnost i radnu sposobnost, vode kinološke organizacije. Na osnovu toga /evidencija i kontrola/ se odobrava ili zabranjuje njihovo dalje odgajivanje i razmnožavanje. Kinološka organizacija vodi evidenciju o prijavi parenja i leglu štenadi, pa te podatke unosi u svoje registre, izdaje dokument o poreklu psa u koji kinološke sudije unose ocenu psa. Takvi dokumenti se zovu rodovnici, a sadrže podatke o rasi psa, polu, datumu štenjenja, četiri generacije predaka, imenu odgajivača i vlasnika psa, registarskom broju i oceni psa.

7. Zašto se vrši ocenjivanje pasa ?

Ocenjivanje pasa, u ime kinoloških organizacija vrše kinološke sudije. Sudije su najpre kvalifikovani i provereni stručnjaci, sa dugogodišnjim iskustvom u oceni i uzgoju pasa. Sudije mogu biti sudije samo za oblik, ili za oblik i rad pasa, te za pojedine grupe ili više FCI grupa. Ni jednom psu ne može biti dozvoljeno parenje, ako prethodno nije ocenjen pozitivnom ocenom priznatog kinološkog sudije. Bez toga, štenad iz takvih legala se ne priznaju.

8. Koje su najvažnije kinološke manifestacije ?

Kinološke organizacije organizuju: smotre, izložbe i utakmice pasa. Na smotrama i izložbama pasa, ocenjuje se spoljašnji izgled psa, gde se

posebna pažnja obraća na pravilnu građu tela, skladnost oblika i pokreta i ostale karakteristike koje su tipične za određenu rasu. Na utakmicama se ispituje radna sposobnost psa.

Psi se mogu ocenjivati i pojedinačno, van priredbi namenjenih za ocenjivanje, s tim što psi ne smeju u tom slučaju biti mlađi od 9 meseci ili stariji od 2 godine.

Postoji nekoliko vrsta utakmica sa manjim ili većim zahtevima u radu pasa. U osnovi ih delimo na: uzgojne utakmice, gde se ispituju urođene ili nasledne osobine i na utakmice zrelih pasa, gde se pored urođenih osobina traži i primena dresure. Sve navedene priredbe mogu biti lokalnog, republičkog, saveznog ili međunarodnog značaja.

9. Kako se vrši podela lovačkih pasa s obzirom na dužinu dlake ?

S obzirom na dužinu, položaj i kvalitet dlake, psi se dele u tri osnovne grupe:

1. Dugodlaki psi /po celom telu, osim glave, imaju dugu, manje više talasastu i prilegnutu dlaku svilenkastog sjaja/.

Na njušci i ličnom delu glave, uvek imaju kraću dlaku. Na ušima, donjoj strani vrata, na donjem delu tela i repa i na zadnjim stranama nogu dlaka je uvek nešto duža.

2. Oštrodlaki psi su sa nešto kraćom, oštrom i tvrdom dlakom. Imaju gustu dlaku sa podlakom. Moraju uvek imati naglašenu oštrodlakavost na glavi i to u obliku brkova, brade i obrva.

3. Kratkodlaki psi imaju kratku, sjajnu i lepo prileglu dlaku na celom telu, repu i nogama.

Naravno da kod nekih rasa ima manjih ili većih odsupanja, ali ovo je osnovna podela dlake po vrsti i kvalitetu.

10. Koje sposobnosti pasa najviše koriste čoveku ?

Psi čoveku koriste najviše svojim izvanrednim njuhom, a u manjoj meri i sluhom. Osim toga, pas se koristi u lovu svojom velikom pokretljivošću. Kod nekih vrsta pasa koriste se pored navedenoga i njihova građa tela /jamari/ i zubalo. Od svih osobina, psima je vid najslabiji i većina pasa je kratkovida.

11. U kom uzrastu počinje parenje kuja i koliko traje skotnost ?

Kuje polno sazrevaju već oko 8-9 meseci, ali ih treba prvi put pariti tek od 14 do 16 meseci ili čak kasnije kada su telesno potpuno razvijene. Mužjake treba koristiti za priplod tek kada napune 18 meseci starosti. Kuje se teraju dva puta godišnje i to pretežno u proleće i jesen. Kod parenja uvek treba paziti na početak teranja /polnog žara/ i kuju upariti u periodu od 9 do 12 dana od prvih vidnih pojava na vagini kuje.

Posle parenja, kuja se štene u rasponu od 58 do 64 dana, mada je standardna bremenitost od 62 dana. Kuja koti slepe štence koji posle dve nedelje progledaju. Sa gravidnom kujom se može loviti, ali treba je poštediti 3 nedelje pred koćenje i tada je treba čuvati od velikih napora i zime.

12. Kako se odvija koćenje kuja ?

U većini slučajeva kuja se okoti bez pomoći čoveka i sama štencima zubima pregrize pupčanu vrpцу, oliže ih i osuši. Ukoliko tokom koćenja dođe do komplikacija, najbolje je pozvati veterinara. Kuje, kojima su prva legla, obično donose na svet manji broj štenadi dok kuje koje su u punoj snazi mogu imati od 10 do 12 štenadi. Kuje preko 8 godina ne treba upotrebljavati za priplod.

13. Čime se hrani štenad ?

Prva hrana štenadi je majčino mleko. Mleko majke tokom prvih dana naziva se kolostrum i sadrži mnogo više masti, proteina nego klasično mleko, a kolostrumom se u organizam unose i elementi koji podižu imunitet štenadi.

Prvo hranjenje treba pokušati 2 ili 3 nedelje posle štenjenja. Tada već polako počinju da niču zubi i kuja počinje da izbegava štenad. Najbolja hrana je mleko i udrobljen hleb, mleko i malo kuvanog mesa. Kada štenci napune mesec i više dana, prelaze potpuno na gotovu hranu. Štence treba hraniti 3-4 puta dnevno u manjim količinama, kasnije smanjiti na 2 puta dnevno, a odrasle pse treba hraniti jednom dnevno.

14. Kako se hrane odrasli psi ?

Pas je u osnovi mesožder, ali domestikacijom je postao svaštojed, a to znači da se može hraniti mesnom i hranom biljnog porekla, odnosno ostacima hrane koja se koristi u ljudskoj ishrani. Hrana može biti od raznih vrsta mesa, variva, posebno pirinač, otpaci mesa i iznutrice, kao i gotova

hrana koje ima gotovo na svakom koraku. Nije redak slučaj da psi jedu i voće.

15. Na koji način se štiti zdravlje pasa ?

Svakog psa dva puta godišnje treba čistiti od parazita. Najbolji su preparati koji deluju i na pantljičare, gliste i slične parazite. Od buva ga isto tako treba povremeno zaštititi, jer je često pas u kontaktu sa drugim psima. Obavezna je i godišnja vakcinacija protiv besnila.

RASE LOVAČKIH PASA

16. Koje rase pasa se kod nas upotrebljavaju u lovu ?

U našim lovištima najčešće su u upotrebi psi ptičari, goniči, jamari, cunjavci i aporteri. Upotreba pasa krvoslednika, u našim lovištima je, na žalost, malo zastupljena.

17. Šta su to psi goniči ?

Goniči su najstariji tip lovačkih pasa, jer su u početku svi psi bili goniči. Sa njima se lovi na taj način da ih vodič navede na trag divljači ili na teren koji skriva divljač, dok su drugi lovci na čekama.

Pas kada podigne divljač, glasno goni i lovac zna kada mu se divljač približava. Čest je slučaj u planinskim krajevima da lovac lovi sam sa svojim psom ili psima. Kada pas podigne divljač često je goni u koncentričnim krugovima, a lovac koji poznaje teren i staze divljači lako se namesti na čeku dok pas pravi krug ili uporno tera ka njemu.

Od goniča se zahteva da divljač traži, nađe, podigne je i goni pravo ka lovcima. Koriste se samo u brdskim i planinskim krajevima, dok su zabranjeni u ravničarskim, jer previše uznemiravaju divljač u takvim lovištima.

18. Koje su rase goniča koje se koriste u našim lovištima ?

U našim lovištima, najčešće se susreću sledeće rase goniča: srpski gonič, trobojni gonič, planinski gonič, bosanski oštrodlaki gonič-barak, posavski gonič, istarski oštrodlaki gonič, istarski kratkodlaki gonič i brak jazavičar

19. Koje su osnovne karakteristike srpskog goniča ?

Srpski gonič je rasprostranjen u Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji, Republici Srpskoj i Federaciji BiH. Vrlo je brojna rasa i omiljena među mnogim lovcima. Pas je snažne konstitucije, ima dobar nos i uporno i glasno goni podignutu divljač

20. Koje su osnovne karakteristike trobojnog goniča ?

Trobojni gonič je mlađa rasa. Osnovna boja je lisičije-crvena ili žuto-crvena sa crnim plaštom. Bela boja može biti zastupljena do 1/3 tela. Takođe ima odličan nos i poznat je po dobrim lovnim osobinama.

21. Koje su osnovne karakteristike planinskog goniča ?

Planinski gonič se od ostalih goniča razlikuje po izrazito crnoj boji. Kod naših lovaca se nešto ređe sreće u odnosu na pomenute rase goniča.

22. Koje su osnovne karakteristike bosanskog oštrodlakog goniča ?

Bosanski oštrodlaki gonič-barak je jedan od najstarijih goniča. Najviše ga ima u lovištima Republike Srpske i Federacije BiH. Osnovna boja je pšenično-žuta, žuto-crvena do zemljano siva. Uporan je i oštar gonič. Posebno omiljen u planinskim lovištima, jer dobro podnosi velike hladnoće.

23. Koje su osnovne karakteristike posavskog goniča ?

Posavski gonič je vrlo rasprostranjena rasa pasa. Boja je pšenično žuta do pšenično crvena. Beline su na vratu i nogama. čokoladna boja nije dozvoljena. Posebna specijalnost mu je gonjenje zeca i lisice, mada ga koriste i za lov druge divljači.

24. Koje su osnovne karakteristike istarskog oštrodlakog goniča ?

Istarski oštrodlaki gonič je snežno-bele boje sa naranxastim šarama, koje ne smeju da preovlađuju. Najrasprostranjeniji je u Sloveniji i Hrvatskoj, a naši ga lovci koriste uglavnom u planinskim lovištima.

25. Koje su osnovne karakteristike istarskog kratkodlakog goniča ?

Istarski kratkodlaki gonič je bele boje sa naranxastim šarama. Kao i oštrodlaki gonič rasprostranjen je u Hrvatskoj i Sloveniji, ali i u našoj zemlji gde se uglavnom koristi u brdskim lovištima kao odličan gonič zeca i lisice.

26. Koje su osnovne karakteristike brak jazavičara ?

Brak jazavičar je nastao ukrštanjem jazavičara i dugonogih goniča. Goni sporo i uporno, često ga koriste i za rad po krvavom tragu. Boje je crne sa belegama rdaste boje ili mrke boje sa svetlijim belegama. Nekada je bio najviše zastupljen u lovištima Slavonije i Banije, a danas je jako čest među našim lovcima u Sremu i drugim delovima zemlje, a najčešća namena mu je lov divljih svinja pogonom.

27. Šta su to psi jamari ?

Jamari su mali psi, najčešće do 40 cm visine, a to je zbog toga što im je osnovni zadatak rad ispod zemlje. U radu iznad zemlje odlični su, posebno u lovu pogonom, jer divljač podižu i glasno gone, a obukom se posebno terijeri koriste za lov divljih svinja i tada oni često blokiraju podignutu divljač. Takođe, obukom se postižu dobri rezultati u pronalaženju ranjene visoke divljači.

U radu pod zemljom ovi psi ulaze u rupe lisica i jazavaca i po mogućnosti moraju da zadave i izvuku plen. To im u praksi teško ide, jer je veliki broj jama duboko pod zemljom među žilama, stenjem i slično, tako da je pomoć lovca neophodna, posebno kod borbe sa krupnim lisicama ili jazavcima.

Kod nas se najviše koriste nemački lovni terijeri i rede oštrodlaki jazavičari.

28. Koje su osnovne karakteristike nemačkog lovnog terijera ?

Nemački lovni terijer je najraširenija rasa jamara kod nas. Veoma je žestok pas i pored rada pod zemljom služi za skoro sve vrste lovova. Dlaka mu je prava, gusta i oštra. Osnovna boja mu je crna sa paležom.

29. Koje su osnovne karakteristike oštrodlakog jazavičara ?

Jazavičari spadaju među najmanje lovačke pse. Beskompromisni su borci. Koriste se isto za jamarenje, ali znatno rede među našim lovcima. U našim lovištima najčešći je oštrodlaki jazavičar koji se uspešno može koristiti

i kao gonič divljih svinja, ali i kao krvoslednik, za pronalaženje ranjene divljači.

30. Šta su to psi ptičari ?

Ptičari su relativno veliki psi, visina im se u grebenu kreće od 58 do 68 cm. Mužjaci su po pravilu razvijeniji od kuja. U radu se od ptičara traži da u vidnom polju lovca traži divljač, a kad je pronađe mora stati kao ukopan i markirati. Posebno se cene psi koji čvrsto drže marku. Lovac obično pokreće sam divljač, mada kod neobučenih pasa čest je slučaj da oni sami podignu divljač pre komande lovca.

Odstreljenu sitnu divljač, pas na komandu mora doneti lovcu. Kod nas se koriste ostrvski i kontinentalni ptičari.

31. Koje su najpoznatije rase ostrvskih ptičara u našim lovištima ?

Od ostrvskih ptičara, u našim lovištima, u upotrebi su poenter, engleski seter, irski seter i gordon seter.

32. Koje su osnovne karakteristike poentera ?

Poentera odlikuju plemenitost, brzina, elegancija i odličan nos. Kod nas je dosta rasprostranjen. Zaljubljenici u ovu rasu nazivaju ga i kralj polja. Poenter može biti izvanredan aporter i sa suvog i iz vode. Naši ga lovci uspešno koriste i za radne utakmice. Boje poentera su bela sa naranxastim ili crnim šarama, mrka, crna a može biti i trobojan.

33. Koje su osnovne karakteristike engleskog setera ?

Engleski seter je po mnogima dostojan rival poenteru. Veoma je plemenit pas, duge dlake, elegantog markiranja i povlačenja za divljači. Pogodan je za dresuru. Duga dlaka mu omogućava nesmetane lovove i po najvećim hladnoćama tokom zime. Na našim terenima smetaju mu korovi i čičak. Na izložbama je sve češći, ali i kao kućni pas, dok je lovnih i radnih pasa sve manje.

34. Koje su osnovne karakteristike irskog setera ?

Irski seter je vrlo elegantan pas, nešto slabijeg nosa od engleskog setera. Dobar je lovac, nije ga teško dresirati za lov a može biti i dobar aporter. Retkost je u našim lovištima, iako je vrlo brojan na svim izložbama pasa. Uglavnom se gaji kao kućni pas.

35. Koje su osnovne karakteristike gordon setera ?

Gordon seter je najredi u upotrebi kod naših lovaca. Kao i irski seter, ima nešto slabiji nos u odnosu na engleskog setera. Vrlo je plemenit pas crne boje sa kestenjastim paležom.

36. Koje su najpoznatije rase kontinentalnih ptičara ?

Najpoznatije rase kontinentalnih ptičara su: nemački kratkodlaki ptičar, nemački oštrodlaki ptičar, epanjel breton, mađarska kratkodlaka vižla, mađarska oštrodlaka vižla, mali i veliki misterlender

37. Koje su osnovne karakteristike nemačkog kratkodlakog ptičara ?

Nemački kratkodlaki ptičar je najrasprostranjeniji i najpopularniji pas ptičar među našim lovcima. Lako prima dresuru i može se koristiti za sve vrste lovova. Naši lovci ga uglavnom koriste za lov sitne divljači od prepelice, do lova jarebice, zeca, fazana i divljih pataka. Posebno je dobar u pretraživanju gustiša, a urođen mu je i perfektan rad u vodi. To je skladno građen pas i veoma je izdržljiv.

Lepo pretražuje teren sa visoko dignutom glavom. Boja je braon sa ili bez belih oznaka, tamnobraon, melirana, crna i crno melirana.

38. Koje su osnovne karakteristike nemačkog oštrodlakog ptičara ?

Nemački oštrodlaki ptičar, znatno manje je zastupljen kod naših lovaca u odnosu na kratkodlakog. Najviše se koristi za rad u teškim terenima, neprohodnim šibljacima i tršćacima. Sa njim se uspešno love sve vrste sitne divljači, a posebno divlje patke zimi. Gusta i duga dlaka mu pruža odličnu zaštitu. Takođe, nisu retki lovci koji sa njime love divlje svinje pogonom.

39. Koje su osnovne karakteristike epanjel breton ?

Epanjel breton je posebno je omiljen među lovcima koji moraju da svoje pse čuvaju u stanovima ili na terasama. Mali pas, skromnih zahteva i velikih mogućnosti. Brzo se kreće, ima dobar nos i aport i pogodan je za sve terene. Boje je bele i naranxaste, bele i kestenjaste, bele i crne ili trobojne. Dlaka je gusta i duga.

40. Koje su osnovne karakteristike mađarske kratkodlake vižle ?

Mađarska kratkodlaka vižla je slabije zastupljena među našim lovcima. Najviše je zastupljena na području Vojvodine. Vrlo je vredan pas, dobrog nosa, lak je za obuku. Mađarska oštrodaka vižla je takođe retka u upotrebi, nešto je snažnije građe od kratkodlake.

41. Šta su psi cunjavci ?

Cunjavci su psi koji ispred lovca vredno i energično pretražuju teren. To su psi na donjoj granici, srednje velikih pasa s visinom u grebenu oko 40 cm. Dosta su pogodni za terene sa velikim brojem gustiša i šumaraka.

42. Koje su osnovne karakteristike koker španijela ?

Koker španijeli je veoma čest kao kućni pas, ali se retko koriste u našim lovištima. Dlaka mu je svilenasta i prosto sakuplja sve moguće korove i čičak. Teren pretražuje ispred lovca i podiže svu divljač koju oseti.

43. Koje su osnovne karakteristike engleskog špringer španijela ?

Engleski špringer španijel je najstariji lovački pas među engleskim lovnim psima. Direktno je učestvovao u stvaranju rase epanjel breton. Među našim lovcima je sve češći tokom poslednjih nekoliko godina. To je skladno građen pas, belo-braon ili crno-bele boje. Odlično pretražuje teren, vrlo je inteligentan i lako prima sve vrste dresure. Aport mu je urođen i odlično donosi divljač sa suvog i vode.

Dlaka je duža i grublja od kokera, tako da ne skuplja previše čička, a može raditi i u vodi po najvećim hladnoćama. Koristi se za lov sitne divljači, posebno na gusto pokrivenim terenima. Divljač ne markira, već je energično podiže, a dresurom se lako nauči da se ne udaljava od 20 do 30 metara od lovca.

44. Šta su to aporteri ?

Retriveri su psi koji se uglavnom koriste za aportiranje ulovljene divljači. U našim lovištima su vrlo retki, a brojni su na izložbama kao kućni psi.

45. Koje su osnovne karakteristike labrador retrievera ?

Labrador retriever je specijalista za lov barske divljači. Ima izvanredan nos i mnogo ga više koriste vojska i policija nego naši lovci.

46. Koje su osnovne karakteristike zlatnog retrievera ?

Zlatni retriever je jedna od najbrojnijih rasa na našim izložbama, ali je na žalost, među najređima kod naših lovaca. Najčešće se gaji kao kućni pas, mada ima odlične lovne osobine. Dobar aport i rad u vodi i po svim mogućim vremenskim uslovima.

47. Šta su krvoslednici ?

Za pronalaženje ranjene krupne divljači po tragu krvi, upotrebljavaju se psi krvoslednici. Najpoznatiji psi krvoslednici su hanoverski i bavorski krvoslednik. Inače, krvoslednici su čvrsti i teški psi, preko 50 cm visine, sa relativno teškom glavom, kratke dlake koja je u većim slučajevima crvenkaste boje.

7. BOLESTI DIVLJAČI I LOVAČKIH PASA

BOLESTI DIVLJAČI

1. Koji su najčešći uzroci nastajanja bolesti kod divljači ?

Raznoliki su i mnogobrojni uzroci i uticaji, koji dovode do smanjenja brojnosti divljači /nedostatak hrane, vode i mira u lovištu, prekomeran broj predatora, nepravilan odstrel i dr./, a među njima bolesti zauzimaju značajno mesto. Uzroci nastajanja bolesti dele se na spoljašnje i unutrašnje.

2. Šta spada u spoljašnje uzroke nastajanja bolesti ?

U spoljašnje uzroke ubrajaju se: mehanički, klimatski, hemijski i biološki.

3. Koji su mehanički uzroci nastajanja bolesti divljači ?

Mehanički uzroci najčešće dovode do oštećenja, odnosno ranjavanja i uginuća usled dejstva mehaničke sile /poljoprivredne mašine, saobraćajna sredstva, grabljivice, rivalstvo, hvatanje divljači, ustrelina, zamke i dr./.

4. Koji su klimatski uzroci nastajanja bolesti divljači ?

Klimatski uzroci utiču na nastajanje bolesti u više slučajeva, kao npr. kod dugotrajne hladne i vlažne zime sa dubokim snegom ili kad se po snegu uhvati ledena kora, zatim, dugotrajne kiše i poplave, izuzetno visoke temperature i dugotrajne suše i sl.

5. Koji su hemijski uzroci nastajanja bolesti divljači ?

Hemijski uzroci mogu dovesti do oboljenja, odnosno uginuća divljači, najčešće usled gladi ili pak trovanja divljači. Gladovanje može da bude kvantitativno kada divljač ne uzima dovoljnu količinu hrane, ili kvalitativno, kada u hrani nedostaju određeni sastojci /npr. belančevine, mineralne materije, vitamini, masti ili ugljeni hidrati/. Od trovanja u manjoj meri su prisutna trovanja biljnog porekla, jer se divljač instinktivno čuva od otrovnih biljaka i vrlo je otporna na njih. U praksi se češće sreću trovanja

Bolesti divljači i lovačkih pasa

uzrokovana veštačkim đubrivima, insekticidima, organskim hlorovanim ugljovodonicima, organskim fosforim jedinjenjima, rodenticidima, mamecima, zatim, industrijskim otpacima itd.

6. Koji su biološki uzroci nastajanja bolesti divljači ?

Biološki uzroci su veoma često prisutni kod nastajanja bolesti ili uginuća divljači. U ovu grupu uzročnika spadaju virusi, bakterije, paraziti i gljivice.

7. Šta spada u unutrašnje uzroke nastajanja bolesti divljači ?

U unutrašnje uzroke nastajanja bolesti, ubrajaju se poremećaji u pigmentaciji kože, dlake i perja. Jedna od ovih pojava je i albinizam, odnosno urođeni nedostatak pigmenta i melanizam, odnosno urođeno tamno prebojavanje pomenutih delova tela divljači.

Zabeleženi su i slučajevi nedovoljno razvijenih semnika situiranih u trbušnoj duplji ili u ingvinalnom kanalu /kriptorhizam/, zatim, poremećaji u razvoju papaka i dr.

8. Na šta treba obratiti pažnju kod utvrđivanja bolesti divljači ?

Ispitivanje zdravstvenog stanja divljači vrši veterinar, pri čemu mogu da pomažu i druga lica - lovočuvari, lovci, zatim, lovačke i druge organizacije koje rade u oblasti gajenja, zaštite i eksploatacije divljači. Kako veterinar najčešće nije u stanju da se svakodnevno bavi zdravstvenom problematikom divljači, to po njegovim uputstvima pomenuta lica, prvenstveno lovočuvari, vrše stalna osmatranja divljači i o tome podnose izveštaj. Takvim osmatranjem moguće je zapaziti odstupanja u izgledu i ponašanju divljači.

Kod slanja materijala na laboratorijsko ispitivanje mora se slati svež materijal, jer ako se radi o materijalu gde je već započeo proces truljenja tada su mogućnosti za utvrđivanje stvarnog stanja znatno umanjene. Prilikom slanja leševa ili materijala poreklom od divljači na laboratorijsko ispitivanje postoje određena pravila kojih se treba pridržavati. Osnovno je pravilo da materijal, odnosno, leš moraju da budu tako upakovani da se iz pošiljke ništa ne cedi.

9. Na koji način se šalju na pregled leševi sitne i krpne divljač ?

Bolesti divljači i lovačkih pasa

Leševe sitne divljači treba slati u celosti, upakovane u dvostruki polivinilski xak, zavezati ga i potom staviti u drveni sanduk u kome se nalazi strugotina ili seno i slično, čime se oblaže leš u polivinilskim xakovima. Uz leš se šalje i propratni akt.

Ako su u pitanju leševi krupnije divljači, a ne postoji mogućnost da se pošalju u celosti, treba slati samo pojedine organe upakovane na sledeći način:

- pluća sa srcem i jetrom u posebnu dvostruku polivinilsku kesu,
- želudac i creva takođe u posebnu dvostruku polivinilsku kesu, s tim što jednjak i rektum treba podvezati kanapom,
- slezinu i matericu u posebnu dvostruku polivinilsku kesu.

Dalji postupak pakovanja i slanja /drveni sanduk, propratni akt/ je identičan kao kod slanja leševa sitne divljači. U propratnom aktu treba navesti adresu onoga kome se šalje materijal i navesti organizaciju i ime lica koje šalje materijal, mesto stanovanja pošiljaoca materijala, mesto gde je leš pronađen, odnosno, gde je divljač odstreljena, datum nalaza leša, odnosno, odstrela divljači, vrsta divljači, odnosno, delovi koji se šalju na pregled i zapažanja.

10. Koje mere se preduzimaju u cilju sprečavanja širenja bolesti divljači ?

U cilju sprečavanja širenja bolesti divljači, preduzimaju se sledeće mere: neškodljivo uklanjanje leševa, sanitarni odstrel, isušivanje kaljuga, bara i pojilišta sa stajacom vodom i zatvaranje lovišta.

11. Kako se najčešć vrši neškodljivo uklanjanje leševa ?

Ukoliko se neškodljivo uklanjanje leševa vrši na licu mesta, najbolje je pribeći zakopavanju i spaljivanju leševa.

Zakopavanje treba obaviti na suvom, oceditom mestu, udaljenom od naselja, hranilišta, pojilišta, staja, bunara i pašnjaka. To može da bude samo takvo mesto gde se podzemna voda nalazi najmanje 2 metra ispod površine tla. Jame treba iskopati toliko duboko da nad gornjom površinom leša bude najmanje 1 metar zemlje. Leš treba posuti karbolom ili krezolom kako bi se odbile grabljivice.

Spaljivanje je sigurnije od zakopavanja i izvodi se na otvorenoj vatri gde postoji dovoljna količina drva. Ako se vrši spaljivanje krupne divljači onda se to radi u jami koja je duboka 1,5-2 metra i koja je toliko duga da od krajnjih delova leša pa do ruba jame ima bar pola metra slobodnog prostora, što prilikom sagorevanja omogućuje dobar pristup vazduha. Na dno jame treba položiti nekoliko debljih oblica, a sa strane i na gornju površinu leša tanja drva i suvo granje.

12. Kada i kako se sprovodi sanitarni odstrel ?

U svim slučajevima, kada se preduzima sanitarni odstrel u cilju sprečavanja širenja bolesti divljači, treba ga izvršiti u što kraćem vremenu, i to da se uvek počinje na periferiji zaraženog područja, odnosno lovišta, napredujući prema centru.

Pod periferijom zaraženog područja ne podrazumevaju se administrativne granice lovišta, već, prema objektivnom saznanju, krajnji delovi lovnih terena gde se još nalazi bolesna divljač. Za vršenje sanitarnog odstrela u vreme lovostaja mora postojati saglasnost nadležnog organa koji određuje vreme lovostaja.

13. Zašto se vrši isušivanje kaljuža, bara i pojilišta sa stajaćom vodom ?

Poplavni tereni, kaljuže, bare i pojilišta sa stajaćom vodom često predstavljaju izvore različitih infektivnih i parazitskih bolesti. U savremenoj lovačkoj praksi drenaža poplavnih terena praktično ne dolazi u obzir, dok je isušivanje kaljuža i bara, kao i zatrpavanje pojilišta sa stajaćom vodom posao koji treba uraditi bezuslovno u slučajevima pojave infektivnih bolesti. Ako se ove mere ne mogu sprovesti, ostaje da se kaljuže, bare i pojilišta sa stajaćom vodom ograde, tako da ih divljač ne može koristiti.

14. Kada se vrši zatvaranje lovišta u cilju sprečavanja širenja bolesti ?

Zatvaranje lovišta predstavlja meru zaštite od daljeg širenja bolesti. Ova mera se primenjuje u slučajevima kada je potrebno da obolela ili sumnjiva na bolest divljač ne pristupa kaljužama, barama i pojilištima, zatim, kada su u pitanju zatrovani ili inficirani tereni koje treba zatvoriti da im divljač ne prilazi, kada postoje utvrđeni prelazi divljači iz jednog u drugo lovište, a u jednom od njih vlada bolest, kada se vrši unošenje divljači sa drugih terena pa je potrebno da se obrazuje karantin i sl. Zatvaranje terena

može da se vrši drvenim prečagama, pletenom žicom, bodljikavom žicom ili žicom na kojoj vise parčići platna koji lepršanjem plaše divljač.

15. Kakva je uloga lisica i ptica u sprečavanju širenja bolesti divljači ?

Uloga lisica je značajna u odstranjivanju bolesne divljači ili leševa i ona bi se mogla oceniti pozitivno samo u onim slučajevima kada lisica time ne širi bolest.

Suprotno tome, takva uloga lisice je negativna u slučajevima kada ona pri tome oboli i širi bolest ili ne oboli a ipak širi bolest.

Značajnu ulogu u uništavanju parazita i njihovih razvojnih oblika imaju razne ptice / čvorci, drozdovi, senice, pupavci i dr. /. Na taj način čini se neprocenjiva usluga ne samo divljači već i očuvanju čovekove sredine.

16. Šta je to kanibalizam kod životinja ?

Kanibalizam je pojava koja se najčešće manifestuje kod živine, tako što životinje čupaju i žderu sopstveno perje, ili perje drugih jedinki, ili što kljucaju prste na nogama, glavu, kreste, krila i perje, ili naročito predeo kloake /prošireni deo debelog creva ispred analnog otvora/. Kljućanje ovog predela je česta pojava u fazanerijama, prihvatilištima i sl., naročito u mladim jedinki pri čemu kloaka ispada, pa se kroz nju izvlače creva. Životinje se nekada toliko izranjave da nastupe uginuća, a te leševe druge jedinke komadaju i proždiru.

Uzroci kanibalizma su kompleksni i još uvek nedovoljno poznati. Od značaja su deficiti animalnih belančevina, mineralnih materija, vitamina, skućen smeštajni prostor, toplo i suvo vreme i dr. Može se reći da se radi o neusklađenosti veštačkog uzgoja sa biološkim potrebama ptica, jer je poznato da se kanibalizam ne pojavljuje u ptica koje žive slobodno u prirodi.

U cilju sprečavanja kanibalizma u uzgajalištima osnovno je da se promene životni uslovi, naročito u pogledu povećanja prostora i korekcije hrane. Uprkos svim preduzetim merama neki put nije moguće sprečiti pojavu kanibalizma i tada ne preostaje ništa drugo nego da se proizvedena divljač pusti u prirodu.

17. Šta je to kuga peradi ?

Bolesti divljači i lovačkih pasa

Kuga peradi je infektivno /virusno/ oboljenje kako pernate divljači iz prirode, tako i u veštačkim uzgajalištima.

Životinje se inficiraju zagađenom hranom ili vodom, izmetom, ili slinom obolelih jedinki, kljućanjem bolesnih jedinki, ili žderanjem leševa /kanibalizam/, krvlju zaklanih bolesnih jedinki, preko očnih kapaka, sluzokože kloake i dr. U veštačkim uzgajalištima pernate divljači, prouzrokovaca bolesti mogu da unesu vrapci ili druge ptice, kokoške za nasad, pa i ljudi koji su bili u kontaktu sa obolelom živinom.

Inkubacija u fazanske divljači iznosi 2-10 dana. Obolele životinje kunjaju, ne jedu, imaju povišenu telesnu temperaturu, teško dišu, grče se, pokazuju proliv i znake oduzetosti. Može da se javi otok u predelu glave i vrata i nakostrešenost perja na vratu. Glava može biti zavaljena unazad a noge tako ispružene da stav obolele životinje liči na stav pingvina. Posle pojave prvih znakova bolesti najveći broj životinja ubrzo ugiñe, a neke ostaju u životu još 6-9 dana.

Kada se ovo oboljenje pojavi u uzgajalištu, sve bolesne jedinke treba uništiti klanjem, izvršiti čišćenje, pranje i dezinfekciju volijera, oruđa, hranilica, pojilica, kućica i sanduka.

18. Šta karakteriše koleru peradi ?

Kolera je infektivno /bakterijsko/ oboljenje domaće živine, pernate divljači a pojavljuje se i kod nekih divljih sisara /zec, divlji papkari/.

Prouzrokovaci ove bolesti nalaze se svuda u prirodi, takođe i u zdravih životinja. U slučajevima kada oslabi prirodna otpornost organizma /gladovanje, hladnoća, druga oboljenja/, uzročnici postaju patogeni, izazivaju bolest koja se prenosi zagađenom hranom ili vodom, izmetom ili slinom obolelih životinja. U fazanerije se bolest najčešće unosi tako što zaposleno osoblje na obuci unosi izmet obolele domaće živine mada i neke divlje ptice /kopci, sojke, svrake/ mogu da izlučuju prouzrokovace bolesti i tako unesu uzročnika u fazanerije.

Ovo oboljenje u fazanske divljači traje nekad vrlo kratko. Životinje prestaju uzimati hranu, kunjaju, ruše se na tlo i ugibaju ili pak bolest može trajati 1-3 dana, kada životinje takođe ne uzimaju hranu, žedne su, pojavljuje se proliv, neki put i grčevi i dolazi do uginuća. Kod dužeg toka ove bolesti, životinje mršave, imaju proliv, često, zapaljenje pluća i zglobova i dr.

Kada se kolera pojavi u fazaneriji bolesne jedinke treba poklati, a volijere očistiti i dezinfikovati. Kvalitetnom ishranom uz ostale mere u suzbijanju bolesti, moguće je postići dobre rezultate.

U suzbijanju kolere primenjuju se različiti preparati /antibiotici, sulfonamidi/, koji se obično daju kroz hranu ili vodu.

19. Šta karakteriše salmonelozu pernate divljači ?

Salmoneloza je infektivno oboljenje različitih vrsta domaćih životinja kao i pernate divljači /fazana, jarebica, prepelica, grlica, golubova i dr./, a može da oboli i čovek, prouzrokovano različitim vrstama salmonela.

U uzgajalištima fazana i jarebica u infekciji značajnu ulogu ima hrana u kojoj mesno, riblje brašno ili koštano brašno može da bude kontaminirano salmonelama. Infekcija se može širiti i putem jaja, kao i preko izmeta naročito kad životinje borave u skupnoj volijeri.

U veštačkim uzgajalištima pernate divljači, u borbi protiv ove bolesti treba imati u vidu da se terapijom /antibiotici, sulfonamidi/ ne može sprečiti pojava kliconoša. Sve životinje u uzgajalištu treba podvrgnuti serološkom pregledu.

Negativne jedinke treba pustiti u prirodu a pozitivne životinje treba žrtvovati i neškodljivo ukloniti. Nakon toga se sprovodi rigorozno čišćenje, dezinfekcija prostorija, volijera, ispusta, baterija, kaveza, inkubatora, sanduka, hranilica, pojilica, oruđa i dr.

20. Šta je tuberkuloza pernate divljači ?

Osim domaćih i divljih sisara, pernate živine i čoveka, od tuberkuloze obolevaju fazani, jarebice, divlji golubovi, svrake, tetrebi i dr. Uzročnik oboljenja je bakterija a dokazano je da fazanska divljač može da se inficira i sa humanim prouzrokovatelem tuberkuloze.

Ovo oboljenje se najčešće javlja u veštačkim uzgajalištima gde se uzročnik unosi putem obolelih koka ili izmetom obolelih ptica /svraka, vrabaca/. Bolest se dalje širi hranom koja je zagađena izmetom obolelih jedinki. Kod ovakve infekcije promene se javljaju u crevima, često još u jetri i slezini a retko u plućima /čvorići/. Kod obolelih jedinki se zapaža proliv, mršavljenje i retko znaci paralize. Pojava jakih grčeva upućuje na smrtni ishod.

Kada se ovo oboljenje nesumnjivo dokaže, sumnjive a naročito mršave jedinke treba izdvojiti, žrtvovati i neškodljivo ukloniti /najbolje spaliti/. Ako je u pitanju veći broj obolelih životinja, najcelishodnije je žrtvovati sve jedinke. Objekte, volijere, hranilice, pojilice i dr. treba temeljno

očistiti i dezinfikovati a tlo fazanerije treba duboko preorati. Ponovno naseljavanje može se izvršiti tek nakon pola godine.

21. Šta je karakteristično za kokcidiozu pernate divljači ?

Osim kod domaće živine ovo parazitaro oboljenje se pojavljuje i u veštačkim uzgojima fazanske divljači i to pre svega u mladim jedinki gde smrtnost može biti od 75-100%. Odrasli fazani su najčešće samo nosioci prouzrokovaca bolesti bez vidljivih poremećaja zdravstvenog stanja.

Fazančići se zaraze putem zagađene hrane ili vode. Najčešće za 10 do 20 dana posle unošenja uzročnika počinju uginuća, često bez prethodnih znakova bolesti. Kod nešto starijih jedinki /2-6 nedelja/ javlja se krvav proliv, obolele jedinke kunjaju i drhte sa opuštenim krilima, ne jedu, žeđ je pojačana i naglo mršave. Starije životinje /preko 6 nedelja/ slabije napreduju, mršave su i anemične, apetit je slab, žeđ pojačana, perje nakostrešeno a krila opuštena.

Promene izazvane ovim oboljenjem, naročito su izražene na slepom crevu, koje je uvećano, otečeno i ispunjeno krvavim sadržajem.

Lečenje se vrši isto kao i kod domaće živine primenom različitih preparata - kokcidostatika.

U preventivi treba onemogućiti da životinje svojim izmetom zagađuju hranu ili vodu za piće a može se primeniti i davanje kokcidostatika u hrani.

22. Šta je to singamoza ?

Singamoza predstavlja teško parazitaro oboljenje domaće živine, fazana, posebno u veštačkim uzgajalištima, zatim, jarebica, prepelica, vrana, čvoraka i dr. Bolest se još naziva crveni crv. Bolest se susreće naročito u mladim jedinki i može da uništi podmladak u uzgajalištima. Starije životinje rede oboljevaju. Prouzrokovac bolesti je parazit koji se nalazi u dušniku i bronhijama a njegove larvice u plućima i vazдушnim kesama.

U veštačkim uzgajalištima pernate divljači, infekcija obično nastaje preko prelaznih domaćina /pužići, gliste, muve, mušice i dr./, različitih divljih ptica, ili preko kvočaka koje služe za nasad i izvođenje pilića. Masovno izbijanje bolesti u našim uslovima obično započinje nastupanjem toplijeg vremena a kulminacija bolesti je tokom leta. Kod obolelih jedinki, zbog sprečavanja prolaska vazduha u pluća, pojavljuju se znaci gladi za vazduhom, odnosno gušenje pa i smrt. životinje zevaju, tresu glavom, frču i kijaju,

pokušavajući na taj način da izbace parazite u spoljnu sredinu. Smrt nastaje usled gušenja.

Oboljenje se uspešno leči davanjem leka u hrani.

23. Šta znate o besnilu lisica ?

Besnilo je infektivno /virusno/ smrtonosno oboljenje domaćih životinja, srneće, jelenske divljači, zečeva, divljih svinja, lisica, vukova, jazavaca, veverica, ptica i čoveka. Uzročnik je virus koji se najčešće unosi u organizam ujedom, putem sline obolele životinje. Kod nas se ovo oboljenje najčešće javlja u lisica.

Inkubacija kod lisica najčešće iznosi oko 14 dana nakon čega se javljaju prvi znaci oboljenja koje najčešće traje 6 dana, s tim što se u poslednja 2 dana manifestuju znaci paralize. Obolela lisica obično gubi strah od čoveka i može da se sretne u naseljima, na ulici, u dvorištima i sl. Neki put besna lisica napada psa i ujeda ga, dok je u drugim slučajevima prijateljski raspoložena. Po pravilu, najčešće, luta daleko i ugriza sve što joj stane na put /psa, mačku, jazavca, srnu, jelena, druge lisice, pa i čoveka/. Appetit je poremećen tako da grize i guta kamenje, drvo pa čak i sopstveni izmet.

Znaci paralize počinju na mišićima donje vilice, šireći se prema ždreću, glavi i stražnjem delu tela.

Dijagnoza se postavlja na osnovu laboratorijskog nalaza, a na analizu se šalje leš cele životinje ili glava sumnjive na besnilo životinje.

Najznačajniji zadatak u suzbijanju besnila kod lisica je smanjenje njene populacije, a u novije vreme se primenjuje i oralna vakcinacija putem mamaca u kojima se nalazi vakcina.

24. Šta je to pseudotuberkuloza zečeva ?

Pseudotuberkuloza je infektivno oboljenje, najčešće zečeva, kunića i naročito malih glodara. Od domaćih životinja mogu da obole ovce, koze i živina.

Prouzrokovac bolesti je bakterija koja se nalazi svuda u prirodi, pa i u crevima zdravih zečeva. Životinje se inficiraju uzimanjem hrane koju su zagadile bolesne jedinke ili putem sluzi iz pluća, mokraćom, izmetom obolelih životinja i dr. Gladovanje, hladnoća, vlaga, parazitske bolesti, ranjavanje i dr. pogoduju izbijanju bolesti. Ovo oboljenje se najčešće

Bolesti divljači i lovačkih pasa

pojavljuje pojedinačno i tokom cele godine, a obično traje nedeljama. U većem broju slučajeva pojave ove bolesti u zečeva može se zapaziti da se životinje teško kreću tako da ih pas može lako uhvatiti. U manjem broju slučajeva nalazi se ne samo veći broj obolelih jedinki, već i leševa.

Oboljenje se prepoznaje po prisustvu mnogobrojnih čvorića, odnosno nekrotičnih žarišta po različitim organima a najčešće u zidovima creva, slezini, jetri, plućima i bubrezima.

Kao rezervoar za prouzrokovaoce ove bolesti u zečeva služe poljski miševi.

U borbi protiv ove bolesti vrši se odstrel bolesnih jedinki koje, ako su izrazito mršave, treba spaliti. Poljske miševe treba tamaniti postavljanjem otrovnih mamaca.

25. Šta znate o zaraznom pobačaju /bruceloza/ zečeva ?

Zarazni pobačaj je infektivno oboljenje domaćih životinja, divljači /zečeva, srna/ kao i čoveka koje prouzrokuje bakterija, a mogu ga izazvati prouzrokovaoči ovog oboljenja u krava, svinja, ovaca i koza. Ovi mikroorganizmi najčešće se nalaze u polnom aparatu, omotačima ploda, plodnoj vodi, pobačenim plodovima, i u drugim organima. Iz tela se izlučuju pobačenim plodovima, plodnim omotačima, iscedkom iz vagine, mlekom i mokraćom.

Infekcija zečeva obično nastaje na paši, uzimanjem hrane gde su obolele životinje izlučile prouzrokovaoča. Uzročnik dospeva u gastrointestinalni trakt, odatle u krvotok pa u razne organe, a posebno u genitalne organe. Dalje širenje bolesti među zečevima odvija se parenjem ili uzimanjem inficirane hrane.

Bolest je hroničnog toka i može dovesti do smrti. Priraštaj izostaje jer bolesne ženke pobaćuju.

U mužjaka najčešće obole testisi a u ženki materica.

U borbi protiv ovog oboljenja, preporučuje se pojačan odstrel. Meso obolelih zečeva nije podobno za ljudsku ishranu.

26. Šta karakteriše tularemiju ?

Tularemija je infektivno oboljenje, prvenstveno sitnih glodara, zečeva i kunića, a može da se pojavi i kod fazana, jarebica, prepelica, lisica, divljih i domaćih svinja pa i kod čoveka /zoonoza/.

Prouzrokovajući tularemije prenose se na zečeve najčešće u tzv. "mišjim" godinama putem buva, vaši, komaraca, krpelja, koji su se prethodno zadržavali na malim glodarima obolelim od tularemije, odnosno na obolelim zečevima. Prenos prouzrokovaca od jedne na drugu životinju može da bude i indirektan. Sve izlučevine obolele životinje /slina, fekalije, mokraća/, krv, organi, okolina usta i čmara mogu da sadrže prouzrokovaoce tularemije. Infekciji ljudi, mogu da izazovu lisice, domaće i divlje svinje.

Obolele životinje obično su apatične, slabo se kreću, većinom leže savijene u klupko tako da ih je lako uhvatiti.

Ovo oboljenje karakteriše otok limfnih čvorova i slezine.

Leševe uginulih ili odstreljenih zečeva, obolelih od tularemije nikad, ne treba dirati golim rukama već isključivo sa gumenim rukavicama.

U borbi protiv tularemije preporučuje se odstrel, ne samo zečeva u pogođenom lovištu, već i lisica i pernatih štetočina. Sve leševe uginulih i odstreljenih jedinki treba neškodljivo ukloniti /spaliti/.

Meso zečeva iz lovišta gde je konstatovana tularemija nije upotrebljivo za ishranu ljudi.

27. Šta znate o sindromu evropskog zeca ?

Sindrom evropskog zeca je oboljenje virusnog porekla, čiji je značaj u nekoliko poslednjih godina naglo porastao zbog brzog širenja i visoke smrtnosti. U većini evropskih zemalja ova bolest predstavlja glavni zdravstveni problem za zečeve.

Infekcija nastaje preko usne duplje i nosnim putem. Najveći broj obolelih je u jesenjim mesecima /oktobar-decembar/, kada je populacija najgušća. S obzirom, da se bolest naglo javlja i kratko traje, leševi su u dobroj kondiciji. Mogućnost direktnog prenošenja je kontaktom obolele sa zdravom životinjom, dok su izlečene jedinke pasivni prenosioci, a treba imati u vidu i ulogu predatora. Obole zečevi svih starosnih kategorija sa smrtnošću od 30-50%, samo u starosti preko 3 meseca.

Simptomi nisu uvek uočljivi /iznenadna smrt/ a ukoliko su prisutni zapaža se neprirodno ponašanje, nervni simptomi, obolele jedinke postaju lak plen lovaca i predatora i smanjen je refleks bežanja. Smrt nastupa najčešće za 3-4 dana, a u hroničnom toku moguće je preživljavanje.

28. Šta je to metiljavost ?

Bolesti divljači i lovačkih pasa

Metiljavost je parazitsko oboljenje nekih vrsta domaćih životinja /ovce, goveda, koze, svinje, kopitari, kunići/ i divljači /jelen, srna, muflon, divokoza, kozorog/ prouzrokovano velikim metiljem.

Parazit živi u žučovodima jelenske i srneće divljači, a kod divljih svinja i u žučnoj bešici. Parazitska jaja dospevaju u creva i odatle izmetom u spoljnu sredinu gde se razvijaju slobodno ili u prelaznom domaćinu /slatkovodni pužić/. Divljač uzima uzročnika bolesti najčešće pasući na močvarnim terenima, pijući vodu iz kaljuža i bara ili preko sena. Iz tankih creva, putem krvotoka, dospeva u jetru i žučovode gde izaziva zapaljenje i dovodi do teških promena.

Ovo oboljenje se prepoznaje po krvavljenju jetre i sitnim oštećenjima iz kojih pod pritiskom izlaze krvava tečnost i deliци razorenog tkiva. Jetra je obično povećana i tvrda. U promenjenim žučovodima se nalaze paraziti.

Obolele jedinke mršave, dlaka je neujednačena, teško se kreću i uglavnom leže.

Lečenje obolelih jedinki iz prirode nije moguće. Izrazito mršava grla treba odstreliti. Ukoliko postoji mogućnost treba uraditi drenažu močvarnih terena, i uništavati pužiće.

Kod divljih preživara, divljih svinja i zečeva utvrđena je i dikrocelioza koju prouzrokuje mali metilj. Spoljašnji razvoj ovog parazita odvija se preko dva prelazna domaćina /suvozemni pužić, mravi/. Životinje se zaraze na paši ili preko sena tako što pojedu mrave u kojima se nalaze razvojni oblici parazita. Iz creva uzročnik prodire u jetru, odnosno, žučne puteve gde izaziva hronične promene.

U pogledu preventive postupa se jednako kao i kod velikog metilja.

29. Šta karakteriše parazitski gastroenterit ?

Kod divljih preživara se može javiti i parazitski gastroenterit koji mogu prouzrokovati različiti paraziti i ovo oboljenje predstavlja jedan od najtežih zdravstvenih problema. Prouzrokovaci su paraziti u sirištu i tankom, naročito dvanaestopalačnom crevu.

Putem izmeta jaja se eliminišu u spoljašnju sredinu i u razvojnom ciklusu iz njih izlaze larvice koje postaju infektivne. Putem hrane ili vode divljač preuzima infektivne larvice, one zatim probijaju sluzokožu odgovarajućeg dela digestivnog trakta gde se razvijaju i posle toga se vraćaju u lumen creva gde se preobražavaju u odrasle parazite. Ovi paraziti oštećuju domaćina na više načina. Bušenjem sluzokože i sisanjem krvi nastaje anemija. Pored toga može se javiti zapaljenje digestivnog trakta koje se može

Bolesti divljači i lovačkih pasa

iskomplikovati sa bakterijskom infekcijom što može dovesti i do smrtnog ishoda.

Parazitski gastroenterit u divljih papkara može da se pojavi kod prekomerne gustine populacije, slabljenja opštih odbrambenih snaga organizma, zadržavanja životinja na močvarnim terenima i za vreme dugotrajnog kišnog perioda, što pogoduje razvoju parazitskih larvica u spoljašnjoj sredini.

30. Šta je to slinavka i šap ?

Slinavka i šap je virusno oboljenje goveda, svinja, ovaca, koza, srna, jelena, muflona, divojaraca, kozoroga i divljih svinja, a može da oboli i čovek. Od divljači najčešće oboljevaju srne i divokoze a jeleni mnogo ređe. Može se reći da su divlji papkari, koji žive u ograđenim prostorima, osetljiviji na prouzrokovaca ove bolesti u odnosu na životinje koje žive slobodno u prirodi.

Infekcija nastaje različitim putevima, a najčešće preko hrane i vode na mestima gde su boravile obolele životinje.

Posle inkubacije od 2-6 dana pojavljuju se prvi znaci bolesti. U početku bolesti može se konstatovati povišena telesna temperatura i obilno slinjenje.

Zatim se pojavljuju mehurići na sluzokoži usta, prvenstveno desni, obrazina, na rubovima jezika, između papaka, na koži vimena i dr. Razvojem bolesti, mehurići prskaju, stvaraju se rane koje kasnije zaceljuju. Usled sekundarne bakterijske infekcije, između papaka, razvija se gnojni proces koji može dovesti do otpadanja papaka.

Kod sumnje na ovu bolest treba izvršiti sanitarni odstrel, laboratorijska ispitivanja, kako bi se nesumnjivo utvrdilo činjenično stanje. Ako se ovo oboljenje utvrdi kod divljači, preporučuje se pojačan sanitarni odstrel koji treba da se izvede uz najveće mere opreza i predostrožnosti kako bi se sprečilo dalje širenje.

31. Šta znate o crnom prištu – antraksu ?

Crni prišt je infektivno oboljenje /bakterijsko/ domaćih životinja /ovce, goveda, konji, koze, svinje, psi i mačke/, divljači /srneća, jelenska, divlje svinje, muflona, zečeva, lisica i dr./ a može da oboli i čovek. Ovaj mikroorganizam stvara kapsule /u telu obolele životinje/ i spore /samo uz

Bolesti divljači i lovačkih pasa

prisustvo kiseonika/ koje su vrlo otporne tako da godinama mogu da se održe u površnim slojevima zemlje.

životinje se obično inficiraju sporama sa tla, a čovek kontaktom sa obolelom životinjom, leševima ili sa sirovinama /koža/ i dr. Najčešći izvor infekcije predstavljaju leševi životinja uginulih od antraksa. Infekciju šire naročito lisice i pernate grabljivice. Divljač se po pravilu inficira na paši ili uzimanjem vode iz kaljuža i bara, a može i na hranilištima, ukoliko je u njima izloženo seno poreklom sa inficiranih livada. Iz unetih spora u crevima isključuju bacili, ulaze u krvotok, razmnožavaju se i preplavljaju ceo organizam.

Bolest u srneće i jelenske divljači obično traje 1-3 dana. Kod divljih svinja najčešće je u pitanju ždretna forma antraksa sa promenama u krajnicima i ždreću.

Suzbijanje ove bolesti u lovištu je vrlo težak posao. Najvažnije je pronaći leševe koje treba spaliti ili duboko zakopati. Divljač sumnjivu na bolest treba odstreliti a leševe ukloniti. Kaljuže i bare je neophodno zatrti ili pak ograditi ih tako da divljač ne može da prilazi.

32. Šta su krpelji ?

Krpelji su paraziti koji se najčešće sreću u jelenske i srneće divljači, zatim, u zečeva i lisica. Nosioći brojnih krpelja obično su one životinje koje boluju od nekih hroničnih oboljenja.

U slučajevima masovne invazije nalaze se na koži vrata, grudi, trbuha, oko spoljašnjih delova polnih organa, na koži vimena i dr. Ovi paraziti sisu krv, truju domaćina, prouzrokuju svrab i bolove, oštećuju kožu i sl.

Borba protiv krpelja u divljači iz prirode, može da se vodi na taj način, što će se puniti solišta, jer je poznato da povećana koncentracija soli u organizmu odbija ove parazite. U lovištima gde krpelji predstavljaju problem, solišta treba da su puna tokom cele godine.

Krpelji mogu da prenesu prouzrokovaoce tularemije od bolesne na zdravu životinju, kao i na čoveka. Isto tako, krpelji mogu da prenesu od srneće divljači, zečeva, šumskih i poljskih miševa, ovaca i koza virus koji izaziva kod ljudi meningoencefalit.

Ovo, često smrtonosno, zapaljenje moždanih ovojnica i mozga se može sresti naročito u šumara, šumskih radnika, skupljača šumskih plodova, lovaca i izletnika.

33. Šta karakteriše šugu ?

Šuga je parazitaro oboljenje domaćih i divljih životinja kao i čoveka, prouzrokovano raznim šugarcima. Od divljih životinja u prvom redu oboljevaju divokoze, divlje svinje i lisice. Šuga divokoza može da se prenese na jelensku divljač, muflone i kozoroge, ređe na smeću divljač i na čoveka, a šuga koza na divokoze i druge vrste životinja.

Šuga divokoza počinje promenama na koži glave usled zapaljenskog procesa koji izazivaju šugarci. To se manifestuje, pored ostalog, perutanjem, ispadanjem dlake, stvaranjem krasti, koža je skorena i ove promene nisu samo na glavi već i na vratu, grudima, leđima i nogama. Šuga jelenske divljači počinje na koži grudi, a smeće na koži čela, odnosno bazi rogova.

34. Šta je to štrkljivost nosa ?

Štrkljivost je parazitaro oboljenje sluzokože nosa, grkljana, ždrela i dušnika u smeće i jelenske divljači, koje izazivaju larveni oblici više vrsta štrklja.

U periodu od juna do avgusta najčešće, ovi insekti polažu svoje larvice na usne ili u nosni trem pri čemu je divljač vrlo uznemirena, te menjanjem položaja i mahanjem glave nastoji da se odbrani od ovih insekata. Položene larvice se odmah pričvršćuju na sluzokožu a kasnije putuju sve dublje u nos, grkljan, ždrelo, ili u dušnik, pri čemu oštećuju sluzokožu i može da se javi krvavljenje iz nosa.

Napadnute životinje larvama s jeseni i u zimu ne pokazuju znake bolesti, dok u proleće kada larve dostignu punu veličinu, pojavljuje se karakterističan kašalj koji se čuje izdaleka, krkljanje, otežano disanje, gušenje pa i smrt usled ugušenja.

U borbi protiv ove parazitoze može se mnogo učiniti naseljavanjem fazanske divljači, jer za fazane štrkljevi /lutke/ predstavljaju naročitu poslasticu, što se može reći i za divlje svinje, jazavce i ježeve.

35. Šta je to štrkljivost kože ?

Štrkljivost kože je oboljenje kože i potkožnog tkiva u smeće i jelenske divljači, čiji su uzročnici larveni oblici više vrsta štrklja.

ženke polažu jaja na dlaku divljači /maj, juni/ iz kojih se za 3-4 dana razvijaju larve koje se probijaju kroz kožu i potkožno tkivo dospevajući u kičmeni kanal. Posle određenog vremena larve napuštaju kičmeni kanal i probijaju se kroz mišiće do potkožnog tkiva, naročito u predelu grebena i

Bolesti divljači i lovačkih pasa

leđa, tako da se početkom decembra pod kožom tih predela mogu konstatovati čvorići i čvorovi, tzv. "ugrci", u kojima se nalaze larve. U ovim čvorovima sa otvorima prema gore razvijaju se larve sve do marta-aprila, kada kroz pomenute otvore napuštaju domaćina i na tlu se preobraze u lutke i za 4-6 nedelja se iz njih razvijaju odrasli štrkljevi.

Kod masovnih napada jedinke su malaksale, iznurene, i u težim slučajevima posredno može doći i do smrti.

36. Šta karakteriše oboljenja aparata za disanje prouzrokovanog parazitima ?

Divlji preživari /jelenska, sreneća divljač, mufloni i divokoze/ mogu biti često nosioci parazita u aparatu za disanje /bronhije, bronhiole, plućni parenhim/.

Napadnuta divljač izlučuje u izmetu larve parazita koje se u spoljašnjoj sredini dalje razvijaju postajući infektivnim. Putem ishrane ih unosi divljač, prodiru kroz zid tankog creva te preko limfnih čvorova, limfotoka i krvotoka dospevaju u pluća gde se dalje razvijaju u odrasle parazite.

Toplota, vlaga, kišovito vreme i poplave pogoduju razvoju larvica. Izvori novih invazija najčešće predstavlja stara obolela divljač.

Usled invazije parazita dolazi do, najčešće, hroničnog zapaljenskog procesa, obolele životinje kašlju i očigledno bolesne i mršave životinje treba odstreliti.

U cilju preventive preporučuje se primena specijalnih briketa sa solju koje sadrže lekovito sredstvo.

37. Kako izgleda prolećni proliv kod srneće divljači ?

Ovo oboljenje je najznačajniji simptom gastroenterita koji može da se pojavi početkom godine a najčešće u rano proleće kada su i najbrojniji slučajevi uginuća.

Pored napred iznetog, obolele životinje pate još od anemije a po pravilu je ispoljena i znatna mršavost. Obolela grla se teško kreću a zadnji deo tela je zaprljan izmetom. Može se reći da su različita mišljenja u pogledu toga šta je uzrok nastanka ovog oboljenja.

U jednom slučaju je u pitanju nespecifični gastroenterit sa zapaljenjem sluzokože sirišta i tankog creva.

Sadržaj tankog i debelog creva je vodnjikav ili žilav, poput testa.

Bolesti divljači i lovačkih pasa

U pogledu uslova i uzroka nastanka, smatra se da su u pitanju poremećaji metabolizma nastali kao rezultat delovanja više faktora /vlažno i hladno vreme u jesen, oštre i snegom bogate zime, kišovito proleće/. Zbog toga dolazi do gladovanja i poremećaja zdravstvene ravnoteže, naročito u digestivnom traktu.

Prolećni proliv u smeće divljači može da se pojavi i na bazi združenih invazija više vrsta parazita kada se govori o parazitskom gastroenteritu.

Kada se u jednom lovištu pojavi prolećni proliv u smeće divljači potrebno je najpre utvrditi uzrok nastanka a zatim pojačati odstrel obolelih grla.

38. Šta je to svinjska kuga ?

Svinjska kuga je infektivno /virusno/ oboljenje domaćih i divljih svinja. U prirodnim uslovima ovo oboljenje se najčešće širi kao posledica proždiranja leševa životinja uginulih od ove bolesti. Infekcija može da nastane i putem zaražene mokraće, krvi, iscedka iz očiju i nosa, rede izmetom.

Obolele životinje u lovištu su slabe kondicije, imaju proliv, javlja se iscedak iz nosa, osip po koži sa izumiranjem kože na ušima i repu, ne reaguju na približavanje čoveka ili psa i većinom leže.

Glavne promene su u debelom crevu, u vidu ograničenih i jasno vidljivih izumrlih ognjišta, koja su okrugla, slična dugmadima.

U borbi protiv svinjske kuge u divljih svinja, primenjuje se odstrel bolesnih i sumnjivih životinja a preporučuje se i totalan sanitarni odstrel koji se izvodi pod posebnim uslovima.

39. Šta znate o trihinelozu ?

Trihineloz je parazitaro oboljenje svinja, mesojeda i čoveka. Larveni oblik parazita nalazi se u skeletnim mišićima, naročito u dijafragmi, međurebarnim mišićima, jeziku, mišićima grkljana, očiju i dr. a ako je u pitanju jaka invazija u svim poprečnoprugastim mišićima.

Od trihineloze najčešće oboljevaju divlje svinje, pa je moguće da se njihovim mesom zaraze i ljudi kada ga jedu nedovoljno kuvano, sušeno i dimljeno /kobasice najčešće/.

Divlje svinje se inficiraju najčešće proždiranjem leševa životinja koje su nosioci trihinela /pacov, lisica/.

Meso divljih svinja se obavezno mora pregledati pre upotrebe /trihinoskopija/, a na pregled se nosi koren dijafragme.

40. Šta znate o infektivnom slepilu divokoza ?

Infektivno slepilo divokoza je oboljenje koje često dovodi do slepila. Bolest u divokoza počinje suženjem i zapaljenjem konjuktiva, u daljem toku dolazi do zamućenja rožnjače i po pravilu su zahvaćena oba oka. U daljem toku bolesti često se pojavljuje gnojni proces koji se širi na kompletno tkivo oka kao i na okolna tkiva. Najveći broj obolelih grla, usled smanjenja vida, odnosno slepila, strada.

41. Šta je to ehinokokoza ?

Ehinokokoza je parazitsko oboljenje domaćih životinja /ovce, koze, goveda, svinje/, kao i divljih papkara, prouzrokovano larvenim oblikom pantljičare pasa. Od ove bolesti može da oboli i čovek. Pomenuti larveni oblik u vidu ciste najčešće se nalazi u jetri i plućima a ređe i u mišićima. Kad pas pojede cistu, razvija se u tankom crevu pantljičara, a prelazni domaćini /pomenute vrste domaćih i divljih životinja, kao i čovek/ progutaju jaja ove pantljičare te u daljem procesu razvojni oblici probijaju zid creva, raznose se po organizmu, a najveći broj se zadržava u jetri i plućima gde se razvijaju ehinokokusne ciste.

BOLESTI PASA

42. Šta znate o leptospirozi pasa ?

Leptospiroza je infektivno oboljenje životinja i čoveka prouzrokovano prodiranjem leptospira u krv.

Kod pasa se prenosi putem uzimanja uprljanih predmeta, hrane i vode, lizanja genitalija, kupanja u stajaćoj vodi.

Češće oboljevaju mužjaci i mlađi psi su mnogo osetljiviji u odnosu na starije. Ovo oboljenje se češće sreće u gradovima gde je veća populacija pasa.

Životinja se inficira preko aparata za varenje i preko genitalnog sistema. Izvor infekcije je mokraća inficiranog psa, preko koje se izlučuju leptospire. Inkubacija traje od 5-10 dana a klinička slika može biti različita. Oboljenje se može javiti u četiri oblika. Prvi oblik karakteriše visoka temperatura, uporno ležanje i totalna neješnost. Javlja se zapaljenje bubrega, mokraća je promenjena, prisutno je povraćanje i proliv i pas ukočeno hoda. Organizam teško dehidrira. Ovaj oblik bolesti traje od 6-10 dana a smrtnost je visoka, 75-90%.

Drugi oblik karakteriše visoka temperatura i žutica. Pri palpaciji jetre i bubrega životinja se opire i cvili. Javlja se apatija, povraćanje i proliv sa znacima dehidracije organizma. Mokraća je smeđozelene boje.

Treći oblik karakterišu povraćanje, naglo mršavljenje, intenzivan i krvav proliv, jaka dehidracija organizma, te grč tankog creva što izaziva nemir životinje. Primećuje se i žutica. Često se javlja kolaps sa veoma nepovoljnom prognozom. Četvrti oblik karakteriše povećana žeđ, neraspoloženje, tačkasta krvarenja na sluznicama nosa, rektuma, vagine, prepucijuma, ili na koži. U daljem toku se javlja izrazita mršavost, cerebralni poremećaji sa grčevitim kontrakcijama mišića.

U cilju sprečavanja oboljenja, pribegava se vakcinaciji u dobi od 7-9 nedelja koja se ponavlja nakon 2-4 nedelje, a kasnije se sprovodi svake godine.

43. Šta je to štenecak ?

Štenecak je virusno, veoma rašireno i teško oboljenje pasa. Pas se može inficirati u svakoj starosnoj dobi, ali najčešće oboljevaju psi od 3-6, odnosno 12 meseci.

Inficirane i obolele životinje izlučuju virus preko nosnog i očnog iscedka, kao i putem pljuvačke i mokraće. Virus ulazi u organizam preko sluzokože gornjih vazdušnih puteva i digestivnog aparata, umnožava se i širi u ostale delove organizma. Obično se javlja i sekundarna bakterijska infekcija.

Slezina je uvećana, krajnici upaljeni, takođe i sluzokoža gornjih disajnih puteva, prisutna su tačkasta krvavljenja u plućima, srčanom mišiću i dr. Kod sekundarne bakterijske infekcije javljaju se gnojni procesi u plućima, gornjim vazdušnim putevima i konjuktivama. U crevima je izrazito zapaljenje sluzokože.

44. Koji stadijumi bolesti se javljaju kod štenecaka i šta se preduzima u cilju sprečavanja oboljenja ?

U virusnom stadijumu bolesti skoro da se i ne zapažaju kliničke promene. Inkubacija iznosi 3-7 dana. Nakon toga se javlja visoka temperatura, apatija, pas odbija hranu, ne reaguje na uobičajeni poziv, zavlaci se u ćošak i povremeno cvili. Javlja se iscedak iz nosa, konjunktive su zažarene sa prisutnim iscedkom. Životinja povraća i ima proliv. Javlja se i kašalj.

Bolesti divljači i lovačkih pasa

U sekundarnom stadijumu je prisutno sekundarno delovanje bakterija. Javlja se visoka temperatura sa komplikacijama u zavisnosti od toga koji su organi ili organski sistemi zahvaćeni /respiratorni, kardiovaskularni, gastrointestinalni, koža/.

Nervni stadijum karakterišu teške psihičke promene: uplašenost, nepoverenje prema vodiču, ponekad i agresivnost, životinje ciče, zavlache se u čošak i javlja se jaka depresija. Javljaju se i grčevite kontrakcije-tikovi-žvakaće muskulature sa cvokotanjem zuba, trzaji usana, nevoljno zatvaranje očnih kapaka. Može se javiti valjanje i obrtanje, paralize, gubitak čulnih opažanja. Gluvoća, slepilo i gubitak čula mirisa se javljaju kao posledica promena centralnog nervnog sistema.

Bolest protiče veoma različito. životinja može da uginu za 2-4 dana, a u zavisnosti od komplikacija bolest može da traje i 2-3 nedelje. U velikom procentu ishod bolesti je nepovoljan. Ukoliko životinja i preboli, ostaju često neizlečive posledice. Smrtnost se kreće od 30-80%.

U cilju sprečavanja oboljenja, najefikasnija je vakcinacija protiv štenećaka, zaraznog zapaljenja jetre i leptospiroze. Prvo cepljenje se vrši posle 10-12 nedelja starosti a ponovno posle 4-5 nedelja. Odraslog psa treba ponovo vakcinisati posle jedne do dve godine.

45. Šta znate o zaraznom zapaljenju jetre pasa ?

Zarazno zapaljenje jetre je akutna virusna bolest pasa ali napada i lisice. Prenosjenje infekcije sa psa na lisicu i obrnuto je moguće. Na ovaj virus su naročito osetljivi psi i lisice u starosti od 2-4 meseca, ali i stariji.

Infekcija se odvija uglavnom preko digestivnog aparata. U početnom stadijumu bolesti virus se nalazi u krvi a izlučuje se sekretima i ekskretima. Kod obolelog psa, uočljivi su poremećaji opšteg stanja, a manifestuju se kroz usiljene pokrete, paralizu ekstremiteta, zamućenje rožnjače, krvavljenja u prednjoj očnoj komori i koma.

Nakon inkubacije od 4-9 dana javlja se visoka temperatura, apatija, povraćanje, konjuktivitis, upala krajnika, povećanje limfnih čvorova gornje i donje vilice, česta je pojava proliva. Javlja se teška anemija. Mogu se javiti iznenadna uginuća štenadi. Akutni tok kod starijih pasa traje od 2-7 dana. Smrtnost iznosi od 25-40%.

U sprečavanju bolesti primenjuje se vakcinacija, vakcinom šireg spektra dejstva /protiv štenećaka, leptospiroze i hepatitisa/.

46. Šta karakteriše herpesvirus-canis infekciju okoćene štenadi ?

Infekcija herpesvirus-canis okoćene štenadi dovodi pretežno do uginuća čitavog okota. Na ovaj virus spontano je osetljiv samo pas. Osetljivost opada što je životinja starija.

Virus se prenosi kontaktom sa obolelom ili latentno inficiranom životinjom preko organa za disanje i organa za varenje, preko genitalne sluznice i transplacentarno. Rekonvalescenti su dugo vremena kliconoše i izlučivači virusa.

Obolela štenad odbija da sisa, povraća, cvili, ispoljava moždane poremećaje pokretima ekstremiteta kao da veslaju, zabacuju glave i za 5-10 dana nastupa smrt.

47. Šta je to infektivni hemoragični enteritis pasa ?

Infektivni hemoragični enteritis pasa je virusno oboljenje čijoj pojavi pogoduju različiti stresni faktori / promene hrane, trovanja, razne bakterije, paraziti i dr/. Na uzročnika su naročito osetljive mlađe jedinke.

Kod štenadi od nekoliko dana javlja se i oštećenje srčanog mišića. Kod pasa od 3 do 12 meseci virus izaziva uglavnom crevni oblik, dok kod štenadi od nekoliko dana dolazi do ozbiljnih kardiovaskularnih poremećaja i gubitka celog okota zbog postojećeg zapaljenja srčanog mišića.

Opšte stanje organizma je znatno poremećeno. Telesna temperatura je povišena ali ne uvek, životinja je apatična, ne uzima hranu, iznenadno i uporno povraća. Najmarkantniji znak je proliv, u početku vodenasto-sluzav a ubrzo i krvav. Uporan proliv i povraćanje dovode do dehidracije organizma, poremećen je kardiovaskularni sistem. Puls je slab i ubrzan, disanje je otežano i ubrzano.

U sprečavanju oboljenja koristi se zaštitno cepljenje i to prvo cepljenje posle 6 nedelja života u dva puta. Razmak je od 2 do 4 nedelje. Ponovno cepljenje je posle 6 ili 12 meseci.

48. Šta karakteriše Aujeskijevu bolest pasa?

Aujeskijeva bolest je virusna infekcija gde se psi inficiraju uzimanjem kontaminiranih svežih iznutrica. Glavne kliconoše su pacovi, koji zagađuju hranu i vodu, ali i pri hvatanju od strane pasa mogu preko usta inficirati životinju.

Bolesti divljači i lovačkih pasa

Bolest se ogleda u prekidu kontinuiteta kože na mestu koje je životinja češala ili grizla usled svraba kao i zapaljive promene u određenom delu centralnog nervnog sistema.

Inkubacija najčešće traje 3-6 dana, a najviše 10. Bolest počinje malaksalošću, odbijanjem uzimanja hrane, indiferentnošću prema spoljnoj sredini. Pas izgleda zamoren i plašljiv. Na mestu ulaska virusa u organizam javlja se jak svrab a uskoro dolazi do paralize akta gutanja.

Mesto koje svrbi životinja uporno liže, češe, glode dok se ne stvori duboka i velika rana. Pogled je uplašen, zenice nejednako raširene, životinja grize predmete koji su joj u blizini, skače uza zid, teško guta, javlja se jaka salivacija i teško disanje. Slina ne sadrži virus. Povećan je prohtev za vodom. Bolest traje obično 18-36 časova.

Specifično lečenje ne postoji i bolest završava letalno /smrt/. U sprečavanju oboljenja, treba voditi računa, da se psi ne hrane svežim kontaminiranim iznutricama, naročito svinjskim.

49. Šta znate o besnilu pasa ?

Besnilo je akutno virusno oboljenje domaćih i divljih životinja i čoveka /zoonoza/ koje se prenosi ujedom besne životinje, preko virulentne sline.

Od mesta ujeda virus putuje do kičmene moždine i mozga pa se opet kreće do periferije. Inkubacija je veoma promenljiva a prosečno kod mesojeda iznosi 15-60 dana.

50. Koji tip besnila se najčešće javlja kod pasda ?

Kod pasa se javlja furiozni tip besnila, koji u razvoju ima tri stadijuma.

U stadijumu bezvoljnosti pas je ćutljiv. Postaje zlovoljan, skriva se po tamnim mestima, ne odaziva se i postaje nepoverljiv. No, pas može biti i uznemiren, vrti se oko sebe, laje, škljoca zubima, postaje razdražljiv, hvata strane predmete, ne podnosi strane osobe ni pse. Psi zbog svraba ližu mesto gde je virus ušao u organizam, kidaju delove tkiva nekad do samih kostiju.

Apetit ne postoji, dok je sklonost za uzimanje stranih predmeta velika. Pas teško guta, jako slini, otežano defecira i urinira.

Bolesti divljači i lovačkih pasa

U stadijumu razdražljivosti, navedeni simptomi iz prethodnog stadijuma dostižu vrhunac. Besna životinja liže zemlju, veoma agresivno kida tvrde predmete i guta ih. Pas beži od kuće i na putu napada sve na šta naiđe / druge pse i životinje pa i čoveka /. Lavež postaje promukao praćen otegnutim zavijanjem. Ovaj stadijum traje od 2-4 dana.

Stadijum paralize se javlja 3-4 dana od početka bolesti. Životinja pada u depresiju, donja vilica je obešena, jezik visi iz usne duplje, akt gutanja je onemogućen, jako slinjenje, javljaju se znaci pareze ili paralize, životinja se zanosí zadnjim krajem, mršavi i nastupa smrt.

Tiho besnilo može biti veoma raznoliko po stepenu izraženosti pojedinih stadijuma. Često paraliza nastupa odmah. Za 3-5 dana životinja uquine. Ponekad izostaju znaci paralize ždrela a otežan akt gutanja javlja se na nekoliko sati pred uginuće.

U sprečavanju oboljenja, sprovodi se obavezno cepljenje protiv besnika, svake godine, smanjenje broja pasa i mačaka lualica, divljih mesojeda i dr.

51. Šta znate o piroplazmozi pasa ?

Piroplazmoza je parazitaro oboljenje pasa koje prenosi krpelj, ali i drugi insekti koji sišu krv. Oboljenje se javlja pojedinačno, bez obzira na uzrast i dob životinje, s jeseni i proleća.

Parazit napada crvena krvna zrnca, razara ih, što dovodi do anemije.

Kliničku sliku karakteriše progresivna anemija, mokraća je od crvene do prljavozelene boje, prisutna je žutica. Opšte stanje je znatno poremećeno. Javlja se groznica, apatija, diskretni cerebralni poremećaji. Ova bolest može preći iz akutnog u hroničan tok a psi koji prebole stiču doživotni imunitet.

52. Šta je to lajšmanioza?

To je parazitsko oboljenje, koje se može javiti u dva oblika, kao lajšmanioza kože i lajšmanioza unutrašnjih organa /viscelarna/. Prenosioci su komarci i krpelji. Pored pasa osetljivi su pacovi, miševi, hrčci.

Inkubacija može da traje nedeljama i mesecima. Kod kožnog oblika naročito su osetljiva štenad od 3-5 meseci.

Javlja se povišena telesna temperatura, ekcem na nogama, leđima i repu, jak svrab po celom telu, ispadanje dlake, neprijatan miris kože. Uz pojavu proliva životinja naglo mršavi i javlja se dehidracija organizma. Bolest

Bolesti divljači i lovačkih pasa

traje od nekoliko sati do 30 dana. Kod unutrašnje lajšmanioze, tok bolesti traje i do tri meseca.

8. PRVA POMOĆ U LOVU

1. Koji su razlozi nastanka povređivanja u lovu ?

Kao i kod obavljanja bilo kojih drugih životnih aktivnosti, i prilikom lova može doći do nastajanja različitih povreda, koje imaju iste karakteristike kao i povrede nastale u drugim okolnostima, uz mogućnost povređivanja vatrenim oružjem i nastajanjem povreda koje nanose divlje životinje.

Do povređivanja u lovu gotovo uvek dolazi nepažnjom /svojom ili ostalih lovaca/ ili nepoštovanjem osnovnih principa kojih se treba držati prilikom prilaženja ranjenoj i zdravoj divljači.

2. Koje su moguće povrede u lovu ?

U lovu, najčešće dolazi do sledećih povreda:

- 1/ mehaničkih /nastaju dejstvom sile/;
- 2/ termičkih /dejstvom niskih i visokih temperatura/;
- 3/ izazvanih električnom strujom ili gromom;
- 4/ izazvanih ujedima zmija ili insekata.

Najčešće dolazi do mehaničkih povreda tela, a mogu nastati i povrede glave, grudnog koša, trbuha i kičmenog stuba.

Ukoliko dođe do povređivanja, povređenom treba ukazati pomoć na licu mesta, a ukoliko je potrebno, transportovati ga u najbližu zdravstvenu ustanovu.

3. Šta je prva pomoć ?

Prva pomoć je skup mera i postupaka koje se povređenom čoveku ukazuju na mestu nastanka povrede, i pre stizanja u zdravstvenu ustanovu, sa ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja.

4. Šta je najvažnije kod pružanja prve pomoći ?

Najvažnije je očuvanje osnovnih životnih funkcija - disanja i srčanog rada; zaustavljanje krvarenja, a potom stavljanje zavoja na ranu i imobilizacija preloma.

5. Šta uraditi pri poremećaju, odnosno, prestanku disanja ?

Prva pomoć u lovu

- 1/ što hitnije osloboditi disajne puteve /usta, nos, ždrello, dušnik/, ukoliko u njima ima stranog sadržaja, i ukloniti sve što steže vrat i grudni koš;
- 2/ primeniti veštačko disanje jednom od poznatih metoda /usta na usta, usta na nos, ili pomoću ruku spasioca/

6. Kako se primenjuje veštačko disanje “usta na usta” ?

Povređenog postaviti na leđa, glavu zabaciti unazad radi pravilnog usmeravanja vazduha, jednom rukom zatvoriti nozdre, a drugom otvoriti usta i fiksirati jezik, potom iz svojih usta uduvati vazduh posle punog udaha. Izdisaj se vrši spontano zbog elastičnosti grudnog koša.

Ako postoji povreda usta, po istom principu vazduh se uduvava kroz nos, s tim što usta moraju biti zatvorena a jezik fiksiran. Postupak se ponavlja

15-16 puta u minutu.

7. Kako se primenjuje veštačko disanje pomoću ruku spasioca ?

Povređenog je potrebno postaviti na stomak, sa rukama savijenim u laktovima i šakama postavljenim ispod lica. Osoba koja pruža pomoć klekne iznad glave povređenog i pritisne mu grudni koš da istisne vazduh iz pluća, potom ga uhvati za laktove i podigne ih uvis toliko da malo odigne grudni koš, što omogućuje ulazanje vazduha u pluća. Izdisaj se vrši kao i pri započinjanju davanja veštačkog disanja, pritiskom na grudni koš.

Ova metoda nije pogodna ako postoje povrede grudnog koša ili prelomi ruku.

Veštačko disanje treba započeti **samo** ukoliko povređeni uopšte ne

diše i provoditi ga do uspostavljanja disanja.

8. Kada i na koji način se provodi masaža srca ?

Masaža srca se provodi ukoliko dođe do prestanka srčanog rada, a znaci prestanka su:

- 1/ nečujnost srčanog rada /sluša se sa leve strane grudnog koša/;
- 2/ nedostatak pulsa.

Masaža srca izvodi se tako što se jedna ruka stavi na grudnu kost a drugom se izvrši pritisak preko položene ruke, potom se pritisak popusti. Radnja se ponavlja oko 60 puta u minutu. Jačinu pritiska treba prilagoditi konstituciji povređenog, da ne bude ni preslaba ni prejaka.

Ako se registruje postojanje i najblažeg disanja i srčanog rada treba prestati sa veštačkim disanjem i masažom srca, povređenog postaviti u bočni položaj i transportovati ga u najbližu zdravstvenu ustanovu. Usput kontrolisati

postojanje disanja i srčanog rada.

9. Koje su vrste krvarenja usled povreda ?

Krvarenje može biti vidljivo - spoljašnje, ili nevidljivo, u unutrašnjim organima. Svako krvarenje bi trebalo što pre zaustaviti, jer veći gubitak krvi

Prva pomoć u lovu

dovodi do smrti. Spoljnje krvarenje je lako vidljivo i nije ga teško ustanoviti. Postoje venska i arterijska krvarenja.

Kod venskog krvarenja, krv se jednolično izliva iz rane, dok kod povreda arterija krv ističe u mlazu koji se povremeno prekida u skladu sa srčanim radom.

Kod povrede većih krvnih sudova čovek može potpuno iskrvariti za manje od tri minuta, pa krvarenje treba što hitnije zaustaviti.

Unutrašnje krvarenje može se zaustaviti samo hirurškim putem, pa osobu sa takvim povredama treba što hitnije prebaciti u zdravstvenu ustanovu.

Kod krvarenja, čovek je malaksao, ima osećaj mučnine, vrtoglavice, zujanja u ušima, magljenja pred očima, i oseća žeđ. Objektivno je bleđ, orošen hladnim i lepljivim znojem, ubrzanog i slabog pulsa.

10. Kako se zaustavlja krvarenje ?

- pritiskom prsta na povređeni krvni sud;
- stavljanjem kompresivnog zavoja;
- stavljanjem kompresivne poveske iznad povrede.

Pritiskom prsta, krvarenje može zaustaviti i sam povređeni, ili onaj ko ukazuje prvu pomoć, do stavljanja zavoja ili poveske, ili, ako je krvarenje na mestu gde se poveska ili zavoj ne mogu staviti. Pritisak prsta vrši se na mestima gde su krvni sudovi najbliži površini i gde se mogu pritisnuti uz kost.

Kompresivnu povesku treba staviti iznad mesta povrede i pritegnuti je toliko da krvarenje prestane. Povesku treba nakratko popuštati, posle 90 minuta od momenta stavljanja da ne bi došlo do izumiranja tkiva ispod mesta na kome je poveska stavljena zbog prekida krvotoka, ukoliko povređenog za to vreme ne dopremimo u zdravstvenu ustanovu.

11. Kako u lovu nastaju povrede glave ?

Prva pomoć u lovu

Povrede glave u lovu nastaju pri padu, udarcu u drvo ili granu, ili povredom zrnima sačme pri neopreznom pucanju.

Kod povreda mekih delova glave uvek je jako izraženo krvarenje i pri najmanjim povredama, pa ga treba zaustaviti.

Kod težih povreda glave, gde dolazi i do preloma kostiju glave, ili povreda mozga, dolazi do gubitka svesti, a česti su i poremećaji disanja i srčanog rada. Ove povrede su izuzetno teške i opasne po život.

Povređenu osobu treba postaviti u bočni ležeći položaj i transportovati je u najbližu zdravstvenu ustanovu. Ukoliko postoji poremećaj disanja ili srčanog rada, treba ih rešavati kao što je ranije navedeno.

12. Kako u lovu nastaju povrede oka ?

U lovu, povrede oka najčešće nastaju udarom grane, ili sačmenim zrnim. Svaka povreda koja dovodi do oštećenja očne jabučice veoma je ozbiljna i sem stavljanja zavoja na povređeno oko ne treba preduzimati nikakve druge radnje. Povređenog je potrebno što hitnije odvesti lekaru.

Kod upadanja sitnijeg stranog tela u oko treba prvo zažmuriti, i jedno vreme oko držati zatvorenim. Strano telo izaziva lučenje suza a izlučene suze često 'isperu' strano telo. Ako to ne uspe, treba pokušati odstranjivanje tela prevrtanjem kapka i uklanjanjem pomoću maramice ili lučno savijenog papira.

13. Kako u lovu nastaju povrede grudnog koša ?

Povrede grudnog koša nastaju prilikom jačeg udarca, kod pada ili povredom iz vatrenog oružja. Povrede grudnog koša mogu biti zatvorene i otvorene.

Zatvorene mogu biti samo uboji, a mogu dovesti i do preloma rebara. Prelomljena rebra mogu dovesti do oštećenja plućnog tkiva i pojave vazduha ispod kože.

Prva pomoć u lovu

Kod preloma rebra može se staviti kružni zavoj oko grudnog koša, koji se lako stegne, što dovodi do umajenja tegoba. Ako imamo neko od sredstava za smanjenje bolova, treba ga dati povređenom.

Otvorene povrede grudnog koša uvek su izuzetno teške i opasne po život, pa ih je potrebno što hitnije previti zavojem preko koga treba staviti nešto nepropusno /plastičnu kesu i sl./ a povređenog što hitnije transportovati u zdravstvenu ustanovu u polusedećem položaju

14. Kakve mogu biti povrede trbuha ?

Povrede trbuha mogu biti zatvorene i otvorene.

Lakše povrede trbuha mogu dovesti do kratkotrajnog gubitka daha i obično ne zahtevaju lekarsku pomoć.

Teže povrede mogu dovesti do oštećenja svih unutrašnjih organa, težeg krvarenja, pa i smrti, i povređenog bi trebalo što pre transportovati u zdravstvenu ustanovu.

Otvorene povrede trbuha uvek su veoma teške, zahtevaju hitnu hiruršku obradu pa povređenog treba što hitnije transportovati do lekara.

Povređenom se ne sme davati bilo šta da jede i pije.

15. Kako u lovu nastaju povrede kičmenog stuba ?

Povrede kičmenog stuba u lovu mogu nastati padom sa visine /čeke, drveta, na neravnom terenu/ i dejstvom oružja pri neopretnom rukovanju.

Povrede kičmenog stuba uvek su ozbiljne jer mogu dovesti do povrede kičmene moždine i time do oduzetosti dela tela koji se nalazi ispod povređenog mesta.

Ukoliko dođe do povrede vratnog stuba i povrede kičmene moždine, nastaje kompletna oduzetost, a niže povrede dovode do oduzetosti nogu.

Kod povrede kičmenog stuba povređeni oseća oštar bol na mestu povrede, može postojati trenutna nemogućnost pokretanja ili oduzetost, ukoliko je došlo do povređivanja kičmene moždine.

Prelomi kičmenih pršljenova koji nisu doveli do povrede kičmene moždine leče se uspešno, dok povrede kičmene moždine ostavljaju trajni invaliditet a mogu dovesti i do smrti.

Kod povrede kičmenog stuba vrlo je važno da se povređenom pravilno pruži prva pomoć, jer nepravilno pružanje prve pomoći može relativno bezopasan prelom pretvoriti u vrlo opasnu povredu koja je praćena oduzetošću.

Prva pomoć u lovu

Povređeni pri pružanju prve pomoći ne sme nipošto biti pomeran tako da pritom dođe do savijanja kičmenog stuba, jer polomljeni pršljen tada može dovesti do presecanja kičmene moždine /nikako se ne sme podići tako što će biti uhvaćen za ruke i noge/.

Povređenu osobu bi trebalo da prenose najmanje tri ili četiri čoveka, pazeći da ne dođe do savijanja kičmenog stuba.

Najbolje je za prenos koristiti daske, vrata, ili nešto slično, s tim da se pod vratni i slabinski deo ubaci neki podupirač /košulja, xemper, i sl./. Povređenog je bolje ne pomerati s mesta dok se ne dovede odgovarajuća pomoć, nego ga nepravilno nositi.

16. Kako u lovu dolazi do preloma kostiju ?

Sve kosti mogu biti povređene ukoliko sila koja na njih deluje bude jača od njihove izdržljivosti. Znaci preloma kostiju su: deformitet na mestu preloma, bol, nenormalna pokretljivost.

Prelomi mogu biti zatvoreni i otvoreni. Kod zatvorenih preloma nije oštećena koža i ti prelomi su lakši, a kod otvorenih, okrajci kostiju probijaju potkožno tkivo i kožu, i vidljivi su, ili se po probijanju kože mogu sami vratiti pod kožu, ali u visini preloma postoji rana na koži.

Kod pružanja prve pomoći svaki prelom treba imobilisati. Otvorene prelome bi trebalo zaviti čistim zavojem, a potom izvršiti imobilizaciju.

Prelomljene delove kosti ne treba gurati pod kožu niti prstima vaditi strana tela iz rane. Ukoliko postoji krvarenje, treba ga zaustaviti.

Prelomi se imobilišu da bi se sprečilo dalje pomeranje polomljenih kostiju, što može dovesti do daljeg oštećenja okolnog tkiva, kao i zbog smanjenja bola.

Kod imobilizacije preloma na rukama i nogama trebalo bi uvek nastojati da se imobilišu dva susedna zgloba.

Imobilizacija se može uraditi mnogim priručnim sredstvima: ravnim komadima drveta ili daščicama, korom drveta, šipkom za čišćenje puške, a u krajnjem slučaju i ispražnjenom puškom.

Prelomi noge mogu se imobilisati i privijanjem jedne noge uz drugu. Kod preloma ruke, sem navedenih materijala, odlično će poslužiti i trougla marama ili komad platna.

Kod prenošenja povređene osobe, pre stavljanja imobilizacije, poželjno je onemogućiti pomeranje na mestu preloma tako što se pridržavaju dva susedna zgloba. Gornji zglob može pridržavati i povređeni, a donji onaj ko pruža prvu pomoć.

17. Koje vrste povreda zglobova postoje ?

Sem što u predelu svih zglobova može doći do preloma kostiju, može doći do uganuća kao lakše, i iščašenja zgloba kao teže povrede.

Uganuća zgloba su lakše povrede i obično ne zahtevaju nikakav lekarski tretman, a teža uganuća koja dovode do otoka zgloba treba imobilisati kao prelom, i zahtevaju lekarski tretman.

Iščašenja nastaju delovanjem jače sile na zglob, mogu biti povređeni svi zglobovi, a najčešće rame i lakat, kao i skočni zglob, kod koga pri iščašenju uvek dolazi i do pratećih preloma. Povređeni zglob je otečen i bolan, i van funkcije. Potrebno je staviti imobilizaciju, ne treba pokušavati 'nameštanje' jer nestručan postupak može dovesti do težih oštećenja.

18. Na koji način nastaju opekotine ?

Opekotine nastaju dejstvom visoke temperature, elektrilčne struje ili hemijskih sredstava. Postoje četiri stepena opekotina.

Kod prvog je prisutno samo crvenilo kože, i ne zahteva nikakvu pomoć.

Kod ostalih postoje teža oštećenja kože i potkožnog tkiva i zahteva lekarsku pomoć.

Opečene površine ne treba prati niti dirati prstima, poželjno je da budu previjene čistim zavojem a ukoliko pri ruci imamo sredstva protiv bolova treba ih dati povređenom.

Opekotine nastale električnom strujom tretiraju se isto.

Hemijske povrede su izuzetno retke, ako nastanu, treba ih što više isprati čistom vodom, previti, i javiti se u zdravstvenu ustanovu.

19. Kako nastaju promrzline ?

Promrzline nastaju izlaganjem niskim temperaturama, naročito pri povećanoj vlažnosti /snežna mećava, upadanje u vodu, i sl/. Tom prilikom najčešće stradaju periferni delovi tela /prsti, nos, uši/.

Ukoliko dođe do promrzlina, povređeno mesto treba dobro oprati mlakom vodom, potom ga staviti u mlaku vodu, povređenog utopiti i dati mu da pije tople napitke. Dozvoljena je i upotreba alkohola.

Smrzotine se sprečavaju upotrebom odgovarajuće odeće i obuće, koja mora biti komotna, topla, i vodootporna. Alkoholne napitke po hladnom vremenu treba izbegavati, jer, iako daju osećaj toplote jer dovode do proširenja krvnih sudova, oni time uzrokuju i brže gubljenje telesne toplote i time lakše smrzavanje.

20. Koje povrede mogu nastati ujedima divljih životinja, zmija i insekata ?

Životinje mogu povrediti lovca, i to se događa najčešće kada se nepravilno postupa sa ranjenim životinjama /divlja svinja/, mada i svaka druga životinja, pa čak i zec i fazan, mogu naneti povrede lovcu ukoliko nepravilno postupa s njima /povrede noktima zeca ili mamuzom fazana/. Može se dogoditi da i zdrava životinja povredi lovca /divlja krmača ili mečka pri odbrani mladunčadi/, a može doći i do ujedanja od besne životinje.

Sve povrede koje su nanele životinje imaju karakteristike ostalih povreda i tako ih treba i zbrinjavati.

Posebnu težinu nose ujedi /mogućnosti postojanja besnila kod životinje/. Takve rane treba što pre i što obilnije isprati vodom ili alkoholom i što hitnije se javiti lekaru koji će, ukoliko se dokaže prisustvo besnila kod životinje, povređenom odmah dati vakcinu, koja je jedini lek, jer ukoliko dođe do razvoja besnila kod čoveka, bolest je neizlečiva.

U lovu može doći i do ujeda zmija otrovnica /šarka i poskok/, što nisu klasične povrede, ali zbog mogućnosti da dovedu do smrti čoveka, treba ih što hitnije zbrinjavati. Jedini lek je primanje odgovarajućeg seruma, a do momenta primanja seruma potrebno je staviti komresivni povez iznad mesta ujeda kao kod zaustavljanja krvarenja. Povređenog je potrebno nositi, poželjno je da se što manje samostalno kreće. Bilo bi dobro da lovci na terenima gde ima više zmija otrovnica nose serum sa sobom. Serum je osetljiv na toplotu i potrebno ga je držati u priručnom frižideru i slično.

Što se tiče ujeda krpelja, spominjemo ih zbog mogućnosti pojave ozbiljnih oboljenja ukoliko lovca ujede zaraženi krpelj. Krpelja, koji se

Prva pomoć u lovu

zakačio za telo lovca, treba što pre ukloniti. Najsigurnije je zatražiti lekarsku pomoć, kako ne bi došlo do ozbiljnih komplikacija.

www.lovacki-savez-srbije.com

9. SPISAK ISPITNIH PITANJA

1. ZAKONSKI I OSTALI PROPISI IZ OBLASTI LOVSTVA

1. Kako Zakon o lovstvu definiše divljač ?
2. Šta prema Zakonu o lovstvu znače pojmovi zaštite i gajenja divljači ?
3. Šta se prema Zakonu o lovstvu smatra lovištem ?
4. Kako Zakon o lovstvu definiše ograđeno lovište ?
5. Šta predstavlja rezervat lovišta /definicija, površina, status divljači u rezervatu, period na koji se ustanovljava/ ?
6. Kako se prema Zakonu o lovstvu deli divljač u pogledu režima zaštite ?
7. Koje su najvažnije vrste divljači u trajnom režimu zaštite ?
8. Koje su najvažnije vrste divljači, zaštićene lovostajem ?
9. Koje su najvažnije vrste divljači van režima zaštite ?
10. Kojim se aktom utvrđuje trajanje lovostaja za pojedine vrste divljači ?
11. Kako je Zakon o lovstvu regulisao hvatanje divljači ?
12. Da li je dozvoljeno trovanje divljači ?
13. Da li se može vršiti odstrel pasa i mačaka, koji se bez kontrole kreću u lovištu
14. Da li je dozvoljeno kretanje lovištem sa oružjem ?
15. Ko ustanovljava lovište ?
16. Šta se ne smatra lovištem ?
17. Kome se lovište može dati na gazdovanje ?
18. Na koje vreme se lovište daje na gazdovanje i može li se lovište ili njegov deo ustupiti drugome ?
19. Na koji način se lovište daje na gazdovanje ?
20. Koje osnovne uslove, prema Zakonu o lovstvu, mora ispunjavati korisnik lovišta za dobijanje lovišta na gazdovanje ?
21. Ko je dužan da izvrši obeležavanje granica lovišta i rezervata u lovištu ?
22. Šta sve, prema Zakonu o lovstvu, obuhvata gazdovanje lovištem ?
23. Koja dokumenta lovac treba da poseduje pri odlasku u lov ?
24. Na kojim površinama je zabranjen lov divljači ?
25. Kojim aktima je regulisano sticanje prava na lov za tekuću lovnu godinu ?
26. Pod kojim uslovima je dozvoljeno korišćenje pasa u lovu ?
27. Koji akt reguliše organizaciju lova na divljač ?
28. Ko i kako izdaje dozvolu za lov ?
29. Kako je regulisano plaćanje naknade za ulovljenu divljač ?
30. U kojim slučajevima i načinima je zabranjeno loviti lovostajem zaštićenu divljač ?
31. Koji kalibri za olučene cevi su Zakonom o lovstvu propisani za lov pojedinih vrsta divljači ?

Spisak ispitnih pitanja

32. Koliki je Zakonom o lovstvu, dozvoljen broj metaka u puškama sa glatkim cevima ?
33. Pod kojim uslovima se može izneti ulovljena divljač i njeni delovi iz lovišta ?
34. Šta se smatra trofejima divljači u smislu Zakona o lovstvu ?
35. Ko može vršiti ocenu trofeja ulovljene divljači ?
36. Ko je odgovoran za štetu koju lovci prilikom lova pričinu vlasnicima i korisnicima zemljišta ?
37. Čime je regulisan sanitarni odstrel u lovištu ?
38. Ko izdaje dozvolu za lov divljih svinja ?
39. Kako je regulisana obuka pasa u lovištu ?
40. Čime se dokazuje članstvo u lovačkom udruženju ?
41. Da li su nekim aktom regulisana mesta polaska u lov i povratka iz lova ?
42. Koji je osnovni akt lovačkog udruženja i kako se on donosi ?
43. Kojim aktom je regulisano donošenje odluka na skupštini lovačkog udruženja ?
44. Pored Zakona o lovstvu, kojim aktima je regulisano polaganje lovačkog ispita ?
45. Koja su ovlašćenja i dužnosti lovočuvara, prema Zakonu o lovstvu.
46. Koja akta, na osnovu ovlašćenja iz Zakona o lovstvu, donosi korisnik lovišta.

2. RASPROSTRANJENJE I BIOLOGIJA DIVLJAČI

/SISARI/

PAPKARI

1. Koje su osnovne karakteristike sisara ?
2. Koja su najbolja jelenska staništa u Evropi i kod nas ?
3. U kom rasponu se kreću mase kod jelenske divljači i od čega zavise ?
4. Na čemu se zasniva polna različitost /dimorfizam/ kod jelenske divljači ?
5. Šta je rogovlje i navesti imena pojedinih parožaka ?
6. Od čega zavise veličina i izgled rogovlja /boja, broj parožaka.../ i u kom periodu godine ih jelen odbacuje ?
7. Koje su glavne morfološke karakteristike jelenske divljači ?
8. Koja su čula kod jelena dobro a koja slabije razvijena ?
9. Kada jelenska divljač dostiže polnu zrelost ?
10. Kada je sezona parenja jelenske divljači i šta je za nju karakteristično ?
11. Koliko dugo oplodena košuta nosi i u kom periodu se teli ?
12. U koju grupu životinja spada jelen po načinu ishrane ?
13. Koje su životne navike jelena ?
14. Da li jeleni prave štetu guljenjem kore drveća ?
15. Da li se jeleni kaljužaju ?
16. U kom periodu i sa kojim oružjem se lovi jelenska divljač ?
17. Koji su načini lova jelenske divljači ?
18. Šta se smatra trofejem kod jelenske divljači ?

Spisak ispitnih pitanja

19. Koja lovišta kod nas naseljava jelen lopatar ?
20. Koje su glavne morfološke karakteristike jelena lopatara ?
21. U kom periodu godine je sezona parenja jelena lopatara ?
22. U kom periodu godine i sa kojim oružjem se lovi jelen lopatar ?
23. Gde je najveća rasprostranjenost smeće divljači ?
24. Koje su glavne morfološke odlike smeće divljači ?
25. Na čemu se zasniva polni dimorfizam kod smeće divljači ?
26. Kada počinje formiranje rogova kod smdača i koja specifičnost je vezana za to ?
27. U kom periodu godine smeća divljač dostiže polnu zrelost ?
28. U kom preiodu se smeća divljač pari ?
29. Šta je to embriotenija kod smeće divljači ?
30. Šta je po načinu ishrane smeća divljač i koji su joj izvori hrane ?
31. Koje su životne navike smeće divljači ?
32. U kom periodu se lovi smeća divljač i kojim oružjem ?
33. Koji su načini lova smeće divljači i šta predstavlja njihov trofej ?
34. Na kojim područjima je rasprostranjena divlja svinja i koja lovišta naseljava ?
35. Koje su morfološke karakteristike divlje svinje ?
36. Kako se razlikuje mužjak /vepar/ od ženke /krmače/ ?
37. Od čega zavisi telesna težina divlje svinje i u kom se intervalu ona kreće ?
38. Kada je sezona parenja divlje svinje i navesti neke osobenosti u vezi sa tim ?
39. Koliko traje gravidnost krmače i koliko prasadi najčešće oprasi ?
40. Koje su osnovne životne navike divlje svinje ?
41. U koju grupu životinja spada divlja svinja po načinu ishrane i koju vrstu hrane jede
42. Koje bolesti izazivaju najveće gubitke u populaciji divljih svinja ?
43. Šta predstavlja trofej divljeg vepara i ukratko ga opisati ?
44. Koji su načini lova divlje svinje ?
45. Kada je lovna sezona i koje se oružje koristi u lovu na divlju svinju ?
46. Na kojim područjima se divokoza susreće u svetu i kod nas ?
47. Kakvi rogovi karakterišu divokoze i ukratko ih opisati ?
48. Koje su osnovne anatomske i morfološke karakteristike divokoze ?
49. Koje su osnovne životne navike divokoze ?
50. Kada divokoze dostižu polnu zrelost i koliko traje period parenja i bremenitosti divokoza ?
51. Čime se hrani divokoza ?
52. Kada počinje lovna sezona i na koji način se lovi divokoza ?
53. Koje oružje se koristi za lov divokoza i šta spada u njihov trofej ?
54. Gde se susreće muflona u svetu i kod nas ?
55. U kojim lovištima se gaji muflon i u kombinaciji sa kojom vrstom krupne divljači
56. Koje su osnovne morfološke karakteristike muflona /rogovi, boja, dlaka, težina, visina/ ?
57. Koje su osnovne životne navike muflona ?
58. Kada muflon dostiže polnu zrelost i kada počinje parenje ?

Spisak ispitnih pitanja

-
59. Koliko traje graviditet kod muflonki i koliko mladih obično donose na svet ?
 60. Kako se mufloni hrane i koju hranu jedu ?
 61. Šta ugrožava opstanak muflona ?
 62. Kada je sezona lova na muflone i na koji način se to čini ?
 63. U kojem periodu je dozvoljen odstrel muflona i kojim se oružjem lovi ?

ZVERI

1. Koje vrste zveri naseljavaju naša lovišta ?
2. Koje su najvažnije odlike predstavnika reda zveri ?
3. Koje prostore u Evropi naseljava vuk ?
4. Koje prostore kod nas naseljava vuk ?
5. Šta karakteriše spoljašnji izgled vuka ?
6. Čime se hrani vuk ?
7. Da li vuk živi u čoporu ili pojedinačno ?
8. Koliko puta i kada se pare vukovi ?
9. Kako izgledaju i šta karakteriše razvoj mladih ?
10. Na koji način, kojim oružjem i u kojem periodu se lovi vuk ?
11. Kakva je rasprostranjenost lisice kod nas ?
12. Šta karakteriše spoljašnji izgled lisice ?
13. Čime se hrani lisica ?
14. Kakve su životne navike lisice ?
15. U kojem periodu se pari lisica ?
16. U kojem periodu je dozvoljen lov lisice ?
17. Koje prostore naseljava šakal kod nas ?
18. Šta karakteriše spoljašnji izgled šakala ?
19. Čime se hrani šakal ?
20. Kada se pare šakali ?
21. Kako se šakal oglašava i koja su mu čula razvijena ?
22. U kojem periodu je dozvoljen lov šakala ?
23. Odakle potiče rakunopas i da li naseljava naše prostore ?
24. Kakav je spoljašnji izgled rakunopsa ?
25. Koje su životne navike rakunopsa ?
26. Šta karakteriše spoljašnost divlje mačke ?
27. Kakve su životne navike i u kojem periodu se pari divlja mačka ?
28. Čime se hrani divlja mačka ?
29. Koje prostore ris naseljava u Evropi i kod nas ?
30. Šta karakteriše spoljašnji izgled risa ?
31. U kojem periodu se pari ris ?
32. U kojem periodu je dozvoljen odstrel risa ?
33. Koje prostore naseljava kuna zlatice kod nas ?
34. Kakav je spoljašnji izgled kune zlatice ?
35. Kakve su životne navike kune zlatice ?

Spisak ispitnih pitanja

36. U kojem periodu je dozvoljen odstrel kune zlatice ?
37. Kakav je spoljašnji izgled kune belice ?
38. Kakve su životne navike kune belice ?
39. U kojem periodu je dozvoljen lov na kunu belicu ?
40. Kako izgleda mrki tvor ?
41. Čime se hrani mrki tvor ?
42. Kako izgleda stepski tvor ?
43. Koje prostore kod nas naseljava stepski tvor ?
44. Kakav je spoljašnji izgled šarenog tvora ?
45. Koje prostore kod nas naseljava šareni tvor ?
46. Kakav je spoljašnji izgled lasice ?
47. Kakve su životne navike lasice ?
48. Čime se hrani lasica ?
49. Kada je dozvoljen lov lasice ?
50. Šta karakteriše spoljašnji izgled hermelina ?
51. Kakve su životne navike hermelina ?
53. Šta karakteriše spoljašnji izgled jazavca ?
54. Kakve su životne navike jazavca ?
55. Kada je dozvoljen odstrel jazavca ?
56. Kakve prostore kod nas naseljava vidra ?
57. Šta karakteriše spoljašnjost vidre ?
58. Kakve su životne navike vidre ?
59. Kada je dozvoljen odstrel vidre ?
60. Kakve prostore kod nas naseljava mrki medved ?
61. Kako izgleda medved ?
62. Kakve su životne navike medveda ?
63. Kada je dozvoljen odstrel mrkog medveda ?

ZEČEVI

1. Na kojim područjima je rasprostranjen zec u svetu i kod nas ?
2. Koje su osnovne morfološke i anatomske osobenosti zeca ?
3. U koje doba dana je zec najaktivniji i koje mu je čulo najrazvijenije ?
4. U koju grupu životinja spada zec po načinu ishrane i čime se najčešće hrani ?
5. Koja su najbolja staništa za zečeve i koji uslovi spoljne sredine mu ne odgovaraju ?
6. Koji su osnovni razlozi velike plodnosti zečeva ?
7. Kada počinje period parenja zečeva i koliko traje ?
8. Koliko traje graviditet zečice i koliko mladih obično okoti u jednom leglu ?
9. Koliko se puta zečica koti godišnje i u kom mesecu su okoti najbrojniji ?
10. Šta predstavlja pojam superfetacije kod zečica ?
11. Na koje načine se lovi zec ?
12. U kom periodu godine i kojim oružjem je dozvoljen lov zeca ?

Spisak ispitnih pitanja

GLODARI

1. Odakle vodi poreko ondatra?
2. Koje su osnovne spoljašnje karakteristike ondatre ?
3. Kakve su životne navike ondatre ?
4. Da li je nutrija domaća ili unešena vrsta divljači ?
5. Opiši spoljašnji izgled nutrije ?
6. Kakva staništa naseljava nutrija ?
7. Čime se nutrija hrani ?
8. Kakav je status nutrije po Zakonu o lovstvu ?

RASPROSTRANJENJE I BIOLOGIJA DIVLJAČI

/PTICE/

KOKE

1. Koje su osnovne karakteristike predstavnika klase ptica ?
2. Kako se prema mestu boravka dele ptice ?
3. Koje su osnovne karakteristike koka koje naseljavaju naša lovišta ?
4. Koje su ptice predstavnici šumskih koka u našim lovištima ?
5. Šta karakteriše predstavnike šumskih koka ?
6. Koji su razlozi smanjenja broja šumskih koka u našim lovištima ?
7. Koje su osnovne spoljašnje karakteristike velikog tetreba ?
8. Šta je karakteristično za period parenja velikog tetreba ?
9. Da li mužjak velikog tetreba tokom "brušenja" vidi i čuje ?
10. Koje su osnovne spoljašnje karakteristike malog tetreba ?
11. Šta karakteriše period parenja malog tetreba ?
12. Koje su osnovne karakteristike leštarke ?
13. Koje su ptice predstavnici poljskih koka u našim lovištima ?
14. Koje su sve vrste fazana učestvovali u stvaranju današnjeg hibrida "lovnog fazana" ?
15. Kada fazan dostiže polnu zrelost i kada je sezona parenja ?
16. Koliko jaja u proseku snese fazanka, koliko dugo na njima leži i koji je procenat izležen ?
17. Kakav treba da bude odnos polova fazana u lovištu i koji je njegov značaj ?
18. Koje su osnovne životne navike fazana ?
19. U kojim prilikama se fazani oglašavaju ?
20. Kakav je po načinu ishrane fazan i koju hranu najčešće jede ?
21. Koji su najčešći prirodni neprijatelji fazana ?
22. Kada počinje lov i kojim oružjem je dozvoljen lov fazana ?
23. Koji su načini lova fazana ?
24. Koje je prirodno stanište poljske jarebice ?
25. Kako se razlikuju petlići od koka jarebica ?
26. Koje su osnovne životne navike jarebica ?

Spisak ispitnih pitanja

-
27. U kom periodu je sezona parenja, koliko jaja snese koka jarebice i koliko dugo na njima leži ?
 28. Šta je po načinu ishrane jarebica i koju hranu najčešće jede ?
 29. Koji su prirodni neprijatelji jarebica ?
 30. U kom periodu se love jarebice i kojim oružjem ?
 31. Na koji način se love jarebice ?
 32. Rasprostranjenost jarebice kamenjarke u Evropi i kod nas ?
 33. Navesti razlike jarebice kamenjarke u odnosu na poljsku jarebicu ?
 34. U kom periodu, na koji način i kojim oružjem se lovi jarebica kamenjarka ?
 35. Gde je prepelica rasprostranjena u Evropi ?
 36. Koje su osnovne morfološke karakteristike prepelice ?
 37. U kom periodu se pari prepelica, koliko jaja najčešće snese i koliko dana leži na njima ?
 38. Koja je najčešća hrana prepelica ?
 39. Koje su osnovne životne navike prepelica ?
 40. U kom periodu, na koji način i kojim oružjem se love prepelice ?

GOLUBOVI

1. Koji su predstavnici golubova prisutni u našim lovištima ?
2. Šta karakteriše golubove koji naseljavaju naša lovišta ?
3. Koje su osnovne karakteristike divljeg goluba grivnaša ?
4. Koje su osnovne karakteristike divljeg goluba dupljaša ?
5. Koje su osnovne karakteristike grlice ?
6. Koje su osnovne karakteristike divljeg goluba pećinara ?
7. Šta karakteriše gugutku ?

GUŠČARICE

1. Koji su najznačajniji predstavnici guščarica u našim lovištima ?
2. Koje su osnovne karakteristike guščarica koje naseljavaju naša lovišta ?
3. Koje su osnovne karakteristike divlje guske /obične/ ?
4. Koje su osnovne karakteristike divlje guske glogovnjače ?
5. Koje su osnovne karakteristike divlje guske lisaste ?
6. Koje su osnovne karakteristike divlje patke gluvare ?
7. Čime se hrani divlja patka gluvara ?
8. Koje su osnovne karakteristike divlje patke krxe ?

GRABLJIVICE

1. Na koji način ptice grabljivice dolaze do plena ?

Spisak ispitnih pitanja

2. Kakva je uloga kljuna i kanxi kod ptica grabljivica ?
3. Da li su kod grabljivica izražene razlike u polovima ?
4. Koliko jaja snesu ženke ptica grabljivica i koliko leže na jajima ?
5. Koje su osnovne karakteristike surog orla ?
6. Čime se hrani suri orao ?
7. Koje su osnovne karakteristike orla bradana ?
8. Kojoj grupi grabljivica pripada beloglavi sup ?
9. Koje su osnovne karakteristike beloglavog supa ?
10. Kakav je danas status beloglavog supa kod nas ?
11. Koje su osnovne karakteristike belorepog orla ?
12. Gde i kako se gnezdi belorepi orao ?
13. Čime se hrani belorepi orao ?
14. Koje su osnovne karakteristike jastreba kokošara ?
15. Kakva je rasprostranjenost jastreba kokošara ?
16. Čime se hrani jastreb kokošar ?
17. Koje su osnovne karakteristike mišara ?
18. Čime se hrani mišar ?
19. Koje su opšte karakteristike sivog sokola ?
20. Na koji način sivi soko lovi plen ?
21. Čime se hrani sivi soko ?

SOVE

1. Šta karakteriše predstavnike sova ?
2. Koje su osnovne karakteristike velike ušare ?
3. Čime se hrani velika ušara ?
4. Koje sove, pored velike ušare, naseljavaju naša lovišta ?

PEVAČICE

1. Koje su osnovne karakteristike svrake ?
2. Čime se hrani svraka ?
3. Koje su osnovne karakteristike sive vrane ?
4. Koje su osnovne karakteristike gačca ?
5. Koje su osnovne karakteristike gavrana ?
6. Koje su osnovne karakteristike crne vrane ?
7. Koje su osnovne karakteristike kreje ?
8. Čime se hrani kreja ?

Spisak ispitnih pitanja

ŠLJUKARICE I ŽDRALOVI

1. Koje su osnovne karakteristike šumske šljuke ?
2. Koje su spoljašnje karakteristike velike droplje ?
3. Koje prostore kod nas naseljava velika droplja ?

3. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA GAZDOVANJA LOVIŠTEM

PLANSKA DOKUMENTA

1. Na kojim se principima zasniva savremeno lovno gazdovanje ?
2. Koji je po zakonu osnovni planski dokument za jedno lovište ?
3. Kodaje saglasnost na lovnu osnovu lovišta ?
4. Kojim aktom je propisan sadržaj lovne osnove i šta ona sadrži ?
5. Zbog čega se donosi godišnji plan gazdovanja lovištem ?
6. Čime je regulisan sadržaj godišnjeg plana gazdovanja lovištem ?
7. Da li postoji obaveza izrade nekog planskog dokumenta za ograđena lovišta ?
8. Da li uzgajivači divljači farmskog karaktera imaju obavezu izrade planskih dokumenata ?
9. Šta Zakon o lovstvu podrazumeva pod pojmom lovište ?
10. Kako se razvrstavaju lovišta ?

BONITIRANJE LOVIŠTA

11. Šta označava pojam bonitet lovišta ?
12. Kako se vrši izbor gajenih vrsta ?
13. Šta obuhvata pripremna faza bonitiranja ?
14. Šta obuhvata sam postupak bonitiranja ?
15. Kako se vrši utvrđivanje brojnosti divljači ?
16. Kako se vrši brojanje divljači indirektnim putem ?
17. Koje radnje treba preduzeti u fazi pripreme za brojanje divljači ?
18. Kako se određuje primerena površina za brojanje divljači ?
19. Kako se utvrđuje brojno stanje sitne divljači ?
20. Kako se utvrđuje brojno stanje fazana ?
21. Kako se utvrđuje brojno stanje sme ?
22. Šta obuhvata gazdovanje lovištem ?
23. Šta obuhvata osnove gajenja divljači ?
24. Koji su osnovni načini gajenja divljači ?
25. Kada se primenjuje gajenje divljači u slobodnoj prirodi ?
26. Kada se primenjuje gajenje divljači u ograđenim prostorima ?
27. Koji su najveći prouzrokovaci šteta na divljači ?
28. Šta obuhvata zaštita divljači od prirodnih nepogoda ?
29. Kako se sprovodi zaštita divljači od predatora ?
30. Kako se sprovodi zakonska zaštita divljači ?

Spisak ispitnih pitanja

31. Kako se sprovodi zaštita divljači od povreda ?

OBJEKTI U LOVIŠTU

- 32. U koje se grupe, prema nameni, mogu svrstati lovni objekti ?
- 33. Koji objekti spadaju u lovno-proizvodne objekte ?
- 34. Koji objekti spadaju u lovno-tehničke objekte ?
- 35. Šta spada u lovno-turističke objekte ?
- 36. Čemu služe hranilišta za divljač ?
- 37. Čemu služe i kako izgledaju hranilišta za krupnu divljač ?
- 38. Čemu služe i kako izgledaju hranilišta za sitnu divljač ?
- 39. Šta su solišta i kako izgledaju ?
- 40. Šta su to pojilišta ?
- 41. Šta su to stabilne čeke ?
- 42. Da li čeke može da se gradi na drvetu ?
- 43. Šta su to proseke i staze ?

NASELJAVANJE DIVLJAČI U LOVIŠTA

- 44. Kojom vrstom divljači se najčešće naseljavaju naša lovišta i sa kojim ciljem ?
- 45. Zašto se vrši prihvatanje fazanskih pilića iz veštačke proizvodnje ?
- 46. Šta su prihvatilišta za fazanske piliće ?
- 47. Kako se prema tipu dele prihvatilišta za fazanske piliće ?
- 48. Koje su prednosti, a koje mane stalnih i privremenih prihvatilišta ?
- 49. U koje delove lovišta je najbolje locirati prihvatilišta za fazanske piliće ?
- 50. Kakva treba da je struktura površine planirane za prihvatilište ?
- 51. Koja je optimalna površina prihvatilišta za fazanske piliće ?
- 52. Od kojih elemenata se sastoji prihvatilište za fazanske piliće ?
- 53. Kakva je uloga nadstrešnica u prihvatilištima ?
- 54. Od čega se najčešće grade i kako se orjentišu nadstrešnice u prihvatilištima ?
- 55. Čime se hrane fazanski pilići za vreme boravka u prihvatilištu ?
- 56. Kakav značaj ima voda u prihvatilištu ?
- 57. Koji se prateći objekti podužu uz prihvatilišta ?
- 58. Koje su obaveze ljudi angažovanih za rad u prihvatilištu ?

PRIHRANJIVANJE DIVLJAČI

- 59. Zašto je potrebno prihranjivanje divljači ?
- 60. Koje vrste hrane se iznosi divljači ?
- 61. Koja se kabasta hrana iznosi divljači ?
- 62. Koja se sočna hrana iznosi divljači ?
- 63. Kakav značaj ima iznošenje soli divljači ?
- 64. Kakvu hranu, po kvalitetu, treba iznositi divljači ?

4. LOVAČKO ORUŽJE, OSNOVI BALISTIKE

I LOVNOG STRELJAŠTVA

LOVAČKO ORUŽJE, MUNICIJA I OPREMA

1. Kada su nastale prve lovačke puške ?
2. Kada dolazi do velikog napretka u korišćenju vatrenog oružja ?
3. Kada i ko je napravio prvu pušku sa integralnim metkom ?
4. Kako se deli lovačko oružje prema načinu bušenja cevi ?
5. Koje vrste pušaka sačmarica postoje danas ?
6. Kako se prema načinu bravljenja dele lovačke puške ?
7. Iz kojih delova se sastoji lovačka puška sačmarica ?
8. Kakva je funkcija glave puške sačmarice ?
9. Iz kojih delova se sastoji cev puške sačmarice /gledajući unutrašnju građu/ ?
10. Kakva je funkcija ležišta metka ?
11. Šta je konusni prelaz ležišta metka i kakva mu je funkcija ?
12. Šta je duša cevi ?
13. Čemu služi konusni prelaz čoka ?
14. Šta su to čokovi i koje vrste čokova postoje ?
15. Od čega se sastoji potkundak lovačke puške sačmarice ?
16. Šta označava kalibar lovačke puške sačmarice ?
17. Šta su to lovačke kuglare ?
18. Koji su osnovni delovi lovačke kuglare ?
19. Kakve konstrukcije lovačkih kuglara postoje ?
20. Šta je to kombinovano lovačko oružje ?
21. Šta obuhvata mehanizam za opaljenje puške ?
22. Kakva je uloga okidača - obarača ?
23. Čemu služi magacin metaka /sa ili bez šaržera/ ?
24. Kako izgleda nišan za pušku sačmaricu ?
25. Kakvi su nišanski uređaji kod lovačkih kuglara ?
26. Šta je diopter ?
27. Šta su to optički nišani i čemu služe ?
28. Kada se divljač lovi na manjim odstojanjima, kako se koriste optički nišani ?
29. Da li postoje i neki drugi optički nišani ?
30. Čemu služe montaže optičkih nišana ?
31. Šta su dogledi i čemu služe ?
32. Kako su građeni dogledi ?
33. Kako su građeni dogledi sa jednom cevi - durbini i čemu služe ?
34. Iz kojih delova je sastavljen metak za lovačku pušku sačmaricu ?
35. Kako je izrađena čaura za lovačke puške sačmarice ?
36. Kakve kapisle postoje i kakva su im svojstva ?
37. Koje vrste baruta postoje i kakva su im svojstva ?
38. Kakva je uloga čepa kod lovačkog patrona ?
39. Kakva se sačma koristi za punjenje metka ?

Spisak ispitnih pitanja

-
40. Iz kojih delova se sastoji metak za lovačku kuglaru ?
 41. Kakva postoje puščana zrna po obliku ?
 42. Kakvo treba da bude zrno za lovne svrhe ?
 43. Kakve su oznake metka za kuglaru ?
 44. Šta je balistika ?
 45. Šta proučava unutrašnja balistika oružja sa glatkim cevima ?
 46. Šta proučava unutrašnja balistika oružja sa olučenim cevima ?
 47. Šta proučava spoljna balistika hitca iz oružja sa glatkim cevima ?
 48. Šta je to početna brzina projektila ?
 49. Kakav oblik ima sačmeni snop pri izlasku iz cevi ?
 50. Kakva je putanja zrna ispaljenog iz lovačke kuglare ?
 51. Od čega zavisi putanja puščanog zrna ?
 52. Kakve se korekcije preduzimaju pri gađanju cilja na višim nadmorskim visinama ?
 53. Šta znači izraz, "razantnost" zrna ?
 54. Koji su optimalni kalibri za karabin i kuglaru - prelamaču za najvažnije vrste divljači ?
 55. Šta je uzrok efekta nervnog šoka pri pogotku divljači ?
 56. Koji je broj zrna potreban za trenutno usmrćenje divljači ?
 57. Šta predstavlja izraz hidrodinamički efekat ?
 58. Kako se deli rukovanje lovačkom puškom sačmaricom ?
 59. Šta obuhvata rukovanje lovačkom puškom pre i posle lova ?
 60. Šta obuhvata rukovanje lovačkom sačmaricom tokom lova ?
 61. Kako se rukuje oružjem sa olučenim cevima ?
 62. Kako se rukuje kombinovanim lovačkim oružjem ?
 63. Šta obuhvata redovno čišćenje i nega lovačkog oružja ?
 64. Ko vrši servisiranje oružja, po potrebi /a povremeno i detaljnije/ ?
 65. Kako se vrši održavanje optičkih uređaja oružja ?
 66. Kako se vrši gađanje lovačkom puškom sa glatkim cevima - sačmaricom ?
 67. Kako se vrši gađanje pokretnih ciljeva sačmaricom ?
 68. O čemu se mora voditi računa pri gađanju lovačkom puškom kuglarom ?
 69. Kako se vrši izbor lovačke puške sačmarice ?
 70. Koju granulaciju sačme treba odabrati za lov ?
 71. Kako se vrši izbor oružja sa olučenim cevima ?

LOVNO STRELJAŠTVO

72. Koji je značaj lovnog streljaštva ?
73. Kakva je podela lovno-streljačkih disciplina u našim uslovima ?
74. U kojim se lovno-streljačkim disciplinama nastupa puškama sačmarama ?
75. Kako izgleda tehnika gađanja glinenih golubova u disciplini TRAP ?
76. Kako izgleda tehnika gađanja glinenih golubova u disciplini SKEET ?
77. U kojim lovno-streljačkim disciplinama se koriste puške sa olučenim cevima ?
78. Kako izgleda tehnika gađanja nepokretne mete - siluete srdača ?

Spisak ispitnih pitanja

79. Koja je tehnika gađanja pokretne mete - siluete vepa u trku ?
80. Koje su mere bezbednosti u rukovanju puškama sačmaricama prilikom gađanja glinenih golubova ?

5. LOVNA KULTURA

LOV DIVLJAČI

1. Šta sve obuhvata izraz lov divljači ?
2. Kako lovimo divljač ?
3. Šta je to krupna divljač odnosno sitna divljač ?
4. Šta je to odstrel divljači ?
5. Šta je to sanitarni odstrel ?
6. Šta je to lovna godina ?
7. Šta je to populacija divljači ?
8. Kako lovimo sitnu divljač /zec, fazan, jarebica/ ?
9. Kako lovimo krupnu divljač ?

KORIŠĆENJE ULOVLJENE DIVLJAČI

10. Kako se koristi ulovljena divljač ?
11. Koji je postupak sa odstreljenom divljači ?
12. Na koji način se vadi utroba odstreljene sitne divljači ?
13. Na koji način se vadi utroba odstreljene krupne divljači ?
14. Šta su to grandle /"biserci"/ i kako se vade ?

LOVAČKI TROFEJI

15. Šta je to lovački trofej ?
16. Koja je razlika između rogovlja i rogova ?
17. Šta je to CIC ?
18. Šta su to izložbe lovačkih trofeja ?
19. Kako se ocenjuju trofeji divljači ?
20. Kako se vrši obrada trofeja ?
21. Kako se vrši obrada lobanje odstreljene divljači ?
22. Kako se vrši obrada krzna odstreljene divljači ?
23. Šta predstavlja dermoplastični preparat glave ?
24. Šta je ocenjivački list a šta trofejni list ?

LOVNA ETIKA, PONAŠANJE I OBIČAJI U LOVU

25. Šta je Kodeks lovaca ?
26. Šta je lovna etika ?
27. Kada lovac lovi divljač ?
28. Koji divljač lovi lovac ?
29. Šta lovac ne sme da radi u lovu ?

Spisak ispitnih pitanja

- 30. Kada lovac puca na divljač ?
- 31. Kako se na lovački način utvrđuje ko je odstrelio divljač ?
- 32. Šta lovac radi u slučajevima ranjavanja divljači ?
- 33. Šta su to lovački običaji ?
- 34. Kako se predaje odlomljena grančica ?

MERE SIGURNOSTI U LOVU

- 35. Ko i na osnovu kojeg propisa je dužan, da propiše mere sigurnosti u lovu ?
- 36. Ko je dužan da se pridržava propisanih mera sigurnosti u lovu?
- 37. Gde i kada se primenjuju mere sigurnosti u lovu?
- 38. Kako glasi opšte pravilo mera sigurnosti u lovu ?
- 39. Kako organizator lova, pratilac u lovu, lovnik - vođa grupe lovaca postupa sa licem koje se ne pridržava propisanih mera sigurnosti u lovu ?
- 40. Kako se postupa sa lovačkim oružjem i municijom prilikom dolaska u lov, za vreme lova i prilikom povratka iz lova?
- 41. Kada lovac puni, a kada prazni lovačko oružje u pojedinačnom, odnosno u grupnom lovu?
- 42. Kako se nosi lovačko oružje u lovu, a naročito za vreme padavina ?
- 43. Gde lovac ne sme ulaziti sa napunjenim oružjem?
- 44. Da li se cev oružja sme usmeriti /uperiti/ u drugog lovca ili drugo lice ?
- 45. Kako se divljač prati prilikom lova ?
- 46. U kojem lovu se ne sme koristiti ubrzač - "sneler" na okidaču lovačkog oružja ?
- 47. Kako se postupa sa lovačkim oružjem kada padne u sneg ili u blato ?
- 48. Kako se postupa sa lovačkim oružjem za vreme pauze u lovu ?
- 49. Da li je dozvoljeno pucati na divljač koja leti u nisko, koja leti ili se kreće u pravcu drugog lovca ili drugog učesnika u lovu ?
- 50. Kako se drže puške u vreme grupnog lova ?
- 51. Kako postupaju učesnici u grupnom lovu po završetku prigona ?
- 52. U kakvom stanju se moraju održavati lovni, lovno-tehnički objekti i uređaji koji služe za potrebe organizovanog lova ?
- 53. Šta je korisnik lovišta dužan činiti u cilju pružanja prve pomoći i saniranja povreda, ujeda zmija i sl ?
- 54. Kada lovac sme pucati na divljač u grupnom lovu prigonom ?
- 55. Da li lovac u toku lova sme napuštati mesto na koje je raspoređen ?
- 56. Da li lovac u toku grupnog lova sme zaostajati, istrčavati ili menjati mesto u liniji lovaca ?
- 57. Kako postupa učesnik u grupnom lovu posle datog znaka da je lov završen ?
- 58. Kada se prestaje sa pucanjem na divljač u kružnom lovu ?
- 59. Kako postupa lovac kada dođe na određeno mesto /čeku/ u lovu ?
- 60. Pri kojim vremenskim uslovima nije dozvoljeno pucati na divljač ?
- 61. Da li lovac posle datog znaka, da je lov završen sme pucati na divljač, koja se digne ili naiđe na njega ?

Spisak ispitnih pitanja

62. Da li ranjenu divljač treba udarati kundakom puške kako bi se usmrtila ?
63. Kako postupa vlasnik psa u lovu za vreme pauze, posebno u vreme pauze za jelo ?
64. Da li je lovcu početniku /neiskusnom lovcu/ mesto u organizovanom grupnom lovu ?
65. Da li lovac sme sam u toku lova prilaziti ranjenoj divljači ?
66. Kada se sme koristiti meso divljači za ljudsku ishranu ?
67. Kako se postupa sa ulovljenom bolesnom divljači ili sa ulovljenom divljači za koju postoji sumnja da je bolesna ?

6. LOVNA KINOLOGIJA

ULOGA I ZNAČAJ LOVAČKIH PASA

1. Šta je kinologija ?
2. Kako je kod nas organizovana kinologija ?
3. Kako kinologija razvrstava pse ?
4. Koji su to čistokrvni psi ?
5. Zašto se u lovu mogu upotrebljavati samo čistokrvni psi ?
6. Šta je evidencija čistokrvnih pasa ?
7. Zašto se vrši ocenjivanje pasa ?
8. Koje su najvažnije kinološke manifestacije ?
9. Kako se vrši podela lovačkih pasa s obzirom na dužinu dlake ?
10. Koje sposobnosti pasa najviše koriste čoveku ?
11. U kom uzrastu počinje parenje kuja i koliko traje skotnost ?
12. Kako se odvija koćenje kuja ?
13. Čime se hrani štenad ?
14. Kako se hrane odrasli psi ?
15. Na koji način se štiti zdravlje pasa ?

RASE LOVAČKIH PASA

16. Koje rase pasa se kod nas upotrebljavaju u lovu ?
17. Šta su to psi goniči ?
18. Koje su rase goniča koje se koriste u našim lovištima ?
19. Koje su osnovne karakteristike srpskog goniča ?
20. Koje su osnovne karakteristike trobojnog goniča ?
21. Koje su osnovne karakteristike planinskog goniča ?
22. Koje su osnovne karakteristike bosanskog oštrodlakog goniča ?
23. Koje su osnovne karakteristike posavskog goniča ?
24. Koje su osnovne karakteristike istarskog oštrodlakog goniča ?
25. Koje su osnovne karakteristike istarskog kratkodlakog goniča ?
26. Koje su osnovne karakteristike brak jazavičara ?
27. Šta su to psi jamari ?
28. Koje su osnovne karakteristike nemačkog lovnog terijera ?
29. Koje su osnovne karakteristike oštrodlakog jazavičara ?

Spisak ispitnih pitanja

-
30. Šta su to psi ptičari ?
 31. Koje su najpoznatije rase ostrvskih ptičara u našim lovištima ?
 32. Koje su osnovne karakteristike poentera ?
 33. Koje su osnovne karakteristike engleskog setera ?
 34. Koje su osnovne karakteristike irskog setera ?
 35. Koje su osnovne karakteristike gordon setera ?
 36. Koje su najpoznatije rase kontinentalnih ptičara ?
 37. Koje su osnovne karakteristike nemačkog kratkodlakog ptičara ?
 38. Koje su osnovne karakteristike nemačkog oštrodlakog ptičara ?
 39. Koje su osnovne karakteristike epanjel breton ?
 40. Koje su osnovne karakteristike mađarske kratkodlake vižle ?
 41. Šta su psi cunjavci ?
 42. Koje su osnovne karakteristike koker španijela ?
 43. Koje su osnovne karakteristike engleskog špringer španijela ?
 44. Šta su to aporteri ?
 45. Koje su osnovne karakteristike labrador retrivera ?
 46. Koje su osnovne karakteristike zlatnog retrivera ?
 47. Šta su krvoslednici ?

7. BOLESTI DIVLJAČI I LOVAČKIH PASA

BOLESTI DIVLJAČI

1. Koji su najčešći uzroci nastajanja bolesti kod divljači ?
2. Šta spada u spoljašnje uzroke nastajanja bolesti ?
3. Koji su mehanički uzroci nastajanja bolesti divljači ?
4. Koji su klimatski uzroci nastajanja bolesti divljači ?
5. Koji su hemijski uzroci nastajanja bolesti divljači ?
6. Koji su biološki uzroci nastajanja bolesti divljači ?
7. Šta spada u unutrašnje uzroke nastajanja bolesti divljači ?
8. Na šta treba obratiti pažnju kod utvrđivanja bolesti divljači ?
9. Na koji način se šalju na pregled leševi sitne i krpne divljač ?
10. Koje mere se preduzimaju u cilju sprečavanja širenja bolesti divljači ?
11. Kako se najčešć vrši neškodljivo uklanjanje leševa ?
12. Kada i kako se sprovodi sanitarni odstrel ?
13. Zašto se vrši isušivanje kaljuža, bara i pojilišta sa stajaćom vodom ?
14. Kada se vrši zatvaranje lovišta u cilju sprečavanja širenja bolesti ?
15. Kakva je uloga lisica i ptica u sprečavanju širenja bolesti divljači ?
16. Šta je to kanibalizam kod životinja ?
17. Šta je to kuga peradi ?
18. Šta karakteriše koleru peradi ?
19. Šta karakteriše salmonelozu pernate divljači ?
20. Šta je tuberkuloza pernate divljači ?

Spisak ispitnih pitanja

21. Šta je karakteristično za kokcidiozu pernate divljači ?
22. Šta je to singamoza ?
23. Šta znate o besnilu lisica ?
24. Šta je to pseudotuberkuloza zečeva ?
25. Šta znate o zaraznom pobačaju /bruceloza/ zečeva ?
26. Šta karakteriše tularemiju ?
27. Šta znate o sindromu evropskog zeca ?
28. Šta je to metiljavost ?
29. Šta karakteriše parazitski gastroenterit ?
30. Šta je to slinavka i šap ?
31. Šta znate o crnom prištu – antraksu ?
32. Šta su krpelji ?
33. Šta karakteriše šugu ?
34. Šta je to štrkljivost nosa ?
35. Šta je to štrkljivost kože ?
36. Šta karakteriše oboljenja aparata za disanje prouzrokovano parazitima ?
37. Kako izgleda prolećni proliv kod smeće divljači ?
38. Šta je to svinjska kuga ?
39. Šta znate o trihinelozu ?
40. Šta znate o infektivnom slepilu divokoza ?
41. Šta je to ehinokokoza ?

BOLESTI PASA

42. Šta znate o leptospirozi pasa ?
43. Šta je to štenećak ?
44. Koji stadijumi bolesti se javljaju kod štenećaka i šta se preduzima u cilju sprečavanja oboljenja ?
45. Šta znate o zaraznom zapaljenju jetre pasa ?
46. Šta karakteriše herpesvirus-canis infekciju okoćene štenadi ?
47. Šta je to infektivni hemoragični enteritis pasa ?
48. Šta karakteriše Aujeskijevu bolest pasa ?
49. Šta znate o besnilu pasa ?
50. Koji tip besnila se najčešće javlja kod pasda ?
51. Šta znate o piroplazmozi pasa ?
52. Šta je to lajšmanioza ?

8. PRVA POMOĆ U LOVU

1. Koji su razlozi nastanka povređivanja u lovu ?
2. Koje su moguće povrede u lovu ?
3. Šta je prva pomoć ?
4. Šta je najvažnije kod pružanja prve pomoći ?

Spisak ispitnih pitanja

-
5. Šta uraditi pri poremećaju, odnosno, prestanku disanja ?
 6. Kako se primenjuje veštačko disanje "usta na usta" ?
 7. Kako se primenjuje veštačko disanje pomoću ruku spasioca ?
 8. Kada i na koji način se provodi masaža srca ?
 9. Koje su vrste krvarenja usled povreda ?
 10. Kako se zaustavlja krvarenje ?
 11. Kako u lovu nastaju povrede glave ?
 12. Kako u lovu nastaju povrede oka ?
 13. Kako u lovu nastaju povrede grudnog koša ?
 14. Kakve mogu biti povrede trbuha ?
 15. Kako u lovu nastaju povrede kičmenog stuba ?
 16. Kako u lovu dolazi do preloma kostiju ?
 17. Koje vrste povreda zglobova postoje ?
 18. Na koji način nastaju opekotine ?
 19. Kako nastaju promrzline ?
 20. Koje povrede mogu nastati ujedima divljih životinja, zmija i insekata ?

10. LITERATURA

- Andrašić, D. /1979/:** **Zoologija divljači i lovna tehnologija**, SNL, Zagreb
- Banović, D. i sar. /1998/:** **Traumatologija koštano-zglobnog sistema**, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
- Bradvarović, J. /2000/:** **Vučji pesak**, JP Srbijašume Beograd, ŠG Banat Pančevo
- Valentinčić, S. /1981/:** **Bolezni divjadi**, Lovska zveza Slovenije, Ljubljana
- Varićak, V. /1998/:** **Ocenjevanje lovskih trofej**, Magnolija, Ljubljana
- Gajić, I. /1994/:** **Lovna privreda**, Poljoprivredni fakultet, Beograd
- Garovnikov, B. /1994/:** **Uz stalnu kontolu brojnosti**, časopis Trag br.11, Novi Sad
- Garovnikov, B. /1996/:** **Kad se šeputi vratati naduvenko**, časopis Trag br.17, Novi Sad
- Garovnikov, B. /1996/:** **Guske**, časopis Trag br.19-20, Novi Sad
- Grubač, B. /1991/:** **Bradani**, časopis Lovac br.2, IP "Vuk Karaxić, Paraćin
- Grubač, B. /1991/:** **Nestaje kralj ptica**, časopis Lovac br.4, MP "Ivanović", Beograd
- Grubač, B. /2002/:** **Oštrooki nebeski osmatrač**, časopis Trag br.31, Novi Sad
- Grupa autora. /1998/:** **Lovački priručnik**, Lovački savez Srbije, Beograd
- Grupa autora. /1991/:** **Velika ilustrovana enciklopedija lovstva**, Građevinska knjiga, Beograd i Dnevnik, Novi Sad
- Grupa autora. /1988/:** **Srneća divljač**, Dnevnik, Novi Sad
- Grupa autora. /1967/:** **Lovački priručnik**, Lovački savez Hrvatske, Zagreb
- Grupa autora. /1977/:** **Sportsko streljaštvo**, Narodna knjiga, Beograd
- Dragojević, B. /1984/:** **Hirurgija**, Medicinska knjiga, Beograd
- Žižanović, M. /1985/:** **Sivi sokol**, Lovački vjesnik br.5, Lovački savez Hrvatske, Zagreb
- Zakon o lovstvu /Sl.gl.RS 39/93, 44/93 i 60/93/**

Literatura

-
- Zaharija, I. /1978/:** **Zarazne bolesti domaćih životinja**, IRO školska knjiga, Zagreb
- Zbornik sa savetovanja u Požegi /1996/:** **Savremeni aspekti gajenje, zaštite i korišćenja divljači u funkciji razvoja brdsko-planinskih područja Jugoslavije**, LSJ, Beograd
- Jakšić, B. /1962/:** **Bolesti divljači**, Naučna knjiga, Beograd
- Javurek, J. /1979/:** **Lovački praktikum**, Nolit, Beograd
- Jović, D. /1968/:** **Problemi šumskog i lovnog gazdovanja**, Bilten, Jelen br.7, Beograd
- Krže, B. /1988/:** **Divlje svinje-biologija i gazdovanje**, SLO BiH, Sarajevo
- Lapčević, E., Jakšić, B. /1975/:** **Bolesti divljači, krznašica i kunića**, Beograd
- Lapčević, E. /1982/:** **Bolesti pasa i mačaka**, Naučna knjiga, Beograd
- Marčetić, M. /1971/:** **Ptice grabljivice**, Dnevnik, Novi Sad
- Milenković, M. /1997/:** **Taksonomsko-biogeografski status i ekološko-privredni značaj vuka /Canis Lupus L. 1758/ u Jugoslaviji**, Doktorska disertacija, Biološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd
- Milosavljević, M. /1985/:** **Koliko skupo plaćamo neznanje**, Lovačke Novine br.9, Dnevnik, Novi Sad
- Milosavljević, M. /1985/:** **Naseljavanje lovišta fazančićima**, Lovačke Novine br.10, Dnevnik, Novi Sad
- Mičević, M. /1995/:** **Lovni objekti**, Dnevnik, Novi Sad
- Nečas, J. prevod /1972/:** **Srneća divljač**, Dnevnik, Novi Sad
- Novaković, V. /1999/:** **Jelen /Cervus elaphus L./**, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije, Beograd
- Novaković, V. /2003./:** **Divlja svinja /Sus scrofa L./**, Lovački savez Srbije, Beograd
- Naredba o lovostaju divljači /Sl.gl.RS 19/02/**
- Pravilnik o sadržaju i načinu izrade, lovne osnove lovišta, lovne osnove lovnog područja i godišnjeg plana gazdovanja lovištem /Sl.gl.RS 13/94 i 11/95/**
-

Literatura

- Pravilnik o visini štete za bespravno ulovljenu ili na drugi način uništenu divljač** /Sl.gl.RS 19/00 i 29/00/
Pravilnik o obrascu legitimacije i službenom odelu lovočuvara /Sl.gl.RS 13/94 i 11/95/
Pravilnik o obrascu dozvole za lov krupne divljači, obrascu, sadržini i načinu izdavanja propratnice odnosno, trofejnog lista i načinu vođenja evidencije trofeja i o izdatim trofejnim listovima /Sl.gl.RS 13/94 i 11/95/
Pravilnik o uslovima i načinu organizovanja i izvođenja lova i obuke lovačkih pasa za lovce turiste u lovištima kojima gazduje Lovачki savez Srbije preko lovačkih udruženja /Lovačke Novine br.1/98/
Pravilnik o uslovima pod kojim lovac turista može loviti i izvoditi obuku lovački pasa u lovištima na teritoriji Republike Srbije /Sl.gl.RS 35/94/
Pravilnik o korišćenju lovišta kojima gazduje Lovачki savez Srbije preko lovačkih udruženja /Lovačke Novine br.12/00/
Pravilnik o osnovama stručne i lovočuvarske službe lovačkih udruženja /Lovačke Novine br.12/00/
Pravilnik o određivanju kada se smatra da se psi i mačke kreću u lovištu bez kontrole /Sl.gl.RS 33/94/
Puzović, S. /2000/: **Šumska šljuka** /*Scolopax rusticola* L./ - populacija i lovni pritisak, Zadužbina Andrejević, Beograd
Radosavljević, Ž., Pantelić, A., Ćeranić, A. /1995/: **Lovac i lov**, Poljo knjiga, Beograd
Rapačić, Ž. /1992/: **Obrada i ocenjivanje lovačkih trofeja**, SLO BiH, Sarajevo
Rapačić, Ž. /2001/: **Šumske koke našeg podneblja**, časopis Trag br.29, Novi Sad

Literatura

Rapaić, Đ. /2001/:

Veličanstvene šumske koke, časopis Trag br.30,
Novi Sad

www.lovacki-savez-srbije.com

Literatura

-
Rapać, M. , /1971/:	Lovačko oružje i municija , Dnevnik, Novi Sad
Rašajski, J. /1997/:	Ptice Srbije , Prometej, Novi Sad
Rašović, LJ. /1996/:	Teške kontuzije grudnog koša , Medicinska knjiga Beograd
Ristić, Z. /2001/:	Lovstvo , Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
Ristić, Z. /1995/:	Doseljenik iz Amerike , časopis Trag br.15, Novi Sad
Timarac, Z. /1978/:	Tetreb vidi i čuje dok peva , Lovačke Novine br.8, Dnevnik, Novi Sad
Tomašević, B. ,
Radosavljević, L. , Ćeranić, A. /1997/:	Bonitiranje lovišta , LSS, Beograd
Trpkov, B. /1985/:	Lovstvo , Šumarski fakultet, Skoplje
	Uputstvo o sprovođenju mera za sprečavanje šteta koje divljač može pričiniti imovini i ljudima /Sl.gl.RS 33/94/
Fišer, Z. , Hanuš, V. prevod /
1972/:	Fazan , Nolit, Beograd
Haxi-Pavlović, M. /1997/:	U senci nametljivog srodnika , časopis Trag br.21, Novi Sad
Hartink, A.E. /1999/:	Sačmarice i druge lovačke puške-enciklopedija , Veble commerce, Zagreb
Čeović, I. /1953/:	Lovstvo , Lovačka knjiga, Zagreb
Šibalić, S. , Cvetković, LJ. /
1985/:	Parazitske bolesti domaćih životinja , Beograd
-

www.lovacki-savez-srbije.com

Sadržaj

SADRŽAJ

IZVOD IZ RECENZIJE	1
.....	
UVOD	2
.....	
....	
<i>/Prof.dr Slobodan Ceranić, predsednik Komisije za polaganje lovačkih ispita/</i>	
1. ZAKONSKI I OSTALI PROPISI IZ OBLASTI LOVSTVA	3
<i>/dipl.pravnik, Vladislav Mladenović/</i>	
2. RASPROSTRANJENJE I BIOLOGIJA DIVLJAČI	16
.....	
<i>/Doc.dr Miloš Beuković, dipl.inž. Milenko Zeremski, Prof.dr Slobodan Ceranić i dipl.inž. Svetislav Tatović/</i>	
Sisari /dlakava divljač/	16
.....	
Papkari	
Jelen	16
.....	
....	
Jelen lopatar	19
.....	
Srna	20
.....	
....	
Divlja svinja	22
.....	
Divokoza	24
.....	
Muflon	26
.....	
Zveri	
Psi /vuk, šakal, lisicica, rakuniliki pas/	28
Mačke /divlja mačka, ris/	33
.....	
Kune	35
.....	
.....	

Sadržaj

Medvedi /mrki medved/	42
Zečevi	
Zec	44
Glodari	
Ondatra	48
Nutrija	48
Ptice /pernata divljač/	48
Koke	48
Golubovi	57
Guščarice	59
Grabljivice	62
Sove	68
Pevačice	69
Šljukarice i ždralovi	72
3. PLANIRANJE I ORGANIZACIJA GAZDOVANJA LOVIŠTEM	73
/dipl.inž. Zoran Živojinović, Prof.dr Slobodan Ceranić, dipl.inž. Milenko Zeremski, dipl.inž. Svetislav Tatović/	
Planska	dokumenta 73
Bonitiranje lovišta	75
Objekti u lovištu	82
Naseljavanje divljači u lovište	87

Sadržaj

Prihranjivanje divljači	91
4. LOVAČKO ORUŽJE, OSNOVI BALISTIKE I LOVNOG STRELJAŠTVA	93
<i>/dipl.inž. Sreten Kućančanin, dipl.inž. Rodoljub Hadži-Cenić/</i>	
Lovačko oružje, municija i oprema	93
Lovno streljaštvo	116
5. LOVNA KULTURA	121
<i>/dipl.inž. Aleksandar Čeranić, dipl.inž. Živko Radosavljević/</i>	
Lov divljači	121
Korišćenje ulovljene divljači	123
Lovački trofeji	124
Lovna etika, ponašanje i običaji u lovu	127
Mere sigurnosti u lovu	130
6. LOVNA KINOLOGIJA	136
<i>/ecc. Aleksandar Mijailović/</i>	
Uloga i značaj lovačkih pasa	136
Rase lovačkih pasa	140
Psi goniči	140
Psi jamari	142
Psi ptičari	142
Psi cunjavci	144
Psi apoteri	145

Sadržaj

Psi krvoslednici	146
7. BOLESTI DIVLJAČI I LOVAČKIH PASA	147
<i>/dipl.vet. Milan Novkov/</i>	
Bolesti divljači	147
Bolesti pasa	163
8. PRVA POMOĆ U LOVU	170
<i>/Borislav dr Urošević/</i>	
9. SPISAK ISPITNIH PITANJA	179
10. LITERATURA	195
DNEVNIK PRIPRAVNIKA	

**LOVAČKI SAVEZ SRBIJE
BEOGRAD**

D N E V N I K
LOVCA - PRIPRAVNIKA

Ime i prezime
instruktora:

Ime i prezime
pripravnika:

Lovačko udruženje:

Sedište:

Lovačko društvo /sekcija/:

UPUTSTVO ZA VOĐENJE DNEVNIKA

Lovac pripravnik je dužan da vodi dnevnik, čitko i uredno.

U toku trajanja pripravničkog staža pripravnik je obavezan da:

- učestvuje u sledećim radnim akcijama:
 1. izgradnja i održavanje lovno-tehničkih objekata u lovištu;
 2. obrada polja i njiva za divljač /remize i sl./;
 3. izgradnja pojilišta, bunara i sl.;
- učestvuje u lovnim akcijama:
 1. prikupljanje i iznošenje hrane za zimsku prihranu divljači;
 2. prolećno brojanje sitne divljači;
 3. prolećno brojanje srneće divljači;
- prisustvuje predavanjima koje organizuje lovačko udruženje za lovce - pripravnike;
- vodi dnevnik sa ličnim zapažanjima, predlozima i primedbama tokom svih angažovanja na planu gajenja i zaštite divljači, o radu lovačkog udruženja i sl.;
- o izvršenim obavezama dužan je pribaviti overu dnevnika od strane odgovornog lica /instruktora/.

LIČNI PODACI LOVCA – PRIPRAVNIKA

Prezime: _____

Ime oca: _____

Ime: _____

Datum rođenja: _____

Mesto rođenja: _____

Matični broj: _____

školska sprema: _____

Zanimanje: _____

Adresa stana: _____

Mesto: _____

Ulica i broj: _____

Telefon: _____

**Da li poseduje lovačko
oružje** _____

/ako ima navesti koje/: _____

**RADNA AKCIJA
IZGRADNJA LOVNO - TEHNIČKIH OBJEKATA
/Akcija 1/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

RADNA AKCIJA
IZGRADNJA LOVNO - TEHNIČKIH OBJEKATA
/Akcija 1/

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

RADNA AKCIJA
IZGRADNJA LOVNO - TEHNIČKIH OBJEKATA
/Akcija 1/

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

RADNA AKCIJA
OBRADA POLJA I NJIVA ZA DIVLJAČ
/Akcija 2/

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**RADNA AKCIJA
OBRADA POLJA I NJIVA ZA DIVLJAČ
/Akcija 2/**

Naziv objekta:

Mesto izgradnje:

Datum:

Potpis instruktora:

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**RADNA AKCIJA
OBRADA POLJA I NJIVA ZA DIVLJAČ
/Akcija 2/**

Naziv objekta:

Mesto izgradnje:

Datum:

Potpis instruktora:

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**RADNA AKCIJA
IZGRADNJA POJILIŠTA, BUNARA I SL.
/Akcija 3/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAŽANJA PRIPRAVNIKA

**RADNA AKCIJA
IZGRADNJA POJILIŠTA, BUNARA I SL.
/Akcija 3/**

Naziv objekta:

Mesto izgradnje:

Datum:

Potpis instruktora:

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**RADNA AKCIJA
IZGRADNJA POJILIŠTA, BUNARA I SL.
/Akcija 3/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAŽANJA PRIPRAVNIKA

**LOVNA AKCIJA
PRIKUPLJANJE I IZNOŠENJE HRANE
ZA ZIMSKU PRIHRANU DIVLJAČI
/Akcija 1/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**LOVNA AKCIJA
PRIKUPLJANJE I IZNOŠENJE HRANE
ZA ZIMSKU PRIHRANU DIVLJAČI
/Akcija 1/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**LOVNA AKCIJA
PRIKUPLJANJE I IZNOŠENJE HRANE
ZA ZIMSKU PRIHRANU DIVLJAČI
/Akcija 1/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

LOVNA AKCIJA
PROLEĆNO BROJANJE SITNE DIVLJAČI
/Akcija 2/

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**LOVNA AKCIJA
PROLEĆNO BROJANJE SITNE DIVLJAČI
/Akcija 2/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

LOVNA AKCIJA
PROLEĆNO BROJANJE SITNE DIVLJAČI
/Akcija 2/

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

LOVNA AKCIJA
PROLEĆNO BROJANJE SRNEĆE DIVLJAČI
/Akcija 3/

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**LOVNA AKCIJA
PROLEĆNO BROJANJE SRNEĆE DIVLJAČI
/Akcija 3/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

**LOVNA AKCIJA
PROLEĆNO BROJANJE SRNEĆE DIVLJAČI
/Akcija 3/**

Naziv objekta: _____

Mesto izgradnje: _____

Datum: _____

Potpis instruktora: _____

LIČNA ZAPAZANJA PRIPRAVNIKA

OPŠTI PODACI O PRIPRAVNIČKOM STAŽU
I MIŠLJENJE INSTRUKTORA

Datum prijema u članstvo: _____

Vreme početka trajanja
pripravničkog staža od _____
do _____

**MIŠLJENJE INSTRUKTORA O OBAVLJENOM
PRIPRAVNIČKOM STAŽU**

Ocena: _____

Potpis instruktora: _____

Datum: _____

D N E V N I K
O OBAVLJENOJ RADNOJ AKCIJI

DATUM: _____
IZGRADNJA LOVNO - TEHNIČKIH OBJEKATA

www.lovacki-savez-srbije.com